S. PATRIS MACARII AEGYPTI HOMILIAE QUINQUAGINTA: INTERPRETE IOANNE PICO, IN...

Macarius : Aegyptius santo (santo), Jean Picot

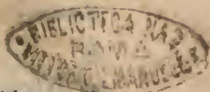

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
14
18 B
22

S. PATRIS MACARII ÆGYPTII HOMILIÆ QVINQVAGINTA:

Interprete Ioanne Pico, in Senatu Parisiensi classium inquisitoriarum præside.

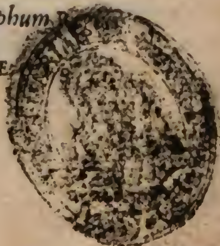

Sancti per fidē circuierunt in melotis, in pellibus caprinis, egentes, angustiati, afflicti: quibus dignus non erat mundus: in solitudinibus errantes, in montibus & speluncis, & in cauernis terræ. Heb. 11.

PARISIIS, M. D. LIX.

Apud Guil. Moreliū, in Græcis typographum R[...]

EX PRIVILEGIO RE[...]

PAR privilege du Roy il est defendu a tous imprimeurs & libraires quels qu'ils soyent en ce Royaulme, de n'imprimer, ne faire imprimer aucuns des liures qui auroyent premierement esté imprimez & mis en lumiere par Guillaume Morel imprimeur & libraire dudict seigneur es lettres Grecques: ou par luy notablement corrigez & emendez, en quelque langue que ce soit: ne si ailleurs estoyent imprimez, iceulx vendre ne distribuer, de cinq ans prochainement suyuants apres ladicte impression premiere, ou de deux ans apres l'impression desdicts liures corrigez, sur peine de confiscation desdicts liures & d'amende arbitraire, comme appert par les lettres de ce, données à sainct Germain en Laye, l'vnziesme iour de Iuillet mil cinq cens cinquante cinq, signées par le Roy. Clause. & sellées du grand seel dudict seigneur, verifiées & publiées par le preuost de Paris ou son lieutenant, le vingtneufiesme de Iuillet oudict an.

IOANNES PICVS IN

SENATV PARISIENSI CLASsium inquisitoriarum Præses, piis omnibus Christi & Ecclesiæ sanctæ cultoribus, Salutem.

Vàm antiqua sit & illustris anachoretarum ac monachorum origo, declarat in primis beati Ioannis Baptistæ solitaria cõuersatio, quam euangeliorum libro descriptam habemus: declarant secundo loco monimenta, quæ nobis reliquerunt apostolorum discipuli, & eorũ coæui philosophi, cuius generis extitit Philo, philosophus et orator clarißimus, qui sanctorũ Petri Marcíque apostolorum temporibus floruit: declarant postremò auctores Historiæ ecclesiasticæ, rerúmq; diuinarum doctores & interpretes: quos introducere loquentes malo, quàm sermonem meum illis affingere. Quoniam in ea tempora incidimus, quibus omne, quantumuis verum, oppugnatur: nec creditur à plerisque, nisi quod lubet & arridet. Depromamus ergo primùm quædam ex libro beati Dionysij apostolorum discipuli, de Ecclesiastica hierarchia.

„ Ἡ δὲ τῶν τελουμένων ἁπασῶν ὑψηλοτέρα τάξις, ἡ τῶν μοναχῶν ἐστὶν
„ ἱερὰ διακόσμησις, πᾶσαν μὲν ἀποκεκαθαρμένη κάθαρσιν,
„ ὁλικῇ δυνάμει, καὶ παντελεῖ τῶν οἰκείων ἐνεργειῶν ἁγιότητι,
„ πάσης δὲ, ὅσης θεμιτὸν αὐτῇ θεωρεῖν, ἱερουργίας ἐν νοερᾷ.

Cap. 6. de ordinib. qui initiantur.

» θεωρίᾳ καὶ κοινωνίᾳ γεγενημένη, καὶ ταῖς τῶν ἱεραρχῶν τε-
» λειωτικαῖς δυνάμεσιν ἐγχειριζομένη, καὶ ταῖς ἐνθέοις αὐτῶν
» ἐλλάμψεσι καὶ ἱεραρχικαῖς παραδόσεσιν ἐκδιδασκομένη
» τὰς ἐποπτευθείσας τῶν κατ᾽ αὐτὴν ἱερῶν τελετῶν ἱερουργίας,
» καὶ πρὸς τῆς ἱερᾶς αὐτῶν ἐπιστήμης ἀναλόγως εἰς τελειο-
» τάτην ἀναγομένη τελείωσιν. Ἔνθεν οἱ θεῖοι καθηγεμόνες
» ἡμῶν ἐπωνυμιῶν αὐτοὺς ἱερῶν ἠξίωσαν, οἱ μὲν θεραπευτάς,
» οἱ δὲ μοναχοὺς ὀνομάσαντες, ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ καθαρᾶς ὑπηρε-
» σίας καὶ θεραπείας, καὶ τῆς ἀμερίστου καὶ ἑνιαίας ζωῆς. ὡς
» ἑνοποιούσης αὐτοὺς ἐν ταῖς τῶν διαιρετῶν ἱεραῖς συμπτύξεσιν,
» εἰς θεοειδῆ μονάδα καὶ φιλόθεον τελείωσιν. διὸ καὶ τελε-
» στικὴν αὐτοῖς ἐδωρήσατο χάριν ἡ ἱερὰ θεσμοθεσία, καὶ τι-
» νος αὐτοὺς ἠξίωσεν ἀφιερωτικῆς ἐπικλήσεως οὐχ ἱεραρχικῆς.
» ἐκείνη γὰρ ἐπὶ μόναις γίγνεται ταῖς ἱερατικαῖς τάξεσιν· ἀλλ᾽
» ἱερουργικῆς, ὑπὸ τῶν ὁσίων ἱερέων τῇ ἱεραρχικῇ τελειουργίᾳ
» δευτέρως ἱερουργουμένης.

» Μυστήριον μοναχικῆς τελειώσεως.

» Ὁ μὲν ἱερεὺς ἕστηκεν ἐπίπροσθε τοῦ θείου θυσιαστηρίου, τὴν
» μοναχικὴν ἐπίκλησιν ἱερολογῶν· ὁ δὲ τελούμενος ὀπίσω τοῦ
» ἱερέως ἕστηκεν, οὐκ ἄμφω τὼ πόδε κλίνων, οὐχ ἕνα τῶν ποδοῖν·
» οὐκ ἐπὶ κεφαλῆς ἔχων τὰ θεοπαράδοτα λόγια, μόνον δὲ τῷ ἱε-
» ρεῖ παρεστὼς ἱερολογοῦντι τὴν ἐπ᾽ αὐτῷ μυστικὴν ἐπίκλησιν.
» Τελέσας δὲ αὐτὴν ὁ ἱερεύς, ἐπὶ τὸν τελούμενον ἐλθών, ἐπερω-
» τᾷ πρῶτον αὐτόν, εἰ πάσαις ἀποτάττεται ταῖς διαιρεταῖς,
» οὐ μόνον ζωαῖς, ἀλλὰ καὶ φαντασίαις. εἶτα τὴν τελειοτά-
» την αὐτῷ ζωὴν ὑφηγεῖται, μαρτυρόμενος, ὅτι χρὴ τῆς μέσης
« αὐτὸν ὑπεράνω ἑστηκέναι. Ταῦτα δὲ πάντα τοῦ τελουμένου προ-
» θύμως ὁμολογήσαντος, τῷ σταυροειδεῖ τύπῳ σφραγισάμενος
» αὐτὸν ὁ ἱερεύς, ἀποκείρει τὴν τρισσὴν τῆς θείας μακαριότη-
» τος ἐπιβοήσας ὑπόστασιν, καὶ τὴν ἐσθῆτα πᾶσαν ἀπαμφιέ-

« σας, ἑτέραν ἀμφιέννυσι, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ἱερῶν ἀνδρῶν ὅσοι
« πάρεισιν, ἀσπασάμενος, αὐτὸν κοινωνὸν ἀποτελεῖ τῶν θεαρ-
« χικῶν μυστηρίων. Τὸ, μηδετέρᾳ τοῖν ποδοῖν κλίνειν, μηδὲ ἐπὶ
« κεφαλῆς ἔχειν τὰ θεοπαράδοτα λόγια, παρεστάναι δὲ τῷ
« ἱερεῖ τὴν ἐπίκλησιν ἱερολογοῦντι, δηλοῖ τὴν μοναχικὴν τά-
« ξιν οὐκ εἶναι προσαγωγικὴν ἑτέρων, ἀλλ' ἐφ' ἑαυτῆς ἑστῶσαν ἐν
« μοναδικῇ καὶ ἱερᾷ στάσει, ταῖς ἱερατικαῖς ἑπομένην τάξεσι,
« καὶ πρὸς αὐτῶν ὡς ὀπαδὸν ἐπὶ τὴν θείαν τῶν κατ' αὐτὴν
« ἱερῶν ἐπιστήμην ἐπιτηδείως ἀναγομένην. Ἡ δὲ τῶν μερι-
« στῶν οὐ μόνον ζωῶν, ἀλλὰ καὶ φαντασιῶν ἀποταγὴ, τὴν
« τελειοτάτην ἐμφαίνει τῶν μοναχῶν φιλοσοφίαν, ἐν ἐπιστή-
« μῃ τῶν ἑνοποιῶν ἐντολῶν ἐνεργουμένην. ἔστι γὰρ, ὡς ἔφην, οὐ
« τῆς μέσης τῶν τελουμένων τάξεως, ἀλλὰ τῆς πασῶν ὑψηλο-
« τέρας. διὸ καὶ πολλὰ πρὸς τῆς μέσης τάξεως ἀκατακρί-
« τως ἐνεργούμενα, ἀπείρηται τρόπῳ παντὶ τοῖς ἑνιαίοις μο-
« ναχοῖς ὡς πρὸς τὸ ἓν αὐτῶν ὀφειλόντων ἑνοποιεῖσθαι, καὶ
« πρὸς ἱερὰν μονάδα συνάγεσθαι, καὶ πρὸς τὴν ἱερατικὴν,
« ὡς θεμιτὸν, ἀπομορφοῦσθαι ζωὴν, ὡς τὸ συγγενὲς αὐτῆς
« ἔχουσαν ἐν πολλοῖς, καὶ μᾶλλον αὐτῇ παρὰ τὰς λοιπὰς τῶν
« τελουμένων τάξεις πλησιάζουσαν. Ἡ δὲ τοῦ σταυροειδοῦς τύπου
« σφραγὶς, ὡς ἤδη παρ' ἡμῶν εἴρηται, δηλοῖ τὴν πασῶν
« ὁμοῦ τῶν σαρκικῶν ὀρέξεων ἀνενεργησίαν. Ἡ δὲ τῶν τρι-
« χῶν ἀπόκαρσις, ἐμφαίνει τὴν καθαρὰν καὶ ἀσχημάτιστον
« ζωὴν, οὐκ ἐπιπλάστοις σχήμασι τὸ κατὰ νοῦν δυσειδὲς ἐπιθε-
« τικῶς καλλωπίζουσαν, ἀλλ' αὐτὴν ἐφ' ἑαυτῆς οὐκ ἀνθρωπικοῖς
« κάλλεσιν, ἀλλ' ἑνιαίοις καὶ μοναχικοῖς εἰς τὸ θεοειδέστατον ἀνα-
« γομένην. Ἡ δὲ τῆς προτέρας ἐσθῆτος ἀποβολὴ, καὶ τῆς ἑτέ-
« ρας λῆψις, τὴν ἀπὸ μέσης ἱερᾶς ζωῆς ἐπὶ τὴν τελειοτέραν
« μετάταξιν ἐμφαίνει· καθάπερ ἐπὶ τῆς ἱερᾶς θεογενεσίας,
« ἡ τῆς ἐσθῆτος ἄμειψις, ἐδήλου τῆς ἀποκαθαιρομένης ζωῆς,

» εἰς θεωρητικὴν καὶ σοφιστικὴν ἕξιν ἀναγωγήν. Εἰ δὲ τὴν νῦν ὁ
» ἱερεύς τε καὶ πάντες ὅσοι πάρεισιν ἱεροὶ τὸν τετελεσμένον ἀσπά-
» ζονται, τὴν ἱερὰν τῶν θεοειδῶν ἐννόησον κοινωνίαν, ἀγαπη-
» τικῶς ἐν εὐφροσύνῃ θείᾳ συνηδομένων ἀλλήλοις. Ἐν τέλει
» δὲ πάντων, ὁ ἱερεὺς ἐπὶ τὴν θεαρχικὴν κοινωνίαν καλεῖ τὸν
» τετελεσμένον, ἐμφαίνων ἱερῶς, ὡς ὁ τελεσθεὶς, εἴπερ ἀληθῶς
» ἐπὶ τὴν μοναχικὴν ἀφίκοιτο καὶ ἑνιαίαν ἀναγωγήν, οὐ θεω-
» ρητικὸς μόνον ἔσται τῶν κατ' αὐτὸν ἱερῶν, οὐδὲ κατὰ μέσην
» τάξιν ἐπὶ τὴν κοινωνίαν ἥξει τῶν ἱερωτάτων συμβόλων, ἀλλὰ
» μετὰ θείας τῶν ὑπ' αὐτοῦ μετεχομένων ἱερῶν γνώσεως, ἑτέ-
» ρως τις ὅπως παρὰ τὸν ἱερὸν λαὸν ἐπὶ τὴν μετάληψιν ἥξει
» τῆς θεαρχικῆς κοινωνίας. Quæ sic vertit Perionius, Sũ-
» *mus verò eorum omnium qui initiantur & perficiũ-*
» *tur, ordo, est sanctorum monachorum: cùm & omni*
» *piaculo, tota vi, omníque actionum suarũ sanctimo-*
» *nia expiatus sit, & omnis mysterij (quod quidem ei*
» *fas sit aspicere) spiritalis spectator particépsque sit fa-*
» *ctus, traditúsque perficienti pontificum ordini, ac di-*
» *uinis eorum illustrationibus, pontificiísque institutis*
» *discat sanctorum mysteriorum, quæ eum attingunt,*
» *sacra quæ aspexerit: atque sancta eorundem scientia*
» *pro modo suo ad summam perfectionẽ virtutémque*
» *efferatur.* Hinc *diuini præceptores nostri sanctis eos*
» *nominibus appellari voluerunt, alij cultorũ, alij mo-*
» *nachorũ: à puro dei famulatu & cultu, indiuiduá-*
» *que ac singulari vita: quippe quæ eos vnũ faciat san-*
» *ctis rerum diuiduarum cõiunctionibus, ad diuinam*
» *vnionem, deóque gratam perfectionem adipiscendã.*
» *Itaque perficiendi eis munus sancta lex concessit, di-*
» *gnatáque est eos inuocatione, quæ vim consecrandi*

» habet, non pontificia quidē (ea enim est tantùm penes » sacerdotū ordines) sed sacerdotali, quæ à sanctis sacer » dotibus secundo à pontificio munere loco adhibetur.

MYSTERIVM monasticæ consecrationis.

» Sacerdos quidem stat ante diuinum altare, preca- » tionem, quæ monachos attingit, recitans ac pronun- » cians: is autem qui consecratur & initiatur, stat post » sacerdotem, nec vtrūque genu flectit, nec alterum, nec » caput habet suppositū diuinis libris, sed tantùm præ- » sto est sacerdoti, qui mysticam precationē in ipso reci- » tat. Sacerdos verò ea perfecta, cùm ad eū qui initia- » tur venit, illum rogat primùm, num remittat nūc ium » nō solùm diuiduis distinctísque vitis, verumetiam vi- » sionibus: deinde perfectißimā ei vitam exponit, hoc » pro testimonio dicens, eum mediam vitam superare » ac transilire oportere. Quæ vbi omnia is qui initia- » tur, cōtinenter professus est se esse facturum, sacerdos » signo crucis eum cōsignatū tondet, appellans tres per- » sonas Diuinæ beatitudinis: omníq; veste detracta, eū » alia induit, & cum alijs sanctis viris qui adsunt, cùm » eum salutauit, participē facit diuinorum mysteriorū.

CONTEMPLATIO.

» Quòd neutrum genu flectit, neque habet caput di- » uinis libris subiectum, præstóque est sacerdoti preca- » tionem recitanti, declarat, monachorum ordinis non » esse alios deducere, sed in se ac per se perstare in singu- » lari sanctóque statu, sacerdotum ordines assectātem, » & ab eis ad diuinam sacrorum quæ illum attingunt » scientiam facilè traduci. Diuisarum autem diuersa- » rúmque non solùm vitarū, sed etiam visionum, vt ita

" dicam, abrenunciatio, perfectißimam monachorum
" philosophiã significat, quæ in præceptorum, quæ vnũ
" faciunt, scientia vim & efficacitatem habet. Est enim
" (vt dixi) non medij eorum qui initiantur ordinis, sed
" summi omnium. Itaque multa eorum quæ impunè ac
" sine improbatione à medio ordine geruntur, omni ra-
" tione singularibus monachis interdicta sunt: quippe
" qui cum vno coniungi debeant, & cum sacra mona-
" de colligi, atque ad sacerdotum vitam (quãtum licet)
" formari: quòd ei ordini in multis ordo ille similis sit,
" & vnus ex omnibus ordinibus eorum qui initiãtur,
" ad eum proximè accedat. Signum verò figuræ crucis
" (vt iam à nobis dictum est) declarat vniuersarum ad
" corpus pertinentium cupiditatũ priuationem. Capil-
" lus autem tonsus, puram nulláque figura fucatam vi-
" tam indicat: quæ nõ fictarum figurarum aut colorum
" inductione deformitatem mẽtis ornet, sed per seipsam
" non humana pulchritudine, verùm singulari & vni-
" ca ad diuinam excitet. Prioris verò vestis detractio,
" & alterius inductio, significat à media sancta vita ad
" perfectiorem traductionem: quemadmodum in ortu
" à deo siue baptismo, vestis vicißitudinem ac mutatio-
" nem à vita quæ expiabatur, ad cõtemplationis sapien
" tiæque statum & habitum migrationem significare
" dicebamus. Quòd si nũc etiam & sacerdos & omnes
" sancti qui intersunt, eum qui initiatus est, cõsalutant,
" intellige sanctam eorum qui diuinitatem imitantur,
" societatem, amanter cum diuina lætitia inter se gratu
" lantium. Postremò sacerdos ad diuinam cõmunionem
" inuitat eum qui initiatus est, sanctè indicans illũ qui

" consecratus est: si verò ad monachorum institutum,
" quod singulare est, peruenerit, non solùm spectatorem
" sacrorum quæ ei permissa sunt, fore, nec ritu medij or-
" dinis in sanctißimorum sacramentorum societatem cō
" munionémque venturū, sed cum diuina eorum sacro-
" rum quæ percepit, cognitione, alio quàm sanctus po-
" pulus modo venturum esse ad diuinæ societatis a-
" deptionē & perceptionem. Philo verò de eorūdem
" ortu scripsit hunc in modum, Postquàm de Essæis dis-
" seruimus, qui vitam actiuam exercent, omnibus, aut
" (quod minus inuidiosum dictu est) plerisque feliciùs,
" ordo postulat, vt deinceps dicamus quæ dicenda sunt
" de contemplationi deditis. Non debet enim huiusmo-
" di virorum virtus eximia causam præbere silentij his
" qui nihil honestum putāt tacendum dißimulandúm-
" que. Institutum autem huius philosophiæ mox appa-
" ret ex ipsis appellationibus. vocātur enim therapeu-
" tæ, therapeutridésque, hoc est curatores & curatrices,
" siue cultores & cultrices, vero nomine: vel quia profi
" tentur medicinam præstantiorem ista vulgata per om
" nia oppida. hæc enim medetur solis corporibus: illa,
" & animas liberat morbis grauibus & aduersus me-
" delas contumacibus, quos inflixerunt voluptates, con
" cupiscentiæ, dolores, timores, auaritiæ, insipientiæ, in-
" iustitiæ, & cæteræ perturbationes, & vitiorū agmen
" innumerabile: vel quia didicerunt à natura & è sa-
" cris legibus colere illud Ens & bono melius, & vno
" syncerius, & vnitate in generando antiquius, atque,
" vt ita dicam, principalius. Horum pietati quos tan-
" dem meritò comparabimus? Et paucis interiectis, At

Lib. de vita Cōtemplatiua siue Supplicū virtutibus.

„ *illud hominum genus therapeuticum semper in diui-*
„ *nitate contemplationis proficiet, etiam sole hoc sensibi*
„ *li præterito: nec vnquã suum ordinem deseret tenden*
„ *tem ad felicitatem perfectißimam.* Huic *vitæ institu-*
„ *to qui se addicunt, non ex more, aut rogati id faciunt,*
„ *sed amore correpti rerum cælestium, & quasi diuino*
„ *furore perciti, donec ad contemplationem illam desi-*
„ *deratißimã perueniant.* Deinde *præ immortalis bea-*
„ *tæque vitæ cupidine, quasi iam hac mortali defuncti,*
Votũ pauper tatis. „ *facultates suas relinquunt liberis aut cognatis, vltrò*
„ *eis possesione cedendo: atque etiam socijs & amicis, si*
„ *cognati desint.* Oportet *enim, vt qui perspicaces diui-*
„ *tias adeptus est, cæcas illas relinquat mentibus cæcu-*
„ *tientibus.* Nec *multo pòst,* Relictis *igitur facultatibus*
„ *& auocamentis omnibus, fugiunt, nulla habita ra-*
„ *tione fratrum, liberorum, parentum, vxorúmque: &*
„ *deserũt numerosas cognationes, societates, amicitias,*
„ *ipsas denique patrias, in quibus geniti educatique*
„ *sunt.* Quandoquidem *consuetudo magnum momentũ*
„ *habet ad allectandos animos.* Demigrant *autem non*
„ *in aliam ciuitatem, sicut serui qui se vendi alijs heris*
„ *impetrant, miseri: vt qui seruitutem mutant, non effu*
„ *giũt.* Quæuis *enim ciuitas vel optimis ornata legibus,*
„ *plena est tumultu plurimo, quem nemo sapientiæ se-*
„ *ctator sustineat: sed extra mœnia degunt in hortis aut*
„ *villis solitarijs, amantes solitudinem, non hominum*
„ *odio, sed ad cauendos congressus cũ dißimilibus, quos*
„ *sciunt bonis moribus officere.* Hoc *genus reperitur in*
„ *multis orbis regionibus, meritò, vt absolutæ probita-*
„ *tis, receptum à* Græcis *atque* Barbaris. Maximè *tamen*

» in Ægypto frequẽtatur per præfecturas ſingulas, præ-
» ſertim circum Alexandriam. Ex omnibus autem locis
» optimus quiſque therapeutarum, tanquam in huius
» generis patriam, colonus mittitur in locum quendam
» aptiſsimum, ſitum ad ſtagnum Mariam, in terreno col
» le, accliui leuiter, tutum ſimul ab aëris temperie. Secu
» ritatem enim ei præſtant villæ vicíque proximi: aë-
» rem verò temperat emiſſarium ſtagni exonerantis ſe
» in mare, & auræ nunquam non ex alto aſpirantes te-
» nuiter, ſicut craſsiores feruntur è ſtagno: quibus per-
» mixtis temperamentum exiſtit ſaluberrimum. Domi-
» cilia verò conuenarum ſunt admodum frugalia, para
» ta contra æſtum tantummodo & frigora: non cõtigua,
» vt in vrbibus, (non enim placet id amantibus ſolitu-
» dinem) nec tamen longè remota: quia ſocietatem dili-
» gunt, vt ſibi poſsint inuicem ſuccurrere aduerſus la-
» tronum incurſus fortuitos. Singuli autem habent ſa-
» cras ædiculas, quæ σεμνεῖα vocãt ſiue monaſteria: vbi
» ſolitarij ſanctæ vitæ myſterijs dant operam. Nec cibi
» potúſve quicquam eò inferunt, aliúdve in vſum cor-
» poris, ſed legem tantùm & prophetarum oracula di-
» uinitus prodita, hymnóſque, & quædam alia pietati
» ſcientiæque promouẽdæ vtilia. Itaque perpetuam ha
» bent dei memoriam, vt ne in ſomnis quidem aliud eis
» obuerſetur, quàm imagines diuinarum pulchritudi-
» num. Et ſunt in his qui ſomniando produnt præclaras
» ſacræ philoſophiæ ſententias. Quotidie bis precari ſo-
» lent, mane, ac ſub veſperam: oriente ſole petẽtes diem
» verè felicem, vtque mentes eorum cæleſti repleantur
» lumine: occidente verò, vt anima in totum exonerata

" *sensibus, moléque rerum sensibilium, veritatem vesti-*
" *get in consistorio domestico. Mediũ verò matutini ve-*
" *spertiníque temporis interstitium, totum meditationi*
" *tribuitur. Versantes enim sacra volumina, dant operã*
" *philosophiæ per manus acceptæ à maioribus, scrutan*
" *do eius allegorias, quoniam sub apertis verbis latere*
" *credunt secreta naturæ cõiecturis explicanda proba-*
" *bilibus. Habent etiam priscorum commentarios, qui*
" *huius sectæ auctores multa monumenta reliquerunt*
" *de allegorijs eiusmodi: ad quorum imitationem poste-*
" *ri se accommodant. Itaque nõ solùm contemplantur,*
" *sed etiam cantica hymnósque in dei laudem compo-*
" *nunt, vario metrorũ carminúmque genere, rhythmis*
" *cõcinnatos in augustiorẽ ac religiosam speciẽ. Per sex*
" *dies seorsum quisque in suis illis modò dictis monaste-*
" *rijs philosophantur, non progredientes foras, imò ne*
" *prospicientes quidem. Septima verò conueniunt in cœ*
" *tum communem, & iuxta ætatis ordinem considunt*
" *decenti habitu, manus continentes sub pallio: dextrã,*
" *inter pectus barbámque, sinistram applicant lateri.*
" *Tum progressus in mediũ natu maximus, & dogma-*
" *tum eius sectæ peritissimus, differit vultu ad graui-*
" *tatem composito, voce moderata, non sine magna prũ*
" *dentia: secus quàm oratores aut ætatis nostræ sophistæ*
" *ostentatores eloquẽtiæ: vt cui magis cordi sunt exqui-*
" *sitæ sentẽtiæ, diligénsque & accurata harum enarra-*
" *tio: quæ non summis insidat auribus, sed per auditum*
" *penetret in animũ, ibíque firmiter inhæreat. Reliqui*
" *omnes auscultant per summum silentium, annutantes*
" *oculis tantùm aut capite. Id cõmune σεμνεῖον in quod*

" ſeptimo die conueniunt, ſepto clauditur duplici, ſepa
" ratus virorum & mulierum cœtibus. Nam mulieres
" quoque auſcultant ex more, duntaxat quæ inſtitutum
" idem ſectãtur. Medius autem paries à ſolo ſurgit tri-
" bus quatuórve cubitis, in modum loriculæ: ſuperiora
" vſque ad tectum patent. Vnde gemina prouenit cõmo
" ditas, & quòd pudori fœminei ſexus conſulitur, &
" quòd verba doctorũ exaudiũtur facilè, abſque obſta-
" culis, quæ vocem intercipiant. Temperantiæ tãquam
" fundamento in anima iacto, virtutes cæteras ſuper-
" ſtruunt. Nec cibum nec potum quiſquam ſumit ante ſo
" lis occaſum: quòd ſapientiæ ſtudium luci conuenire iu
" dicent, tenebris verò curam corporis. Ideo totos dies
" alteri, alteri verò exiguã noctis partem tribuunt. Nõ-
" nulli ex his vix tertio quoque die famem ſentiunt, at-
" tenti magis ad diſciplinarum ſcientiã. Nec deſunt, qui
" prælautè accepti epulo ſapientiæ copiosè præbentis
" ſua placita, perdurant duplum eius temporis, & vix
" ſexto die deguſtant cibum neceſſarium, aſſueti, ſicut
" cicadæ rore viuere, canticis, opinor, ſolantes inediam.
" Septimum verò diem, vt feſtum ſacratúmque, honore
" dignantur eximio: quo poſt curã animi corpus quo-
" que reficiunt, ſicut iumento relaxantes laborem conti
" nuum. In cibatu vtũtur pane ſimplici: ſal vicem ſup-
" plet obſonij: qui delicatiores ſunt, hyſſopum pro con-
" dimento adijciunt. Potum è fluentis hauriunt, conten
" ti placare dominas à natura mortalibus additas, fa-
" mem ſitímque, abſque omnibus lenocinijs, fruẽdo re-
" bus ſine quibus non licet viuere. Edunt igitur, ne eſu-
" riant: bibũt, ne ſitiant, ſaturitatem cauẽdo, vt inimi-

" *cam animo pariter ac corpori.* Et *quoniam tegminis* " *quoque duæ sunt species, vestis, tectúmque, de ædibus* " *iam dixi, esse incultas & extemporaneas, factas ad* " *præsentem usum tantummodo.* In *veste autem eadem* " *apparet simplicitas, ad arcendos calores & frigora,* " *pro pelliceis crassa tunica in hyeme, æstate verò exomis* " *aut interula linea.* In *vniuersum enim exercent mode* " *stiam, vt fontem veritatis: sicut è fastu mendaciũ pro-* " *gnatum autumant.* Profluunt *enim è mendacio variæ* " *malorum species: contrà, ex veritate, omnium felicita* " *tum humanarũ diuinarúmque copia.* Deinde *quibus-* " *dam interiectis, hæc ait,* Vbi *verò conuenere cãdidati* " *& læti cum summa grauitate, ad signũ datum à quo-* " *piam ephemereuta (sic huiusmodi ministros nominãt)* " *priusquam discumbãt, stantes vna serie decenter, sub-* " *latísque ad cælum manibus atque oculis: his, quoniã* " *didicerunt spectare cælestia: illis, vtpote incorruptis à* " *muneribus & quæstu illicito: precantur, vt deo pla-* " *ceat id cõuiuium.* Absolutis *precibus seniores discum* " *bunt, ac mox alij pro cuiusque dignitate.* Nec *enim se-* " *niores ex annis æstimant: sed quantumuis grandæuos* " *habent pro pueris, si serò institutum hoc cõplexi sunt:* " *honorem verò senectutis tribuunt his qui exercuerũt* " *se à iuuentute in hac pulcherrima diuináque parte* " *contemplatiuæ philosophiæ.* Adhibentur *mensæ fœmi*

Virginitatis & cõtinentiæ votum.

" *næ quoque, anus pleræq; sed virgines, non coactæ ca-* " *stitatis, sicut apud* Græcos *quædã sacrificulæ: sed spon* " *tè continẽtes præ amore sapientiæ, cuius studio per to* " *tam vitam contempserunt voluptates corporis: nimi-* " *rum diuinæ, nõ mortalis, prolis cupidæ: quam solæ deo*

» charæ animæ ex seipsis pariunt, excipientes pro se-
» mine intelligibiles patris radios, vt decreta sapientiæ
» cõtemplando percipere valeant. Discubitus ita distri
» buitur, vt seorsum viri dextrum latus, seorsum fœmi
» næ sinistrum teneant. Quòd si quis suspicatur lectister
» nia, etsi non sumptuosa, certè molliuscula parari ho-
» minibus ingenuis & philosophiæ deditis, sciat esse te-
» getes rudes è vili contextas materia, videlicet è papy
» ro indigena, sic humi aggestas, vt eminẽdo fulciãt cu-
» bitos. Remittunt enim paululum illã Laconicam disci
» plinæ duritiam, semper & vbique probantes libera-
» lem frugalitatem, totis viribus auersando voluptatis
» illecebras. Et paulò pòst, Vinum per illos dies nõ præ-
» betur, sed aqua limpidissima, cæteris frigida, calida
» verò his qui inter seniores tractantur delicatius. Men
» sa pura est à cruentis dapibus. pro cibo panis apponi-
» tur, sal pro obsonio, & pro condimento hyssopus in
» delicatorum gratiã. Operantur enim vt sacerdotes sa
» cris abstenijs, tota victus ratione castigata ad eãdem
» frugalitatem. Nam vinum habent pro veneno afferen
» te dementiam: opiparis autem obsonijs, aiunt irritari
» cõcupiscentiam, beluã insaturabilem. Hæc sunt exor-
» dia conuiuij. Et post pauca subditur, Enarrationes au
» tem sacrarum literarum constant ex allegorijs. Nam
» hi viri totã legem existimant habere animalis simi-
» litudinẽ: ꝙ præcepta corpus referant, animã verò sen
» tentiæ retrusiores sub velamine verborum abditæ. In
» quibus rationalis anima egregiè seipsam cõtẽplatur
» tanquã in speculo, sub his ipsis verbis mirã sententia-
» rum pulchritudinem conspiciens, & explicans è figu-

» rarum inuolucris, atque ita penitiorē intellectum in
» lucem producens, duntaxat apud eos qui per occasio-
» nem admoniti sciunt obscura ex apertis colligere. Vbi
» verò præses visus est rem bene tractando, satisfecis-
» se auditorum desiderio, plausus propalàm editur
» ab omnibus. Tum ille assurgens hymnum in laudem
» dei primus canit, aut recens à se compositum, aut de-
» sumptum ab aliquo vatum veterū. Extāt enim huius
» generis carmina prisca, versu trimetro, & hymni cū
» suis accentibus inter sacra canendi ante altaria, vel à
» stantibus, vel à choreas ducentibus moderatas variis
» flexibus atque reflexibus. Præsulem mox imitantur
» cæteri decenti ordine, omnibus intentè quietéque au-
» scultantibus: præterquàm in fine hymni extremáque
» clausula. Tūc enim vniuersi vocē extollūt, sine sexus
» discrimine. Ista sunt Philonis verba: quæ quātū ad
religionē Christianā & ecclesiasticū ordinem faciāt, liquido declarat Eusebius Cæsariensis, historiæ ecclesiasticæ libro secundo. Qui quidē horum θεραπευτῶν ducē affirmat esse beatū Marcum apostolum & euāgelistā, primum Alexādriæ episcopum: Philonémque ecclesiasticæ institutionis initia & originē apostolicæ atque etiā euangelicæ traditionis eidem Supplicū
Cap.16. lib 2. » libro intexuisse, sic scribēs, Marcū hunc primum aiūt
» ad Ægyptū missum, euangeliū illic, quod & conscri-
» pserat, prædicasse: primúmque ecclesias Alexandriæ
» cōstituisse. Tanta autē ibi credentiū virorum ac mu-
» lierū multitudo prima accessione per exercitiū phi-
» losophicum admodū ac diligentissimū collecta est, vt
» exercitia eorū, cōuentus, symposia, & vniuersam re-

liquam

„ liquam vitæ cõuersationem, Philo literis mãdare dignatus sit. Fertur etiã hic Philo Romæ sub Claudio ad colloquium Petri Romanis tum prædicantis, venisse. Neque hoc vero dißimile est. Cõmentarius enim ille, quem tandẽ ab eo posterioribus tẽporibus elaboratũ esse dicimus, Ecclesiæ canones, qui ad hæc nostra vsq; tẽpora seruãtur, manifestè continet. Imò, quoniam vitã etiam religiosorum nostrorũ, q̃ fieri potuit accuratißimè descripsit, satis manifestũ relinquitur, nõ modò vidisse eum viros illos apostolicos sui temporis ex Hebræis, vt vero simile est, profectos, ob eámque causam priscorum ritum adhuc more Iudæorum obseruantes, sed & probasse, diuinósq; & honestos iudicasse. Cum primus & hoc liquet, quòd nihil vltra veritatẽ aliunde aut ex seipso his quæ scribere conatus fuit, adijcere volens, in eo libro, quem de Vita contemplatiua, aut de Precantibus, inscripsit, cultores eos, & mulieres quæ cum eis erãt cultrices vocari dixerit, causámque appellationis huius adiecerit, aut quòd animos accedentium à paßionibus malitiæ, instar medicorum, liberantes curauerint ac sanauerint, vel quòd cæleste numen mũdo cultu synceráq; religione venerati sint. Siue igitur hanc illis appellationem de suo ob prædictas causas imposuit, noménque virorũ istorum propriè hoc pacto descripsit, siue statim initio verè sic vocati sint, cùm Christianũ nomen haudquaquam dum quouis loco celebraretur, non est necesse vt contendamus. Hoc tamen cum primis testatur, quòd facultatibus suis renunciarint, ac bonis ad se pertinentibus cesserint hi qui philosophari cœpissent: deinde & à cun-

Cap. 17.

Votũ paupertatis.

„ ctis vitæ huius curis abstinuerint: relictísque muris in
„ agris & hortis solitariè conuersati sint: certò scientes
„ consortia eorum qui disparem sequebantur viuendi
„ rationem, inutilia, & noxia esse illis qui tum tempo-
„ ris hoc, vt parerat, agebant, vt alacri feruentíque fi-
„ de eos imitarentur, qui propheticam vitam ducebāt.
Act.4.g. „ Etenim & in Actis apostolorū, de quibus nihil est du-
„ biij, hoc memoratur, quòd omnes apostolorum discipu
„ li possessiones ac facultates suas diuēditas, cunctis dis-
„ tribuerint, iuxta quod cuiusuis exigebat necessitas,
„ ita vt nemo prorsus inter eos egeret. Quotquot enim,
„ sicut ipsa verba habent, possessores erant agrorū aut
„ ædium, vendiderunt, ac precium distractorum bono-
„ rum adferentes, ad pedes apostolorum ponebant, ad
„ hoc, vt singulis, secundum cuiusuis necessitatem expen
„ deretur. Consimilia istis prædictus Philo testificatus,
„ ad verbum subijcit, dicens, Est autem in multis quidē
„ terrarum locis hoc genus hominum. (oportebat enim
„ perfecti boni participes fieri, tam Græcos quàm Bar-
„ baros.) verùm in Ægypto in singulis præfecturis, sicu
„ ti vocant, abundat: & maximè circa Alexandriam.
„ Vndique autē optimus quisque velut in patriam, ita
„ in cultorum coloniam ad commodissimum locum, qui
„ lacui Mariæ in tumulo submissiore adiacet, admodū
„ opportunè propter securitatem aërísque temperiē sese
„ recipit. Deinde & habitationes eorū, quales illæ fue-
„ rint, describens, de Ecclesijs eius regionis hæc dicit, In
„ singulis autem sacrum domicilium est, quod σεμνεῖον
„ & monasterion vocatur: in quo manentes, honestæ ac
„ sanctæ vitæ mysteria celebrant, nihil illò inferentes,

„ nec potum,nec cibum, neque aliud quicquam eorum
„ quæ ad corporis sunt sustentationem necessaria,sed le-
„ ges,& oracula prophetarum,& hymnos ac reliqua
„ huiusmodi,quibus scientia & pietas augescunt & cō
„ summantur. Et aliquanto pòst dicit,Totū autem illud
„ temporis spacium,quod à diluculo est vsque ad vespe
„ ram,in exercitium illis insumitur. Sacràs quippe scri-
„ pturas legentes philosophantur,ac patriam philoso-
„ phiam allegoricè tractant. Etenim putāt ea quæ in ma
„ nifesta sunt scripturarū expositione quædā esse abscō
„ ditæ naturæ symbola per figuras significata. Habēt et
„ commentarios priscorum virorum,qui cùm hæreseos
„ ipsorum duces essent,multa in forma rerum allegori-
„ cè traditarum post se monumenta reliquerūt: quibus
„ tanquam archetypis vsi propositi illorū imitantur ra
„ tionem. Hæc igitur ita videntur ab hoc viro dicta, vt
„ appareat illum eorū fuisse auditorem,qui sacras scri-
„ pturas exposuerunt. Vero simile autem est, commen-
„ tarios illos priscorum virorum, quos apud eos fuisse
„ dicit, esse euangelia, & apostolorum scripta, &
„ quasdam antiquorū prophetarum expositiones, qua-
„ les cùm ea quæ ad Hebræos est,tum aliæ plures episto
„ læ Pauli continent. Denique & de eo quòd de nouo
„ psalmos composuerint,ad hūc modum scribit: Itaque
„ non modò diuina contemplantur, sed & cantica &
„ hymnos ad deum sacratioribus omnis generis metro-
„ rum & carminum rhythmis grauiter construunt. Et
„ alia quidem multa de illis quorum hìc mētionem fa-
„ cimus,in eo libro differit. Verùm illa visa sunt neces-
„ sariò deligenda, per quæ certas ecclesiasticæ cōuersa-

„ tionis notas posuit. Quòd si cuipiā ea quæ dicta sunt,
„ non propriè ad euāgelicā pertinere politiam, sed &
„ aliis præter dictos cultores adaptari posse videntur,
„ credat saltem his illius verbis quæ subiiciemus: ex
„ quibus indubitatū, si æquo sit animo, hac de re testi-
Votū castitatis. „ monium reportabit. Sic enim scribit, Continentiam
„ autem primùm, tanquam fundamentum quoddam
„ in anima collocant, deinde & alias virtutes su-
„ perstruunt. Cibum aut potum nemo illorum ante so-
„ lis occasum vsurpat. Etenim philosophiæ studium
„ luce, corporis verò necessitates tenebris dignas esse iu-
„ dicant: vnde & diem illi, istis verò modicam noctis
„ partem tribuunt. Nonnulli ex eis toto triduo cibi non
„ recordātur: quibus maius scientiæ quàm cibi deside-
„ rium insedit. Nonnulli ita lætantur ac delectātur sa-
„ pientia pasci, quæ dogmata opulentè & abūde sub-
„ ministrat, vt duplicato temporis spatio abstineant, ac
„ vix per sex dies necessario cibo gustantes vescantur.
„ Hæc Philonis verba clarè & absque vlla contradi-
„ ctione de nostris esse dicta putamus. Si verò adhuc
„ quisquam obfirmatè contradixerit, vel sic sibi per-
„ suaderi sinat, vt clarioribus demonstrationibus cre-
„ dat, quas nō apud alios quosdam, nisi solam Christia-
„ norum secundum euangelium religionem inuenire li-
Votum virginitatis. „ cet. Dicit enim, Apud eos, de quibus loquitur, mulie-
„ res quoque reperiri, quarum pleræque grādæuæ vir-
„ gines, castitatem non necessitate, sicut quædam sacer-
„ dotes apud gentes, magis quàm sponte sua propter ze-
„ lum ac desyderium sapientiæ custodiant: cuius com-
„ mercium studiosè colentes corporum voluptates im-

mortalium

» mortalium liberorum, quos ſolus amans dei animus
» ex ſe gignere poteſt, non mortalium cupidæ aſpernen-
» tur. Deinde ſubſecutus clariùs iſta exponit, Interpre-
» tationes autem (inquit) ſanctarum ſcripturarum alle-
» goricæ illis ac figuratæ ſunt. Videtur enim viris iſtis
» vniuerſa legis ſcriptura animāti ſimilis eſſe: ita vt ſu-
» perficies verborū, corporis: ſenſus verò in verbis re-
» conditus, animæ ſit loco: quem ipſorum religio præci-
» puè, quaſi per ſpeculum nominum, eximiam ſenten-
» tiarū pulchritudinem relucentem obſeruans, contem-
» plari cœpit. Quid opus eſt iſtis adiicere, quomodo in
» vnum congregati, ſeparatímque viri, ac ſeparatim
» mulieres conuerſati ſint, & quæ illis exercitia in cō-
» ſueto fuerint: quæ etiānum apud nos durant, & præ-
» cipuè circa ſalutaris paßionis feſtū diem, in ieiuniis
» & vigiliis nocturnis, diuinorúmque ſermonū lectio-
» ne exercere conſueuimus? Quæ vir prædictus eodem
» modo quo apud nos ſolos hactenus ſunt ſeruata, dili-
» genter annotauit, & commentariis ſuis inſeruit, præ-
» ſertim nocturnas magni Feſti vigilias, & horū exer-
» citia, cum hymnis qui apud nos dici ſolent deſcribēs:
» & quomodo vno cum rhythmo pſallēte, reliqui cum
» ſilentio auſcultantes extremam hymnorum partem
» vnà cum illo concinendo terminent: quomodo etiam
» prædictis diebus humi in ſtragulis iacentes, vinum in
» vniuerſum, ſicut ipſis verbis ſcripſit, & de animāti-
» bus ne guſtant quidem, ſed ſola illis aqua potum præ-
» beat, & obſonium ſit panis cum ſale & hyſſopo. Præ-
» terea ſcribit, quo pacto præſideant inter eos ij quibus
» eccleſiaſtica cōmiſſa ſunt miniſteria, diaconatus etiā,

» *& quæ supra cunctos eminent episcopatus præsidē-*
» *tiæ. Quòd si cui desiderium inerit ista exactè cogno-*
» *scendi, discat ea ex dicta iam viri huius historia.*
Quòd igitur Philo *illic de primis euangelicæ doctrinæ præconibus, & ritibus olim ab apostolis traditis differens ista scripserit, cuiuis manifestum est.* Singulares *anachoretarum vitas summæ auctoritatis in ecclesia viri scripserunt:* D. Athanasius Alexandrinæ *vrbis episcopus, ac* Dorotheus *vitam* Antonij Magni, *quam postea* Latino *sermoni tradidit* Euagrius. D. Hieronymus, Pauli *heremitæ,* Hilarionis, *atque* Malchi *captiui monachi.* Reliquorum *autem monachorū vitas prosecuti sunt* Theodoretus *ac* Palladius *iustis voluminibus, quæ* Latina *nuper prodierunt in lucem opera* Gentiani Herueti, *viri de* Christiana *rep. bene meriti.* Istorum *porrò colloquia si quis desideret, legat* Caßianum. At *cùm huiusmodi homines per deserta resperſi, vitámque solitariam agentes, sibi duntaxat prodesse viderentur, & religionem* Christianam *parum promouere,* Basilius Magnus Cæsareæ Cappadociæ *episcopus, vt ait* Nazianzenus *in vita* Basilij, *deduxit eos ad ciuitates & oppida: vt ab his populus deo gratam viuendi rationem ac cultum diuinū edisceret.* Itaque Gregorij Nazianzeni *verba subiicere*
Ex Monodia Greg. Nazianzeni in vitā Basilij. » *non pœnitebit:* Vt *autem (ait) non solùm sibi, sed &*
» *aliis quoque proficeret, primus cœnobia excogitauit,*
» *ritúmque illum monachorum antiquum atque agre-*
» *stem ad ordinem quendā formulámq; religioni pro-*
» *piorem reduxit.* Cùm *enim animaduertiſſet, eos qui*
» *in cōmuni vita, hoc est, inter alios mixtim agunt, mo-*

„ nasticam licet abstinentiam seruēt, aliis quidē vtiles,
„ sibi verò nequaquā existere, cùm in multis eos necesse
„ sit versari malis, quæ vitæ quietæ ac planè perfectæ
„ contraria videntur: eos verò qui in solitudine procul
„ ab aliis agūt, firmiores sanè proposito, magísque deo
„ coniunctos quàm suprà dictos, vidit attamen sibi tan
„ tùm vtiles, cùm rerum experientiam nequaquam te-
„ neant, nec cum alijs cōmercium vllum habeant: vtrun
„ que vitæ genus coniungere conatus est. Quamobrem
„ monachorum cœnobia haud procul ab ijs qui in ho-
„ minū societate viuunt, ædificari iußit, nec omnino se-
„ parauit: vt & propinquitate, cùm opus charitatis ex-
„ posceret, adesse valerent, dißiti alioqui proprijs termi
„ nis: ne quies eorum aut pax interrumpi per multitudi
„ nem posset: nec ipsi monachi actionis merito, quod ex
„ impendenda alijs pietate esset, priuarentur: neque rur
„ sus eorum actio per tumultus inutilis efficeretur: &
„ alter alterum hoc modo iuuare posset, & monachorū
„ vita per conuersationem eorum qui in cōmuni agunt,
„ pia fieret: & ipsi ex monachis quietem, cōstantiā, sa-
„ pientiam, contemplationem ediscerent: quemadmodū
„ tellus ac pontus inuicem se iuuant ac suscipiunt. Hos
ergo vbi coëgisset Basilius in vrbes, ac è monachis &
anachoretis cœnobitas effecisset, viuendi regulā euan
gelio consentaneam illis conscripsit, quam & in pre-
cio habemus, et totius Græciæ monachi hactenus ob-
seruarunt atque reueriti sunt: quemadmodum & La-
tini sumptam inde regulam beatorum Hieronymi, Au
gustini, Benedicti, Dominici, Frācisci, Bernardi, ac re-
liquorum. Cæterùm ne varijs allegationibus obruen-

Pallad. cap.19. & 20. in historia patrum. Niceph. lib. 9. histo. Eccl. cap. 14.

tes lectoris animum, epistolæ modum excedamus, institutique nostri videamur obliti, duos fuisse Macarios testantur Palladius ac Nicephorus: alterum Alexandrinũ genere, qui, licet iunior, in iis quæ sunt monachorum præcipua, primas obtinebat: alterũ Ægyptium, ætate grandiorem, qui has ipsas Græcè scripsit Homilias, quas in Latinum sermonem transtulimus. Hic nonaginta vixit annos integros, quorũ sexaginta transegit in solitudine. Itaque natus annos triginta, & in iuuenili cõstitutus ætate, tam toleranter tulit labores exercitationis totum decẽnium, vt magna quadã & insigni dignus haberetur distinctione, adeò vt vocaretur παιδαριογέρων, id est, in puerili ætate senex: quoniam citiùs quàm pro ætate profecerat virtutibus. Quadraginta annos natus, potestatem accepit aduersus dæmonas, gratiam item curandi, spiritúmque prædicendi futura. Dignus quoque est habitus honorãdo sacerdotio. Habitarunt cum eo duo discipuli in intima solitudine, quæ vocatur Scete. Quorum vnus quidem, velut minister, illi semper aßidebat, eorum gratia qui veniebant curandi. Alter autẽ seorsum secedebat in cellam. Procedente verò tempore cùm sanctus perspicaci oculo præuidisset, dixit ministro suo nomine Ioanni, qui postea factus presbyter
» *suffectus est in locum Macarij: Audi me frater Ioãnes,*
» *meámque fer æquo animo admonitionem, tibi valde*
» *profuturam. Tentaris enim, inquit, & te tentat spiri-*
» *tus auaritiæ, sic enim perspectum habeo. Scio tamen,*
» *si meam benignè tuleris adhortationem, te perfectum*
» *fore in dei timore atque eius opere, laudaberísque: &*

flagel-

flagellum nõ appropinquabit tabernaculo tuo. Quòd si non audieris, in te venient, quæ Giezi tandem acciderunt, cuius vitio laboras. Contigit porrò, vt defuncto Macario non paruerit, sed ei qui propter auaritiã alligauit Iudæ laqueũ. Elapsis itaque quindecim aut viginti annis, cùm bona pauperum vsurpasset, tam graui laborauit elephantia, vt in toto eius corpore non inueniretur integer locus, in quo quis digitum figere posset Hæc fuit Macarij prophetia. Ferebatur hic sanctus pati continentem ecstasin, sæpiúsque vel cum deo, vel in rebus versari cælestibus. Fama etiam cõstans erat, in solitudine illum suscitasse mortuum, vt persuaderet cuidam hæretico negãti resurrectionem. Reliqua quæ diuino beneficio gesta sunt ab eo, petenda sunt è Palladio. Spiritus igitur diuinus, qui vigebat in Macario nostro, nõ potuit otiosus esse, quin per eum fructum aliquem ederet: effecítque, vt qui cõsodalibus duntaxat monachis exemplo proderat, scriptis ad posteros trãsmißis, omnibus prodesset. E quibus quinquaginta solùm Homilias Græcè scriptas accepimus è bibliotheca Regia. Quas, cùm legẽtes animaduerteremus nõ tantùm monachis & religionem (quod aiunt) profitentibus, sed cuicunque Christiano lectori profuturas, tum quòd afflictum ac mœrentem valde solantur animũ, eúmque à nugis futilibus huius mundi traducunt ad cælum, tum quòd bene beatéque viuendi normam euangelio cõuenientem præscribunt, in Latinum sermonem conuertimus, cuilibet Homiliæ argumento breui præfixo, vnde confestim

emergat, quid vnaquæque cõtineat. Has ipsas impressas Græcè Latinéq; vobis animo grato suscepturi mittimus: si quid melius allatura sit temporum tranquillitas, protinus emissuri. Valete plurimum, deúmque precemini vt nostris faueat ad gloriam eius susceptis consilijs. Lutetiæ. Calend. Maij.

M. D. LIX.

IOANNIS DAVAL TREPORtuensis Doctoris Theologi, in laudem D. Pici præsidis,

HEXASTICHON.

Quo celebrem Macari donabis munere Picum,
Qui splendore suo candidat æthiopem?

Silenos aperit, miscet simul vtile dulci,
Atque suis Græcas vnguibus auget opes?

Pelle sub obscura celasti clausus odores:
At celata diu Picus aperta facit.

DE MACARIIS,
ESVIDA.

DVO fuerunt Macarij, eiusdẽ nominis ac professione Ascetica insignes, vita, moribus, doctrina. Alter Ægyptius, miraculis clarus, ac cum religiosa cautione in eos qui se conueniebant, seuerus. Alter Alexãdrinus, per omnia similis Ægyptio, necnon comis & festiuus: in eos qui ad se veniebant ita humanus ac blãdus hic erat, vt ea festiuitate iuuenes ad Asceticam vitã pelliceret. Horum Euagrius discipulus fuit, ac factis philosophiã exercuit, qui verbis dũtaxat prius philosophabatur. Idẽ Cõstantinopoli à Gregorio Theologo Diaconorum ordini adscriptus est: quinetiã in Ægyptum profectus, ac cum Macarijs quos dixi collocutus, vitam illorum æmulatus est. Ab hoc Libri valde graues ac serij conscripti sunt: quorum vnus, Monachus, siue de vita actiua inscriptus est. Alter Gnosticus, siue de ijs qui cognitionis munere donati sunt, qui capita cõplectitur numero quinquaginta. Tertius, Antirrheticus, aduersus Tentantes dæmones, octo partibus distinctus, vt octo cogitationum modi recensentur. Itémque sexcenta Prognostica problemata, & Elemẽtaria duo: vnum ad monachos in cœnobijs aut contubernijs viuentes: alterum
» ad virginum cœtum. Eius autem sunt hæc verba, Ne-
» cesse est vt sedulo eorum qui præcesserunt monacho-
» rum vias indagemus, ad earúmque normam diriga-
» mur. multa enim ab ijs rectè & dicta sunt & facta:
» inter quæ & hoc quispiam dixit, Aridiorem & aspe

„ *ram viuendi rationem cum charitate copulatam, ce-*
„ *lerius monachum ad animi tranquillitatem, quam ἀ-*
„ πάθειαν *appellant, perducere.*

SANCTI

HOMILIARVM MACARII SINGVLARVM
argumenta.

***

SCRIPTVRÆ LOCORVM SACRÆ *qui hîc citantur index.*

GENESEOS

LEVITICI

DEVTERONOMII

REGVM

IOB

PSALMORVM

ACTORVM

ROMANORVM

IACOBI.

2. PETRI.

APOCALYPSIS

A

SANCTI PATRIS NOSTRI MACARII ÆGYPTII

Homiliæ ſpiritales, fructuoſiſſimæ, de integritate quæ decet Chriſtianos, cuíque operã dare debent.

INTERPRETATIO ALLEGOrica viſionis apud Ezechielem deſcriptæ. Hom. I.

VM vidiſſet Ezechiel propheta viſionem diuinam & glorioſam, retulit illam, & ſcriptis mandauit, inenarrabilibus vtique myſteriis refertam. Vidit enim in agro currum Cherubim, quatuor animalia ſpiritalia, quorum vnumquodque quatuor facies habebat: primam faciẽ leonis, ſecundam aquilæ, aliam vituli, quartam faciem hominis. Vnaquæque facies alas habebat, ita vt nemo diſcernere poſſet, quænam erant anteriora, quæve poſteriora. Animalium terga ſimiliter & pectora oculis erant plena, neque locus erat in illis vacuus oculis. Vnaquæque facies tres habebat rotas in formam vnius rotæ: & in rotis illis ſpiritus inerat. Et vidit quaſi ſimilitudinem hominis: & ſub eius pedibus, velut opus quoddam ſapphiri. Cherubim currum ferebãt: animalibus autem vehebatur dominus: quocũque pergere volebãt, erat in faciem. Et vidit ſubtus Cherubim, veluti manum hominis geſtantem & baiulantem. Hoc autem Ezech. 1. & 10.

ipsum quod in excessu mentis propheta vidit, verum erat & certum: cæterùm quippiam etiam aliud mysticum & diuinum subindicabat ac repræsentabat: nempe mysterium quod à seculis re vera absconditum est, postremis autem temporibus in aduentu Christi manifestatum. Nam mysterium vtique contemplabatur animæ quæ dominum suum erat susceptura, & illi thronus gloriæ futura. Anima enim quæ digna habita est vt fieret particeps spiritui in lumine illius, & illustrata est à decore inenarrabilis gloriæ eius, cùm præparauerit eam sibi in sedem & domicilium, tota lumẽ euadit, tota facies, & tota oculus: neque superest vlla pars illius, quæ spiritalibus oculis lucis non sit plena: hoc est, nihil habet tenebrosum, sed tota prorsus fit lumen & spiritus, tota plena oculis, nullam habens partem à tergo siue posteriorem, sed vndique faciem præ se ferens, ineffabili pulchritudine gloriæ luminis Christi veniente in illam, & in ea residente. Et quemadmodum sol sui planè similis est, nullam habẽs partem posteriorem aut inferiorem, sed totus penitus lumine splẽdet, & totus lumen est, & partium similium: aut quemadmodum in igne lumen ipsius ignis totum sibi simile est, nihil habens in se primũ aut postremum, maius aut minus: sic & anima quæ plenè illustrata est ab ineffabili pulchritudine gloriæ luminis vultus Christi, & spiritu sancto repleta, ac digna quæ fieret domicilium & thronus dei, tota oculus, tota lumen, tota facies, tota gloria, & tota spiritus euadit: nempe sic eam adornante Christo, gestante, agẽte, baiulãte & ducente illam, & hunc in modum il-

lam instruente, & spiritali decore adornante. Etenim
" manus, inquit, hominis erat subtus Cherubim. Nam
ipse est qui illa vehitur, & illam dirigit. Quatuor autem animalia currum vehentia, repræsentabant principales animæ partes & rationales. Nam quemadmodum aquila inter cæteras aues principatum obtinet, & leo inter feras, taurus autem inter animalia mansueta, & inter creaturas homo: ita quædam sunt animæ portiones rationis capaces & magis præcipuæ, voluntas scilicet, conscientia, mens, & amandi facultas. Per has enim currus animæ gubernatur, & in illis deus requiescit. Aliter quoque & illud transferri potest ad cœtum cælestium sanctorum: propterea quòd sicut illic dicitur, quòd illa animalia erant valde sublimia, & oculis plena, neque quisquam poterat comprehẽdere numerum oculorũ aut sublimitatem, quia non erat cõcessum illa cognoscere: & sicut in cælo stellas quidem inspicere & admirari omnibus hominibus datum est, scire verò numerum illarum nulli datum: sic in cœtum cælestem sanctorũ ingredi & quiescere, concessum quidem est omnibus qui decertare voluerint, nosse verò & consequi numerum sanctorũ solius dei est. Quocirca sessor ille vehitur & fertur in curru & throno oculatorum animalium, seu ab vnaquaque anima quæ thronus illi facta est & sedes, & quæ oculus est, & lumen, cùm insederit in ea: & cohibet illã frænis spiritus, prout nouit qui dirigit illam. Quemadmodum enim animalia illa spiritalia nõ pergebant quocunque libêret, sed quò nouerat & volebat is qui sessor erat, & dirigebat: sic & in hac vita

cohibet ipse & impellit dirigẽs spiritu suo, ita vt proficiscãtur nõ pro arbitrio suo in cœlũ, cũ voluerint: & abiecto corpore tractat & impellit animã sapientia sua in cælestia: & rursum cũ voluerit, descẽdit in corpus & in cogitationes: denuò, cũ libuerit, progreditur ad terminos terræ, & animæ reuelat mysteria. O præclarũ & bonũ atq; solum aurigã verum! In resurrectione quoq;, pari corpora dignabũtur honore, anima interim, quæ spiritui mixta est, talẽ prægustãte gloriã. Quod autẽ iustorũ animæ fiant lumen cæleste, domi-
Mat. 5 b» nus ipsemet apostolus dicebat, Vos estis lux mũdi. Qui enim ipsos fecerat esse lucẽ, per eos mundũ illuminari
» præcepit: Nec accendũt, inquit, lucernã, & ponunt eã
Ibidẽ. » sub modio, sed super candelabrum: & lucet omnibus
» qui sunt in domo. sic luceat lux vestra coram homini-
» bus. perinde acsi dixisset, Ne abscõderitis donũ quod accepistis à me: sed date omnibus volẽtibus. Et iterũ,
Mat. 6. c. » Lucerna corporis est oculus. Si oculus tuus fuerit sim
» plex, totũ corpus tuum lucidum erit: si autem oculus
» tuus fuerit nequã, totũ corpus tuũ tenebrosum erit.
» Si ergo lumẽ quod in te est, tenebræ sunt, ipsæ tenebræ
» quantæ erũt? Quẽadmodũ enim oculi sunt lumẽ corporis, qui si sani fuerint, totũ corpus lucidũ est: si verò quippiã incidat vt obtenebrescãt, vniuersum corpus tenebrosum est: sic & apostoli cõstituti sunt velut oculi & lumẽ totius mundi. Denũciabat igitur Dominus illis dicẽs, Si vos qui lumen estis mũdi, perseueraueritis, nec deflectatis, ecce corpus vniuersum mũdi lucidũ erit. Quòd si vos qui lux estis, obtenebrescatis, quantæ futuræ sunt tenebræ mũdi? Cùm ergo lux essent aposto

li, lucē administrauerunt credentibus, & eorū corda illuminauerunt cælesti lumine spiritus, quo & ipsi erāt illuminati. Et cùm essent sal, cōdiebāt & saliebāt omnē animam credētem, sale sancti spiritus. Dicebat
" *enim illis Dominus, Vos estis sal terræ, animas hominum appellās terram. Nam subministrauerūt in animis hominū cæleste sal spiritus, cōdientes illos ac reddentes incorruptos & immunes à fœtore multo. Nam sicut carnes, nisi sale aspergantur, corrūpūtur & grauiter olent, ita vt omnes auersentur pessimum illum odorem, vermésque subrepūt in carnes corruptas, & ibi aluntur, edunt, ac nidificant: si verò sal accesserit, tolluntur ac pereunt vermes, qui prius illic pascebātur, & euanescit illa graueolētia (ea enim est natura salis, vt vermes interimat, & grauem odorem deleat) eodem modo & omnis anima quæ non fuerit condîta spiritu sancto, nec fuerit particeps salis cælestis, hoc est virtutis dei, computrescit, & multo prauarum cogitationum fœtore plena est: ita vt auertatur facies dei ab illo graui odore vanarum & tenebrosarum cogitationum affectionúmque, quæ in eiusmodi anima inhabitant: & noxij atque improbi vermes, qui sunt spiritus nequitiæ, itidem & potestates tenebrarum in illa deambulant, illic pascuntur, nidificant, & repūt,*
" *illámque exedunt & corrumpunt. Putruerunt enim,*
" *ait, & corruptæ sunt cicatrices meæ. Cùm verò confugerit ad deum, eíq; crediderit, ab eóque petierit sal vitæ, nempe bonum & humanum spiritum, tunc cæleste sal accedēs perimit illos diros vermes, grauémque delet odorem, & expurgat eam virtute potentiæ*

Matt. 5. b

Psa. 37. a

*suæ: hócque modo salus illius veri beneficio restituta sanitati, & à corruptione liberata, in vsum & ministerium domini cælestis ordinatur. Hac quoque de causa in lege deus, vtens exemplo, iussit victimas omnes sale condiri. Oportebat igitur primùm victimam à sacerdote mactari, & mori, deinde diuisam sale cõspergi, tãdem igni superponi. Nisi enim primùm sacerdos ouem mactasset & occidisset, non saliebatur, neque *deo veniebat in odorem suauitatis. Sic & animam nostram accedentem ad Christum verum pontificem, ab ipso mactari conuenit, & affectui mori, & ante actæ vitæ improbæ, hoc est peccato: ab eáque nequitiam affectionum tanquam vitam egredi oportet. Sicut enim corpus mortuum est, cùm exierit anima, nec vltra viuit ea vita qua viuebat, non audit, neq; ambulat: sic vbi Christus cælestis pontifex per gratiam virtutis suæ mactauerit & occiderit mundo vitam nostrã, extincta est, quo ad improbam vitam qua viuebat, nec amplius audit aut loquitur, neque conuersatur in tenebris peccati: propterea quòd nequitia affectionum, quæ erat tanquã anima eius, per gratiam decessit. Quod & apostolus clamat, dicens, » Mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Nam anima quæ adhuc viuere perseuerat in mũdo & tenebris peccati, necdum mortificata est ab eo, sed adhuc habet in seipsa animam malitiæ, hoc est vim tenebrarum quã adferunt affectiones peccati, ab ea nutritur, non est de corpore Christi, nec de corpore luminis: sed est corpus tenebrarum, & à partibus tenebrarũ adhuc persistit. Sicut ediuerso qui præditi sunt anima lucis,*

* hoc est offerebatur in holocaustũ domino.

Gal. 6. d.

hoc est virtute spiritus sancti, ex parte sunt lucis. Sed dicet quispiam, Quomodo asseris animam esse corpus tenebrarum, cùm ab illis nō gignatur? Hîc attende, vt rectè intelligas. Quemadmodum indumentum aut vestem quam gestas, alius quidem præparauit, tu verò illam induisti: similiter & domum alius ædificauit & construxit, tu verò habitas in illa: sic Adam transgrediens mandatum dei, & obediens improbo serpenti, vendidit seipsum diabolo: & tum ille nequam induit animam eius, illam nempe creaturam præclaram, quam condiderat deus ad imaginē suam:
„ vt & apostolus ait, Expolians principatus & pote- Colos. 2. c.
„ states, triumphauit de illis in cruce. Hac enim de causa dominus venit, vt expelleret illos, & reciperet domum propriam & templum propriū, videlicet hominem. Proinde anima dicitur esse corpus tenebrarum & nequitiæ, quandiu sunt in ea tenebræ peccati. Quia illic viuit in seculo nequam tenebrarum, & illic detinetur captiua. Quemadmodum & Paulus
„ appellans corpus peccati & corpus mortis, ait, Vt Rom. 6. b
„ destruatur corpus peccati. Et rursum, Quis me libe- Rom. 7. d
„ rabit de corpore mortis huius? E diuerso anima quæ deo credidit, & liberata est à peccato, mortificata vitæ tenebrarum, & lumen spiritus sancti tanquā vitam recepit, inde viuens, ibi postea perseuerat: quia ibi regitur à lumine diuino. Neque enim anima est naturæ diuinæ, neque rursum naturæ tenebrarum & nequitiæ: sed est creatura quædam intellectualis, speciosa, insignis, admirāda & præclara, similitudo & imago dei: in quam, propter transgreßionem, nequitia

affectionum tenebrosarum introijt. Quod reliquum est, sub cuius dominio est anima, huic etiam per voluntatem adhæret & vnita est. Siue ergo lumen diuinum in se habeat & in eo viuat, omnibus lucis & quietis virtutibus abundat: siue tenebris peccati detineatur, condemnationem consequetur. Decet itaque animam, quæ apud deum viuere statuit, in quiete & lumine perpetuo accedere, vt prædictū est, ad Christum verum pontificem, & mactari atque mori mundo, priorique vitæ tenebrarum & nequitiæ, & traduci in aliam vitam & educationem diuinam. Veluti si quis in ciuitate decesserit, nō iam audit vocem aut sermonem eorum qui in ea habitant, neque eorum quæ illic geruntur, rumorem: sed prorsus mortuus est, & in alium locum translatus, in quo nullæ tales sunt voces aut clamores, quales erant in illa ciuitate: sic & anima vbi mactata fuerit, & mortua conuersationi illi & ciuitati nequitiæ affectionum, in qua prius viuebat, non audit vltrà apud se vocem disputationum obscurarum, nō amplius auditur sermo neque clamor altercationis vanæ, & tumultus spirituum tenebrarum: sed translata est in ciuitatem probitate & pace plenam, in ciuitatem inquam lucis diuinæ: ibi viuit & audit, ibi conuersatur & loquitur & ratiocinatur, ibíque operatur opera spiritalia & deo digna. Deprecemur ergo & nos, vt mactemur per virtutem ipsius, & moriamur seculo nequitiæ tenebrarum, auferatúrque à nobis spiritus peccati, & induamur, recipiamúsq; animam cælestis spiritus, atq; transferamur è malitia tenebrarū ad lumen Christi,

& requiescamus in vita per vniuersa secula. Caterùm p.rinde ac cum in stadio curritur, currus præcedens impedit, retinet, atque prohibet sequentem, ne præcedat & perueniat ad palmam: ita cogitationes animæ atque peccati currunt in homine. Si ergo contingat, cogitationem peccati præcedere, impedit illa atque retinet, & prohibet animam accedere ad deũ, & contra peccatum reportare victoriam. Quòd si dominus ipse insederit & ducat animam, semper ille vincit, ducens & dirigens per omnia prudenter currum animæ ad sapientiam cælestem atque diuinam. Neque enim dimicat contra malitiam, sed auctoritate & potentia sua superior existens, semper victoriã parat. Ducuntur igitur Cherubim, non quò volunt pergere, sed quò sessor & auriga dirigit: & quò libuerit illi, eò progrediuntur: & illos sustentat.

„ *Manus e-*

„ *nim, inquit, hominis sub illis erat. Agũtur animæ sanctæ & diriguntur à spiritu Christi, ducente quò voluerit, & quando libuerit, nunc per cælestes cogitationes, modo per corpus: vbi placuerit, illic ei ministrant. Sicut enim volucrum pedes sunt alæ: ita lumẽ cæleste spiritus assumit alas cogitationum dignarum anima, dirigens & ducens prout nouit ille spiritus. Tu ergo cùm hæc audis, attende tibi ipsi, an possideas illa opere & veritate in anima tua. Non enim sunt verba nudè prolata, sed opus veritatis est in anima productum. Quod si non es adeptus, sed cares tãtis bonis spiritalibus, angi, lugere & assiduè laborare debes, tãquam adhuc mortuus à regno, & quasi sauciatus semper ad dominum vociferare, & postula*

confidenter, vt ipse hac vera vita dignus fias. Nam sicut deus, dum corpus hoc conderet, non ex sua ipsius natura, neque ex corpore dedit ei vitam habere, escã, potum, vestimenta atque calceamenta: sed cũ ipsum per se corpus nudum creasset, omnia quæ ad vitam sunt necessaria, extrinsecus habere cõcessit, ita vt corpus viuere non possit absque illis quæ extra corpus sunt, hoc est sine cibo, potu & indumentis: quòd si in sua ipsius natura tantùm steterit, nullo exteriori assumpto, corrumpitur & perit: hoc ferè modo & anima quæ non consecuta fuerit lumen diuinum, creata tamẽ ad imaginem dei (ita siquidem dispensauit deus beneplacito suo illam consequi vitam æternam) non ex sua natura, sed ex diuinitate ipsius dei & peculiari spiritu atque lumine, escam & potum spiritalẽ consequitur, & indumenta cælestia, quæ sunt vera vita animæ. Quemadmodum ergo corpus ex seipso non viuit, vt antè dictum est, sed aliũde, hoc est à terra, ita vt viuere non possit sine externis: sic & anima, nisi regeneretur amodò in terram illam viuentiũ, & inde spiritaliter nutriatur, & spiritali modo crescat proficiens domino, induatúrque à diuinitate arcanis vestimentis cælestis pulchritudinis, impossibile est illam ex seipsa sine cibo illo viuere in gaudio & quiete. Habet enim etiam diuina natura panem vitæ

Ioã.6.d » eum qui dicit, Ego sum panis vitæ: & aquam viuen-
Ioan.4.b tem, itidem & vinum lætificans cor hominis, & oleũ
Ps.103.b. lætitiæ, necnon multiplicem cibum cælestis spiritus,
Ps. 44.b. vestimenta denique lucis cælestia, quæ à deo procedunt: in iis consistit animæ vita æterna. Væ corpori

cùm in sua ipsius natura steterit: quia corrumpitu atq; moritur. Væ etiam animæ, si in sua solius natura consistat, & in suis operibus tantùm fiduciã habeat, non facta particeps diuini spiritus. quia mortua est, indigna diuina æternáque vita. Nam quemadmodũ in infirmis si corpus vltrà cibum sumere nequeat, desperant de ipsis, ac deflẽt omnes amici veri, cognati atque dilecti: ita luget deus & angeli sancti animas illas quæ non vescuntur cælesti spiritalíque cibo, nec viuunt in incorruptione. Hæc ipsa (rursum assero) nõ sunt verba nuda, sed opus vitæ spiritalis, opus veritatis, quod completur in anima digna & fideli. Quapropter si factus es dei thronus, & insidet in te cælestis auriga, & anima tua tota euasit oculus spiritalis, & tota facta est lux: si etiam enutritus es cibo illo spiritali, & hausisti ex illa aqua viua, atque induisti arcani luminis vestimenta: si denique tuus homo interior expertus iis omnibus abundat, ecce iam viuis vitam re vera æternam, amodò cum domino anima tua requiescente: en adeptus es & accepisti hæc à domino in veritate, vt viuas veram vitam. Quòd si nihil horum in teipso sentis, plora, angere & conquerere: quia spiritales & æternas diuitias proculdubio nondum es assecutus, nec veram vitam adhuc accepisti. Solicitus igitur esto de penuria tua, deprecans dominum noctes & dies, eo quòd in graui paupertate peccati sis constitutus. Vtinam verò sit aliquis, qui ob inopiam suam laboret, & non veluti saturati securè viuamus: quia qui talem sustinet laborem, & quærit, atq; postulat indesinenter à domino, mox con-

ſequetur redēptionem ac diuitias cæleſtes: ſicuti dominus dicebat, cum de iudice iniquo & vidua ſermonem haberet, "Quãto magis deus vindictam faciet clamantium ad ſe nocte & die? Certè dico vobis, quia citò faciet vindictam illorum. Cui gloria & imperiũ in ſecula. Amen.

Luc.18. b.

DE REGNO TENEBRARVM, HOC EST PECCATO: & hominem ſolius Dei beneficio liberari ab eo.

HOMILIA II.

EGNVM tenebrarum, princeps ille nequam, cùm ab initio captiuum hominem reddidiſſet, animam tanquam hominem circũdedit & veſtiuit poteſtate tenebrarum. "Et creent illum regem & induant illum veſtimentis regiis, & à capite vſque ad vngues geſtet regia veſtimẽta. Ita induit animam & totam eius hypoſtaſin peccato princeps ille improbus, totámque maculauit, penitúſque captiuam in regnum ſuum reddidit: non reliquit vllum ipſius membrum à ſe liberum, non cogitationes, non mentem, non denique corpus: ſed induit eam purpureo tenebrarũ ami-

ctu. Quemadmodum enim corpus nō in parte aliqua aut membro patitur, sed totū vndiq; patibile est: sic & anima tota nequitiæ & peccati affectionibus est obnoxia. Induit igitur ille nequam animam totam (quæ hominis est præcipua pars & membrum) malitia sua, hoc est peccato: atque ita factum est, vt corpus paßioni atque corruptioni obnoxium esset.
" *Nam cùm ait apostolus, Exuite veterem hominem,* Colos. 3. b.
integrum dicit: nempe oculos habētem oculis suis adiectos, caput capiti, aures auribus, manibus manus, & pedes pedibus. Totum enim hominem, animā videlicet & corpus, improbus ille maculauit. Distorsit itaque & induit hominem veteri homine & polluto, impuro atque dei inimico, nec legi dei subdito, nēpe ipso peccato: ita vt iam non videat homo quēadmodum ei libet, sed perperam videat atque audiat, habens pedes festinantes ad malum perpetrandum, Prou. 1. b
& manus paratas ad iniquitatem admittendam, cor Psal. 57. a
etiam cogitans praua. Deprecemur ergo nos quoque dominum, vt exuat nos homine veteri: quia solus ille potest à nobis auferre peccatum. Nam fortiores nobis sunt, qui nos captiuos duxerunt, & detinēt in suo regno: Dominus autem pollicitus est, se liberaturum nos ex hac seruitute. Quemadmodum enim sole lucente, & flante vento, sol quidem proprium corpus habet & propriam naturam, itidem & ventus naturam suam & suum corpus habet, nullúsq; potest separare ventum à sole, nisi solus deus sedauerit ventum, ne flet amplius: sic & peccatum animæ permixtum est, cùm alioqui vtrunque propriam naturam habeat.

Est igitur impoßibile, animam à peccato separare, nisi deus cessare faciat, & sistat improbum illum ventum habitantem in anima & corpore. Item sicuti cũ quispiam videns auem volantem, velit & ipse volare, vtique non potest, cùm alas non habeat: sic & homini quidem adiacet velle purum esse, irreprehensibilem & immaculatum, & nihil habere in se vitij, sed semper esse cum deo, facultatem autem non habet. volare quidem in aërem illum diuinum, atque libertatem sancti spiritus cõsequi desiderat: atqui, nisi alas acceperit, id non potest. Obtestemur itaque deum,
Psa.54.a. vt det nobis alas columbæ sancti spiritus, atque ita ad eum volare poßimus & requiescamus, vt etiam separet ab anima & corpore nostro, & extinguat improbum spiritum, ipsum videlicet peccatum habitans in membris animæ & corporis nostri. hoc enim
Ioã.1.d. „solus ille potest facere. Ecce enim, ait, agnus dei, qui „tollit peccatum mundi. Solus inquam ille misericordiam hanc exercuit erga homines credentes in eum, quòd redimat ab iniquitate: & in eos qui expectant semper ac sperant & quærũt aßiduè, inenarrabilem hanc confert salutem. Perinde ac in atra & obscura nocte, cum flat ventus quidam acerbus, plantas omnes & semina commouet, impellit & agitat: sic & homo cadens sub potestatem noctis tenebrarum diaboli, & agens in nocte & tenebris, concutitur graui vento peccati flante, cietur, commouetur & exagitatur per vniuersam sui naturam, in anima videlicet, in cogitationibus suis & mente: omnes denique partes corporis concutiuntur, neque pars vlla corporis

aut animæ immunis est, quæ non sit affecta ab inhabitante in nobis peccato. Itaque *dies luci similis est, ventus autem diuinus spiritui sancto similis, perflans & viuificans animas degentes in die luminis diuini, penetrans vniuersam hypostasin animæ ac cogitationes, & viuificans substantiam omnẽ, & omnes corporis partes, faciens illas quiescere requie diuina & " ineffabili.* Hoc dicebat apostolus, *Nos non sumus fi-" lij noctis neque tenebrarum: omnes enim vos filij lu-" cis estis, & filij diei.* Et *quemadmodum illic in via erroris, vetus homo perfectum hominem exuit, ita vt ferat indumentum regni tenebrarum, indumentum blasphemiæ, infidelitatis, audaciæ, vanæ gloriæ, arrogantiæ, auaritiæ, concupiscentiæ, & reliqua eiusmodi regni tenebrarum pannosa ornamenta impura & polluta: ita vicißim hîc quicunque exuerũt veterem atque terrenum hominem, quósque* Iesus *exuerit vestimentis regni tenebrarum, induerunt illi nouum & cælestem hominem* Iesum Christum: *& hoc rursum simili modo vt oculi accedant oculis, aures auribus, capiti caput, vt totus purus sit & gestans imaginem cælestem.* Proinde *induit eos dominus indumentis regni lucis arcanæ, indumentis fidei, spei, dilectionis, gaudij, pacis, bonitatis, benignitatis, & reliquis consimilibus indumentis lucis & vitæ, diuinis & viuis, plenis quiete ineffabili: vt quemadmodum deus dilectio est, gaudium, pax, clementia & bonitas, talis & nouus homo fiat per gratiam.* Et *quemadmodum regnum tenebrarum siue peccatum, absconditum est in anima vsque ad diem resurrectionis, quando &*

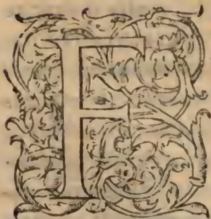
1. Thessalon. 5. a.

ipſum corpus peccatorum reuelabitur vnà cum tenebris in anima modò latentibus: ſic & regnum lucis ac cæleſtis imago Ieſus Chriſtus myſticè quidem nũc animam illuminat, & regnat in anima ſanctorũ, abſconditus ab oculis hominum. Et ſolis oculis animæ Chriſtus verè videtur vſque in diem reſurrectionis, quo corpus ipſum reuelabitur & glorificabitur lumine domini, quod nunc latet in anima hominis: vt & ipſum corpus vnà regnet cum anima, quæ iam nunc adepta eſt regnum Chriſti, quieſcens & illuſtrata lumine æterno. Gloria ſit miſericordiæ & commiſerationi ipſius: quia miſeretur ſeruorum ſuorum, & illuminat & liberat eos à regno tenebrarum, & elargitur illis lumen & regnum ſuum. Cui gloria & imperium in ſecula. Amen.

DE

DE QVIETA FRATRVM INTER SE CONuersatione, & prælio interiori,

HOMILIA III.

RATRES in charitate summa debent inter se conuersari, siue precibus dent operam, siue legant scripturas, seu quippiam operis peragãt: vt mutuæ dilectionis fundamentum habeant, & ita grata poßint esse illa studia, & qui deo supplicant, & qui incumbunt lectioni, qui etiam operantur, omnes poßint in synceritate & simplicitate agentes ab inuicem adiuuari. Ad
» quid enim scriptum est, Fiat voluntas tua, sicut in cæ- Matt.6.b
» lo, & in terra? Nempe vt quemadmodum in cælis angeli conueniunt inter se in concordia multa, in pace & dilectione, neque ibi regnat aliqua superbia aut inuidia, sed in charitate & synceritate sunt inter se: sic & fratres mutuò conuersentur. Si contingat triginta in vnum conuenire, fieri non potest, vt integrum diem atque noctem vnà perseuerẽt: sed quidam illorum precibus dant operam sex horas, postea legere volunt: alij propensè ministrant, alij nauant operis quippiam. Debent ergo fratres, si quid agunt, in dilectione & gaudio simul conuersari: & qui operatur, de eo qui preces fundit, ita dicere debet, nempe, Sum

particeps thesauri quem comparat frater meus: quia communis est. Qui verò supplicat, de legente ita secū reputet, fructus quem ille capit ex lectione, meo lucro cedit: qui autem ministrat, mox ita cogitet, nempe, Ministerium quod exhibeo, cedit in communem vtilitatem. Quemadmodū enim corporis membra cùm
Rom.12. b.& 1.Corint.12.c. multa sint, vnum sunt corpus, & se mutuo iuuant, ac vnumquodq; proprio fungitur officio: verbi gratia, oculus pro vniuerso corpore videt, manus pro omnibus membris operatur, pes quocunque pergens ambulat, circunferens vniuersa membra, & nihilominus aliud membrū compatitur: sic & fratres sibi inuicem cedant: neque is qui precatur, operantem damnet quòd non precetur: neque qui operatur, orantem
Rom.14. a.b. condemnet, inquiens, Ille quiescit, & ego operor. neq; qui ministrat, alterum iudicet: sed quisque cùm agit quippiam, ad gloriam dei faciat. Qui legit, orantem amore & gaudio complecti debet, secū hoc reputans, quia pro me precatur. Et qui orat, ita de operante cogitet, nempe, Quod facit ille, in cōmunem vtilitatem peragit. Hócq; modo ingens ille consensus & pax atque concordia continebit illos inter se in vinculo pacis: conuersabuntúrque mutuò in synceritate & simplicitate, deo pergrati. Præcipuum autem est omniū, continuatio precum opportuna. Veruntamen vnum est necessarium, videlicet, vt habeat quis thesaurum in anima, & vitam, qui est dominus, in animo, siue quippiam operetur, siue preces emittat, siue det operā lectioni: vt habeat possessionem illam minimè labilē, quæ est spiritus sanctus. Sunt verò nōnulli, qui aiunt,

dominum exteriores & manifestos solùm fructus ab hominibus exigere: deum autem emendare interiora. Atqui non ita se res habet: sed quemadmodum homo ab exterioribus sibi cauet: ita debet & aduersus cogitationes inire prælium & dimicare. Petit enim à te dominus, vt tibi ipse succenseas, & bellum geras cum mente tua, neque consentias néve componas cum cogitationibus prauis. Quod verò superest, extirpare videlicet peccatum & adhærens nobis vitium, hoc ad solam diuinam potentiam pertinet. Non enim potest homo facultate propria peccatum radicitus euellere. Siquidem certare, resistere, vulnerare, cædere, in tua situ est potestate: extirpare verò, soli deo conuenit. Nam si hoc posses efficere, quid cõferret aduentus domini? Sicut enim nõ potest oculus sine lumine videre, nemóq; potest loqui sine lingua, aut absq; auribus audire, aut ambulare carens pedibus, aut sine manibus operari: sic non potes sine Iesu saluari, aut regnũ cælorum ingredi. Quòd si dixeris, stuprum aut adulterium manifestum nõ commisi, nec sum auarus, quò ad cætera iustus sum: falleris in eo, existimans te omnia impleuisse. Non enim tãtùm tres sunt peccati species, à quibus cauere quis debet, sed infinitæ. Nam superbia, temeritas, perfidia, odium, inuidia, deceptio, hypocrisis, vnde sunt? An non tibi certandum est aduersum hæc vitia in tuis secretis cogitationibus? Quẽadmodum si domum tuam latro accesserit, tibi molestus esse non desinet, nec sinet te securè agere: tu verò illi resistere incipies, & cædes atque cæderis: ita debet anima resistere, repugnare atque occurrere. quod su-

pereſt, voluntas illa repugnans, & labore gemens, & moleſtia, ſuperior euadere incipit, cadit, & reſurgit. Denuò *peccatum decem aut viginti conflictibus deijcit animam, ſuperat ac proſternit: anima verò ſucceſſu temporis eò ſemel peruenit, vt vincat peccatum: iterum illa ſi ſuſtinuerit, nec ſe remiſerit, paulatim ſuperior eſſe incipit & diſcernere, palmam denique reportare contra peccatum.* Sed *in iis, ſi rectè aduertatur, tandiu peccatum euertit hominem, donec euaſerit in virum perfectum, in menſuram ætatis. & tum perfectè vincet mortem.* Scriptū *eſt enim,* Nouiſſimè *autem inimica deſtruetur mors.* Et *ita homines ſuperiores euadent, & victores diaboli* Quòd *ſi quis (vt prædiximus) pertinacius dicat, nullo ſtupro aut adulterio vel auaritia notatus ſum, ſufficit mihi: ita certè contra tres peccati ſpecies certauit, ſed contra viginti alias ſpecies, quas habet peccatum aduerſus animā, non dimicauit: imò victus eſt.* Debet *ergo contra omnia peccati genera certare & contēdere.* Mens *enim, vt ſæpenumero diximus, aduerſaria eſt, parémq; habet potentiam aduerſus peccatum: qua contradicere poſſit & reſiſtere cogitationibus.* Quòd *ſi dicas, fortiorem eſſe potentiam aduerſariam, & vitium homini planè dominari:* Deum *conſtituis iniuſtum, qui cōdemnauerit humanam naturam, quæ obedierit* Satanæ, *qui quidem ſuperior eſt, & neceſſaria quadā poteſtate hominem ſubijcit.* Superiorem *profectò illum & potentiorem anima feciſti, ſed tandem mihi obtēperabis.* Quemadmodum *ſi iuuenis præliū ineat aduerſus puellum, qui victus condemnetur, eò quòd ſu-*

Ephe.4 c.
1.Corīt.
15. d.

perari se passus sit, hoc nõ caret iniquo iudicio. Proinde nos asserimus, mentem aduersarium esse facultate parem. Itaq; anima eiusmodi, quæ summo studio implorauerit auxilium diuinum, consequetur illud non sine remuneratione: dignáque habebitur, quæ liberationẽ mereatur. Certamen enim & lucta inter æquales consistit. Glorificemus patrem, & filium, & spiritum sanctum, in secula. Amen.

QVA RATIONE PROMOVENDVM IN VITA CHRIstiana, HOMILIA IIII.

VI vitam Christianam exactißimè dirigere desiderãt, in primis curare debẽt illam partem animæ quæ facultatem intelligendi discernendíque continet: vt cùm vim ad amußim iudicandi quid bonum quídve malũ sit, adepti fuerimus, potuerimúsque planè discernere quæ præter naturam in ipsam puram naturã inuehuntur, rectè & indeflexè conuersemur: atque illa discretionis facultate tanquam oculo vtentes, nullum consensum, nullum denique fœdus cum prauis suggestionibus ineamus: & ita diuino munere honorati, digni Domino euadamus. Cæterùm ab iis quæ subiecta sunt oculis, sumamus exemplũ. Similitudinem enim quãdam

habet corpus cum anima: & quæ corporis ſunt, cum his quæ ſpectāt ad animam: quæve cernuntur, cum iis quæ latent. Quemadmodum enim corpus oculum habet pro duce, & oculus ipſe viſu ſuo totum corpus in rectā viam dirigit. * *Veluti ſi mihi ſtatuas quendam per loca nemoroſa, ſpinis & luto plena tranſeuntem, vbi reuerberet ignis, gladiíque ſint affixi, præcipitia & aquæ non paucæ: nihilo minus acris ille & diligēs atque imperterritus, habens oculum pro duce, attentè planè tranſgredietur illa loca difficilia, ex omni parte continens veſtem ſuam manibus pedibúſq; , ne inter nemora illa & ſpinas diſcerpatur, aut luto maculetur, aut diſcindatur à gladiis: & oculus vniuerſum corpus ducit, cum ſit lumen ipſius, ne per præcipitia dilabatur, aut demergatur aquis, aliquáve alia iniuria afficiatur: alacris ille ſibi diligenter attendens, & cum ſumma ſobrietate tranſiens, conſtricta veſte ſua ab oculo recta directus, ſeipſum etiam conſeruat illæſum, ſimiliter & veſtimentum ſuum non vſtum neque fractum. Si verò quiſpiam piger, remiſſus, ſocors, tardus & ignauus per talia loca gradiatur, veſtis eius hinc & inde defluēs, in nemora & ſpinas dilapſa diſsipatur, aut ab igne exuritur, quia nō vndique viriliter illam tenet, aut ab affixis enſibus ſcinditur, vel polluitur luto, &, vt ſemel dicā, citiſsimè perdit præclarum illud & nouum veſtimentum, propter negligentiam, ignauiam & incuriam ſuam. Imò etiam, niſi rectè atque diligenter oculum adhibeat; etiam ipſe in vallem præcipitabitur, aut aquis ſubmergetur. Ad eundem ferè modum anima, quæ corpus geſtat veluti*

* Videtur hîc deſiderari altera pars ſimilitudinis. vel potius ſuſpēdi adhuc declarationis gratia.

quoddam præclarum vestimentum, prædita faculta-
te discernendi dirigente totam animam cum corpore
transeuntem per nemora & spinas vitæ, per lutum,
ignem & præcipitia, hoc est desideria & voluptates
& reliqua seculi huius absurda, ex omni parte debet
cum sobrietate, robore, studio & diligentia coërcere
& conseruare seipsam corporeúmque indumentum,
necubi dißipetur ab huius mundi nemoribus & spi-
nis solicitudinum, negligentiarum & distractionum
terrenarum, aut ab igne concupiscentiæ exuratur: ea
inquam velut induta oculum auertit, ne praua vi-
deat: similiter & aurem subducit, ne detractiones au
diat: & linguã, ne vana loquatur: manus & pedes,
ab omnibus malis operationibus. Habet enim anima
voluntatem auocandi & cohibẽdi membra corporis
à peßimis aspectibus, & à praua turpíque ausculta-
tione, à sermonibus parum decentibus, ab operibus
secularibus & peruersis. Auertit quoq; seipsam ani-
ma ab occupationibus malis, conseruans cor, ne cogi-
tationes per mundum volutentur. hócque modo sum-
mo cum labore atque studio cohibens vndique dili-
genter membra corporis, à vitiis minimè dißipatum,
non adustum, neque luto maculatum conseruat præ-
clarum corporeum indumentum. Ipsa denique per vo
luntatem illam cognoscendi, intelligendi & discernẽ-
di peritam, &, vt plenè dicam, per virtutem domini
cõseruabitur, quæ seipsam pro viribus coërcet, & ab
omni desiderio mundano reuocat: & sic à domino ca
pit auxilium, vt verè custodiatur à prædictis malis.
Vbi enim dominus conspexerit quendam strenuè de-

clinantem voluptates vitæ atque distractiones, solici tudines crassas laqueósque terrenos, & occupationes cogitationũ vanarũ, præbet illi auxilium peculiare gratiæ, animámq; illã, quæ præsens seculũ nequã viriliter transmeat, cõseruat illæsam, tũ illa cælestes laudes cõsequetur à deo & angelis, eo quòd suũ corporeũ vestimentũ diligẽter custodierit, & seipsam pro viribus, vniuersam mundi concupiscentiã auersata, & à domino adiuta, cursum stadij huius mundi viriliter trãsierit. Siquis autẽ in socordia & pigritia sine vlla attentione conuersetur in hac vita, minimè declinans sponte sua vniuersa mũdi desideria, solum dominum toto corde requirens, in spinas & nemora huius mũdi ruit, & ab igne concupiscẽtiæ corporea vestis exuritur, & à luto voluptatũ polluitur: & tandẽ anima trepida in die iudicij inuenitur, eo quòd vestimẽtum suum custodire nõ potuerit, sed corruperit illud deceptionibus huius seculi: & ob id à regno expellitur. Quid enim facturus sit deus illi, qui seipsum sua spõte mũdo tradiderit, & voluptatib⁹ eius decipitur, ac per occupationes crassas oberrat? Nã illi præbet vtiq; auxilium, qui crassas huiusmodi delicias exhorrescit ac pristinã consuetudinẽ, & vi trahit iugiter animũ ad dominũ, quíq; seipsum abnegat, & solum dominũ quærit: hunc cõseruat, nẽpe qui se custodierit vndique à laqueis & retibus syluæ huius mũdi, qui etiã cũ timore & tremore salutẽ suã operatur, & cum summa animaduersione per laqueos & techinas concupiscentiarũ huius mundi transmeat, atq; implorato domini auxilio, per misericordiã ipsius & gratiã saluari spe-

rat. Nã ecce quinq; virginibus prudẽtibus & sobriis summa cũ alacritate accersẽtibus hospitẽ naturæ suæ, accipiẽtibúsq; oleũ in vasis cordis sui, nẽpe supernam sancti spiritus gratiã, licuit vnà cũ spõso ingredi thalamũ cæleste. Aliæ verò fatuæ, quæ in propria natura permãserunt, nec seruata sobrietate dederũt operã, vt acciperẽt oleũ exultationis in vasis suis, sed tanquam adhuc in carne viuẽtes, per negligentiã, socordiã, desidiã atq; ignorationẽ, aut etiã opinionẽ quandã iustitiæ, veluti somno demersæ fuerũt: propter quod à thalamo regni exclusæ sunt, vtpote quæ cælesti sponso minimè placere potuerũt: quia vinculis huius mũdi & terreno quodã amore deuinctæ, totã suam dilectionẽ atq; amorem in spõsum cælestem nõ cõtulerunt, neque sumpserũt oleum. Etenim animæ illæ quæ suæ naturæ quærũt hospitẽ sanctificationẽ spiritus, totæ per dilectionẽ domino adhærẽt, ibi deambulãt, ibi precãtur, in eo cogitationes suas collocãt, reliqua omnia declinantes: vnde fit, vt dignæ habeantur, quæ oleũ gratiæ cælestis accipiant, & ita sine offensione viuere queãt, spiritali spõso gratissimæ. Animæ siquidem illæ quæ in sua simplici natura remanẽt, cogitationibus humi repunt, quæ terrena sunt meditãtur, humi versatur mẽs illarum & habitat: licet opinione sua ad sponsum se pertinere putent, & iustificationibus carnis splẽdere: cæterùm cum non acceperint oleum letitiæ, minimè desuper è spiritu sancto renatæ sunt. Nam quinque sensus animæ rationales vbi supernã gratiam & sanctificationem spiritus acceperint, verè sunt prudẽtes virgines, quæ sapientiam gratiæ desuper adeptæ sunt.

Matt. 25. a.

Quòd si in sua ipsarum natura nuda constiterint, fatuæ reperiuntur, & filiæ huius mūdi esse demonstrantur: eò quòd non exuerint spiritum huius mūdi, quāuis exteriore sermone atque figura, sponsi ipsius videantur esse sponsæ. Quemadmodū enim animæ quæ domino totæ penitus adhærent, ibi versantur per cogitationem, illic orationes suas effundunt, ibi inambulant, & illic desideria sua collocant in dilectionē domini: ita vicißim animæ quæ se dilectioni huius mundi tradiderunt, & in terra commorari desiderant, illic expatiantur, quæ illic sunt, cogitant, illic eorum animus immoratur. & ob id etiam ad prudentiam bonam sancti spiritus consequēdam conuerti nequeunt, quæ est hospes naturæ nostræ: dico autem gratiam cælestem, quam oportet simul esse & agglutinari naturæ nostræ, vt poßimus vnà cum domino ingredi cælestem regni thalamum, & salutem æternā consequi. Nam pro hospite naturæ nostræ, per inobedientiā primi hominis, nequitiam affectionū in nobis ipsis suscepimus: quam assuetudine & vsu multo versam in nostram naturam, per verum hospitem naturæ nostræ, quod est donum cæleste sancti spiritus, denuo expelli conuenit, & in pristinam puritatem restitui. Etenim nisi freqūeti petitione, postulatione, fide, atque deprecatione deflectentes ab hoc mundo, charitatem illam sancti spiritus de cælo nunc consecuti fuerimus, naturáque nostra adhæserit charitati, quæ dominus est, & per charitatem illam spiritus sanctificata fuerit à nequitia, qua polluta est, nósq; vsque ad finem innoxij perseuerauerimus, in omnibus præceptis eius studiosè

conuersati, regnum cæleste consequi non poterimus. Atqui subtiliorem quendam sermonem atque profundiorem, secundum facultatem mihi concessam, depromere libet. quapropter attentè audite. Deus, cum sit infinitus, inaccessus, & increatus, per infinitā & incomprehensam bonitatem suam corpus assumpsit, atque, vt ita dicam, imminuit se ab inaccessa gloria, vt vniri posset creaturis suis visibilibus, nempe animis sanctorū atque angelorum: vt ita participes esse possent vitæ diuinæ. Vnumquodque enim horum pro natura sua corpus est, siue sit angelus aut anima, seu dæmon. Licet enim hæc corpora tenuia sint, nihilo minus in substātia, charactere & repræsentatione, pro subtilitate naturæ suæ, corpora sunt subtilia: quemadmodum & corpus istud secundū suam substātiam crassum est. Sic itaque anima, cum sit tenuis, complectitur in se oculum, per quem videt: aurem, per quā audit: similiter & linguam, per quam loquitur: itidem & manum, & planè vniuersum corpus. Et cùm anima hæc membra corporis contineat, simul contemperata est cum eo, per quod exercet omnia vitæ huius opera. Ad eundem quoque modum deus, qui infinitus est, & intellectu comprehēdi non potest, per bonitatem suam seipsum demisit, induítq; membra corporis huius, & cohibuit seipsum ab inaccessa illa gloria, ac per clemētiam & humanitatem mutata figura seipsum corporeum reddit, permiscetur & apprehendit sanctas animas sibi pergratas atque fideles, fitque spiritus vnus cum illis, vt Paulus eloquitur, atq;, vt ita dicam, anima euadit in animam, & substantia in substantiam: 1.Corit. 6.d.

quò poßit anima in nouitate viuere, vitámq; immortalẽ sentire, & particeps fieri æternæ gloriæ, illa nempe anima, quæ deo digna est. & illi perplacet. Nam *si deus ex iis quæ non erant, cõdidit creaturã hanc visibilem, fecítq; vt esset multiplex & varia, quæ priusquàm fieret, nõ erat: voluit etiam, & perfacilè creauit ex his quæ non erant, substãtias crassas atque duras, veluti terrã, montes, arbores (vides quænã sit durities naturæ) & rursum medias aquas, & ex illis volatilia produci mandauit: & denuò subtiliora, velut ignẽ & ventos, & reliqua, quæ propter sui tenuitatem oculo corporeo videri nõ possunt.* Quo *pacto ars infinita & inenarrabilis multiformis sapientiæ dei creauit ex iis quæ non erant, tam illa quæ craßiora sunt, quàm subtiliora & simpliciora corpora subsistere fecit voluntate sua, quanto magis ipse, qui est vt libet, & quod libet, benignitate indicibili & bonitate incomprehensa ductus, sed trãsmutat & demittit, atque similem animarũ sanctarũ & fideliũ seipsum reddit, assumpto, quoad fieri potest, corpore, vt perspiciatur ab illis, qui alioqui inuisibilis est: & palpetur, qui secundum naturam subtilitatis suæ palpari nõ potest: & ita gustent suauitatem ipsius, & dulcedine lucis arcanæ oblectationis experientia ipsa fruantur.* Cum *libuerit, deus ipse fit ignis exurens omnem improbam affectionem animæ extrinsecus illatam.* Et-

Deuter. 4.d. » *enim deus noster ignis, inquit, consumens est: quando vult, fit arcana & inenarrabilis requies, vt anima di*

Hebr. 12.g. *uina requiete quiescat: vbi libet, fit gaudiũ & pax, fruens & exornans animam.* Quòd *si deus dignatur*

aßimilare se vni ex creaturis, ad exultationẽ & lætitiam intelligibilium creaturarum, veluti ciuitas lucis Ierusalem, aut mons Sion cælestis, potest pro arbi-
» *trio omnia. quemadmodum dictũ est. Vos autem ac-* Hebr. 12.
» *cessistis ad Sion montem, & ciuitatem dei viuẽtis Ie-* f.
» *rusalem cælestem: perfacilia sunt ei omnia, qui se in quælibet transmutat, in gratiã fidelium & eo dignarum animarum, modò quis det operam, vt amicus & pergratus illi fiat: qui quidem experientia ipsa & sensu perspiciet cælestia bona & delicias inenarrabiles*
» *diuitiásq; diuinitatis verè immẽsas. quæ quidem om-* 1.Corint.
» *nia oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in cor ho-* 2.c.
» *minis ascenderunt. fítque spiritus domini, in requietem, exultationem, delicias & vitam æternã animarum dignarũ. Seipsum enim format dominus in escã,*
» *sicut scriptum est in Euangelio, Qui manducat hunc* Ioan.6.f.
» *panem, uiuet in æternum. vt inenarrabili modo tranquillet & impleat animã lætitia spiritali. ait enim,*
» *Ego sum panis viuus. Itidem transformat se in po-* Ibidem.
» *tũ cælestis potionis, sicut dixit, Qui biberit ex aqua,* Ioan.4.b.
» *quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vi-*
» *tam æternam. Et, Omnes, ait, eundem potum spirita-* 1.Corint.
» *lem biberunt. Sic & vnicuique sanctorum patrum* 10.a.
apparuit, prout ei libuit & expediebat: aliter Abrahæ, aliter ipsi Isaac, aliter Iacob: alio modo Noë, Danieli, Dauidi, Salomoni, Esaiæ, & cuique sanctorum prophetarum: aliter Eliæ, & aliter Mosi. Ego verò existimo, Mosem, dum esset in monte, in ieiunio illo quadraginta dierum spiritali illi mensæ continenter accubuisse, multis fretum deliciis.

Igitur vnicuique sanctorum visus est deus, quemadmodum ei libuit, nempe ad salutem & requietem, & vt illos ad cognitionem dei perduceret. Nam omnia quæ vult, sunt ei perfacilia, & quando illi videtur, seipsum demittendo incorporat & transformat, conspicuum se exhibens diligentibus illum in gloria luminis inaccessa: præ multa & inenarrabili dilectione, apparens iis qui digni sunt, secundum ipsius virtutem. Anima enim quæ ob summũ desiderium & expectationem, fidem atque dilectionẽ, digna fuerit habita quæ recipiat illam supernam virtutẽ, nempe cælestem spiritus dilectionem: & quæ cælestem ignem immortalis vitæ fuerit adepta, ab omni dilectione huius mũdi re vera soluitur, & ab omni laqueo nequitiæ liberatur. Quemadmodum enim ferro, plumbo, auro, vel argẽto in ignem coniectis, resoluitur eorum dura natura, & in molliorem mutatur: quantóque diutius in igne permanserint, tanto magis soluuntur & mutantur à sua naturali duritie, per virtutem ignis calidam: sic & anima quæ mundo abrenunciauerit, solum dominum desiderans, omni animi peruestigatione, studio atque contentione, & ex fide ac spe sua expectationem indeficientem in illum contulerit, illum ignem cælestem diuini atque spiritalis amoris consecuta, tum verè à mundo exoluitur, & ab omni vitio affectionũ liberatur, & cuncta procul à se repellit, mutato naturali ipsius habitu, atq; peccati duritie, reliqua omnia pro superfluis habens, in solo sponso cælesti, quem recepit, quiescens, per ardẽtem & inenarrabilem ipsius dilectionẽ. Dico autem tibi, quòd

si fratres illi dei amantes, quósq; deus ante oculos habet, per impedimēta se substraxerint ab illa dilectione, deficiunt vt ita dicam. Nam animæ vita & requies, regni cælestis mystica & arcana participatio est. Si enim carnalis coniugij dilectio separat hominē à patre, matre, & fratribus, ita vt omnia sint animo velut extranea: & si diligat ea, tāquam extranea diligat: affectionem tamen omnem in contubernali col-
„ locat. Propter hoc enim, inquit, relinquet homo patrē Matt.19.
„ & matrem, & adhærebit vxori suæ: & erunt duo in a.
„ carnem vnam. Si ergo carnis dilectio sic hominē sol- Ephe.5.g
uit ab omni alio amore, quanto magis soluentur ab omni dilectione mundi, quicunque digni habiti sunt, vt sancti, cælestis & semper amādi illius spiritus verè participes fierent? Et cuncta videbuntur eis inutilia, propterea quòd victi sunt à desiderio cælesti, & in ipso casu spiritui illi vniti. Nam quæ illic sunt, desiderant & cogitant, illic viuunt, illic cogitationes inambulant, ibi mēs aßiduè versatur, diuino & cælesti amore atque desiderio spiritali superata. Quod superest, fratres dilecti, cum tanta bona proposita sint, & tantæ promißiones à domino nobis factæ, impedimenta omnia à nobis ipsi repellamus, & omnem dilectionem mundi vitemus, & huic soli bono omni voto atque desiderio nosipsos tradamus, vt cōsequi possimus arcanā illam dilectionē spiritus: ad quam nos
„ beatus Paulus festinare suasit, dicēs. Sectamini chari-
„ tatē: vtque digni habeamur mutatione per dextrā al- 1. Corin. 14.a.
tißimi à duritie nostra: & diuino spiritus amore vulnerati, peruenire poßimus ad suauitatē & requiem

ſpiritalem. Dominus enim miſericordia motus, humaniter expectat, quãdo conuertamur penitus ad illum, ab omnibus contrariis noſipſos eximentes. Etſi enim nos, præ multa ignorantia & ſtoliditate ac nequitiæ præoccupatione, à vera vita deflectimus, atque ipſi nobis impedimenta multa accerſimus, pœnitentiam veram renuentes, nihilominus ipſe ſumma erga nos miſericordia ductus, longanimiter expectat, quando cõuerſi accedamus ad ipſum, & in interiori homine illuminemur: ne confundantur facies noſtræ in die iudicij. Quòd ſi durum nobis videtur, propter aſperam virtutis exercitationem, vel potius propter ſuggeſtionem & conſilium aduerſarij, nihilo minus ipſe miſericorditer agit, & longanimiter expectat conuerſionem noſtram: peccantéſque nos ſuſtinet, præſtolãs pœnitentiam noſtram: nec pudet eum nos cadẽtes denuò

Ierem. 8.b.

» excipere, quemadmodum inquit propheta, Nunquid
» qui cadit, non reſurget? aut qui auerſus eſt, non reuer-
» tetur? Modò nos reſipiſcamus, bono corde præditi, & conuertamur cõfeſtim & rectè auxilium ab ipſo implorantes, paratiſſimus eſt ipſe ad ſaluandum nos. Nam perlibenter excipit feruẽtem in illum voluntatis noſtræ promptitudinem, & pro virili noſtra bonã fidem atque propenſionem à voluntate manãtem: ipſe verò directionem omnem in nobis operatur. Demus igitur dilectiſſimi operam, tanquam filij dei, vt omni præoccupatione, negligentia atque ſocordia exuti, fortes & parati ſimus illum ſequi, non procraſtinantes de die in diẽ, à malitia furtim ſubſtracti. Ignoramus enim, quãdo nobis è carne ſit eundum. Neque modicæ

ſunt,

ſunt, ſed inenarrabiles Chriſtianis factæ promißiones: ita vt omnis gloria & decor cæli & terræ, & reliquum ornamentum atque varietas, diuitiæ quoque & pulchritudo atque deliciæ eorum quæ videntur, nulla proportione pertingant ad fidem atque diuitias vnius animæ. Quî fit ergo, vt tantis adhortationibus & promißionibus domini, ad eum plenè accedere nolimus, nósq; illi deuouere, abrenunciãtes, iuxta præceptum Euãgelij, rebus omnibus, atque etiam animæ noſtræ, & eum ſolum diligere velimus, & cum eo nihil aliud? Iam verò non ſolùm hæc ipſa, ſed quanta gloria data eſt? Quot diſpenſationes domini à temporibus patrum atque prophetarum extiterunt? Quot promißiones factæ ſunt? quot etiam admonitiones? Quanta miſericordia domini ab initio ad nos peruenit? Proſtremis quoque temporibus per aduentũ proprium inenarrabilem benignitatem in nos, per crucis paßionem demõſtrauit, vt nos conuerſos transferret ad vitam: nihilo minus tamẽ à propria voluntate ac mundi dilectione, occupationibus mentis & inueteratis moribus ac vitiis non recedimus: vnde modicæ aut nullius fidei nos eſſe, cõſtat. Et in his tamẽ omnibus benignè nobiſcum agẽs deus, inuiſibili modo nos protegit & fouet, nec pro merito peccatorum perpetuæ nequitiæ nos tradit, aut inſidiis huius mundi: nec ſinit nos perire, per immenſam clemẽtiam & longanimitatem ſuam, perpendens quando ad ipſum cõuertamur. Atqui vereor, ne impleatur in nobis, qui animo omnia contemnente viuimus, & occupationibus » abducimur, illud dictũ Apoſtoli, quo ait, An diuitias Rom.2.a.

" bonitatis eius & patientiæ & longanimitatis cōtem-
" nis, ignorans, quoniam benignitas dei ad pœnitētiam
" te adducit? Quòd si longanimitate, benignitate, atque patientia ipsius abutentes, plura adiecerimus peccata, grauiorémque condemnationem per negligentiam & contemptum nostrum ipsi nobis parauerimus, im
Ibidē. " plebitur illud quod dictum est, Secūdum duritiam au
" tem tuam & impœnitēs cor, thesaurizas tibi iram, in
" die iræ & reuelationis iusti iudicij dei. Permulta enim bonitate atque inexplicabili, ac longanimitate ineffabili deus vtitur erga genus humanū, modò nos resipiscere velimus, & penitus ad eum conuerti studeamus, vt salutem consequi poßimus. Quòd si placeat dignoscere dei longanimitatem atque immensam benignitatē, è scripturis diuinitus afflatis discamus.
Rom. 9. " Intuere Israëlitas, ex quibus patres, quibus promis-
a. " siones creditæ sunt, ex quibus Christus secundum car
" nem, apud quos religionis cultus atque testamentum, quanta peccauerunt, quotiésve auersi sunt: nec tamen deus eos deseruit in finem: sed opportunè, quantum illis expediebat, castigauit, duritiam cordis ipsorum afflictione volens emollire: conuertebat, adhortabatur, mittebat prophetas. Porrò quàm diuturna lōganimitate vtebatur erga illos delinquentes & offendentes, & conuersos libenter excipiebat: itidem rursum auersos illos non deserebat: sed per prophetas, vt cōuerterētur, eos admonebat? Sæpenumerò cum desciuissent, posteaquam conuersi sunt, benignè atque humaniter eos suscepit, donec postremò in offendiculum ingens prolapsi sunt: nempe manus iniicientes in proprium

dominum, quem ex scripturis patrum & sanctorum prophetarum expectabãt redemptorem, saluatorem, regem, atque prophetam. Venientem enim illum non receperũt: sed contrà, cum illum multum ignominiosè tractauissent, tãdem extremo supplicio crucis affecerunt. Et in hac tam graui offensione & ingenti scelere iniquitates ipsorum, quæ ad summum excreuerãt, completæ sunt: & ita in posterũ perpetuò deserti fuerunt, spiritu sancto ab eis recedente: quando videlicet velum templi scissum est. Et postmodum ipsorũ templum traditum gentibus, dirutum est atque in solitudinem redactum, iuxta sententiam domini dicentis,
» *Non relinquetur hìc lapis super lapidem, qui non de-* Matt. 24.
» *struatur. Perpetuò ergo traditi sunt in manus gẽtium,* a.
& dispersi per vniuersam terram, ab iis regibus qui tunc temporis illos captiuos duxerãt: nec ad hoc vsq; tempus datũ est illis ad propria loca reuerti. Ad eundem igitur modum nunc deus erga vnumquenque nostrum bonus ac benignus longanimiter agit, perpendens quantum quisque offendat: silétque, expectans quando resipiscat & conuertatur, ne quid vltrà delinquat: summo cũ gaudio atque dilectione suscipiens
» *eum qui se conuertit à peccato. Sic enim, ait, gaudium* Luc. 15 b.
» *est super vno peccatore pœnitentiam agẽte. Et iterum,* Matt. 18.
» *Non est voluntas patris mei, vt pereat vnus ex pusil-* b.
» *lis istis minimis. Si verò quis eorum quibuscum deus benignè & longanimiter agit, nec re ipsa vindictam sumit de singulis delictis tam occultis quàm manifestis, perpendens in silentio & velut expectans ad pœnitentiam: si quis inquam eò cõtumaciæ veniens pec-*

catis accumulet peccata, & socordiam addat socordiæ, & delictum delicto superædificet, implet ille terminos iniquitatum: & tandem in tantum scelus prolabitur, vnde non poßit vltrà emergere: sed atteritur, & principi nequitiæ perpetuò traditus perit. Ita temporibus Sodomorum accidit. Nā cum multa deliquissent, nec se conuerterēt, postremò in tam graue peccatum ciciderunt, ob peßimum in angelos initum consilium, quo statuerant cum illis masculeum cōcubitum exercere, vt nullam postea pœnitendi facultatem habuerint, sed perpetuò reprobati sint. Impleuerāt enim terminum scelerum, imò etiā excesserant. quapropter diuino iudicio incēdio traditi sunt. Idem quoque temporibus Noë contigit: cùm multa crimina commisissent, nec pœnitētiam agerent, in tanta scelera prolapsi sunt, vt inde tota penitus terra corrupta sit. Non aliter apud Ægyptios, qui cùm multis criminibus tenerentur, & grauiter in populum dei deliquissent, clementer cum illis deus agebat, non tantas eis plagas infligens quibus planè delerentur: sed castigationis, conuersionis, & pœnitentiæ gratia longanimiter ferens, & eos ad pœnitētiam expectans, exiguis vulneribus illos percußit. verùm hi cùm plura perpetrassent in populum dei, qui modò conuersi erant, iterum suæ cōuersionis pœnitētes, atque in inueterata voluntatis improbæ perfidia persistentes, cùm multis laboribus populū dei grauassent: postremò quando per multa prodigia deus populum suum ex Ægypto per Mosem eduxit, grauiter deliquerunt, persequentes à tergo populum dei. quocirca iudicium diuinū penitus illos per-

didit atque deleuit aquis submersos, nec dignos hac vita censuit. Eodẽ *modo populus* Israëliticus *cùm sæpius, vt prædictum est, offendisset atque deliquisset, prophetas dei interficiendo, & alia permulta mala perpetrando, quia deus tacens multa longanimitate vtebatur, sustinens eos ad pœnitentiam, tandẽ ita deliquerũt, vt attriti inde resurgere nõ potuerint: quippe qui manus iniecerunt in maiestatem dominicam.* Quamobrem *perpetuò derelicti proiecti sunt, ablatáq; est ab illis prophetia & sacerdotium ac religionis cultus, & data sunt ea gentibus in deum credentibus, sicut ait dominus,* Auferetur *à vobis regnũ, &* Matt.21.
» *dabitur genti facienti fructus eius.* Hactenus *enim su* d.
stinuerat eos deus summa cum patientia, nec desierat eorum misereri. At *quoniam impleuerunt terminum iniquitatis, quin imò transgreßi manus intulerunt in maiestatem domini, à deo perpetuò derelicti sunt.* Cæterùm *hæc ipsa, dilecti, pluribus tractamus, ex sententia scripturarum colligentes, celeriùs nos conuerti debere, & ad dominũ festinare: qui benignè expectat, quãdo ab omni prorsus vitio & mala cogitationum occupatione penitus recedamus: & cõuersos cum ingenti gaudio suscipit: vt non augeatur contumacia nostra de die in diem, & delicta nostra adiectione multiplicentur, incommodo nostro, & ob id iram diuinã nobis ipsi accersamus.* Contendamus *igitur conuersi ad illũ cum vero corde accedere, nihil de salute desperantes, quod proprium est malitiæ atque improbitatis: dum per recordationem iniquitates præueniũt, & hominem ad desperationem pertrahunt, & ad socor-*

diam, contẽptum atque desidiam, ne conuersus accedat ad dominum, & salutem consequatur: cum tamen dominus valde benignus sit erga genus humanũ. Quòd si difficile nobis videatur, imò etiam impoßibile, nos magna peccatorum multitudine præoccupatos conuerti (quod quidem, vt prædiximus, argumentum est malitiæ, & salutis nostræ impedimentum) in mentem reuocemus ac perpendamus, quonam pacto dominus, cum inter homines versaretur, bonitate sua fecit cæcos videre, curauit paralyticos, morbos omnes sanauit, mortuos in corruptionem versos & plenè deletos suscitauit, surdos fecit audire, legionẽ dæmonum ab homine expulit, & eum qui tãta insania laborabat, mentis cõpotem effecit. Quanto magis igitur animam ad ipsum conuersam, atque ab eo misericordiam implorantem, eiúsque indigentem auxilio, diriget, & ad lætam affectionum vacuitatẽ statúmq; omnis virtutis & mentis renouationem reducet, sanitate reddita mentísque aspectu ac cogitationum tranquillitate: traducẽs eam à cæcitate, surditate, ac morte infidelitatis, ignorãtiæ atque temeritatis ad statum virtutis tranquillum, & puritatem cordis? Nam qui corpus creauit, ille ipse cõdidit animam. Et sicut cum versaretur in terra accedentibus ad se, opémque & sanitatem ab eo quærentibus, liberaliter, benignitate sua ductus, largitus est quantum expediebat, tanquã bonus & solus medicus: sic & in rebus spiritalibus. Nam si corporibus, quæ dissoluuntur & emoriuntur, tantam exhibuit misericordiam, & vnicuique quod postulabat, beneuolè & clemẽter indulsit: quãto ma-

gis animæ immortali, indissolubili, atque incorruptibili, laboranti morbo ignorantiæ, vitiorum, infidelitatis, temeritatis, & reliquis peccati affectionibus, accedenti ad dominum & eius auxilium imploranti, quæ misericordiam eius attentè intuetur, & gratiam sancti spiritus ab eo accipere desiderat, in redēptionem & salutem suam, celeriùs & promptiùs cōcedet liberationem ab omni vitio, vniuersísque affectionibus, velut medicam expurgationem? vt eodem
» sermone perhibetur, Quanto magis pater cælestis faciet vindictā clamantium ad se die ac nocte? Et subiicit, dicens, Certè dico vobis, citò faciet vindictam illorum. Et rursum alibi suadet, Petite, & dabitur vobis. Omnis enim qui petit, accipit: & qui quærit, inuenit: & pulsanti aperietur. Et in discursu subdit, Quāto magis pater vester cælestis dabit spiritum sanctum petentibus se? Amen dico vobis, etsi non dabit illi, eò quòd amicus eius sit: propter improbitatē tamen eius surget, & dabit ei quantum opus habet. His igitur omnibus nos admonuit, sine pudore aßiduè & importunè ab ipso postulare debere donum sancti spiritus. Nam propter peccatores venit, vt eos conuerteret ad se, & ei credētes sanaret: modò nos abstineamus pro virili ab omnibus vitiosis impedimētis, & odio prosequamur studia omnia improba, mūdíq; illecebras, & prauas ac vanas cogitationes vitemus, perpetuóque, quantum possumus, illi adhæreamus. Ille verò prōptum nobis exhibet auxilium. Hac enim de causa misericors est, vitæ restituens & sanans affectiones alioqui incurabiles, redimens eos qui inuocāt eum,

Luc. 18. b.
Matt. 7. b
Luc. 11. b.
Luc. 11. a.

& ad eum conuertuntur, ab omni dilectione seculi (quantum in eis est) sponté & libenter abhorrentes: qui quidem mente à rebus terrenis abducta, ab eius imploratione & desiderio dependent. Eiusmodi anima eius auxilio digna cēsetur, quæ reliqua omnia pro nihilo ducit, & in nulla re huius mūdi requiescit, expectans donec requiescat & lætetur in fruitione benignitatis diuinæ: atque hoc modo beneficio eius fidei donum cæleste consecuta, suum omne desiderium per gratiam in spe indubitata collocat, solicita vt reliquo vitæ tempore congruè & cōuenienter spiritui sancto inseruiat: quotidie promouēs quod bonum est, in via iustitiæ perdurat: ad finē vsq; firma permanēs, nullo modo propendet in vitia: & nullatenus gratiam contristans, salutem æternam meretur cum omnibus sanctis: vtpote quæ velut illorū iam socia & comes, eorum imitatione conuersatur in mundo. Amen.

QVANTVM DISCREPAT VITA CHRISTIANORVM A *reliquorum hominum vita*, HOMILIA V.

LIVS est *Christianorū mundus, & eorum conuersatio, mēs, sermo, atque opera: alia hominum huius mundi vitæ ratio, mens, sermo, atque opera: aliud sunt illi, & aliud isti: atque magnū discrimen est inter hos & illos. Nā ter-*

ræ habitatores & filij huius seculi, similes sunt frumento in cribrum huius terræ coniecto: eò quòd concutiuntur volubilibus huius mundi cogitationibus, & aßidua tempestate rerum atque desideriorum terrenorum & crassarum varij generis cogitationũ, videlicet animas perturbãte satana: qui alioqui cribro, hoc est terrenis occupationibus cribrat omne genus hominum obnoxiorum peccato, ab eo tẽpore quo cecidit Adam transgressus mandatum, & principi nequitiæ factus obnoxius. Qui quidem in hominem potestate accepta, postea cogitationibus aßiduis erroris & perturbationum cribrat & collidit cribro terreno vniuersos filios huius seculi. Quemadmodũ enim triticum in cribro eius qui tractat illud, alliditur, & agitatum in ipso aßiduè vertitur: ita princeps nequitiæ cũctos homines rebus terrenis occupatos tenet, & eiusmodi occupationibus eos agitat, turbat & commouet, efficítque vt vanis cogitationibus allidantur, dum obscœnis desideriis & terrenis atque secularibus laqueis vniuersum genus Adæ peccato obnoxium sine intermißione captiuat, agitat atque decipit: sicuti dominus nequam illum prædicebat in apostolos in-
» surrecturum: Expetiuit satanas cribrare vos sicut tri Luc.22.c.
» ticum: sed ego rogaui patrem meum, ne deficiat fides
» vestra. Nam verbum illud, quod Creator dixit ipsi
» Cain, & sententia illa manifesta, quæ est hæc, Et an- Gene.4.b
» gustia & tremore teneberis, atq; agitabere super ter-
» ram, typus est & imago latens omnium hominũ peccatorum. Sic enim genus Adæ, quod in mandatum cõ misit, & ob id peccato factum obnoxium, imaginem

illam intus obtinere cœpit, agitatum aßiduis cogitationibus timoris, metus, & omnimodæ perturbationis: dum princeps huius mundi desideriis multiplicibus atque voluptatibus variis cõcutit omnem animã ex deo minimè renatam, & tanquam triticum in cribro agitatum, aßiduè & variis modis hominum mentes perturbat, inescans eas & planè agitans illecebris huius mundi & voluptatibus carnis, timoribus atque perturbationibus. Itaque dominus, ostẽdens eos qui deceptiones & voluntatẽ improbi illius sequuntur, eò quòd imaginem nequitiæ Cain gestarent, increpãs eos, dicebat, Vos (ait) desideria patris vestri vultis facere. Ille homicida erat ab initio, & in veritate non stetit. Vniuersum itaque genus Adæ peccato obnoxium intus impressam habet cõdemnationem illam, videlicet, In angustia & tremore eritis, atque agitati in cribro terræ, à Satana cribrante. Nam sicut ab vno Adam omne genus humanum super terram multiplicatum est: ita vitium vnum affectionum in omnibus hominibus peccato subditis insedit, illósq; omnes princeps nequitiæ continuis, craßis, vanis, ac tumultuosis cribrare potest cogitationibus. Qua enim ratione vẽtus vnus sufficit ad omnes plantas & semina agitanda & concutienda: aut sicut noctis vnius tenebræ per vniuersam terrã extenduntur: ita princeps nequitiæ, qui quidem se habet ad instar tenebrarum rationalium peccati & mortis, & est velut quidam vẽtus latens & agrestis, omne genus hominum quod est super terram, perturbat, & circumagitat volubilibus cogitationibus: & alliciens desideriis huius mũdi cor-

Ioã. 8. f.

da hominũ, tenebris ignorantiæ, excæcationis & obliuionis replet omnem animam desursum non renatam, & quæ voluntate & animo ad seculum aliud nõ est
» *translata: quemadmodum dictum est, Nostra autẽ con* Philip. 3.
» *uersatio in cælis est. In eo enim veri Christiani discre-* d.
pãt ab vniuerso genere hominum. Nec paruum est inter vtrosque discrimen, sicuti prædicebamus: nempe in eo quòd animus atque intellectus Christianorũ cogitationi cælesti semper sit deditus, æternáque bona contempletur, propter communicationem spiritus sancti, quia desursum ex deo nati sunt, & in veritate & potentia filij dei meruerunt euadere, atque ad statum & stabilitatem & requiem imperturbatam, non sine multis laboribus atque sudoribus lõga post tempora peruenerũt, nullo subinde cribro agitati, neque vanis & instabilibus cogitationibus fluctuãtes. In quo melioris sunt conditionis quàm mundus: propterea quòd mens ipsorum & cogitatio animi sit in pace Christi, & dilectione spiritus sancti: sicuti dominus de eiusmodi viris mentionem faciens, aiebat, eos transiisse à Ioan. 5. d.
morte in vitam. Quocirca non in superficie aut formis exterioribus consistit diuersitas Christianorum, vt plerique existimarunt, qui discrimen ac differentiam in figura & indiciis collocabãt: cùm tamen qui eiusmodi sunt, animo & cogitatione mundo consentiant: vtpote qui agitationem & cogitationum inconstantiam, incredulitatem, confusionem, perturbationem ac metum, non aliter quàm omnes homines, patiantur. Ethi quidem superficie tenus & opinione, ac externo quodam decoro à mundo discrepant: sed cor-

de atque animo terrenis laqueis ſunt irretiti, requiem quæ à deo procedit, & cæleſtẽ pacem ſpiritus in corde non conſecuti: quia nõ popoſcerunt à deo, nec iis ſe dignos putarunt. Nam creatura noua Chriſtianorum differt ab omnibus hominibus huius mundi per mentis renouationem, tranquillitatem cogitationum, dilectionem domini, & amorem cæleſtem. Hac enim de cauſa venit dominus, vt hiſce bonis ſpiritalibus dignos efficeret verè credentes in illum. Siquidem Chriſtianorum gloria & ſplendor ac diuitiæ cæleſtes ſunt ineffabiles: & labore, atque ſudoribus, tẽtationibus, & certaminibus permultis comparãtur. quod quidẽ totum à gratia diuina proficiſcitur. Tenẽtur enim omnes homines deſiderio videndi regis terreni: & quicunque diuerſatur in aliqua ciuitate regia, vel ſolam regis ſpeciem intueri deſiderat, aut purpurei veſtimenti cultum ac ſplendorem, atque variarum gemmarum nitorem, compoſitum diadema, cum præclaris magiſtratibus illi aßidẽtibus: exceptis his, qui, cùm ſint ſpiritales, nihili faciunt iſthæc: quia aliam gloriam, nempe cæleſtem & incorpoream ſunt experti, & alio indicibili ſplendore perculſi, aliarúmq; diuitiarũ participes, & velut alio ſpiritu freti ſecundum interiorem hominẽ conuerſantur. Siquidem huius mundi homines, & qui ſpiritum huius mundi hauſerũt, hoc ſolum ſummopere cupiunt, vt regem terrenum ſpectare liceat, cum omnibus ornamẽtis & gloria eius. Quãto enim inter cætera quæ videtur, felicior eſt apud omnes homines eius conditio, tanto vel ſola inſpectione præclarior habetur ab omnibus atque optatior: ita vt

quisque dicat apud se, Vtinam quis mihi gloriam illã, cultum ac splendorem largiatur: prædicans eum beatum, illius alioqui similem, terrenum, ac iisdem affectionibus obnoxium atque mortalem: desideratũ tamen propter ornamentum & nitorem momẽtaneum. Si igitur carnales homines gloriam terreni regis tantopere desiderant, quanto magis hi quibus illuxit radius ille viuifici ac diuini spiritus, quorũ cor vulnerauit amore diuino erga regem cælestem Christum, feruntur in speciem illam & gloriam ineffabilem, & decorem incorruptibilem, incomprehẽsásque diuitias veri & æterni regis Christi: cuius desiderio & cupiditate captiui tenentur, toti prorsus in illo demersi: bonáque illa inenarrabilia consequi peroptant, quæ per spiritũ intuentur: cuius inquam gratia vniuersa quæ super terram sunt præclara, nempe decorem, gloriam, honores, atque diuitias regum ac principũ pro nihilo ducunt? Pulchritudine enim diuina sauciati sunt, & vita cælestis immortalitatis in illorum animas instillauit. quocirca dilectionem illam regis cælestis ambiunt, & hunc solum ante oculos votis omnibus habentes, per eum ab omni dilectione mundi se liberãt, & vinculis omnibus terrenis eximunt: quò solum illud desiderium in suis cordibus perpetuò possint obtinere. Iam verò quidnã possidere conueniat, dicit, Sci- 2. Corinth. 5. 2.
» mus enim, quoniam si terrestris domus nostra huius
» habitationis dissoluatur, quòd ædificationem ex deo
» habemus, domum non manufactam, æternã in cælis:
Certandum igitur vnicuique ac laborandum per omnes virtutum species, credendúmq; hoc pacto domum

illam se consecuturum. Nam si dissoluatur nostra domus huius corporis, non habemus aliam domum ad
Ibidé. „ quam anima nostra soluta cõfugiat. Si tamen, inquit,
„ vestiti, & non nudi inueniamur, hoc est vacui communione & participatione sancti spiritus: in qua sola requiescere potest fidelis anima. Idcirco enim qui re vera & strenuè Christiani sunt, confidunt & gaudēt migrantes è corpore, quia domum illā habent non manufactam: quæ quidem domus est virtus sancti spiritus in illis habitans. Itaque si fuerit dissoluta domus corporea, non metuunt: quia cælestem habent domum spiritus sancti, & gloriam illam incorruptibilē, quæ in die resurrectionis reficiet & glorificabit domū cor
Rom. 8. „ poris: quemadmodum ait Apostolus, Qui suscitauit
c. „ Christum à mortuis, viuificabit & mortalia corpora
„ vestra, per spiritum suum habitātem in vobis. Et ite-
2. Cori. „ rū, Vt & vita Iesu manifestetur in carne nostra mor
4. c. „ tali. Et, Vt absorbeatur, ait, quod mortale est, à vita.
2. Cor. 5. a Contendamus igitur hîc per fidem & studiosam vitæ conuersationem comparare nobis indumentum illud, ne corpore exuti nudi reperiamur, nec sit quod glorificet in die illa carnem nostram. Nam vniuscuiusque corpus in die illa tantum glorificabitur, quantum per fidem & studium vitæ meruerit accipere spiritus sancti. Quod enim modò thesaurizauerit intus anima, tū reuelabitur & emerget exterius in corpore. Quēadmodum arbores transacta hyeme ex vi interiore illas fouente, virtute etiam solis & ventorum producunt & emittunt folia, flores & fructus, tāquam indumenta. Similiter & herbarum flores illo tempore

è penetralibus & sinu terræ progrediũtur: & ita tegitur & circumornatur terra, & gramen, veluti li-
» lia: de quibus dominus inquit, Quoniã nec Salomon Matt. 6. d
» in omni gloria sua coopertus est, sicut vnum ex istis.
Omnia enim huiusmodi exempla sunt typi & imagines Christianorũ in resurrectione. Itaque ad eundem ferè modum omnes dei amantes animæ, hoc est veri Christiani, habent pro primo mẽse ξανθικὸν, qui dicitur Aprilis: qui quidem est dies resurrectionis: in quo per virtutem solis iustitiæ emergit gloria spiritus sancti, quæ intus latebat, & fouebat corpora sanctorũ, quam quidem gloriam intus occultam in anima habebant: quoniam illud quod modò habent, tum emerget extra corpus. Ille inquam mensis primus est inter mẽses anni, ille gaudium parit vniuersæ creaturæ, ille terram aperiens nudas arbores circuntegit: ille omnibus animalibus lætitiæ præbet occasionẽ, ille suauitate cuncta perfundit, ille denique Christianorum est primus mẽsis dictus Aprilis (Græcè ξανθικὸς) quod tẽpus est resurrectionis: in quo gloria illustrabũtur corpora illorũ, beneficio luminis arcani iam nunc in ipsis latẽtis, hoc est virtutis spiritus sancti: qui quidem erit illis tunc pro indumento, cibo, potu, exultatione, lætitia, pace, ornamento & vita æterna. Tunc enim spiritus diuinus, quem à tempore huius vitæ accipere meruerunt, fit in illis omnis gloria splendoris & pulchritudinis cælestis. Quonam igitur pacto quisque nostrum credere debeat, & omni studiosa conuersatione contendere ac perseuerare in spe & patientia multa, vt modò consequi mereatur cælestem illã vir-

tutem & gloriam sancti spiritus in penetralibus animæ, vt tum solutis corporibus habeamus quod circũ-
2.Corĩ. » tegat nos & viuificet? Si tamen, inquit, vestiti, & nõ
5.a. » nudi inueniamur. Et, Viuificabit & mortalia corpo-
Roma. » ra vestra, propter inhabitantem spiritum eius in vo-
8.c. » bis. Beatus itaque Moses per gloriam spiritus in facie eius residentem, in quam nemo fixis oculis intueri poterat, typo quodam subindicauit, qua ratione glorificabuntur corpora sanctorum in resurrectione iustorum. Quam quidem gloriam iam nũc in interiori homine sanctorum & fidelium animæ merẽtur habere.
2.Corĩ- » Nos enim, ait, omnes reuelata facie (hoc est interiori
th.3.d. » homine) gloriam domini speculamur, in eandem ima-
» ginem trãsformati à gloria in gloriam. Itidem Moses quadraginta diebus & quadraginta noctibus, vt scriptum est, panem non comedit, nec bibit aquam: atqui fieri non poterat, vt natura corporea sine cibo tantum tẽporis viueret, nisi alia esca spiritali vesceretur. quo cibo amodo sanctorum animæ inuisibili ratione, beneficio sancti spiritus, vtũtur. Duobus ergo modis demonstrauit beatus Moses, quam consecuturi sunt gloriam veri Christiani in die resurrectionis: nempe gloriam luminis, & delicias intellectuales spiritus, quã gloriam etiam in hac vita occultam nũc habere merentur. Quocirca tunc in corpore illorum hæc patebunt. Quam enim, vt dictũ est, gloriam in anima sua modò possident sancti, hæc tum teget & operiet corpora nuda, & ad cælos rapiet: & de cætero tam corpore quàm anima in regno cum domino quiescemus in secula. Cum enim deus conderet Adamum, nõ aptauit ei cor-

ei corporeas alas, sicut & volatilibus: nempe præparans ei alas sancti spiritus, quas videlicet donaturus erat illi in resurrectione: quæ ipsum alleuarent & raperent, quò spiritui bonum videretur. Quas quidem alas etiam nunc animæ sanctorum, quæ mente ad cælestes cogitationes euolãt, merẽtur habere. Nam Christianorũ mũdus alius est, & alia mensa, aliáque sunt indumenta, alia fruitio, alia item societas, & alia cogitatio. Quapropter etiam præstãtiores sunt omnibus hominibus. Hanc autem vim nũc intus in anima per spiritum sanctum merentur accipere. Vnde etiam in resurrectione corpora digna perpetuis illis bonis sancti spiritus habebũtur: & gloria illa potientur, quam in hac vita ipsorum animæ sunt expertæ. Debet igitur quisque nostrûm contendere omni labore ac virtutum studio, & cum fiducia postulare à deo, vt interior homo gloriæ illius ab hoc vitæ tempore particeps fiat, & in sanctitate illa de spiritu sancto participet anima: vt purificatus vitiorum sordibus, habeamus in resurrectione quippiam, quod contegat nuda corpora nostra resurgẽtia, & deformitatem operiat, viuificet, & in regno cælorum perpetuò quiescere faciat. Christus enim, vt sacræ scripturæ perhibent, descẽsurus est de cælis, & suscitaturus omnes filios Adæ, quicunque ab initio seculi dormierunt. Quos omnes in duas partes cõstituet: & hos qui peculiari signo notati fuerint, hoc est sigillo sancti spiritus, veluti pecu-
" liares accerset, & statuet à dextris. Oues enim, in- Ioã.10.c.
" quit, meæ vocẽ meam audiũt. Et, Cognosco oues meas, Ibidem.c
" & cognoscunt me meæ. Et tum eorũ corpora, propter

opera bona, circundabuntur gloria diuina, & replebuntur illi gloria sancti spiritus, quam in hac vita in anima obtinebant. Et ita lumine diuino illustrati, &
1.Thessa. 4.d. ad cælos rapti in occursum domini in aëra, quẽadmodum scriptum est, semper cum domino erimus, regnãtes cum eo per infinita secula. Amen.

DE MODO PRECANDI, HOMILIA VI.

QVI accedunt ad dominum, debẽt in silẽtio, pace & tranquillitate multa preces fundere, nec vti clamoribus parum decẽtibus & confusione plenis: sed cum intentione cordis & cogitationibus castus deum præ oculus habere. Veluti dum quis morbo laborans, cauterio aduritur, aut à chirurgo tractatur, hic fortiter ac patiẽter illatũ fert dolorem, sine aliquo tumultu & perturbatione seipsum cohibens: licet sint alij eodem dolore affecti, qui dum cauterium patiũtur, aut tractãtur à chirurgis, vociferationibus importunis vtuntur: cùm alioqui par sit dolor clamantis & non clamantis, agitantis se & quiescẽtis. Sunt nonnulli, qui, dum ita affliguntur & anguntur, trãquillo animo ferunt, ac sine perturbatione cogitationes animi sui coërcẽt. Sunt & alij eadem afflictione laborantes, qui, dum illam

iniquo animo ferunt, cum tumultu & perturbatione deum orant: ita vt qui audiunt, inde scandalum accipiant. Sunt etiam alij, qui licet nullo dolore premantur, tamen ad ostentationem, aut ex more, ineptis clamoribus vtuntur: vt qui putẽt, hac ratione se deo placere posse. Atqui seruum dei minimè decet hunc tam incõpositum statum retinere, sed mansuetè & sapienter agere: vt inquit propheta, Ad quem respiciam, nisi Esa.66.2.
» ad mansuetum & quietum, & trementem sermones
» meos? Et temporibus Mosis atque Eliæ reperire licet in apparitionibus, quæ illis obtigerunt, multa tubarũ & virtutũ ministeria præcessisse dominicam dignitatem. Aduentus autem domini, iis omnibus semotis,
» apparuit in pace, quiete, & trãquillitate. Ecce enim, 3.Regum
» ait, vox auræ tenuis: & in ea dominus. Constat ergo, 19.c.
quòd requies domini sita sit in pace & trãquillitate. Quodcunque itaque fundamentum iecerit homo, & quodcunque initium sumpserit, in eo permanet vsque ad finẽ. Si alta & querula voce initium precationis suæ facere cœperit, ad finem vsque eandem consuetudinem retinebit. Sed dominus, qui humanitate plenus est, huic auxilium non denegat. Illi igitur ipsi propter gratiæ promotionem ad finem vsque eadem consuetudine vtuntur: cùm tamen nobis liqueat, hanc precandi rationem ad idiotas pertinere: qui & alios scandalizant, & dũ precantur, seipsos perturbant. Cæterùm verum orationis fundamentum hoc est, nempe cogitationibus diligenter attendere, & in multa quiete & pace deum orare: vt inde nullo modo scandalizentur cæteri. Hic enim, vbi consecutus gratiam dei, vsque

ad finem orationem tranquillè peregerit, multò plu-
1.Corī- » res ædificabit. Nõ enim est dissensionis deus, sed pacis.
th.14.f. Itaque qui clamoribus vtuntur, similes sunt proretis, cùm vbique precari nõ poßint, non in ecclesiis, neque in vicis, sed forsitan in sòlitudine, quemadmodũ expetunt. Qui verò in tranquillitate precantur, omnes in omni loco ædificant. Attamen vniuersum hominis studium circa cogitationes impendi debet, éstque materia prauarum cogitationum adiacens amputanda: & intendere debet homo in deum, nec parère voluntati cogitationum: sed cùm eas vndique collegerit, distinguere naturales à prauis. Nam anima quæ peccato inuoluta est, ita se habet, vt in monte sylua magna, aut in flumine arũdines, aut densitas quædam spinarum ac nemoris: quà qui trãsire voluerint, necesse habent manus extendere, nec sine vi & labore repellere circumiacentẽ materiam. Ita ferè materia cogitationũ ab aduersaria potestate manantium imminet animæ. Summa igitur animi diligentia attẽdendum est, vt discernat quis extraneas illas cogitationes, quæ ab aduersaria potestate suggerũtur. Inuenitur enim qui de propria virtute confidens, existimat suapte virtute montes imminentes excidere posse. Est etiam alius, qui cum tranquillitate & discretione animum suum gubernãs, nullo cum labore suum opus citiùs peragit, quàm ille superior. Idem & circa preces cõtingit. Inueniũtur quidã ineptis clamoribus vtẽtes: qui, veluti corporis virtute fidentes, ignorant furta cogitationũ: sed existimant propria virtute perfectum opus agere. Sunt autem alij, qui cogitationibus attẽdunt, totumq;

certamen interiùs conficiunt. Et hi propter attentionē eorum diligētem atque discretionem, assequi possunt, quod cupiunt, & insurgētes cogitationes propellere, ac iuxta voluntatē domini ambulare. Inuenimus autem apud Apostolum, eum dicere maiorem, qui alium
" ædificat. Ait enim, Qui loquitur linguis, seipsum ædi- 1. Corinth. 14. a.
" ficat: qui autem prophetat, ecclesiam ædificat. At qui
" ꝓphetat, maior est quàm qui loquitur linguis. Vnusquisque ergo magis eligat alios ædificare: & dignus habebitur regno cælorū. INTERROGATIO. Cùm aiunt quidam, Thronos & coronas esse creaturas, & non spiritus, quomodo intelligendum est illud? RESPONSIO. Mens nostra thronus est diuinitatis: & ediuerso, nostræ mentis thronus est diuinitas ac spiritus sanctus. Itidem etiam Satanas & consimiles potestates ac principes tenebrarum à tempore transgreßionis præcepti, insederunt in corde, in mente & corpore Adæ, tanquā in proprio throno. Quapropter venit dominus, & ex virgine corpus accepit. Nam si placuisset ei, in pura & nuda diuinitate ad nos descēdere, quis ferre potuisset? Verùm per organum corporis locutus est hominibus. Quocirca spiritus nequitiæ, qui corpus occupabant, expulit à thronis intellectus & cogitationum nostrarū, in quibus versabantur. purgauítque dominus conscientiam: & mentem, cogitationes, ac corpus in thronum sibi aptauit. INTERROGATIO. Quid igitur est, quod dixit,
" Sedebitis super duodecim sedes, iudicantes duodecim Matt. 19. d.
" tribus Israël? RESPONSIO. Inuenimus hoc impletum esse in terra: quādo dominus assumptus est in

cælum. Misit enim ſpiritum paracletum in duodecim apoſtolos, ſanctámq; virtutem: quæ adueniens habitauit & ſedit in thronis mētis ipſorum. Et quia hi qui
Act.2.b. *» aderant, dicebant, illos muſto plenos eſſe, tunc cœpit*
» Petrus iudicare illos, loquens de Ieſu, nēpe, Virum po
» tentem in verbis & ſignis vos crucifixiſtis, ſuſpēdentes in ligno. Et ecce, illic admiranda facit, effringit lapides monumentorum, & excitat mortuos. Scriptum
Ioel.2.g. *» eſt enim, In nouiſſimis diebus effundā de ſpiritu meo*
Act.2.c. *» ſuper omnem carnem: & prophetabunt filij veſtri &*
» filiæ veſtræ. Vnde permulti à Petro instructi, ad pœnitentiam conuerſi ſunt: ita vt mundus nouus & à deo electus fieret. Vidéſne, quomodo apparuit initiū iudicij? Illic enim apparuit mundus nouus: & hac ratione data eſt illis facultas ſedendi in mundo hoc, & iudicandi. Quamuis enim futurum ſit, vt illi ſedeant & iudicium faciant in aduentu domini, in reſurrectione mortuorum: nunc tamē etiam hoc fit, ſancto ſpiritu ſedente in thronis mētium illorum. Cæterùm diademata quæ in illo ſeculo Chriſtiani ſunt accepturi, nequaquam ſunt creaturæ: & qui hoc dicunt, perperam loquuntur. Verùm hæc ſpiritus transformatus oſtēdit. Nam quid ait Paulus apoſtolus de Ieruſalem
Galat. 4.d. *» cæleſti? videlicet, Hæc eſt mater omniū noſtrûm. Cui quidem matri nos adhæremus. Verùm quantum ad indumentū, quod gerunt Chriſtiani, nimirum eſt ipſe ſpiritus ſanctus, qui circuntegit eos in nomine patris, & filij, & ſpiritus ſancti, in ſecula. Amen.*

DE CLEMENTIA CHRISTI ERGA HOMINES:

continet etiam responsiones ad quasdam interrogationes, fortè curiosas.

HOMILIA VII.

VEMADMODVM si quis ingressus palatia regia, depictas ibi contempletur historias, & speciosa quæque, quadã in parte videat thesauros reconditos, atque etiam cum rege recumbat, & apponãtur ei hedysmata & pocula suauißima, variísque modis delectetur spectaculis illis atque ornamẽtis, postmodum autem abstractus inde in loca fœtida deducatur: aut veluti si formosißima puella, sapientißima ac locupletißima omnium, virum pauperem accipiat, humilem, deformem, pannosísque indutum, quem exutis sordidis vestimentis veste regia induat, & imposito illi diademate, coniunx ei fiat: tum mendicus ille obstupescere incipit, ac dicere, Hæccine *mihi misero, mendico, abiecto & humili data est socia!* Ita *se deus geßit erga hominẽ, miserum & abiectum: gustare fecit illum, quæ sunt alterius seculi, aliúmque cibũ suauißimum, aperuit illi gloriã & ornamenta regia, arcana & cælestia.* Qui *conferens illa spiritalia cum his quæ pertinent ad hoc seculum, hæc omnia respuit, siue regẽ videat, siue principes, seu sapientes: ante oculos habens thesaurum cælestẽ.* Nam *cum deus sit cha-*

ritas, accepit cælestem atque diuinum ignem Christi: vnde recreationem ac lætitiam concipiens, manet illic deuinctus. INTERROGATIO. Estne Satanas cum deo, tam in aëre, quàm apud homines? RESPONSIO. Si sol iste, cùm sit creatura relucens in loca lutosa, num aliquo pacto læditur? Quanto minus diuinũ numen, si fuerit cum Satana, inficitur aut polluitur? Verùm permisit deus malum, ad exercendos homines: sed malum istud obtenebratũ est & occæcatum, nec potest intueri quod purum est & simplex in deo. Quòd si quis asserat, Satanã proprium locum habere, ac deo proprium esse locum, circunscriptum eum reddit ad eum vsque locum, vbi nequam ille habitat: quomodo ergo bonum illud incircunscriptum esse atque incomprehensibile asserimus, & omnia in eo esse: neque pollui quod bonum est, à malo? Nequaquam. Cùm cælum & sol ac mõtes sint in ipso deo, & per ipsum consistant, num etiam ipsa sunt deus? Opificia condita sunt, vt seruiant ordine suo: sed opifex, qui præsto est cũ creaturis, deus est. INTERROGATIO. Cum iniquitas transfiguretur in angelum lucis, & gratiæ similis sit, quî perspiciet homo semitas diaboli? Et quo pacto amplectetur & discernet semitas gratiæ? RESPONSIO. Quæ procedunt à gratia, lætitia prædita sunt, pace, charitate, ac veritate. Ipsa autem veritas compellit hominẽ indagare veritatem: quæ autem proficiscuntur ab iniquitate, turbatione plena sunt, nec habent dilectionem aut gaudium erga deum. Quemadmodũ intybus lactucæ similis est: hæc tamen dulcis, illa autem amara, licet in-

ter se similitudinẽ habeant. In ipsa etiam gratia quædam similia sunt veritatis, imò hæc ipsa hypostasis est veritatis. Quemadmodum in sole est splendor & circulus ipse, ac aliter splendor apparet, alio modo lumen, quod est reconditũ in circulo. Itidem lucernæ lucentis in domo alius est splendor vbique relucens, & aliud est lumen, quod in ipsa lucerna splẽdidius est & speciosius. Ita quædã manãt à gratia, quæ velut quasdã visiones homo procul intuetur, ac huiusmodi visionibus delectatur, fitque alius: propterea quòd ingreditur in illum vis diuina, quæ illius membra continet, & cor, & captiuam illius mentem reddit in dilectionem dei. Verbi gratia, Quando Petrum apprehenderunt, & coniecerunt in carcerem: quẽ clausum ingressus angelus, fregit vincula eius, & eduxit eum: qui velut in excessu mentis existẽs, putabat visionem esse. INTERROGATIO. At quomodo cadunt, qui reguntur à gratia dei? RESPONSIO. Cogitationes quæ sua natura puræ sunt, labuntur & cadunt: quia incipit homo extolli, seipsum iustum reputans, condemnat alium, ac dicit, Tu peccator es. Ignoras, quid dixit Paulus,
» Datus est mihi stimulus car- 2 Corinth.12.c.
» nis, angelus Satanæ, qui me colaphizet, vt non extol-
» lar. Pura enim natura non caret facultate superbiendi. INTERROGATIO. Potéstne quispiam beneficio luminis videre suam ipsius animam? Siquidem nonnulli reuelationem tollũt, assérúntque, notione & sensu fieri visionem. RESPONSIO. Est sensus, est visio, est etiam illuminatio. Illuminatus præstantior est eo qui sensum habet: quia illustrata est mens eius.

Adeptus est enim portionem quandam præstātiorem, quàm is qui solùm sensum habet. Quandoquidem intuetur in se certitudinem quandam visionum. Reuelatio autem aliud est, per quam res immensæ & mysteria diuina reuelātur animæ. INTERROGATIO. *Fieríne potest, vt animam quis videat, reuelationis ac luminis diuini beneficio?* RESPONSIO. *Quemadmodum hi oculi intuētur solem: ita qui sunt illuminati, vident imaginem animæ. Verùm hāc pauci Christiani conspiciunt.* INTERROGATIO. *Habétne formam anima?* RESPONSIO. *Habet vtique imaginem ac formam accedentem ad similitudinem angeli. Itaque sicut angeli formam habent & imaginem, & sicut homo exterior imaginem habet: ita homo interior imaginem habet, angelo & exteriori homini similem.* INTERROGATIO. *Discrepátne mēs ab anima?* RESPONSIO. *Quemadmodum corporis membra, quāuis multa sint, vnus homo dicuntur: sic & animæ mēbra multa sunt, nēpe mens, cōscientia, voluntas, cogitationes accusantes ac defendentes. Hæc autem omnia in vnam rationē colligata sunt, membra tamen sunt animæ. Anima verò vnica est, videlicet homo interior. Porrò sicut exteriores oculi præuident eminus spinas, foueas, ac præcipitia: sic & mens, cùm sit perspicacior, prospicit aduersariæ potestatis machinas & insidias: protegítque animam, tanquam oculus illius. Gloriam referamus patri, & filio, ac spiritui sancto in secula seculorum. Amen.*

DE HIS QVÆ CONTINGVNT CHRISTIANIS INTER *orandum*, HOMILIA VIII.

VAMPRIMVM accedit quiſpiam ad genu flectendum, mox cor eius impletur diuina virtute, & exultat anima cum domino, velut ſpõſa cum ſponſo: iuxta verbum Eſaiæ prophetæ, dicẽtis, Quo- Eſa.62.b.
" *modo gaudet ſpõſus ſuper ſpõ-*
" *ſam: ſic gaudebit dominus ſuper te. Contingit itaque, vt is qui totum diem aliis rebus occupatus erat, hora vna precationi det operã: ac rapiatur eius homo interior ad orationem proſequendam, & ad immenſam profunditatem ſeculi illius, nõ ſine multa ſuauitate: ita vt mens eius tota ſuſpenſa & illuc rapta, peregrinetur: & tum temporis obliuioni dentur cogitationes ſolicitudinum terrenarum, eò quòd cogitationes occupatæ ſint & captiuatæ ad res diuinas ac cæleſtes eáſque infinitas & incomprehẽſibiles: denique ad quædam admiranda quæ humano ore exprimi non poſſunt: vt illa ipſa hora deprecetur, ac dicat ille, Vtinã ſimul euolaret anima cum oratione.* INTERROGATIO. *An quandocunq; libuerit, penetrat homo in res huiuſmodi?* RESPONSIO. *Gratia quidem continenter adeſt radicata & permixta ab ineunte ætate, & tanquam naturale & concretum quippiã,*

quod inest homini velut vna substantia: sed variis modis, pro arbitrio, quatenus expedit, hominē gubernat. Quandoque enim vehementiùs ardet & accenditur ignis, interdum remissiùs & molliús. Ipsum quoque lumen quibusdam tēporibus intensiùs accenditur & lucet, quandoque verò remittitur & subtristius est. Ita hæc lucerna, nempe gratia, semper ardens & splēdens, quando nitidior apparuerit, vehemētiùs accenditur ab ebrietate dilectionis dei: rursúmque dispēsatione quadam lucet, luménque quod inest, obtusius redditur. Porrò beneficio luminis apparuit quibusdā signum crucis penetrans interiorem hominē. Aliàs itē inter orandum inuentus est homo velut in excessu, ad altare stans in ecclesia: cui oblati sunt tres panes oleo fermentati: de quibus quanto plus edebat, tanto magis augebantur, & crescebant. Interdum etiam apparuit velut indumentum quoddam splendidum, quale nullum est super terram hoc seculo, nec potest manibus humanis parari. Quo enim modo dominus ascendens in montem cum Petro & Ioanne, transmutauit sua vestimenta, & instar fulguris illa splendida reddidit, huiusmodi erat vestimentum illud. Vnde admirabatur & obstupescebat vir ille sic indutus. Interdum lumē ipsum cor illustrās aperit interius & profundius latēs lumen: ita vt totus homo absorptus ab illa suauitate & contemplatione non sit vltrà sui cōpos, sed sit tanquam stultus & barbarus huic mūdo, propter immensam dilectionem ac suauitatem atque recondita mysteria: ita vt tunc temporis homo liber perueniat ad perfectum gradum, sitq; purus & im-

munis à peccato: verùm postea substraxit se gratia, & prodiit velamen aduersariæ potestatis, aliquatenus tamen apparens, licet adhuc homo cõsistat in vno gradu inferiori perfectionis. Siquidem, exempli gratia, oportet eum duodecim gradus transcendere, qui velit perfectionem assequi: iterum inclinat gratia, & descẽdit vno gradu, & in reliquis vndecim subsistit. Porrò qui diues est in gratia, continenter noctes atque dies permanet in statu perfecto liber ac purus, semper captiuus & suspensus. Cæterùm si admirãda illa quæ homini patuerunt, & quorum periculum fecit, ei semper adessent, nequaquã ministerium verbi aut onus aliquod ferre posset: imò neque de seipso audire, aut sui vel crastinæ diei curam agere, quãdo res exigeret: sed tantùm sederet in angulo suspensus & inebriatus. Quare status perfectus non est concessus homini, vt poßit operam nauare, & fratrum curam habere, ac ministrãdi verbi. Veruntamen medius ille paries, qui obstruebat, dissolutus est, ac mors superata. Res autem sic se habent, Quemadmodum caliginosa quædam vis adiacet, & instar aëris craßi subtiliter tegit lucernam semper ardentem & lucẽtem: sic adiacet lumini illi velamen. Vnde confitetur vir ille, quòd minimè perfectus sit & penitus immunis à peccato, ita vt dicere audeat, quòd destructus quidem sit & perfossus ille paries medius obstruens, ac rursum aliqua in parte minimè sit dissolutus: nec id perpetuó. Quandoque enim gratia pleniùs hominem accendit, consolatur & cõponit: interdum verò subducitur & imminuitur, pro ratione dispensationis ipsius, quan-

túmque expedit homini. Sed quis vnquam perfectum illum gradũ assecutus est, ac gustauit & expertus est seculum illud? Nondum enim quempiam vidi perfectum hominẽ Christianum aut liberũ. Quòd si quispiã requiescit in gratia, & pertingit ad mysteria & reuelationes, ad multam denique dulcedinem gratiæ: nihilominus intus adhuc habet peccatũ. Sed qui eiusmodi sunt, propter immẽsam gratiam & lumen, quod sunt adepti, liberos & perfectos se putant esse. Qui quidem licet vim gratiæ obtineant, tamen falluntur, tanquã non experti. Ego verò nullum adhuc vidi immunẽ. Siquidem & ego aliquatenus interdum ad gradum illum pertigi: discendóque cognoui, quòd nullus est homo perfectus. INTERROGATIO. Dic nobis, Quisnam est status tui modus? RESPONSIO. Statim post signum crucis gratia sic operatur. Omnia mẽbra pariter & cor sedat, ita vt anima præ summo gaudio videatur esse velut puellus mali nescius: nec in posterum homo condemnat Græcum aut Iudæum, peccatorem vel mundo deditũ: sed interior homo oculo puro omnes respicit, gaudétque de vniuerso mũdo: planéq; expetit venerari ac diligere tã Græcos quàm Iudæos. Alia quadam hora, perinde ac filius regis, confidit filio dei tanquam patri: & aperiuntur ei fores, per quas ingreditur intrò in multas mansiones: & quãto magis penetrat, denuo aperiuntur ei iuxta proportionem, supra centum mansiones aliæ cẽtum, túmque ditescit. Et quãto locupletior euadit, rursum alia mirabilia recentiora demonstrãtur ei. Qui tanquam filio & hæredi committuntur res quas humana na-

tura non poteſt eloqui, nec os aut lingua pronunciare. Gloria deo. Amen.

PROMISSIONES AC

PROPHETIAS DIVINAS PER VArios *ſucceſſus & tentationes impleri: & ſoli deo adhærendo liberari nos ab infeſtationibus dæmonum,* HOMILIA IX.

IRTVS *ſpiritalis gratiæ dei, quæ verſatur in anima, cum ſumma longanimitate, ſapientia, & myſtica diſpenſatione mētus, opera ſua perficit: dum etiam multa cum patiētia pro tēporum occaſione homo decertat. Apud quem tum opus gratiæ perfectum conſtat, quādo eius libera voluntas per multiplicem tentationem ſpiritui ſancto placere demonſtratur: & ex temporum ſucceſſu probationem & patientiam patefacit. Hanc autem conſequētiam per exemplaria manifeſta ex ſcripturis diuinitùs inſpiratis ſubiiciemus oculis. Quod autem aio, tale eſt, quale de* Ioſeph *traditur. Quanta poſt temporum ſpatia voluntas dei præſtituta de* Ioſeph*, ſortita eſt effectum, & impletæ ſunt viſiones? Quantíſque laboribus, afflictionibus & anguſtiis antè probatus, omnia viriliter ſuſtinuit, & per omnia probatus & ſeruus deo fidelis inuētus? Tùm rex* Ægypti *factus eſt, & fa-* Ioſeph.

miliam suam aluit: ac prophetia eorum quæ nō videbantur, completa est, & voluntas dei, quæ per tempora & dispēsationem multam prænunciata erat. Idem
Dauid. de Dauid scribitur, quem deus vnxit in regem ministerio Samuelis prophetæ. Statim enim vbi vnctus est, compulsus est fugere, ob persecutionem sibi imminentem à Saule, qui eum interficere cupiebat. Vbinam ergo vnctio diuina? Vbi promißio, quæ statim implēda videbatur? Nam paulo post vnctionem grauiter affligebatur, petens loca deserta, & ad inopiam vsque panis redactus, cōfugiebat ad exteras nationes, propter insidias quæ à Saule struebantur in eum, quem deus vnxit in regē. Huiusmodi afflictiones pertulit: deinde successu temporum probatus, afflictus & tētatus, ac longanimiter ferens, eo quòd vnicè deo credebat, & sibi certò persuaserat, dicēs, Quod indicauit deus per vnctionem à propheta mihi collatā, quódq; prædixit mihi obuenturum, sine dubio impleri oportet. Et tandem, longam post expectationem, completa est dei voluntas, & regnauit Dauid, post multas tentationes. Et tum perspicuum factum est verbum dei, atque vnctio collata per prophetam, rata & vera de-
Moses. mōstrata est. Itidem & de Mose, cum deus illum prænosset & præordinasset futurum ducem & redemptorem populi, effecit vt adoptaretur à filia Pharaonis. Qui quidem & opibus regiis & gloria & deliciis auctus, eruditus est quacunque disciplina Ægyptiorum: & grādior factus, cùm ætatem virilem attigisset, abnegauit omnia illa, libentiùs amplectēs tribulationem & improperia Christi, iuxta sermonem aposto-

apostolicum, quàm temporalem habere peccati frui- Hebr. 11.
tionem. Et *cum ab Ægypto fugisset, quantum tempo-* c.
ris operam pastoriam exercuit, qui regis filius erat, tanta cum suauitate ac deliciis regiis educatus? Dein*de ille ipse probatus à deo, & per multam patiētiam fidelis inuētus, quàm multas primùm tētationes pertulit: & postea factus est redemptor, dux, & rex* Is*raël, imò deus* Pharaonis *à deo cognominatus?* Per *hunc enim deus percußit Ægyptum, & immensa atque admirāda demonstrauit, ministerio illius in* Pha*raone: tandémque demersit Ægyptios in mari.* Ecce, *quāta post tempora voluntas & propositum dei declarata sunt: & quantas post probationes & afflictiones sortita sunt effectum?* Non *aliter de* Abraham Abrahā.
scriptum est. Q*uanto enim antè tempore promiserat deus ei se daturum filium: quem mox non dedit? sed interea multis annis intermediis, in probationes & tentationes incidit: sed longanimiter ferens omnia, quæ obueniebāt, seipsum corroborabat in fide, sciens, quòd is qui promiserat, minimè mendax esset, sed impleret verbum suum.* Et *ita fidelis inuentus, assecutus est quod ei promissum erat.* Similiter *&* Noë, Noe.
quingentesimo anno iussus à deo præparare arcam, propterea quòd deus promisisset inducturum se diluuium super terram: & cum sexcentesimo anno illud induxisset, centum annos longanimiter tulit: in nullo dubitans, an deus facturus esset, quod prædixerat, an non: verùm certò sibi persuadens, quòd quæ deus dixisset, sine dubio euenire oportebat. Ille *itaq; integer voluntate, fide, patientia, & longanimitate*

multa repertus, solus saluatus est cũ sua familia: quia mandatũ dei diligenter obseruauerat. Hasce occasiones è scripturis attulimus, vt demõstraremus virtutẽ gratiæ diuinæ homini collatã, & donum sancti spiritus, quod fidelis anima meretur accipere, multo cum labore multáque patientia & lõganimitate, nec sine tentationibus ac probationibus comparari: dum libera volũtas per omnia afflictionum genera probatur: Quæ si nullo modo spiritum sanctum contristet, sed per omnia præcepta cõsonet gratiæ: tum à suis ærumnis liberationem consequi meretur, plenéque consequitur adoptionem spiritus, de qua sermo haberi solet in mysterio: spiritaléſque diuitias & intellectum, non huius mundi, sed cuius participes fiunt, qui verè sunt Christiani. Qui quidem per omnia discrepant ab omnibus hominibus habentibus spiritum huius mundi, prudentia, intellectu & sapientia præditis.

1. Corinth. 2. d. Nam qui eiusmodi est, omnes homines diiudicat, quẽadmodum scriptum est. Nouit vnde quisque loquatur, & vbi consistat, ad quémue gradum peruenerit, ipsum verò nullus hominum spiritum huius mundi habentium nosse & diiudicare potest, eo solò excepto, qui spiritum adeptus est similem spiritui cæle-

Ibidẽ. » sti & diuino, is nouit similem, vt ait Apostolus, Spi-
» talibus spiritalia comparantes. Animalis autem ho
» mo non percipit ea quæ sunt spiritus dei: stultitia
» enim est illi. Spiritalis autem diiudicat omnia, &
» ipse à nemine iudicatur. Qui talis est, omnia quæ in mũdo sunt preciosa, veluti diuitias, delicias, & quicquid suaue est, ipsam quoque rerum cognitionem,

omnia denique quæ sunt huius seculi, execranda putat & odiosa. Quemadmodum enim qui inflămatus est ac febre detinetur, exhorrescit & respuit quemcũque obtuleris ei cibũ aut potum etiam suauißimum, eo quòd ipse febre ardeat, & ab ea grauiter torqueatur: hac ratione, qui cælesti sancti spiritus desiderio sacro & præclaro flagrant, & amore dilectionis diuinæ animam habent vulneratã, ac diuino & cælesti igne (quem dominus in terram mittere venit, vúltque confestim ardere) vehementer impelluntur, & accenduntur cælesti desiderio Christi, vt prædictũ est, quæcunq; præclara sunt in hoc seculo & preciosa, respuẽda & odio digna existimant, propter ignem charitatis Christi continentem eos & efficientem vt animi voto boníſque cælestibus charitatis flagrent & ardeant erga deum. A qua quidem charitate nihil, siue cæleste sit aut terrenũ vel subterraneum, poterit eos separare, vt apostolus Paulus testificatus est, nempe, Luc.12. f.

» *Quis nos separabit à charitate Christi? & quæ sequuntur. Cæterùm fieri non potest, vt quispiam possessionem suæ animæ comparet, aut charitatis spiritus cælestis, nisi abalienatus ab omnibus quæ pertinent ad hoc seculum, seipsum applicet ad inuestigandam charitatem Christi: ménsque segregetur ab omnibus craßis solicitudinibus, & distractionibus terrenis: vt circa scopum vnum penitus incumbere posſit, hæc dirigens ex omnium præceptorum ratione: vt tota cura & indagatio, occupatio, & studium animæ versetur in scrutãda substãtia intellectuali, quomodo illã ornari oporteat virtutũ præceptis, & ornamento*

cælesti spiritus, & cõmunicatione puritatis & sanctimoniæ Christi: vt quis omnibus dimißis, omnia etiam sua impedimenta materialia & terrena amputãs, & à dilectione carnali aut affectione erga parentes aut cognatos semotus, nulli rei alteri permittat animũ suum dare operam, aut aliunde distrahi, veluti regnandi cupiditate, gloria, honoribus, aut amicitiis carnalibus huius mũdi, aliis denique quibusdã curis terrenis: sed totus prorsus animus circa inuestigãdam intellectualem substantiã animæ, curam & laborem sumat: & in spe ac expectatione aduenientis spiritus sancti totus omnino patienter agat: quemadmodũ in-
Luc.21. d. » quit dominus, In patientia vestra poßidebitis animas
» vestras. Et rursum, Quærite regnũ dei, & hæc omnia
Matt.6. d. » adiicientur vobis. Fieri autẽ potest, vt quispiã ita militãs, sibiq; continenter attẽdens, siue in precibus, siue in obsequio dei, seu in quocunq; opere secundũ deum peragendo, vitare poßit tenebras improborũ dæmonum. Mens enim scrutãdi sui & inquirẽdi domini nõ negligens, potest animã suam poßidere affectionibus omnibus carentẽ: nempe captiuãdo seipsam vi atque alacritate erga dominũ, & ei soli adhærẽdo, sicuti di-
2.Corinth.10.b. » ctum est, In captiuitatẽ redigentes omnẽ intellectũ, in
» obsequium Christi: vt beneficio illius certaminis, desiderij & inuestigationis mereatur mẽs esse cum domino in vnũ spiritum donationis & gratiæ Christi, requiescẽs in vasculo animæ, ad omne opus bonũ adhortãtus, neq; iniuria vlla afficientis spiritũ domini, propriæ volũtati adhærẽdo, aut inutilibus occupationibus huius seculi, honoribus, aut dignitatibus, propriis

opinionibus, aut voluptatibus carnalibus, cõſpirãdo aut cõmunicãdo cũ improbis hominibus. Pergrata eſt enim anima, quæ tota penitus ſeipſam domino dedicauit, & illi ſoli adhæret: ambulans in eius præceptis ſine vlla obliuione: & aduenientẽ ac obumbrantẽ ſpiritũ Chriſti honore digno proſequẽdo, meruit cũ ipſo in vnũ ſpiritũ & vnã maſſam euadere: ſicut ait Apo" ſtolus, Qui adhæret domino, vnus ſpiritus eſt. Si quis autẽ ſeipſum dedat curis vel ambitionibus aut dignitatibus, humanóſq; honores curet, & hæc inquirat, animáq; eius cogitationib⁹ terrenis permiſceatur & cõfundatur, aut alicui rei ad hoc ſeculũ pertinenti ſit deuinctus, deſiderétq; huiuſmodi anima trãſilire, vitare, atq; expellere affectionũ tenebras, in quibus detinetur à poteſtatibus iniquis, minimè poteſt: ꝓpterea quòd diligit & facit voluntatẽ tenebrarũ, neq; perfecto odio proſequitur ſtudia nequitiæ. Ipſi nos igitur præparemus, vt tota intentione totáq; voluntate ad dominũ accedamus, Chriſtúmq; ſequamur, ad volũtatem eius peragendã: meminerimúſq; omnium mãdatorum eius, ad faciendũ ea: & ſegregãtes noſipſos penitùs à dilectione huius mũdi, illi ſoli noſtras animas applicemus, & ſtudium, curam ac inquiſitionẽ ipſius ſolius in mente habeamus. Quòd ſi fortè corporis gratia ab obſeruatione præceptorũ & obſequio dei paulùm ceſſauerimus, mẽs tamẽ à dilectione domini, eius inueſtigatione ac deſiderio nõ ſeparetur: vt ſic decertãtes, & cum ſana prudẽtia per viã iuſtitiæ pergẽtes, aſſiduéq; attendentes nobiſipſis, cõſequamur promiſſionẽ ſpiritus eius, & redimamur per gratiam ab in-

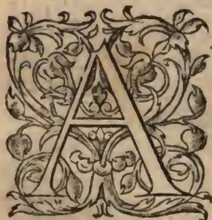
1. Corinth. 6. d.

teritu tenebrosarum affectionum, à quibus anima tor quetur: digníque euadamus æterno regno, & me-reamur frui Christo seculis omnibus, glorificantes patrẽ, & filium, & spiritum sanct um, in secula. Amen.

HVMILITATE ET ALACRITATE RETINENTVR ET

augentur dona gratiæ diuinæ: superbia autem & ignauia perduntur,

HOMILIA X.

NIMÆ *dei ac veritatis amãtes, quæ Christũ in fide ac spe summa induere perfectè desiderant, aliorum admonitione non multum indigent, nec desiderio cælesti aut erga dominum amore, in quo aliquatenus imminui patienter ferunt: sed totæ penitùs cruci Christi affixæ, spiritalem promotionem erga sponsum spiritalem in seipsis quotidie sentiunt & agnoscunt. Et cum desiderio cælesti vulneratæ sint, & iustitiam virtutum esuriant, illustrationẽ spiritus sancti summa ac inexplebili auiditate expetunt. Quòd si fortè beneficio fidei suæ notitiam mysteriorũ diuinorum adipisci merentur, aut lætitiæ gratiæ cælestis participes fiunt, nõ confidunt in seipsis, arbitrantes se aliquid esse: sed quanto magis abundant donis spiritalibus, tanto vehemẽtiùs & sine*

ſatietate deſiderij cæleſtis inquirunt: quantóque magis ſpiritalem profectũ in ſe ſenſerint, tanto plus eſuriunt ac ſitiunt participationem & augmentum gratiæ: & quanto ſpiritaliter locupletiores ſunt, tanto ſe pauperiores exiſtimãt: & abſq; ſatietate ſpiritali deſiderio
" *feruntur erga ſponſum cæleſtem: vt ait ſcriptura, Qui* Eccle.24.
" *edunt me, adhuc eſurient: & qui bibunt me, adhuc ſi-* c.
" *tient. Huiuſmodi animæ, quæ tã ardenti & inſatiabili dilectione flagrant erga dominum, dignæ ſunt vita æterna: quare merentur ab affectionibus redimi, accipiúntq; perfectam illuminationẽ & participationẽ ſancti & arcani ſpiritus ac myſticæ ſocietatis, in plenitudine gratiæ. At verò ſocordes ac minimè viriles animæ, quæ talia non exquirũt, intus re vera viuunt in carne: quæ ſanctificationem cordis nõ ex parte, ſed perfectè per patientiã & longanimitatẽ conſequi, minimè ſperauerũt: nec habere cõmunionem cum ſpiritu paracleto in plenitudine cum omni ſenſu & certitudine, nec per ſpiritũ acceperunt liberationẽ ab affectionibus vitiorũ: aut ediuerſo, cum gratiam diuinã accepiſſent, clàm à nequitia correptæ, ſeipſas dediderunt ignauiæ ac remiſſioni. Quia, cũ gratiã ſpiritus eſſent adeptæ, & conſolationẽ gratiæ cũ delectatione, deſiderio, ac ſuauitate ſpiritali, in eo cõfidẽtes extolli cœperũt, & otioſè agere, minimè cõtritæ corde, aut animo humiliatæ: nec tamen aſſecutæ perfectũ gradũ vacuitatis affectionũ, aut integrã plenitudinem gratiæ cum omni diligẽtia & fide: ſed ſatiatæ ac delectatæ permãſerũt in pauca gratiæ cõſolatione, proficiẽtes huiuſmodi animæ magis ad arrogantiã, quàm ad humilitatẽ:*

& vita planè spoliatæ sunt eo gratiæ dono, quod fuerãt adeptæ, propter ignauũ contemptũ & vanã opinionis eorum superbiã. Porrò anima quæ verè deum & Christũ colit, etiamsi infinita iustitiæ opera ediderit, ita se habet, perinde ac si nihil egisset, propter inexplebile desiderium quod habet erga dominũ. Quæ licet ieiuniis aut vigiliis corpus cõsumpserit, ita affecta est, ac si nondum quicquã agere cœpisset, quod ad virtutes pertineat. Et si varia spiritus charismata, aut reuelationes ac mysteria cælestia cõsequi meruerit, propter immẽsam & insatiabilem erga dominum dilectionem, ita se gerit apud se, ac si nihil adhuc obtineret: sed quotidie esuriens ac sitibũda per fidem & charitatẽ perseuerãs in oratione, immodicè ad mysteria gratiæ & ad omnẽ virtutis gradum aspirat, cælesti spiritus amore vulnerata, ardẽti desiderio erga spõsum cælestẽ, per gratiam qua prædita est, agitata: desiderãs habere perfectè mysticam & arcanam cum eo societatem, in sanctificatione spiritus, reuelata animæ facie, fixis semper oculis intuens spõsum cælestẽ, facie ad faciem, beneficio spiritalis & ineffabilis luminis, in eo per certitudinem fidei plenè demersa, configurata morti ipsius, præ summo desiderio, quo perpetuò sperat, pro Christo mortẽ oppetere: cõfidens sine dubio per gratiã spiritus se plenè liberatã iri à peccato & tenebris affectionũ: vt purificata per spiritum, & anima & corpore sanctificata, vas purum euadere mereatur, ad suscipiendã cælestem vnctionẽ: in quo manere dignetur cælestis ac verus rex Christus. Et tum efficitur digna cælesti vita, & inde fit habitaculum

purum spiritus sancti. Verùm vt ad eum vsque gradum perueniat anima, non est promptum, neque sine probatione contingit: sed cum laboribus & certaminibus multis, per longa temporum spatia & studia, cum probatione & tētationibus varijs spiritale crementum & promotionem accipit, pertingēdi ad perfectam mensuram euacuationis affectionum: vt ad omnem tentationem, quæ à vitijs suggeritur, alacriter & viriliter perdurans, summos honores & spiritalia charismata, diuitiásque cælestes consequatur, & ita regni cælestis hæres fiat per Iesum Christum dominum nostrū: cui gloria & imperiū in secula. Amē.

VIRTVTEM SANCTI SPIRITVS IN CORDE HOMINIS *se habere instar ignis.* HOMILIA XI.

GNIS *ille cælestis ac diuinus, quem intra se suscipiūt Christiani in corde suo, nunc in præsenti seculo, ille ipse, qui nūc in corde illorum habitat, quando dissolutū fuerit corpus, exteriùs emerget, & denuò compinget membra: faciétque resurrectionem dissolutorum membrorum. Quemadmodum enim ignis qui Ierosolymis subseruiebat altari, tempore captiuitatis defossus erat in foueam: & idē inita pace, reuersisque captiuis quasi*

renouabatur, & pro more seruiebat: Ita corpus hoc, modò nobis familiare (quod vbi dissolutum est, vertitur in lutum) restituitur & renouatur ab igne cælesti, qui suscitat corpora corrupta. Siquidem ignis qui nũc intus latet in corde, tum patefit, & suscitat corpora. Porrò temporibus Nabuchodonosor, ignis ardens in camino, non erat diuinus: sed erat creatura. Tres autem pueri, qui iusti erant, cum essent in illo apparenti igne, habebant in cordibus suis diuinum ac cælestem ignem, intra cogitationes ministrantem & operantem in ipsis. Qui quidem ignis extra illos emersit, & inter eos intercessit, & cohibuit exteriorem ignem, ne combureret aut vllo modo læderet iustos. Itidem etiã temporibus filiorum Israël, cum in animo & cogitatione statuissent recedere à deo viuo, & ad idololatriam conuerti, compulsus est Aaron dicere illis, vt aurea & pretiosa vasa afferrent: postea aurum illud & vasa, quæ coniecerant in ignem, in idolum versa sunt: & ita quodam modo imitatus est ignis eorum intentionem. Hoc autem mirum est, quòd secundum propositum eorum, & prout intus in cogitationibus suis decreuerãt idolis seruire: sic etiam ignis ex iniectis vasis idolũ effinxit. & tum palàm idola coluerunt. Sicut ergo tres illi pueri, qui cogitabãt ea quæ ꝑtinebãt ad iustitiam, susceperunt in seipsis ignem diuinum, & adorauerunt dominum in veritate: sic etiam nunc fideles animæ recipiunt illum ignem diuinum ac cælestem intus, quantum ad hoc seculum: & ignis ille format imaginem cælestem in homine. Qua igitur ratione ignis ex vasis aureis formauit & produxit ido-

lum: ita dominus, fidelium & probarum animarum intentiones imitatur, & pro voluntate earum format imaginem: quæ nunc quidem latet in anima, tempore verò resurrectionis exteriùs apparebit, glorificabit corpora ipsorum intus & extrà. At quomodo corpora ipsorum tempore illo corrupta reperiuntur, mortua, & dissoluta: hoc quoque modo reperire licet cogitationes quorundam à Satana corruptas, & mortuas à vera vita, & demersas in lutum ac terram. perijt enim earum anima. Quemadmodum ergo Israëlitæ proiecerunt in ignem aurea vasa, & prodijt idolum: sic homo nunc cogitationes puras & bonas tradidit nequitiæ: quæ demersæ sunt in lutum peccati, & factæ sunt idolum. Verùm quomodo poterit quispiam illas inuenire, discernere, & educere è proprio igne? Hîc lucerna diuina opus habet anima, nẽpe spiritu sancto, qui emũdet domum obtenebratã: & splendido sole iustitiæ, qui illuminet & oriatur in corde: armis denique indiget, quibus victoria paretur in bello. In ea siquidem domo habitat illa vidua, quæ perdita drachma primùm accendit lucernam, tum emundauit domũ: & ita mundata domo, & accensa lucerna, inuẽta est drachma in stercore & loco immũdo, in terrã defossa. Nunc quoque anima minimè potest à seipsa indagare proprias cogitationes, & eas secernere: sed cũ accensa fuerit lucerna diuina, quæ solet illustrare domũ obtenebratã, tum perspicit anima cogitationes suas, nẽpe demersas in locũ impurũ & lutum peccati: oritur sol, & tum cognoscit anima interitum sui, incipítque reuocare cogitationes, in stercore &

ſpurcitia inuolutas. Anima ſiquidem tranſgreſſa mandatum, perdidit imaginem ſuam. Veluti ſi regē quendam, qui bona & ſeruos habeat ſibi miniſtrātes, contingat ab hoſtibus apprehendi, & captiuum duci: eo comprehenſo & exulante, vtique neceſſe eſt ſeruos & miniſtros eius à tergo illius ſequi: ſic etiam Adam creatus eſt à deo purus, in obſequium illius: hæ verò creaturæ donatæ ſunt ei, vt ſubſeruiant. Dominus enim & rex conſtitutus eſt omnium creaturarum. Verùm ex quo ſermo improbus illum adijt, cum quo collocutus eſt, ipſe primùm auditu exteriori hauſit ſermonem, qui deinde penetrauit cor eius, & omnem eius hypoſtaſin occupauit: & ita capto illo, vnà cōprehenſa eſt creatura, quæ miniſtrabat & ſubſeruiebat ei. Per eum enim regnauit mors ſuper vniuerſam animam, prorſúſque deleuit imaginem Adæ, propter illius inobedientiam: ita vt conuerſi ſint homines ad adorandos dæmones: ecce enim, fructus terræ in bonum vſum à deo creati, dæmonibus offeruntur: panis, vinum, & oleum, eſt in aris eorum. Item & animalia imponunt. Quinimò filios etiam ſuos & filias immolauerunt dæmonijs. Hoc igitur tēpore prodijt ille ipſe, qui corpus & animam formauit, & diſſoluit omnem euerſionem Satanæ, & opera eius, quæ moliebatur in cogitationibus, renouátque & format imaginem cæleſtem: & denuò creat animam, vt iterum Adam ſit rex mortis, & dominus creaturarum. Et in vmbra legis, Moſes vocabatur ſaluator Iſraëlitarum, eò quòd eduxit illos ex Ægypto: ſic etiā nunc Chriſtus redemptor verus animæ, penetrat abſcondi-

ta, & expellit è tenebrosa Ægypto, grauissimo iugo, & dura seruitute. Præcipit ergo nobis, vt egrediamur è mundo, & renũciemus omnibus quæ videmus: neque geramus solicitudinem terrenam, sed noctu diúque stemus ad ianuam expectãtes quando clausa corda aperiat dominus, & effundat in nos donum spiritus sancti. Iußit ergo, vt relictis auro, argento, & cognatione, vendamus quæ habemus, & distribuamus pauperibus, & thesaurizemus ea quæramúsque in cælis. Vbi enim est thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. Matt.6.c

" *Nouerat enim dominus, quòd inde Satanas vires accipiebat, ad traducendas cogitationes in solicitudinem rerum materialium & terrenarum. Propterea deus consulens animæ tuæ, iußit, omnibus rebus renunciare: vt vel inuitus quæras opes cælestes, & habeas ita cor tuum apud deum. Quia si volueris reuerti ad posseßiones, nihil ex ijs quæ in mũdo sunt, reperies te possidere: & ob id, velis, nolis, cogeris mittere ad cælestia, vbi ea thesaurizasti ac deposuisti.*

" *Vbi enim est*
" *thesaurus tuus, ibi est & cor tuum. In lege itaq; præcepit deus Mosi, facere serpentem æneum, & hunc exaltatum ad summitatem ligni affigere: & quicũque à serpentibus percußi erant, spectantes serpentem æneum, sanabantur. Quod quidem non sine dispensatione fiebat: vt qui terrenis curis, idolorum cultura, voluptatibus Satanæ, & quacunque impietate detinebantur, hoc saltem modo erigerentur aliquatenus ad superiora: & mortui quo ad hæc inferiora, oculos attenderent ad sublimia, & rursum ab illis promouerent ad id quod est altißimum: & ita paulatim gra-*

dientes ad ſublimiorem & ſuperiorem progeniem, cognoſcerent eſſe quendam altißimum ſupra omnem creaturam. Eadem ratione iußit te deus pauperem fieri, & omnibus venditis largiri pauperibus. vt poſtmodum, etiam ſi velis, denuò repere ſuper terram non poßis. Itaque incipe ſcrutans cor tuum, diſputare cum cogitationibus tuis, inquiens, Cùm nihil poßideamus ſuper terram, tranſeamus ad cælum, vbi theſaurum habemus, & vbi negotiati ſumus. Tum incipit mēs tua aſpirare ad ſublimia, & ſuperiora quærere, & in eo proficere. Verùm, quid indicat ſerpens ille mortuus, qui affixus ad ſummitatem ligni ſanabat vulneratos? Ille vtique mortuus ſerpentes viuos ſuperabat. Certè typus eſt corporis domini. Nam corpus, quod accepit ex Maria, exaltauit in cruce, appendit & affixit ligno: & ita corpus mortuum vicit & interfecit ſerpentem, qui viuebat & reptabat in corde. Hîc grande miraculum eſt, quomodo ſerpens mortuus occidit viuum. Alio quoque modo nouum opus fecit Moſes, quando ſimilitudinem viui ſerpentis effinxit. Ita etiam dominus nouum opus ex Maria condidit, quod ipſe induit, non autem attulit corpus è cælo: ſpiritum cæleſtem introëuntem in Adam creauit, & hunc cum diuinitate temperauit: induítque carnem humanam, quam formauit in vtero. Sicut ergo vſque ad Moſem nō præceperat dominus in mundo fieri ſerpentem æneum: ita corpus nouum à peccato immune, non apparuit in mundo, vſque ad Chriſtū. Cùm enim primus Adam tranſgreſſus eſt mandatum, regnauit mors in vniuerſos filios eius. Vicit ergo cor-

pus mortuum serpentem viuentem. Quod quidem miraculum, Iudæis quidem scandalum, Græcis autem est
„ stultitia. Nam quid dicit Apostolus? Nos autem præ- 1.Cor.1.d
„ dicamus Iesum Christum, & hunc crucifixum:
„ Iudæis quidem scandalum, Græcis autem stultitiam:
„ nobis verò qui saluamur, Christum dei virtutem &
„ dei sapientiam. Quandoquidem in corpore mortuo sita est vita, ibi redemptio, ibi lumen, illic dominus accedit ad mortem, & disputat cum ea: imperátque vt emittat animas ab inferno & morte, eásque sibi reddat. Mox igitur his perturbata mors pergit ad ministros suos, congregatísque vniuersis potestatibus princeps nequitiæ repræsentat chirographa, inquiens, Ecce hi paruerunt verbo meo: vide, quomodo coluerunt nos homines. Deus autẽ, qui iustus est iudex, & illic patefecit iustitiam suã: aítque illi, Obtemperauit tibi Adam, & ob id occupasti vniuersum corpus eius: paruit tibi humanitas, hoc autem meum corpus quidnã egit? Illud est à peccato immune. Corpus quidẽ primi Adæ obligatum est tibi, & ob id iusta de causa sunt apud te eius chirographa. At mihi testificantur omnes, quòd non peccauerim, neque in aliquo tibi sum obligatus: quódque sum filius dei, omnes perhibent testimonium. Desuper enim attestata est vox
„ veniens è cælis super terram, Hic est filius meus
„ dilectus: ipsum audite. Ioannes testimonium perhi- Mat.17.a
„ bet, dicens, Ecce agnus dei, qui tollit peccatũ mun- Ioan.1.d.
„ di. Et iterum scriptura, Qui peccatum non fecit, Esa.53 c.
„ nec inuentus est dolus in eo. Et, Venit princeps mundi 1.Io.2.d.
„ huius, & in me non habet quicquã. Quinetiã tu ipse Ioã 14.d. Mar.3.b.

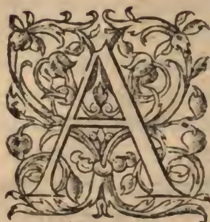
Satana, de me testimonium perhibuisti, dicēs, Noui te,
Mat. 8. » *quòd sis filius dei. Et rursum, Quid nobis & tibi Iesu*
d » *Nazarene? Venisti huc ante tempus torquere nos? Tres itaque testes habeo, nempe eum qui de cælis vocem emisit, eos qui sunt super terram, & te ipsum. Redimo igitur corpus tibi venditum per priorem Adam. Dissoluo tua chirographa: quia persolui debita Adæ, dũ crucifixus sum, & in infernum descendi. Præcipio igitur vobis, inferne, tenebræ, & mors, emittite animam Adæ inclusam. Et ita paulò pòst, improbæ potestates tremebundæ restituũt Adam inclusum. Cæterùm cum audis, illo tempore dominum liberasse animas ab inferno & tenebris, atq; descendisse ad inferos, & præclarum opus peregisse: ne putaueris hæc procul abesse ab anima tua, quoniam homo capax est & susceptiuus mali. Mors enim detinet animam Adæ, & animæ cogitationes in tenebris inclusæ sunt. Item, cum audis de monumentis, non tantũ cogites de monumentis exterioribus. nam etiam cor tuum est monumentum ac sepulchrum. Cum enim princeps vitiorum & angeli eius illic nidum collocauerint, & ibi vias & itinera confecerint, per quæ potestates Satanæ obambulent in mente tua & in cogitationibus tuis, nónne infernus es, sepulchrum, monumentum, ac etiam mortuus deo? Illic enim Satanas argentum reprobum impreßit, in hac anima semina amara seminauit, & antiquum fermentum pistum est, scaturit illic fons luti. Venit ergo dominus ad animas quærentes illum, & descendit in profundum inferni cordis, & illic imperat morti, dicēs, Emitte animas inclusas, quæ me quærunt*

rũt, quas vi detines. Effringit igitur graues lapides animæ superpositos, aperit monumẽta, suscitat verò mortuum, & educit è carcere tenebroso animam inclusam. Quemadmodum si hominis habentis vinctos pedes manúsque cathenis, quispiam vincula dissoluat, eúmque liberum dimittat in aperto deambulare: sic dominus animam ligatam cathenis mortis, soluit à vinculis, & dimittit eam, liberans mentem: vt cum delectatione & sine labore ambulet in aëra diuinum. Non aliter, quàm si quis in pleno & medio flumine demersus, iaceat in aqua mortuus, in medio ferocium animalium suffocatus, quem velit alius natandi minimè peritus saluare, qui etiam ipse simul pereat & suffocetur: in eo negotio superest, vt requiratur artifex quidam natãdi peritus, qui in profundum sinum aquæ descendat, & inde referat eum qui demersus est, quíque in medio beluarum iacebat: ipsa verò aqua, vbi talem expertum & natare scientem conspexerit, huic auxiliatur, & eleuat eum in superficiẽ aquæ: hoc modo anima in abyssum tenebrarum & profundum mortis demersa, suffocata est & mortua à conspectu dei, in medio dirorum animalium. Et quis potest in secreta illa & profunda inferni mortísque descendere, nisi opifex ille, qui corpus cõdidit? Ipse vtique duas partes penetrat, nempe profundum inferni, & intimum sinum cordis: vbi anima cum suis cogitationibus detinetur à morte: & è profunditate tenebrosa mortuũ Adam educit. Ipsa quoque mors exercitationiis ratione hominẽ adiuuat, velut aqua natantem. Quid enim difficile est deo, penetrare mortem &

imum sinum cordis, ac inde mortuũ Adam reuocaret? Siquidem in præsenti seculo sunt domicilia & ædificia, vbi habitãt homines: verùm sunt & alia, vbi bestiæ, leones, dracones, & aliæ beluæ venenosæ habitant. Si sol igitur, cùm sit creatura, nihilominus ingreditur quocunque, per animalia illa & feras, in antra leonum, & cauernas reptilium, & egreditur inde illæsus: quanto magis deus & dominus omnium nidos ingredietur, & domicilia vbi mors habitat: penetrabit etiam animas, illinc eripiens Adam, nec tamen vllo modo lædetur à morte? Pluuia quoque descendens è cælo peruenire solet ad inferiores partes terræ, vbi exiccatas radices humectat, & renouat, producítque germen nouum. Alius est, qui angitur & affligitur dimicans cum Satana: hic cõtritam animã habet, & solicitudine ac mœrore cõfectus lachrymas profundit, ac duplicem personam sustinet. Si igitur in hoc negocio firmus perseueret in bello, dominus est cũ eo, & cõseruat eum: quia diligẽter quærit, & pulsat ianuam, expectãs quando illi aperiat. Item etiam si videatur tibi frater strenuus in ea difficultate, à gratia est confirmatus. Qui verò caret fundamento, non tantopere deum timet, nec contritũ est cor eius, carétque metu: nec obseruat cor suum & membra, ne inordinatè ambulent: talis adhuc perditam habet animã suam, quia nondum ingressus est certamen. Alius est ergo is qui est in certamine & afflictione, & alius qui ignorat quid sit bellum. Quandoquidem etiã semina, cùm in terram mittuntur, afflictionem sustinent à glacie, hyeme, & frigoribus aëris: postea tempore opportu-

no reuiuiſcit germen. At interdum contingit, vt Satanas in corde tecum diſputet, inquiens, Vide, quanta mala commiſiſti. Ecce, quanta ſocordia plena eſt anima tua, quàm valde onuſtus es peccatis, & quòd nõ poſsis vltrà ſaluari. Sed hæc agit, vt adigat te in deſperationem, tibíque perſuadeat, non eſſe gratam pœnitentiam tuam. Nam vbi malitia per tranſgreßionem introitum cœpit habere, poſtea ſingulis horis altercatur cum anima, tanquam homo cum homine. Tu verò reſponde illi ſic, Habeo ſcripta domini teſtimonia,
„ *nempe, Nolo mortem peccatoris, ſed pœnitentiam:* Ezec.33.c
„ *vt conuertatur ipſe à via peruerſa, & viuat. Nam propterea deſcendit dominus, vt peccatores ſaluaret, mortuos ſuſcitaret, & à morte vulneratos vitæ reſtitueret: eóſque qui in tenebris erant, illuminaret. Re enim vera dominus adueniens vocauit nos in adoptionem filiorum, ad ſanctam & pace plenam ciuitatem, ad vitam nunquam morituram, ad incorruptibilem gloriam: modò nos principio noſtro bonum finem imponamus, perſeuerantes in paupertate, peregrinatione, afflictione, & poſtulatione erga deum, ſine vllo pudore pulſantes ianuam. Quemadmodum enim corpus propinquũ eſt animæ, ita propinquior eſt dominus ad veniendum & aperiendum fores occluſas cordis noſtri, & ad conferendum nobis diuitias cæleſtes. Quippe bonus eſt & humanus, nec vllo modo fallunt promißiones eius modo non deſinamus vſque ad finem, illum inquirere. Gloria ſit miſerationibus patris & filij & ſpiritus ſancti in ſecula. Amen.*

DE STATV ADÆ POST IMAGINEM DEI PERDItam. HOMILIA XII.

DAM *transgressus mandatũ, duobus modis perijt: priore quidem modo, quia perdidit puram & speciosam illã possessionem naturæ suæ, quæ creata erat ad imaginem & similitudinem dei: altero modo, quoniam imaginem illam amisit, per quam, promißionem acceperat totius hæreditatis cælestis. Perinde ac si moneta, regis imaginem habens, adulteretur, non tantùm perit aurum, sed etiam imago nullius est momenti: tale quippiam Adæ contigit, cui opes ingentes & locupletißima hæreditas erat præparata, veluti prædium aliquod amplißimum & multi reditus, in quo sint fructuosæ vites, alibi fertiles agri, illic greges, alibi aurum & argentum: ita vas Adæ ante inobedientiam erat veluti locus quidam preciosus: at vbi cœpit habere prauas cogitationes, & commenta, perijt à conspectu dei. Nõ tamen dicimus, quòd prorsus interierit, ac deletus sit & mortuus, sed quòd quantum ad deum mortuus sit, sua tamen natura viuit. Nam ecce mundus vniuersus obambulat in terra & negociatur: verùm oculus dei mentem ipsam cernit & cogitationes, & veluti circunspicit ac despicit, nec cum eis vllam contrahit*

societatem: quia nihil cogitant, quod deo sit gratum. tanquam si essent diuersoria & lupanaria aut loca similia, in quibus multa inordinatè & intemperanter committi solent: quà si transierint pij homines, execrantur: & videntes, non vident, tanquam sint apud illos mortua: ita deus eos qui deficiunt à verbo & mandato suo, circunspicit quidem, attamen despicit eos, nec cum illis quicquam habet commercij: nec requiescit in cogitationibus illorũ dominus. INTERROGATIO. Quomodo potest quispiam pauper esse spiritu: maximè cùm apud se senserit, se translatum esse, profecisse, ad notitiam denique & intellectũ peruenisse, quem antea non habebat? RESPONSIO. Quandiu quis hæc poßidet, & promouet, non est spiritu pauper, sed de seipso præsumit. quando verò deuenerit ad talem intellectum & promotionem, ipsa gratia docet eum, re vera quidem iustum & electum dei pauperem esse spiritu: vt qui de se nihil existimet, sed animo sit vilis & abiectus, tanquam nihil habens aut sciens, quãuis multa habeat & sciat. quod quidem naturale & concretum in mente hominum. Num vides, quòd primus pater noster Abraham, cùm esset electus, terram & cinerem seipsum nominabat? Dauid etiam vnctus in regem, deum habebat secum. Quid tamen ait? "Vermis sum & non homo: opprobrium hominum, & abiectio plebis." Psal. 21.a Qui volunt ergo horũ esse cohæredes, & conciues ciuitatis cælestis, & cum eis glorificari, hac humilitate debent esse præditi: neque apud se existimare, se aliquid esse, sed cor contritũ habere. Quanuis enim gratia in

vnoquoque Christianorũ varia opera edat, & diuersa membra habeat: omnes tamen sunt eiusdem ciuitatis, animi, & linguæ, se mutuò cognoscentes. Sicut mẽbra multa sunt in corpore, vna verò in omnibus anima, quæ mouet illa: ita spiritus vnus in omnibus operatur diuersimodè, eiusdem tamen sunt ciuitatis & viæ. Omnes enim iusti per viã angustiæ & afflictionis ambulauerunt, persecutionem & tribulationem sustinentes & cõtumelias, in pellibus caprinis, speluncis & cauernis terræ viuentes. Similiter & apostoli ad hanc vsque horã dicũt, Et esurimus, & sitimus, nudi sumus, contumelijs afficimur, & instabiles sine sede viuimus. Quorum nonnulli capite truncati sunt, alij cruci affixi, alij autẽ varijs modis afflicti. Quin etiam ipse dominus prophetarũ & apostolorum, tanquam oblitus gloriæ diuinæ quomodo cõuersatus est? Ille, nobis se præbens exemplũ, contumelijs affectus spineam coronam in capite gestauit; sputa quoque, colaphos, & crucem sustinuit. Quapropter si deus ita conuersatus est super terram, tu debes eum imitari. Cùm etiã apostoli & prophetæ sic versati sint: ita nos quoque, si velimus superædificari supra fundamentum domini & apostolorum, debemus illorum esse imitatores. Nam, inquit Apostolus per spiritũ, Imitatores mei
1.Cor. 4.d. » estote, sicut & ego Christi. Quòd si gloriam hominum
» amplecteris, & ab eis coli expetis, & cum delectatione viuere desideras, à via diuertisti. Nam oportet te simul crucifigi cum crucifixo, & cum eo qui passus est, pati: vt sic cum glorificato glorificeris. Siquidem sponsa pati debet cum sponso, & ita socia & cohæ-

res fieri Christi. Non datur enim cuipiam, sine tribulationibus, aut per aliam viam, quàm asperam, angustam & afflictionis plenam, ingredi ciuitatem sanctorum, & requiescere ac regnare cum rege per infinita secula. INTERROGATIO. Cùm perdiderit Adam propriam imaginem & cælestem, igitur si particeps erat imaginis cælestis, spiritum sanctũ habebat? RESPONSIO. Habebat vtique, quandiu verbum dei erat cum illo, & mãdatum continebat omnia. Nã hoc ipsum verbum erat ei hæreditas, erat indumentũ, & gloria operiens eos, erat doctrina. Nam concessum illi erat, omnibus nomina imponere: qui hoc nuncupauit cælum, illud solem, hoc lunam, illud terram, hoc volatile, istud beluam, aliud arborem: sicut edocebatur, ita appellabat. INTERROGATIO. Habebátne sensum & communicationem sancti spiritus? RESPONSIO. Verbum ipsum cum eo manens erat ei omnia, siue cognitio, siue sensus, siue hæreditas, seu disciplina. Nam quid ait Ioannes de „ verbo? In principio erat verbum. Vides, quòd verbũ erat omnia. Quòd si etiam extrinsecus cum eo gloria erat, non propterea scãdalizemur, quia dicitur, quòd nudi erant, nec mutuò se videbant. Sed post transgressionẽ mãdati, tũc se nudos esse cognouerũt, & pudore sunt perfusi. INTERROGATIO. Ergo antea vestimẽti loco induebãtur gloria dei? RESPONSIO. Quẽadmodũ spiritus in prophetis operabatur, & docebat eos, & intra eos erat, et exteriùs illis apparebat, ita & in Adã, quando volebat spiritus erat cũ eo, & docebat & moderabatur. Itaq; sic vno verbo cõclude: Ioan. 1.a.

Verbum apud eũ erat omnia: & quandiu mãdatum seruabat, amicus erat dei. Cæterũ quid mirum, si in eo statu existẽs, trãsgressus est mandatũ: cùm etiã illi qui spiritu sancto repleti sunt, nõ careãt cogitationibus naturalibus, & volũtate, per quã illis cõsentiãt? Ita Adã, cùm esset cum deo in paradiso, à seipso & propria voluntate transgressus est, & deteriori portioni paruit: verùm post transgreßionẽ notitiã habuit. INTERROGATIO. Qualem? RESPONSIO. Quẽadmodum cùm latro comprehensus trahitur ad iudicium & eius causa dici incipit, rogat eum magistratus, cùm hæc mala committeres, nesciebas, te comprehendi posse, & extremum supplicium passurum? Non audet ille dicere, Nesciebam. nouit enim. & tractus ad supplicium omnia confitetur. Itidem qui stuprum committit, ignorátne quòd perperã agat? Et qui furatur, ignorátne se peccare? Sic etiam semotis scripturis, nónne cognorũt homines, sola ratione naturali, deum esse? Non possunt itaque in illa die dicere, Non noueramus quòd deus sis. recenset enim eis tonitrua & fulgura de cælo emissa, dicens, Ignoratis esse deum, qui regit creaturam? Quid igitur clamabant dæmones, Tu es filius dei? Quare venisti ante tempus torquere nos? In tormentis quoq; dicunt, Vris me? Non nouerant igitur lignum scientiæ boni & mali, sed transgreßio Adæ notitiam dedit. Quisque enim incipit interrogare, in quo statu erat Adã, & quid agebat? Ipse enim Adã scientiã acceperat boni & mali. Postea audimus ex scripturis, quod in honore & innocentia erat: sed trãsgressus mãdatũ, eiectus est de paradiso, & illi succẽsuit deus.

Mar. 3 b
Mat. 8. d.

Præterea præstantiam suam didicit, ac calamitatem suam edoctus sibi cauet, ne per peccatum vlteriùs incidat in iudicium mortis. Cæterùm vtique nouimus, quòd omnis creatura dei per ipsum gubernatur. Ipse enim creauit cælum, terrā, animalia, reptilia, beluas quas videmus, numerum autem eorum ignoramus. Quis enim hominum hoc nouit: excepto deo solo, qui est in omnibus, etiam in fœtibus imperfectis animalium? Nónne ipse scit omnia quæ sub terra sunt, & super cælos? His ergo prætermißis demus operam, tanquam boni mercatores, vt cælestem hæreditatem assequamur, & ea quæ cōferunt animæ nostræ. Discamus eas possessiones cōsequi, quæ permansuræ sint nobiscum. Nam si cœperit homo scrutari sensum dei, ac dicere; Inueni quippiam & comprehendi: reperietur humana mens excedere sensum dei. Sed in eo multum aberrat. Quanto enim plus volueris cognoscendi ratione scrutari ac penetrare, tanto plus in profundum descendes, & nihil comprehēdes. Quæ enim meditaris, & quid quotidie tibi accidat, & quomodo, arcana sunt hæc & incomprehēsibilia: quæ tantum cum gratiarum actione suscipere & credere debemus. Siquidem, potuistíne ex quo natus es, ad hoc vsque tēpus, nosse animā tuam? Recita mihi quæso, scaturientes in te cogitationes à mane vsque ad vesperam. Dic mihi commentationes trium dierum. At non potes. Si igitur assequi non potuisti cogitationes animæ tuæ, cogitationes & mentem dei quî potes inuestigare? Verùm ede tu panem quantum reperies, & vniuersam terram dimitte. Abi ad ripam fluminis, & bibe quā-

tum tibi opus est: mox recede, nec curiosè inuestiges, vnde nascatur, aut quomodo fluat. Cura tantùm, vt sanetur pes tuus, aut morbus oculi tui, vt cernere possis lumen solis: & ne quæsieris, quantum lucis habeat sol, aut in quoto signo oriatur. Quod tibi cõmodo cedit, accipe. Ad quid enim pergis ad mõtes, & quæris, quot illic pascãtur onagri aut bestiæ? Et puellus, quãdo accedit ad vbera matris, lac sumit, & nutritur: nõ tamẽ nouit scrutari radicem aut fontem, vnde sic lac influat. Lac enim sugit omnémq; modulam lactis exhaurit: ac mamilla denuo alia hora impletur: hoc ipsum neque puellus nouit, neque mater eius: etsi re vera ab omnibus membris maternis lac proficiscitur. Si quæsieris ergo dominũ in profundo, illic reperies eum signa facientem. Si quæras eum in lacu, illic reperies eum in medio duorum leonum conseruantem iustum Daniëlem. Si verò quæras eum in igne, reperies illic opem ferentem seruis suis. Sin autem in mõte, reperies eum illic cum Elia & Mose. Est igitur vbique: & sub terra, & super cælos, seu apud nos, vbique est. Hoc etiam modo anima prope te est, intra & extra te. Vbi enim volueris, apud longinquas regiones est mẽs tua, siue occidentem versus, siue ad orientem: siue in cælis, illic reperitur. Enitamur igitur potissimùm in nobisipsis habere cauterium & sigillum domini. Quoniã in die iudicij, quando fiet à deo separatio illa, & congregabuntur vniuersæ tribus terræ filiorum Adam, cùm vocabit pastor suum gregem: quicunque habuerint cauterium, cognoscent proprium pastorem. Pastor quoq; eos qui suo signo notati fuerint, cognoscet,

& congregabit ex omnibus gentibus. Nam *qui sun t sui, audiunt vocem eius, & sequuntur eum*. In duásque partes diuidetur mundus: eritque vnus grex tenebrosus, qui perget in ignem æternum: alter lumine plenus, qui deducetur ad quietem cælestem. Hoc igitur ipsum quod nunc in anima poßidemus, tum splendescet & manifestabitur, induétque corpora gloria. Quemadmodum tēpore mensis aprilis radices in terra latentes fructus suos & flores ac speciosa quæque producūt, & fructum afferūt, patefiúntq; fructuosæ radices, similiter & illæ quæ spinas habent: sic & in illa die quisque in corpore suo declarabit, quæ geßit, patebúntque tam bona quàm mala. tunc enim erit vniuersale iudicium, & retributio. Est enim alius cibus, præter hunc visibilem. Nam cum ascendit Moses in montem, ieiunauit quadraginta dies: ascendit homo, descendit habens deum. Ipsi iam perspicimus in nobis, intra paucos dies deficere corpus, nisi sustentetur cibis. Moses autē, cùm quadraginta dies ieiunasset, fortior omnibus descendit. Siquidem alebatur à deo, & regebatur corpus illius alio cibo cælesti: quia verbum dei erat ei pro alimento, & gloria relucebat in facie eius. Et quod gerebatur, alterius rei figuram præ se ferebat: quoniam illa gloria nunc intus splēdet in cordibus Christianorū. Siquidē resurrectionis die corpora resurgētia alio & diuino vestimēto operiētur, & vescentur cibo cælesti. INTERROGATIO. Quidnā est illud, Mulier orās nō velato capite? RESPONSIO. Quoniam apostolorum tēporibus promissos alebant crines pro velamēto, propterea do-

minus & apoſtoli venerunt ad corrigendam creaturam. Mulier autem gerit typum eccleſiæ. Et quomodo exteriùs tempore illo mulieres loco velaminis paſſos crines habebant: ſic & eccleſia filios ſuos diuinis & glorioſis veſtimentis induit & circundat. Sed antiquitùs eccleſiæ Iſraëliticæ vna erat congregatio, quæ protegebatur à ſpiritu ſancto: & pro gloria ſpiritum induerant Iſraëlitæ, licet ipſi non valde conſonarent. Dicitur ergo eccleſia, tum de pluribus, tū de vna anima. Nam anima ipſa omnes cogitationes coaceruat, & eſt apud deum eccleſia: quia quadrat in ſocietatē cum ſponſo cæleſti, & temperatur cum illo qui cæleſtis eſt. Quod nō tantùm in pluribus, ſed etiam in vno

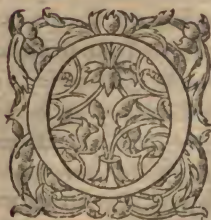
Ezech. 16.a. » *poteſt intelligi. Nam de Ieruſalē propheta inquit, In» ueni te deſertam & nudam: & indui te. & reliqua: tanquam de vna perſona locutus.* INTERROGATIO. *Quid eſt, quod Martha dixit domino de*

Luc.10. g. » *Maria, nempe, Ego torqueor circa multa, ipſa verò ti» bi aßidet?* RESPONSIO. *Dominus præoccupans quod Maria dicere debebat Marthæ, ait illi, quòd Maria dimiſerat omnia, & ſedebat ad pedes domini, ac per totā diem deum benedicebat. Vides, aßidendi beneficium pro dilectione collatum. Verùm vt clariùs pateat ſermo diuinus, audi. Si quis diligit Ieſum, & illi attendit, attēdit inquam diligēter & non frigidè, ſed perſeuerat in dilectione: iam cogitat deus, donare quippiam eiuſmodi animæ pro tali dilectione: licet homo ignoret, quid accepturus ſit, qualémve portionē deus daturus ſit animæ. Mariæ ſiquidem, quæ illū diligebat, & ſedebat ad pedes eius, non ſimpliciter*

adhæsit, sed virtutem quandam secretam, è sua ipsius substãtia cõtulit ei. Nam sermones, quibus deus quietè Mariã alloquebatur, spiritus erãt, & virtus quædam, penetrabántq; cor huiusmodi verba, & anima animam, & spiritus spiritum: crescebátque diuina virtus in corde illius. Necessariò enim virtus illa, in quemcunque se effuderit, firma permanet, tanquam possessio quæ auferri non potest. Propterea dominus
» sciens quid Mariæ cõtulisset, ait, Maria optimã par- Ibidẽ.
» tem elegit. Paulò pòst autem, quæ Martha beneuolè gesserat circa ministerium, retulit ad eandem liberalitatis gratiam. Nam illa quoque virtutem diuinã in anima sua recepit. Sed quid mirum, si accedentes ad dominum, & adhærẽtes ei corporaliter, accipiebant virtutem: cùm apostolu verbum loquentibus ceciderit super credẽtes spiritus sanctus? Cornelius ex verbo audito cõsecutus est virtutem. Quanto magis cum dominus loqueretur verbum cum Maria, Zacchæo, aut peccatrice, quæ solutis capillis abstergebat pedes domini: aut cum Samaritana, aut latrone, emittebatur virtus, & cum eorum anima permixtus est spiritus sanctus? Nunc quoque qui deum diligunt, & relictis omnibus in oratione perseuerant, docentur secretò quæ non nouerant. Ipsa enim veritas secundum
» illorum intentionem se exhibet illis, & docet eos, Ego Ioã.14.a.
» sum veritas. Ipsi etiam apostoli ante passionem versantes cum domino, signa magna videbãt, nempe, quo pacto leprosi mundabantur, & suscitabãtur mortui: ignorabant tamen, quomodo versaretur diuina virtus, aut se haberet in corde: quódq; oporteret eos spi-

ritaliter renasci & cõmisceri cum anima cælesti, & fieri nouam creaturam: verùm propter signa quæ faciebat, diligebãt dominũ. qui postea dixit illis, Quid admiramini signa? Hæreditatem opimam do vobis, quam mundus vniuersus non habet. Sed hæc verba tam diu illis peregrina fuerunt, donec surrexit à mortuis dominus, & pro nobis extulit corpus super cælos. Tũc enim introiit spiritus paracletus, eorum animis permixtus. Ipsa quoque veritas seipsam patefacit fidelibus animis, accedítq; cælestis homo ad hominem tuum, & inde fit vna societas. Quicũque igitur ministrant & alacriter omnia peragunt, zelo, fide, ac dilectione dei permoti, hoc ipsum aliquanto pòst tempore traducit illos ad notitiam veritatis. Dominus enim patefit eorum animis, & docet eos conuersationem sancti spiritus. Gloria & adoratio patri, & filio, & spiritui sancto, in secula. Amen.

QVEM FRVCTVM A CHRISTIANO DEVS EXIGAT. HOMILIA XIII.

OMNIA quæ cernũtur, creauit deus, dedítq; hominibus, vt inde recreentur & delectentur. Legem quoque iustitiæ dedit eis. Cæterùm ab aduentu Christi, fructum alium atque aliam iustitiam requirit deus: nempe puritatẽ cor-

dis; conſcientiam bonam, ſermones vtiles, caſtas & probas cogitationes, omnia denique ſanctorum offi-
" *cia. Ait enim dominus, Niſi abundauerit iuſtitia ve-* Matth. 5.
" *ſtra pluſquàm ſcribarum & phariſæorum, non po-* c.
" *teſtis ingredi regnum cælorum. In lege ſcriptũ eſt, Non*
" *mœchaberis. Ego autem dico vobis, Ne concupiſcas,*
" *néve iraſcaris. Oportet enim eum qui deſiderat amicus eſſe dei, conſeruare ſe à ſordibus peccati, & ab igne æterno, qui viget in nobis. Hoc enim nos regno dignos faciet. Gloria miſerationi illius & beneuolentiæ patris, & filij, & ſpiritus ſancti. Amen.*

QVI SE DEDICANT DEO, NON SINE SPE REMVNERATIONIS *id faciunt.*

HOMILIA XIIII.

NIVERSA *opera quæ ſpectantur in hoc mũdo, ſpem ob aliquam fiunt: nempe mercedis recipiẽdæ gratia laborum ſuorum. Itaque niſi quis certiſſimè ſibi perſuadeat, ſe fruiturũ laboribus, nihil promouet. Nam & agricola ſeminat, ſub ſpe recipiendorum fructuum: & labores ſu-*
" *ſtinet, propter expectationem. In ſpe, inquit, debet qui* 1. Corinth. 9. b.
" *arat, arare. Et qui ducit vxorem, ſub ſpe hæredum ha*

bēdorum ducere solet. Mercator quoque lucri gratia, mari & promptißimæ morti seipsum committit. Eadem ratione & in regno cælorum, ob spem quam quis concepit, de cordis oculis illuminandis, seipsum dedicat, relictis rebus secularibus, dās operā precibus & obsecrationibus, expectans dominū, quando veniens illi seipsum patefaciat, & expurget eum à peccato habitante in eo. Nec tamen confidit propter labores suos aut vitæ rationem, donec consequatur quæ sperat: & quoad dominus veniat, qui habitet in eo cum omni sensu & efficacia spiritus sancti. Cùm autē gustauerit suauitatem domini, & fructibus spiritus delectatus fuerit, & ablato velamine tenebrarū lux Christi lucere cœperit, & vim suā edere cum gaudio inenarrabili, tunc roboratur habens secum dominū per multam dilectionē: sicut ibi gaudet mercator, dum quæstum facit: angitur tamen & metuit à latronibus & spiritibus nequitiæ, necubi negligentior perdat operam: donec perueniat ad regnum cælorum, in ciuitatē Ierusalem supernā. Igitur obsecremus & nos deum, vt exuat nos veterem hominem, & induat cælestem Christum ex hoc iam tempore: vt exultantes & ab ipso directi, in multa tranquillitate viuamus. Inquit enim dominus, cùm copiosum regni gustū nobis præ-
Ioā.15. a. » bere vellet, Sine me, nihil potestis facere. Porrò etiam apostolorū ministerio multos nouit illuminare, (qui enim alioqui creaturæ erant, conseruos educabāt) & fratrem ac filium Christi facere, & aliquid præstantius quàm cæteri homines: quippe qui cor ipsum & mentem consecrabant, similiter & cogitationes, ad

deum

deum fixis oculis intuendum: qui secretò largiebatur vitam, & opem ferebat cordi, seipsum cõmittens illi. Cùm enim quis secreta sua, nempe mentem & cogitationes dedicat deo, nulli alteri rei aut inutili cogitationi dans operam, sed vi seipsum cohibet: tum dominus eum mysteriorũ participem facit, in maiore sanctimonia & puritate: in cibúmque cælestem sese largitur, ac potum spiritalem. Quemadmodum si quis, cum multa bona, seruos, ac filios poßideat, cibis aliis seruos pascit, & aliis proprios filios è semine suo natos: quia filij sunt hæredes patris, & cum eo manducãt, vtpote patri suo propemodum æquales: ita Christus, qui verus est dominus, omnia creauit, nutrítque prauos & ingratos: sed filios, quos è semine suo genuit, & participes effecit gratiæ suæ, in quibus formatus est dominus, peculiari refectione, alimento, cibo & potu, præter cæteros homines, enutrit, largitúrque se illis conuersantibus cum patre suo: sicut ait

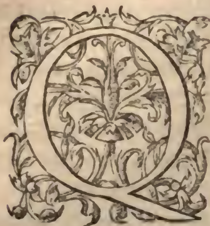
» dominus, Qui mãducat meam carnẽ, & bibit meum Ioan. 6.f.
» sanguinem, in me manet, & ego in illo, & mortẽ non
» videbit. Nam qui veram hæreditatem consequuntur, sunt tanquam filij ex patre cælesti geniti: & in domo
» patris sui viuunt, vt ait dominus, Seruus nõ manet in Ioan. 8.d.
» domo, sed filius manet in æternum. Igitur si velimus ex patre cælesti nasci, debemus præclarius quippiam quàm reliqui homines agere: nẽpe studio, labore, zelo, charitate, bona vitæ cõuersatione, in fide & timore viuere: vt hi qui tanta bona consequi desiderãt, &
» deum hæreditario iure poßidere. Dominus enim pars Psal. 15.b.
» hæreditatis meæ, & calicis mei. Et ita dominus a-

nimaduertens propositum illud bonum, & patientiam, misericordiam suam exhibet: ac verbo suo cælesti purificans nos, & mentes mortuas & corruptas, per bonam ipsorum apostolorum conuersationem atque doctrinam, suscitat & viuificat. Nam creatura fouet & viuificat alteram creaturam. quemadmodum semina frumenti atque hordei fouentur à nubibus, quæ tamen sunt creaturæ. Itidem pluuia & sol viuificant ea quæ sibi mādata fuerint. At sicut lumen per fenestram ingreditur, sol verò in vniuersam terram radios emittit: ita prophetæ luminaria erant peculiaris domus Israël duntaxat: apostoli verò erant soles emittentes radios in omnes partes mundi. Est ergo terra aliqua, in qua quadrupedia habitāt: est quoque terra in aëre, in qua volitant aues & viuunt, quæ si voluerint super terram consistere aut deambulare, reperiunt aucupes, à quibus capiuntur: est etiam terra piscium, nempe aqua maris. Vnumquodque ergo in quo loco natum fuerit, siue in terra, siue in aëre, illic degit, pascitur ac requiescit. Ad eundem quoque modum est terra & patria Satanæ, in qua versantur, obambulant, & requiescunt potestates tenebrarum & spiritus nequitiæ: & est terra lucida ac diuina, in qua ambulant & requiescunt angelorum atque sanctorum spirituum ordines interiecti. Itaque nec terra tenebrosa his oculis corporeis videri potest aut palpari: neque terra diuina & lucida palpatur aut videtur oculis carneis, sed spiritalibus patet, nempe oculo cordis: ea scilicet quæ pertinet ad Satanam, oculo cordis tenebrarū: quæ verò lucida est, oculo cordis diui-

no. Cæterùm, vt prophano sermone perhibetur, quidam sont montes ignei, in quibus ignis permanet, & illic sunt animalia ouibus similia, ad quæ capienda venatores rotas ferreas conficiunt, & proiectos hamos mittunt in ignem: propterea quòd animalibus illis loco pabuli, potus, requietis, incrementi, vitæ, omnium denique rerum vice est ignis. Quæ si traducas in alium aërem, statim intereunt. Indumenta eorum vbi sordibus maculata fuerint, non aqua, sed igne lauantur, & inde puriora fiunt & candidiora. Eadem ratione etiam Christiani, alimenti loco habent illum ignem cælestem,.qui illis est requies, expurgat, lauat, & sanctificat cor illorum, præbet illis augmentum, illis denique est aër & vita. Qui si inde egrediantur, interimuntur à malignis spiritibus: sicut ibi, animalia ignem egredientia moriuntur, aut pisces aquam deserentes, aut animalia quadrupedia in mare proiecta suffocantur: aut velut volatilia ambulantia super terram, quæ capiuntur ab aucupibus. Sic etiam anima, quæ non permanet in terra illa, suffocatur & interimitur: quæ nisi obtinuerit illum ignem diuinum, loco cibi, potus, indumentorum, purificationis cordis, & sanctificationis animæ, comprehenditur à malignis spiritibus & corrumpitur. Nos autem videamus, an in terra illa inuisibili seminati simus, & in vinea cælesti plantati. Gloria miserationibus illius. Amen.

QVAM SANCTE ET CASTE SE GERERE DEBEAT *anima Christiani erga Christum sponsum suum.*

HOMILIA XV.

VEMADMODVM *si rex quidam præclarus, & vir valde locuples gratã sibi reperiat mulierem pauperem, quæ nihil excepto corpore suo poßideat: cuius amore captus velit etiam eam habere vxorem & coniugem: illa verò summa beneuolẽtia virum complectatur, illæso seruato, quo cõplectitur eum, amore: ecce pauper illa & egena, quæ nihil poßidebat, omnium bonorum fit domina, quæ sunt apud virũ suum. Quòd si quippiã gesserit præter decorum, aut aliter quàm debuit, neq; decenter versata sit in domo viri sui: tum turpiter & contumeliosè expellitur, ambabus manibus super caput positis: quemadmodum & in lege Mosis traditum est de muliere lubrica, & quæ se viro suo inutilẽ præbuit. Illáque tum ingenti mœrore & luctu afficitur, secum reputans, quantis facultatibus lapsa sit, quantáque gloria & honore priuata, propter suam intemperantiã. Ad eundem modum anima quam Christus sponsus cælestis sibi desponsauerit in societatem suam mysticam ac diuinã, quæ ve gustauerit opes cælestes, diligenter & ingenuè placere debet spõso suo Christo,*

ac ministerium spiritus sancti sibi creditum, decenter & cõuenienter implere: nẽpe deo placens per omnia, & spiritum in nullo contristans: præclarã erga illum temperãtiam ac dilectionem, sicut oportet cõseruans: in domo regis cælestis rectè conuersans, quacunque potest beneuolentia sibi datam gratiam amplexa. Eiusmodi anima omnium bonorum Christi domina constituitur: fitq́; corpus eius, præclarum diuinitatis illius habitaculum. Si verò quid aberret, aut in ministerio suo quippiam agat præter decorũ, nec egerit quæ domino grata sunt, & volũtati eius nõ fuerit obsecuta, neque cum gratia spiritus secum habitante cooperata fuerit, tum contumelia atque ignominia afficitur, ac velut inutilis miniméq; conueniens societati regis cælestis, vita priuatur. tãdem illa, tristitia, mœrore ac luctu cũ omnibus sanctis ac spiritibus intellectualibus conficitur: angeli, potestates, apostoli, prophetæ atque
" martyres lugent eius causa. Quemadmodũ enim gau Luc.15.b.
" diũ est in cælo, vt inquit dominus, super vno peccato-
" re pœnitentiam agẽte: ita tristitia multa est & luctus in cælo propter vnã animã ab æterna vita cadẽtem. Et sicut in hoc seculo, si quis diues obierit, cum cantu lugubri, lamẽtatione, & planctu effertur à vita per suos fratres, cognatos, amicos & familiares: ita propter eam animã omnes sancti lugẽt, lamẽtantur, ac voces lugubres emittũt. Atque hoc alibi subindicat scri-
" ptura, dicens, Cecidit pinus: lugete cedri. Sicut enim, Zach. 11. a.
cum populus Israëliticus videbatur placere domino (licet ei nunquam placuerit quo decet modo) columnam nubis habebat obumbrantem, & prælucentem

columnam ignis, mare videbat in cõspectu diuidi, & perlucidam aquam è petra egredi: vbi verò mens & voluntas eorum auersa est à deo, tum serpentibus traditi sunt, ac hostibus suis per miseram captiuitatẽ abducti, & duræ seruituti subditi. Idem prorsus cõtingit animis nostris. Quod quidem spiritus sanctus mysticè
Eze.16.a. patefecit per Ezechielem prophetã, dum de istiusmo-
„ di anima sub nomine Ierusalẽ loqueretur: Inueni te,
„ inquit, in deserto nudam, & laui te ab aqua impuri-
„ tatis tuæ: & indui te vestimentum, & armillas cir-
„ cumposui manibus tuis, & torques circa collũ tuum,
„ & inaures auribus tuis: & facta es mihi nominata
„ inter omnes gentes. Similam & oleum ac mel come-
„ disti: & denuo oblita es beneficia mea. Abisti post
„ amatores tuos, & cum pudore fornicata es. Eodem modo etiam spiritus admonet animam, quæ per gratiam deum cognoscit, & purificata est à pristinis peccatis, ac ornamentis spiritus sancti dotata, & prægustauit diuinum ac cælestem cibum: ob id tamen quòd non sicuti decebat, diligenter in ea notitia versata est, nec decenter beneuolentiam ac dilectionem Christo sponso cælesti debitam conseruauit, proiicitur & expellitur à vita, cuiùs erat facta particeps. Nam potest etiam Satanas insurgere & eleuari cõtra eos qui ad eum vsque gradum peruenerunt: & cõtra eos qui per gratiam & virtutem deum cognouerunt, adhuc nequitia insurgit, & eos perturbare nititur. Quapropter certandum est, & summa prudentia nobis cauen
Phil.2. „ dum, vt cum timore salutem nostram operemur, sicut
b. „ scriptum est. Quicũque ergo facti estis participes spi-

ritus Christi, in nullo, pusillo vel magno, contemptim vos geratis, neque gratiam spiritus contumelia afficiatis, ne exuletis à vita, quam iam adepti estis. Hoc ipsum & in alia persona dicam: Sicuti seruus, qui ad palatium aliquod accesserit, vt tractet supellectilem ministerio deputatam, ex iis quæ ad regem pertinent, sumit, cum alioqui nudus ipse venerit: ministrátque regi in vasis ad regem pertinentibus: in quo nihilo minus peragendo, summa prudentia ac discretione opus habet, ne quid præter decorũ ministret, alia pro aliis esculenta apponẽs mensæ regiæ, sed vt deinceps prima atq; postrema cibaria apponat. Qui si fortè per ignorantiam & sine discrimine, non ex ordine regi ministrauerit, periculo mortíque fit obnoxius. Sic & anima, quæ per gratiam & spiritum deo seruit, non parua discretione ac prudentia opus habet, ne fallatur in supellectili diuina, nempe in ministerio spiritali, propriam habens voluntatem gratiæ non consentientem. Nam vtique fieri potest, vt in spiritali ministerio, quod per interiorem hominẽ clàm peragitur, anima ex propria supellectili, hoc est spiritu proprio, domino ministret. Veruntamen absque vasis dei, hoc est sine gratia, impoßibile est quempiam deo seruire, hoc est deo gratum esse, ad quamcumque eius voluntatẽ. Cæterùm vbi anima gratiã est adepta, tum intellectu multo atq; perspicacia opus est: quæ etiã ipsa largitur deus animæ ab eo postulãti: vt gratißimè poßit illi inseruire in eo spiritu quẽ accepit, & in nullo vincatur à malitia, aut fallatur per ignorãtiam, temeritatẽ, ac ignauiã auersa, peragens omnia præter decorũ domi-

nicæ voluntatis. Talem enim animā manet suppliciū, mors & luctus: quod diuinus etiā apostolus dixit,
.Cori. th. 9. » Ne fortè, cum aliis prædicauerim, ipse reprobus effi-
» ciar. Vides, cū dei apostolus esset, quo pacto timebat? Obsecremus igitur deum, vt quicunque gratiam dei consecuti sumus, seruitium spiritus secundum voluntatem eius exhibeamus, promptißima voluntate, neque elato viuamus animo: vt hoc modo illi gratißimo conuersantes, & spiritali cultu secundum voluntatem eius seruiētes illi, vitam æternam hæreditario iure poßideamus. Si fortè quis ægrotet, contingere tamen potest, vt membra quædam sana habeat: verbi gratia, in parte visiua, oculū, aut aliquod aliud membrum, cùm alioqui reliqua membra sint affecta: ita se habet in re spiritali. Probabile est enim, quempiam tria membra spiritus habere sana, sed non propterea perfectus est. Vides, quot gradus & modi sunt apud spiritum: quomodo item non in momento, sed paulatim vitium augescit & imminuitur? Vniuersa fiunt prouidentia & dispensatione domini. Solis ortus & omnes creaturæ facta sunt propter regnū quod adepturi sunt electi: nempe ad constituendum regnum pacificum & cōcordiæ plenum.

Non iudicandum.

Debent igitur Christiani per omnia contendere, ne quempiam omnino iudicent, siue meretricem prostitutam, siue peccatores, aut inordinatè viuentes: sed simplici intentione & puro oculo omnes spectare: ita vt hoc ipsum sit cuiq; quasi naturale & concretū, ne quempiam floccipendat aut iudicet, néve execretur, aut habeat in aliquo discrimine. Si monoculum spectaueris, ne diiudices in corde

tuo, sed perinde ac si sanus esset, illum intuere: mācum aspice, quasi non mancum: claudum, velut rectè incedentem: paralyticum, sicuti valentem. Ea est enim puritas cordis, vt videns peccatores aut infirmos, compatiaris & misericordia mouearis in illos. Nam hoc adepti sunt sancti domini, vt velut in specula sedentes cōtemplentur deceptiones seculi: ipsique secundum interiorem hominem cum deo loquuntur: secundum exteriorem verò videntur oculis intuentium quasi spectatores eorum quæ fiunt in hoc mundo. Seculares igitur aliam vim consecuti sunt à spiritu erroris: nempe vt sapiāt ea quæ terrena sunt: & alterius voluntatis, animi, seculi, atque ciuitatis sunt Christiani. Nam in eorum animis residet spiritus dei, & cōculcant aduer-
» *sarium. Scriptum est enim, Nouissimè inimica destrue* 1.Cor.15.
» *tur mors. Itaque qui deum colunt, sunt omnium domi* d.
ni: peccatores autem & qui remissæ sunt fidei, contrà sunt planè serui, & vruntur igne, interimuntur lapide & gladio, tandémque dæmonū imperio subijciuntur. INTERROGATIO. *An in resurrectione omnia membra resurgent?* RESPONSIO. *Omnia deo sunt perfacilia. Sic itaque futurum promisit ille, licet infirmitati & cogitationi humanæ videatur hoc tanquam impossibile. Vt enim deus è puluere ac terra sumens, aliam quandam naturam cōdidit, nempe naturam corporis terræ dissimilem, & multa genera creauit, veluti pilos, pellē, ossa, & neruos. Et sicut acus in ignē proiecta mutato colore vertitur in ignē, non tamen planè deleta est natura ferri, sed subsistit: ita in resurrectione resurgunt omnia membra, nec, vt*

De Resurrectione.

Luc.12. d. „ scriptum est, perit capillus: lucida redduntur omnia membra, & lumine ac igne tinguntur: mutātur quidem, at nō (vt quidam aiunt) resoluuntur, aut in ignē euadunt, vt vltrà nō subsistat natura. Petrus enim Petrus est, & Paulus Paulus, ac Philippus Philippus: permanet quisque in sua propria natura & subsistentia spiritu repletus. Quòd si asseras, resolutam esse naturam, iam nō Petrus aut Paulus, sed prorsus & vbique deus: nec qui abeunt in gehennā, supplicium sentiunt: nec qui migrant in regnum cælorum, beneficentiam experiuntur. Verbi gratia, Quemadmodum si hortum varijs arboribus fructiferis consitum, vbi erat pyrus, pomus, & vitis habens fructum & folia, mutari contingat, similiter & vniuersas arbores ac folia, & in aliam naturam cōuerti, prioráque illa euadere lucida: sic etiā homines in resurrectione mutantur, & fiunt membra eorum sancta & perlucida. Quamobrem viri diuini præparare se debent ad certamen & prælium. Et sicut strenuus adolescens illata verbera & certamen sustinet ac repercutit: ita etiam Christiani tum externas tribulationes, tū interiora bella perferre debēt, vt afflicti vincant per patientiā. Ea est enim Christianæ religionis via, vt vbi est spiritus sanctus, ibi statim sequatur cōflictus & persecutio. Vides pphetas, quonā pacto à cōtribulibus suis persecutionē paßi sunt, in quibus tamen spiritus operabatur. Vides, quomodo dominus, qui est via & veritas, nō ab alia gente, sed à suis persecutione affectus est, nempe à propria tribu Israël: à qua etiā est cruci affixus. Itidē & apostoli. Itaq; statim à cruce transijt spiritus para

Via Christianæ religionis.

cletus & migrauit ad Christianos: ita vt decætero nullus Iudæorũ persecutionẽ passus sit, sed Christiani martyria pertulerunt. Quare non debent obstupescere: quia necesse est veritatem pati persecutionẽ. INTERROGATIO. *Quidã aiunt, vitium exteriùs ingredi: & si velit homo, non recipit, sed repellit illud.* RESPONSIO. *Quemadmodum serpens locutus cum Eua, quia paruit illa, introgressus est: sic etiã nũc propterea quòd obtemperat homo, peccatũ quod extrà est, introgreditur. Peccatum enim habet facultatẽ & libertatẽ ingrediendi cor: quia cogitationes nõ extrinsecus procedunt, sed intrinsecus ex corde. Dicit e-*
" *nim apostolus, Volo viros orare sine ira & cogitatio-* 1. Ti.2. c.
" *nibus prauis. Nam secundum euangelium, de corde* Mat. 15. b
" *exeunt cogitationes. Accede itaque ad orationem, & examina cor tuum ac mentem, & in votis habe puram orationem emittere coram deo: & intuere, num ibi sit aliquid impedimenti: nempe an fiat oratio pura, an occupata sit mens tua circa dominũ, perinde ac animus agricolæ circa agriculturã, animus viri circa vxorem, & mercatoris circa negociationem. Item an flectas genua tua inter orandum, nec alij cogitationes tuas distrahant. Verùm inquis, dominum venientem, per crucem condemnasse peccatum, nec ampliùs intrà residere. Verùm, sicuti miles, cuius currus depositus est in domo alicuius, cùm libuerit, facultatem habet ingrediendi & egrediendi domum illam: ita etiam peccatum cogitationes serere potest in corde. Scri-*
" *ptum est enim, Introiuit Satanas in cor Iudæ. Quòd* Luc. 22. a
si perseueres dicere, per aduentum Christi damnatum

esse peccatum, nec post baptismũ, vitium habere vbi pascatur aut colloquatur in corde, ignoras quot ab aduentu domini ad hoc vsque tempus baptizati sunt, & nihilominus interdum praua cogitauerunt. Nónne ex eorum numero quidam conuersi sunt ad vanam gloriam, stuprum, aut ingluuiem? Porrò an omnes seculares, qui versantur in ecclesia, puro & irreprehensibili corde sunt? An non reperimus post baptismum multa committi peccata, ac pleró sque delinquere? Post baptismum igitur pabulum habet prædo, & ingredi potest, & agere quod libuerit. Scriptum est enim, Diliges

Deute. 6.2. „ dominum deum tuum ex toto corde tuo. Verùm dicis, Diligo, & habeo spiritum sanctum. Estne apud te memoria, amor, & desiderium ardẽs erga dominum, ita vt noctu diúque sis ibi deuinctus? Si tali præditus es dilectione, vtique purus es. Quòd si eam non obtines, perge disquirere: cùm se obtulerunt negocia terrena, aut cogitationes turpes & prauæ, an non ad huiusce modi declinaueris, sed perpetua dilectione ac desiderio dei ducitur anima tua? Cogitationes enim huius mũdi distrahunt animũ ad terrena & corruptibilia, nec sinũt diligere deum, aut memoriã habere domini. Itaq; sæpenumerò idiota genu flexo ꝓcedit ad orandũ, & ingreditur mens eius delicias, ac tantopere fodit pe ima, vt effringatur paries vitiorum obsistens, & penetret in visionem & sapientiã: quò potentes, sapientes, aut oratores nõ perueniunt, vt assequantur aut cognoscant subtilitatem mentis eius, quia versatur circa diuina mysteria. Nam qui probare margaritas non nouit, eas vtique æstimare nõ potest: eo quòd eius rei

ſit expers. Quamobrem Christiani quæ precioſa ſunt in terra, execrantur, & habent ea vt ſtercora, illorum facta collatione cum præſtantia quæ operatur in illis. INTERROGATIO. Potéſtne labi vir habens donum gratiæ? RESPONSIO. Vtique labitur, ſi negligat. Nam hoſtes nunquam quieſcũt, nec mouere bellum dubitant. Quanto minus ceſſare debes ab inquirendo deo? Damnum enim tibi non modicum imminet ſi negligas, licet in ipſo gratiæ myſterio probatus videare. INTERROGATIO. An post lapſum hominis permanet gratia? RESPONSIO. Deus optat hominem ad vitã denuò reducere, eúmque hortatur iterum ad luctum & pœnitentiam. ſin perſeueret, ad luctum & pœnitentiam iterum hortatur hominem vt eum pœniteat eorum nomine, quæ quondam deliquit. INTERROGATIO. Imminétne perfectis afflictio aut bellum, an planè ſecuri ſunt? RESPONSIO. Hoſtis nemini bellum inferre deſinit. Satanas autem miſericordiam neſcit, hominémque ſummo proſequitur odio: quapropter in omnes homines mouere bellum non dubitat: ſed non iiſdem modis cunctis adoriri videtur. Siquidẽ præfecti & comites tributa pendunt regi, rex autem cõfidens in diuitijs ſuis, in auro & argento, tanquã ex eo quod abundat, nulla damni habita ratione, tributa coaceruat. Ac velut is qui præbet eleemoſynam, nullo modo iacturam ſibi proponit: ſic & Satanas iſta tanquam ſuperflua exiſtimat. Eſt autem pauper quotidiano cibo indigens, qui affligitur & torquetur, nec poteſt opus illud adimplere. Eſt quoque qui anguſtijs & tormentis grauiter an-

gitur, nec moritur tamen. Est etiam alius, qui propter verbum vnum capite truncari iubetur, & perit. Sic & apud Christianos, sunt qui vehementer impugnantur & vellicantur à peccato, qui subinde ad bellũ fortiores & prudentiores euadunt, vires aduersarias cõtemnentes: nec in hac parte periculum aliquod subeunt: quia sunt constantes & securi de sua ipsorum salute, frequentem ob exercitationem bellicam aduersus vitia, vnde peritiores euaserunt: habentes itaque deum apud se, diriguntur & requiescunt. Alij verò nondum exercitati, si occurrat aliqua afflictio, aut moueatur bellum, confestim in interitum & perditionem delabuntur. Sicuti qui proficiscuntur ad ciuitatem, volentes amicos & familiares suos inuisere, licet multis per nundinas occurrant, ab ijs tamen nullo modo impediuntur: quia hoc habent in animo, vt amicos reperiant: qui cum foris ianuam pulsauerint & accersierint, læti aperiunt amici illorum. Sin autem moram traxerint in eiusmodi nundinis, illudantur & retineantur ab ijs qui illis occurrunt, tandem clauduntur fores, & nemo illis aperit. Ita qui ad Christum dominum nostrum, verùm amicũ, peruenire desiderant, reliqua omnia debent aspernari & prætermittere. Et qua ratione qui palatium aliquod ingrediuntur, vt regem inuisant, siue comites sint, siue præsides, non parum metuunt, quomodo sunt responsuri, & ne in respondendo lapsi reprehensionem & supplicium incurrant: rustici verò & simplices homines, qui nunquam regem inuisunt, securè viuunt: sic etiam mundus hic qui sub cælis est, à regibus vs-

que ad pauperes, cùm ignorent gloriam Christi, de rebus tantùm ſecularibus ſunt ſoliciti: nec citò quis in mentem reuocat diem iudicij. Qui verò cogitationibus aſcendunt ad tribunal Christi, vbi eſt thronus eius, perpetuò ſtantes in conſpectu illius, ſunt in continuo metu & tremore, ne quoquo modo aberrent à ſanctis eius præceptis. Et quemadmodum diuites huius ſeculi cùm vberrimos fructus in apothecas ſuas intulerint, denuò maiorem quotidie ſuſcipiunt laborem, vt locupletiores ſint & non deficiant: qui ſi confidentes in opibus reconditis, alias coaceruare negligant, vbi conſumpſerint quæ repoſuerant, in paupertatem & mendicitatem citiſſimè labuntur: & ob id in percipiendis & inferendis fructibus diligentem debent operam adhibere, & aceruos cumulatiores reddere, ne redigantur ad inopiam: hoc modo & apud Christianos, accidit vt quiſpiam „ gratiã dei guſtet. Guſtate enim, inquit, & videte quo- Pſal.33.b
„ niam ſuauis eſt dominus. Eſt autem guſtatio illa, virtus ſpiritus operans cum plenitudine fidei, & miniſterium ſuum exhibens in corde. Nam quicũque ſunt filij lucis & miniſterij noui teſtamenti per ſpiritum ſanctum, hi nihil ab hominibus didicerunt: quia ſunt à deo edocti. Ipſa enim gratia inſcribit in cordibus eorum leges ſancti ſpiritus. Quamobrem non tantùm in ſcripturis atramento ſcriptis debent confidere, ſed in tabulis cordis gratia diuina deſcribit leges ſpiritales, & myſteria cæleſtia. Nam cor regit ac moderatur vniuerſum organum corporeum. Quòd ſi gratia paſcua cordis occupauerit, omni-

bus membris & cogitationibus imperat. Illic enim mens residet, & vniuersæ cogitationes animæ, ac fiducia ipsius. Quapropter gratia per omnia membra corporis graditur. Sic econtra peccatum regit cor eorum, qui sunt filij tenebrarum, penetrátque
Mat. 15. b. *per omnes partes. Nam ex corde exeunt cogitationes prauæ: & ita peccatum diffusum perfundit hominem tenebris. Qui verò negant vitium vnà cum homine foueri & crescere, nec de crastino sunt soliciti, nec concupiscentia ducuntur. Ad certum enim tempus vitium desijt illos perturbare per concupiscentiæ suggestionem: ita vt audeat homo iureiurando affirmare, in se vltra non excitari talem affectionem: tamen paulo pòst vritur concupiscentiæ vitio, ita vt in eo periurus inueniatur. Sicut enim aqua transit per fistulam: ita peccatum per cor & cogitationes. Quicunque autem hoc negant, ab ipso peccato arguuntur & illuduntur, de illis postea triumphaturo. Dat enim operam malitia, vt lateat, & secretò habitet in mente hominis. Si quis ergo deum diligit, deus quoque cũ eo suam ipsius permiscet dilectionem: & cùm semel crediderit in deum, addit illi deus fidem cælestem: & ita homo efficitur duplex. Vt possis igitur ex membris tuis offerre deo, ille ipse ex propriis veluti membrorum similia permiscet cum anima tua, vt omnia syncere possis peragere, diligere, atque precari. Summæ enim dignitatis est homo. Intuere quantum sit cælum, quanta sit terra, sol & luna: non tamen placuit domino in illis requiescere, sed in homine solo. Antecellit igitur homo cunctis creaturis, & forsan audebo dicere, nõ tantùm*

tùm visibilibus, sed etiam inuisibilibus, nempe spiritibus ministratorijs. Nequaquam enim dixit deus de
" Michaële & Gabriele archangelis, Faciamus ad ima Gene.1.d
" ginem & similitudinem nostram: sed de substãtia intellectiua hominis, de anima inquam immortali. Scri
" ptum est enim, esse ordines angelorum in circuitu ti- Psal 33.b
" mentium eum. Atqui creaturæ visibiles immutabili quadam natura præditæ sunt. Cælum itaque semel ordinatum est, sol, luna, & terra: nec tamen in illis complacuit deo: neque possunt aliter conuerti, quàm illis datum est in creatione, caréntque voluntate. Tu verò formatus es ad imaginem & similitudinem dei, propterea quòd quemadmodũ deus sui iuris est, & quod vult facit, ita vt si visum sit ei, per potentiam suã mittere poßit iustos in gehennam, peccatores autem in regnum cælorum (licet hoc minimè velit, nec ei gratum sit: quia dominus iustus est iudex.) Sic & tu tui iuris es, & mutabilis naturæ. Itaque si perire libeat, si velis blasphemare, venena conficere, ac hominem occidere, nemo tibi repugnare, aut prohibere te potest. Si velit quispiam, obtemperat deo, sequitúrque viam iustitiæ, ac desideria vincit. Mens enim eiusmodi, quæ resistit & reluctatur, potest obfirmata ratione coërcere vitiorum impetus & obscœna desideria. Nam si in ampla domo, in qua vasa aurea multa sunt, auro tecta, & argentea, varia vestimẽta, vbi denique abundat aurum & argentum, adolescentes & iuuenculæ, qui ibi cõuersantur, reprimunt animũ suum, quanuis natura propter inhabitans peccatum omnia concupiscat: & quia metuunt humano more dominos, li

Liberum arbitriũ.

bidinis impetum retinent: quãto magis, vbi timor dei viget, reluctari atque aduersari mens debet contubernali vitio? Præcepit enim deus, quæ sita sunt in tua potestate. Cæterùm animalium ratione carentium natura vincta est, veluti natura serpentis amara est & venenosa: omnes igitur serpentes sunt eiusmodi. Lupus rapax est: omnes igitur lupi sunt eiusdem naturæ. Agnus, quia simplex est, patet rapinæ: propterea omnes agni sunt illius naturæ. Columba simplex est & syncera: omnes igitur columbæ sunt illius naturæ. At verò homo nõ ita se habet. quidam enim est lupus rapax, & quidam velut agnus rapinæ obnoxius: & vtrunque proficiscitur ab eodem genere humano. Est, qui vxore sua non contentus, adulterium committit: est alius, qui ne tale quidem desideriũ in cor suum ascendere permittit. Est, qui bona proximi sui eripit: est alius, qui propterea quòd deum colit, etiam sua largitur. Vides, quàm versatilis sit ipsa natura, & quòd ad vitium propensa sit, & èdiuerso etiam ad bonum & honestum: & secundum vtranque proprietatem ad quas voluerit actiones apta est inclinare. Capax est igitur natura tum boni tum mali, aut diuinæ gratiæ aut aduersariæ facultatis: nulli tamen necessitati subiacet. Siquidem initio, cùm Adam in puritate viueret, dominabatur cogitationibus suis: at ex quo transgressus est mandatum, tanquam montes grauissimi incumbunt eius animo, ac vitiosæ cogitationes permixtæ omnino factæ sunt velut ipsius propriæ: quanquam nulla propria est ipsius, quia occupantur à vitijs. Debes ergo in posterum inuestigare lu-

Natura hominis qualis.

cernam, qua accensa reperias cogitationes puras. Sũt enim illæ naturales, quas produxit dominus: quæ quidem educatæ didicerunt in mari natare: nec obstupescunt; si fluctus aut tempestates emerserint. Itaque Christiani non aliter se habent, quàm mens pueri tres annos nati, quæ non potest pertingere aut assequi perfecti oratoris animum, quia multum temporis interfluxit. Sic & Christiani, non aliter quàm infantes pusilli, mundum comprehendunt, spectantes gradum gratiæ. Sunt enim peregrini in hoc seculo: ciuitas autem eorum & requies est alia. Habent enim Christiani consolationem spiritus, lachrymas, luctum, & planctum: súntque illis lachrymæ deliciarum loco. Sunt in metu cum gaudio & exultatione: sunt denique velut homines gestantes in manibus suis sanguinem suum, non confidentes in seipsis, aut existimãtes se aliquid esse: sed nullius momẽti & reiectitij habẽtur apud omnes homines. Quẽadmodum si rex apud quendam egenum, thesaurum suum deponat, is qui accepit custodiendum, non reputat illum vt suum, sed vbique fatetur inopiam suam, nec audet dispergere quippiam ex alieno thesauro: semper hoc habens in animo, quòd non solùm thesaurus est alienus, sed quòd rex & vir summæ potentiæ deposuit illum apud me: qui quando volet, à me repetet. Eiusdem debent esse sententiæ qui gratiam dei sunt adepti, nempe vt humiliter de se sentiant, & mendicitatem suam confiteantur. Quemadmodum enim mendicus, qui thesaurum à rege depositum accepit, si de

Christianorũ status ĩ hoc seculo.

alieno thesauro cõfidens, tanquam de proprijs opibus extollatur, & superbiam cor eius cõcipiat: aufert ab eo rex thesaurum suum: & qui loco depositi illum acceperat, talis manet, qualis erat antea, nempe mendicus: ita qui gratia dei sunt præditi, si efferantur, & superbiam eorum corda cõcipiant, tollit ab eis dominus gratiã suam, & tum remanent ij qui priùs erant antequam à domino gratiam accepissent. Verùm plerique gratiam vel secum inhabitãtem à peccato clàm subtrahi non percipiunt. Quemadmodum si fuerit in aliqua domo quidam adolescens, similiter & iuuencula, quæ ab illo blanditijs illecta, assentiatur illi, stuprum committit, & fit dignus qui expellatur: ita dirus ille serpens peccati comitatur animam, alliciens eam & prouocans: quæ si assentiatur, cõmunicat anima incorporea cum vitio spiritus incorporeo, hoc est spiritus cum spiritu communionem habet, & fornicatur in corde suo is qui assentitur, & cogitationem nequißimi recipit. Certaminis igitur tui modus est iste, ne forniceris in cogitationibus tuis, sed animo resistas: & interiùs præliare & contendas: nec obtemperes, néve succumbas vitio in cogitationibus. Quòd si dominus talem in te alacritatem inueniat, in regnum te suum assumet in nouißimo die. Quandoquidem nonnulla sunt, quæ dominus ita dispensat, vt testimoniũ gratiæ diuinæ & vocationis suæ præbeat. Sunt item & alia quædam, quæ ita permittendo moderatur, vt probetur & exerceatur homo: quò perspicua fiat humani libertas arbitrij. Nam qui tentationibus & afflictionibus premuntur, si sustinuerint, nõ priuantur

regno cælorũ. In rebus igitur asperis nõ cruciãtur Christiani aut anguntur: nec debẽt obstupescere, si per inopiam aut improbã tractationem examinãtur: sed potiùs cum mendicitate lætari, & illã pro diuitijs habere, ieiunium pro delicijs, ignominiam & dedecus loco gloriæ. E diuerso si inciderint in res quò ad hanc vitã præstantes, quæ pelliciant eos ad voluptatem carnis, aut ad diuitias, ad gloriã, aut delicias, non debent ob hæc lætari, sed ab his cauere tanquam ab igne. In rebus externis, si gens aliqua exigua moueatur ad bellũ gerendum contra regem quempiam, non valde laborat ille in eo bello sustinẽdo: sed mittit milites cum imperatoribus, qui bellũ conficiunt. Si verò gens illa quæ insurrexit, sit numerosa, quæ poßit expugnare regnũ eius, cogitur rex ille cum domesticis & copijs suis, in bellum procedere ac confligere. Perpende igitur dignitatem tuam, nempe quòd deus exurrexit cum exercitu suo, angelorum inquam & spirituum sanctorũ, vt pro te vel ipsemet legatione fungẽs, te redimeret à morte. Quare animum tuum collige, & considera, quanta fuit opus in gratiam tui prouidentia. Et quoniam exemplo seculari vsi sumus, tanquam adhuc agentes in hoc mundo: quemadmodum si rex obuius fiat egeno cuidam & vulnerato, cuius eum non pudeat, sed salubribus medicamẽtis curet eius vulnera, & illum inferri iubeat in palatium suũ, eúmque purpureo vestimento ac diademate exornet, denique suæ mensæ socium faciat: ita Christus rex cælestis accedens ad hominẽ grauiter vulneratum, sanauit eum, ac regiæ suæ mensæ fecit participẽ: & hoc quidẽ non vi compellens

voluntatem eius, sed inuitãs eum ad talem dignitatẽ.
Luc.14.d Siquidem scriptum est in Euangelio, dominum misisse seruos suos, ad vocandum eos qui vellent venire, de-
» nuncians illis, prandium meum paratum est. Qui ve
» rò fuerãt vocati, excusauerunt se, dicentes, alter qui-
» dem, Emi, inquit, iuga boum: alius, Vxorem duxi. Vides, paratum esse eum qui vocauit: sed qui erant vocati, renuisse. Illi profectò suiipsius rei facti sunt. Tanta ergo est Christianorum dignitas. Quin tu perpẽde, dominum præparasse illis regnum, & accersere illos, vt ingrediantur: ipsi verò nolunt. Porrò de munere illo quod consecuturi sunt Christiani, hoc rectè quis dicere poßit, nempe, si quisque ex quo creatus est Adam, ad consummationem vsque mundi, certaret contra Satanam, & perferret afflictiones, magnum nihil per-ageret, collatione facta cum gloria quam est adeptu-rus: quia regnaturus est cum Christo per infinita secula. Gloria sit illi, qui tantopere dilexit talem animã. quia se ipse suámq; gratiã contulit & credidit ei. Gloria sit magnificentiæ ipsius. Secundum ea quæ subiacent oculis, ecce nos omnes fratres, qui sedemus, vnã gestamus imaginem, & vnam faciem, videlicet Adæ: éstne etiam vna omnium voluntas & vnum cor in secretis & penetralibus hominis? nam ita omnes vnũ erimus, nempe boni & pij: an potiùs quidã nostrum sunt, qui cum Christo & angelis eius cõmercium habent: alij verò cũ Satana & dæmonibus? Omnes quidem ad instar vnius simul sedemus, vnámque faciẽ Adæ gerimus. Vidésne, quo pacto substantia intellectiua & interior homo quippiam aliud est quàm ex-

terior? Nam omnes quidem tanquam vnus esse apparemus, & nihilominus hi cum Christo sunt & cum angelis: illi verò cum Satana & spiritibus immundis. Cùm ergo cor sit infinitæ profunditatis, ibi sunt triclinia, cubicula, fores, vestibula, ministeria multa, & exitus: ibi est officina tum iustitiæ tum iniquitatis: ibi est mors & vita: ibi bona negociatio & contraria. Quemadmodum si palatium magnificum fuerit, quod deseratur, & omnis generis fœtore repleatur, & cadaueribus multis: sic cor, quod est palatium Christi, omnimoda impuritate refertum est, ac turbis plurimis prauorum spirituum. Quamobrem restaurandum est illud ac reædificandum: súntque præparanda prõptuaria & cubicula. Nam rex Christus cum angelis & sanctis spiritibus venit illuc, vt ibi requiescat, habitet & inambulet, regnúmque suum collocet. Itaque quemadmodum si nauis apparatu multo fuerit munita, in qua sit gubernator, qui regat omnes & moderetur, quibusdam timorem incutiens, alios verò dirigens: eiusmodi est cor, habens mentem pro moderatore, conscientiam arguentem, cogitationes accusantes ac defendẽtes. Ait enim, Rom. 2. c.
» Cogitationibus inter seinuicem accusantibus, aut e-
» tiam defendentibus. Vides quòd conscientia non approbet eiusmodi cogitationes, quæ obsequuntur peccato: sed confestim reprehendit. Neque enim mentitur. Nam illa tanquam perpetuò reprehendens, testificatur, quid dictura sit in conspectu dei, in die iudicij. Veluti si currus præsto sit, fræna, animalia, & vniuersus apparatus sunt sub vno moderatore, vt quãdo

velit ille velocißimo cursu vehatur: cùm velit, retinēt illū: & iterū quocūque libuerit, cōuertat, ac statim sequatur: & eam ob rē totus currus potestati moderātis subiaceat: sic & cor multas habet cogitationes naturales sibi adhærentes: mens autem atque conscientia reprehendit ipsum atque dirigit, & sedat cogitationes naturales in corde nascētes: quia membris multis prædita est anima, licet vna sit. Ex quo enim Adā trāsgressus est mandatum, serpens ingressus, factus est dominus domus, & est cum anima velut altera anima.

Consciētia regit cogitationes.

Luc.14.f. „ Inquit enim dominus, Quicunque sibiipsi non renun„ ciauerit, & qui non oderit animā suam, non est meus

Ioā.12.d. „ discipulus. Et, Qui amat animam suam, perdet eam. Quoniā peccatum subingrediens animam, factum est membrum illius, ac ipsi homini corporeo adhæsit. & inde scaturiunt in corde permultæ & immundæ cogitationes. Quapropter qui facit volūtatē animæ suæ, facit volūtatem cordis, quia cū illo perplexa & permixta est anima. Quocirca qui subiugat animam suā, ac sibi suísque appetitionibus subirascitur, perinde sè habet, vt qui ciuitatem hostium suorū subiugat, meretúrque ille bonam mensuram spiritus assequi, ac beneficio virtutis diuinæ homo purus euadit, fitque seipso præstantior. Nam talis postea deificatur, & fit dei filius, accepto in anima sua signo cælesti. Siquidem electi dei inungūtur oleo sanctificante, euadúntque summa dignitate pollentes ac reges. Eius enim est homo naturæ, vt etiamsi in profundum vitiorum lapsus sit, ac peccato deseruiat, ad id quod bonum est, conuerti poßit. Et contrà spiritui sancto deuinctus & rerum

Victoria sui quanta sit.

cælestium ebrietate correptus, ad id quod malum est, conuerti potest. Veluti si mulier quædam pannosis induta, esuriens ac squalida, multo cum labore peruenerit ad regiam dignitatem, vt purpura & corona exornetur, ac fiat regis sponsa, meminerit ipsa pristinarum sordium, ac velit ad priorem statũ regredi (atqui nequaquam optauerit pristino pudore suffundi. hoc enim stolidum esset) ita qui gustauerunt gratiam diuinã, & facti sunt participes spiritus, nisi sibi caueant dilabũtur: & fiunt deteriores, quàm erant cùm essent mundo dediti: non quòd deus mutationi aut imbecillitati sit obnoxius, aut quòd extinguatur spiritus sanctus: sed propterea quòd homines nõ assentiuntur gratiæ, & ob id auertũtur, & in infinita vitia dilabuntur. Nam qui donũ illud gustauerunt, vtrunque secum habent, nempe gaudiũ & consolationem, item timorem ac tremorem, exultationem & luctũ. Quia lugent seipsos & integrum Adam (quia hominũ vna est natura) súntque illis lachrymæ vice panis, & luctus pro suauitate ac delectatione. Quòd si fortè videris quempiã extollẽtem se & superbientẽ, propterea quòd gratiam dei est consecutus: is etiamsi miracula faciat, & mortuos excitet, nõ tamen abiecti sit & nihili se faciẽtis animi, nec pauper spiritu ac abominãdus, is nescius surripitur à vitio: & licet signa faciat, non tamen ei credendum est. Hoc enim Christianæ religionis signum est, vt qui deo probatus est, homines celare cupiat: & si vel vniuersos regis thesauros poßideat, illos occultare velit, ac vbique fateri, inquiens, Thesaurus meus non est: sed alius illum apud Modestia

me deposuit. Ego enim mendicus sum, & cùm volet ille, repetet à me. Si verò quis dicat, Diues sum: sufficit, bona poßideo: non ampliùs egeo: ille non est Christianus, sed vas erroris & diaboli. Nam qui fruitur deo, satietatem nescit: quantóque magis eum gustauerit ac ederit, tanto plus esurit. Et qui sunt eiusmodi, irretento erga deum ardore ducuntur & amore: quantóque maiorem proficiendi ac crescendi diligentiam adhibent, eò magis se existimant egenos, tanquã egentes ac nihil poßidentes. Hoc enim dicunt, nempe, Non sum dignus, vt sol iste mihi illucescat. Hoc re vera signum est Christianismi, ipsa videlicet humilitas. At si quis dicat, Cõtentus sum & plenus: errat ille & mentitur. Quẽadmodũ enim glorificatũ est corpus domini, quando cõscendit in montẽ, & in diuinã gloriã & lumen infinitũ transfiguratum: sic & corpora sanctorum glorificabuntur, & ad instar fulguris micabũt. Quemadmodũ enim gloria Christi intùs latẽs corpus eius circũtexit, & illuxit: eodem modo & in sanctis virtus Christi interiùs habitans, in die illa extra corpora illorum superessfundetur. Nam ex hoc tempore substãtiæ eius ac naturæ sunt animo tenus participes. Scriptum est enim, Qui sanctificat, & qui sanctificantur, ex vno sunt. Et, Gloriam quam dedisti mihi, dedi illis. Quemadmodum ab eodem igne plures accenduntur lucernæ: sic necesse est corpora sanctorũ, quæ sunt membra Christi, idẽ euadere quod ipse Christus est. INTERROGATIO. Quomodo Christiani præstãtiores euadunt ipso primo Adã, cùm ille immortalis esset, & tum anima tum corpore incorruptibi-

Humilitas, signũ religionis humanæ.

Hebre. 2. c.

Io. 17. d.

lis, Christiani verò moriantur & corrumpantur? RESPONSIO. *Vera mors intus consistit in corde, & occulta est, vbi mortuus est homo interior. Si quis ergo transierit à morte in vitam occultam, ille re vera viuit in secula, nec moritur. Nam licet corpora huiusmodi hominũ soluantur ad tempus, denuò tamẽ excitantur in gloria: quia sunt sanctificata. Somnum ergo ac dormitionem esse dicimus, Christianorum mortẽ. Quòd si homo immortalis esset, & corpore tenus incorruptibilis, vniuersus orbis conspecta rei nouitate, nempe quòd Christianorum corpora non corrumpuntur, necessitate quadam, ac non libera voluntate promoueretur ad id quod bonum est. Atqui, vt prorsus appareat & rata sit arbitrij libertas, quam ab initio deus largitus est homini, summa cum dispẽsatione res illius administrantur, sitque corporum solutio: vt in voluntate sit hominis, vt conuertatur ad id quod bonum est aut malum. Neque enim perfectus homo, bono: aut profundè malus & seipsum vas efficiens diaboli, per quem totus orbis dãnatus est, peccato necessitate quadam adhæret: sed liberũ habet arbitriũ, vt vas efficiatur electionis & vitæ. Similiter ecõtra qui diuinitate sunt inebriati, licet pleni sint, & adhæreãt spiritui sancto, nõ tamen vlla necessitate detinẽtur: sed libera potiuntur libertate, vt cõuertantur & faciãt quod libuerit in hoc seculo.* INTERROGATIO. *An vitiũ paulatim extenuatur & extirpatur, atq; ita promouetur homo ad gratiam: an statim vbi promoueri cœperit, vitiũ euelletur?* RESPONSIO. *Quẽadmodũ in vteroim perfectus infans nõ quãprimùm*

Mors vera.

Arbitrij libertas.

concrescit in hominem, sed paulatim formatur & gignitur: neque mox perfectus homo euadit, sed longo annorum successu augetur & vir efficitur: éstque veluti semina tritici aut hordei, quæ terræ mandata nō statim radicem producunt: sed vbi transierint hyemes & venti, tum opportuno tēpore spicæ nascuntur: itidem qui pirum plantat, non mox fructum percipit: eodem etiam modo in rebus spiritalibus, vbi tanta sapientia est & subtilitas, paulatim augetur homo, euadítque in virum perfectum & plenitudinem ætatis: non, vt quidam aiunt, inducre & exuere. Qui discere literas optat, pergit primùm ad ediscenda signa: in quibus cùm fuerit primus, migrat ad scholam Latinorum, in qua est omniū postremus: denuò cùm ibi primus euaserit, proficiscitur ad scholam forensem, in qua rursum est omnium nouißimus & principiarius: deinde scholasticus effectus, omnium causidicorum nouitius & extremus est: cæterùm cùm ibi fuerit primus, tum dux euadit: qui vbi magistratum fuerit assecutus, adiutorem sibi sumit assessorem. Si ergo in rebus externis tot habet homo promotionis gradus, quanto magis cælestia mysteria multis gradibus atque promotionibus acquiruntur: & tum qui per multas exercitationes & varia rerum pericula progressus fuerit, perfectus euadit? Nam Christiani qui re vera gustauerunt gratiam, habentes signum crucis in corde & animo, hi à regibus ad pauperrimos quosque, vt stercora & graueolentiam existimant omnia. Et qui sunt eiusmodi, percipere possunt, vniuersum mundū terrenum, regiósque thesauros, opes, gloriam,

ac sapientiæ eloquia, superficie tenus apparere, nec firmum fundamentum habere, sed præterfluere. Et *quicquid sub cælo est, ab eis facilè contemnitur.* Cur *nam?* Propterea *quòd peregrina sunt & admiranda quæ supra cælos sunt, neque reperiuntur in thesauris regum, aut in sapientia verborum, aut præstantia huius mundi.* Dignitates *autem ac diuitiæ, quas illi possident, dominum & creatorem omnium habentes in intimo homine, sunt possessio quædam permanens ac minimè fluida.* Nouerunt *enim* Christiani, *animā omnibus antecellere creaturis. quia solus homo ad imaginem & similitudinē dei factus est.* En *cælum, quantum excedit magnitudine, itidē & terra?* Quàm *preciosæ sunt, quæ in illis continentur, creaturæ?* Quàm *magna corpora ipsorum?* Homo *nihilominus est his omnibus preciosior: eo quòd in illo solo complacuit sibi dominus.* Ipsa *quoque cete maris, montes, & beluæ, vt apparet, magnitudine vincunt hominem.* Perpende *igitur dignitatem tuam, quàm sis preciosus.* Nā *angelis te deus effecit præstantiorem: cùm ille ipse legationem ac redemptionem tuā subijt in terra.* Quandónam *angeli ad te saluādum occurrerunt?* Nam *rex regis filius consilium inijt cum patre suo, ac missum est verbum, quod occultata sui ipsius diuinitate carnem induit: vt per simile saluaretur, quod erat simile.* Posuit *animam suam in cruce.* Tanta *erat diuina dilectio erga hominē.* Elegit *propter te, is qui immortalis erat, affigi cruci.* Attentiùs *ergo considera, quanto pere deus dilexerit mundum, cùm vnigenitum filium suum eius causa donauit: quomodo non omnia*

Anima præstantior cæteris creaturis.

Rom.8.f

tiones tuas in hoc seculum. Pleriq; enim circa res externas elaborantes, qui & scientiam coluerunt, & recté viuendi curam habuerunt, hunc existimant esse perfectum, non intendentes in penetralia cordis, nec animaduertentes vitia illic animā inuoluentia. quoniam mens interior vitio infecta, radices mittit in reliqua membra: & latro, hoc est contraria potestas domum ingressa est. Igitur aduersaria potestas etiam intellectualis est. Et nisi quis bellum ineat aduersus peccatum, vitium quod intus latebat, paulatim effusum, præ nimia copia abducit hominem ad manifesta peccata perpetranda. Vitium enim est veluti fontis scaturigo quacunque parte scaturiens. Quapropter dare debes operam, vt cohibeas riuos nequitiæ: ne ruens in mala infinita, quasi attonitus euadas, perinde ac diues quidam nobilis, sui tamen negligens, quem ministri & apparitores magistratus protrahant, deferentes illum sub his verbis, nempe, Delatus es ob crimen, aliquod, & supplicio capitali subiaces: subinde metu ex sola fama concepto, omnes animi cogitationes perdit ille, ac velut obstupescit. Sic igitur sentias de spiritibus nequitiæ. Nam hic mundus conspicuus, à summis ad infimos, tumultu, perturbatione ac pugna laborat, nemóque nouit causam illorum, nimirū tam apertum malum, quod est stimulus mortis: qui subintroijt propter inobedientiam Adæ. Peccatū enim trāsgreßionis, quod acceßit cùm sit substantia & facultas quædam Satanæ consistens in animo, vniuersa mala seminauit: quia secretò in hominem interiorem & mentem agit, ac pugnat cum cogitationibus. Ignorāt

Miseria huius mūdi vnde nata.

tamen

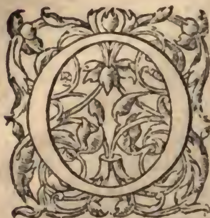
tamen homines, quòd aliena vi quadam impulsi hæc agunt, existimántque hæc esse naturalia, & propria animi deliberatione hæc agere. Qui verò Christi pacem habent in animo, & ab eo sunt illuminati, norunt vnde procedãt huiusmodi. Torquetur enim mũdus affectionibus vitiosis, vel inscius: quæ quidem nihil aliud sunt quàm ignis impurus accendens cor, & ita per omnia membra percurrens: qui prouocat hominem ad petulantias & infinita mala. Qui igitur illecti delectationem capiũt, intus in corde fornicationem committunt: & ita sensim, dum fouetur malum, in stuprum manifestũ dilabuntur. Idem puta de auaritia, vana gloria, superbia, inuidia, & ira. Veluti cũ quis inuitatus fuerit ad prãdium, & huic apponuntur varia ciborum genera, peccatum suggerit, vt de omnibus gustet: & sic anima delectatione capta grauatur. Mõtes enim grauißimi sunt affectiones illæ: in quarum medio currunt flumina draconum, venenosarũ ferarum, ac reptilium. Et sicuti balæna hominẽ deuorat in ventrem: ita peccatum absorbet animas. Itaque affectiones illæ sunt flammæ ignis ardẽtes, &
" tela nequißimi ignea. Inquit enim apostolus, Vt poßitus vos omnia tela nequißimi ignea extinguere. Ephe.6.c
Pascitur enim vitium ac fundamẽtum iacit circa animã. Prudentes autem, cùm affectiones ingruunt, non obtemperant: sed appetitionibus prauis irascuntur, & earum hostes se constituunt. Siquidem Satanas vehementer optat requiescere, & cubile suũ in anima collocare: & affligitur ac torquetur, quando non obsequitur anima. Sunt verò nonnulli, qui diuina virtu-

te reguntur, & cum adolescentem cum muliere viderint, licet quædam cogitent, non tamen polluitur eorum animus, nec vllam interius culpam committit. sed in eo parum est fidendum. Sunt etiam alij, in quibus libido prorsus desijt, extincta est & arefacta: sed ij summorum sunt gradus. Itaque sicuti mercatores nudi in profundum maris & mortem aquæ descendunt, vt illic margaritas reperiant, quæ prosint ad coronam & purpuram regiam: ita qui solitariè viuunt, nudi egrediuntur hoc mundo, & in profundum maris vitiorum, & abyssum tenebrarum descendunt: vnde sumunt ac referunt preciosos lapides, qui valeant ad coronam Christi, ad ecclesiam cælestem, ad nouum seculum, ad ciuitatem splendidam & populum angelicum. Quemadmodum ergo varia piscium genera cadunt in sagenam, & qui inutiles inueniuntur, denuò mox in mare proijciuntur: ita sagena gratiæ super omnes expansa est, & requiescere percupit: verùm non obsequuntur homines: & ob id in profundum tenebrarum denuò proijciuntur. Sicut enim aurum ab arena copiosa dilutum inuenitur, súntque grana instar milij exigua: ita ex multis pauci probantur. Etenim perspicui sunt, qui operibus regno conuenientibus splendent, ac verbum eius exornant. Itidẽ satis apparent, qui sale cælesti conditi sunt, & de thesauris spiritus loquuntur. Manifesta sunt vasa, in quibus sibi placet deus, suámque largitur gratiam. Sunt etiam alij, qui multa cum patientia consequuntur gratiam sanctificatricem, & sub varijs modis, quem-

admodum domino visum fuerit. Qui ergo loquitur, nisi dirigatur à lumine & sapientia cælesti, non potest vniuscuiusque mentem instruere: quia varia sunt hominum studia, quædam bello dedita, alia verò quieti. Veluti cùm quispiam desertam ciuitatem instaurare desiderat, in primis ea quæ labuntur & ruunt, prorsus destruit: & ita fodere incipit, & in loco defosso fundamenta ponere, ac tum ædificium collocare: nec mox construitur domus: eadem ratione qui desiderat in locis desertis & fœtidis hortum construere, primùm incipit purgare, claudere, ductus aquæ præparare: tum plantat, & crementum capiunt quæ plantata sunt, vt hoc modo multo pòst tempore hortus fructus proferat: ita voluntates hominũ post trãsgreßionem incultæ sunt, deser-
„ tæ ac spinosæ. Dixit enim deus homini, Spinas & Gene.3.c
„ tribulos terra tibi producet. Multum igitur laboris ac diligentiæ est adhibendum, vt quis peruestiget & collocet fundamentum, donec ignis veniat in corda hominum, qui spinas exurat: & ita incipiant homines sanctificari, gloriam referentes patri, & filio, ac spiritui sancto, in secula.

Amen.

SPIRITALES HOMINES OBNOXIOS ESSE TENTATIOnibus & afflictionibus: quarum origo est primum peccatum. HOMILIA XVI.

MNES intellectu præditæ substantiæ, angelorũ inquã, animarum ac dæmonũ, synceræ & simplicißimæ creatæ sunt ab opifice. Quòd autem illarum nonnullæ cõuersæ sunt ad malum, à libero profectum est arbitrio: quia voluntate propria diuerterũt à recta ratione. Itaque si dixerimus, tales ab opifice creatas esse, deum esse iudicem iniquum asserimus, qui Satanam in ignem miserit. Porrò sunt quidam hæretici, qui affirmant, materiam initio carere, eámq; esse radicem: & radicem esse virtutem deo potestate parem. Quibus rectè possis obijcere, quænam igitur est facultas superior? Proculdubio potestatem dei esse oportet. quamobrem ea quæ succumbit, tempore aut potestate par esse non potest. Qui verò malum minimè subsistere perhibent, nihil sciunt. Nam in deo malum nullum subsistit, cùm pati non poßit, quantum ad diuinitatem. In nobis autem malum operatur, cùm omni potestate & sensu, obscœna desideria suggerens: non tamen ita permixtum est, sicut aiunt quidam aquam vino permisceri: sed quemadmodum in eadem regione seorsum situm

est frumentum, & separata sunt zizania: sicut & in domo seorsum est latro, & seorsum dominus domus. Reperire licet fontem aquam puram emittentem, in quo lutum subiacet: cùm verò quis lutũ cõmouerit, totus fons perturbatur: ita & anima quando perturbatur, maculatur & permiscetur vitio: fitque Satanas vnum cum anima, & cõsentiunt ambo spiritus in stu-
" *prum aut cædem. Quapropter qui adhæret meretri-* 1. Cor. 6.
" *ci, vnum corpus est.* *Alia autem hora seorsum anima* d.
subsistit, pœnitentiam agens eorum quæ commisit, luget, precatur, deúmque reuocat in memoriam. Nam si perpetuò anima esset in vitiũ demersa, quomodo posset hæc agere, cùm Satanas expers misericordiæ nolit vnquam homines ad pœnitentiam redire? Itidem & mulier quando viro coniungitur, est vnum cum illo: aliò verò tempore separãtur. quia sæpenumero vnus eorum decedit, altero superstite. Ita se res habet in so-
" *cietate spiritus sancti, euadunt in vnũ spiritum. Qui* Ibidem.
" *enim adhæret domino, vnus spiritus est.* *Quod fit, cũ homo absorbetur à gratia. Sed nonnulli sunt, qui cùm deum gustauerint, adhuc tamen torquentur ab aduersario, & ob id obstupescunt: vt qui nondum didicerunt, quòd post visitationem diuinam, vim suam exerunt cogitationes, ad mysteria Christianæ religionis implenda. Qui verò in eiusmodi consenuerunt, minimè mirantur. Ac velut agricolæ periti, præ multa consuetudine, cùm vbertas est annonæ, nõ planè cura vacant, sed postea famem & sterilitatem expectant: nec ediuersò valde desperãt, cùm fame aut sterilitate premuntur, eo quòd vicißitudinem probè norunt: sic est*

in re ſpiritali, cùm in varias tentationes inciderit anima, non eſt attonita, nec deſperat: quia nouit, ex permiſſione ſe relictam eſſe, vt probaretur & erudiretur à malo: nec viciſſim, quando diuitijs multis & quiete fruitur, ſolicitudine caret: ſed mutationẽ expectat. Similiter & ſol cùm ſit corpus & opificiũ, relucẽs in locis fœtidis, lutoſis et impuris, nihilo læditur aut inficitur: quanto minus ſpiritus purus & ſanctus, qui habitat cum anima, quæ adhuc à malo torquetur, inde vitij cõtrahit? Etenim lux in tenebris lucet, & te-

Ioã.1.a. " nebræ eam non comprehenderunt. Cùm igitur homo "

diteſcit gratia, & nihilominus tentatur, habet adhuc aliquid oleris ad paſcẽdum vitium: verùm protectorem habet ſibi opitulantem. Quare cùm quis tribulationibus aut affectionum tẽpeſtatibus premitur, minimè deſperare debet. Nam inde peccatum ſubintrat & ingraueſcit. Vbi verò quis in deo ſpem habuerit perpetuam, leuius redditur quodãmodo & exiccatur vitium. Peccatum igitur in cauſa eſt, quòd quidam paralyſi laborant, mutilati ſunt, febricitant, & ægrotant. Illud enim eſt radix omnium malorum, & inde procedunt affectiones cõcupiſcentiarum animæ & prauarum cogitationum. Quemadmodũ ſi fons fluat locis humidis circũdatus, calore vigẽte tam fons ipſe quàm proxima loca deſiccãtur: ita ſeruis dei accidit, in quibus abundans gratia non tantùm deſideria quæ à diabolo ſuggeruntur, exiccat, ſed etiam naturalia: cùm nunc viri dei præſtantiores ſint primo Adã. Deus incõprehenſus eſt & incircũſcriptus vbique apparẽs, in montibus, in mari, & ſubter abyſſum

Peccatũ omnium malorũ cauſa.

non migrandi ratione, sicut angeli descendentes è cælo in terram. Est enim in cælo, est etiam hîc. Verùm dices mihi, Quomodo potest deus apud gehennam, aut in tenebris, aut in Satana, aut in alijs locis graueolentibus? Respondeo, illum paßionis esse expertem, & omnia continere, cùm circunscribi non poßit: Satanas autem cùm sit ipsius creatura, ligatur. Ipsum autem bonum nec inficitur sordibus, nec obtenebratur. Quòd si negaueris, illum continere omnia, tum gehennam, tum Satanam, ipsum facis circumscriptum, quo ad eum videlicet locum, in quo est ille nequam: vt inde occasio detur inquirendi alium eo superiorem. Necesse enim est, deum ipsum vbique superiorem esse: sed propter mysterium diuinitatis & simplicitatem eius, tenebræ quæ ab eo capiuntur, non comprehendunt illum: nec quod malum est, potest esse particeps puritatis quæ est apud deum. Igitur in deo nihil mali subsistit: quia nullo pacto lædi potest. Nobis verò vitium adiacet, eo quòd habitet in corde, vbi vim suam exercet, suggerens improbas & obscœnas cogitationes: non sinens puras preces effundere, sed captiuam ducens mentem per hoc seculum. Induit igitur animas, atque etiam attigit ipsa mẽbra ossea. Quapropter sicut Satanas est in aëre, vbi quoque deus præsto est, nullatenus affectus: sic peccatum est in anima, itidem & gratia diuina, nullo modo læsa. Itaque quemadmodũ seruus perpetuò iuxta dominũ suum est cum metu, & eius iniussu nihil agens: ita nos debemus cogitationes nostras dedicare & aperire Christo domino cordium Vitiũ in homine.

cognitori, & spem ac fiduciã in illum collocare, dicẽtes, Ipse est gloria mea, ipse pater meus, ipse diuitiæ meæ. Perpetuò igitur gestare debes in conscientia solicitudinem ac metum. Si verò quis nõ fuerit adeptus gratiam diuinam in se plantatam & concretam, noctu diúque laboret, vt quod ad horam ipsum deducebat, excitabat, & dirigebat ad ea quæ bona sunt, tanquam naturale sit, adhæreat animæ, vt saltem ille curam gerat, metum ac laborem, tanquam naturalem & immutabilem cordis contritionem perpetuò infixam. Quemadmodum autem apis secretò fauum conficit in alueo: sic & gratia dilectionem suam secretò in cordibus exercet: & quod amarum est, mutat in dulce: quod autem asperum, in planum. Itaque sicut faber argentarius & sculptor quando discũ insculpit,, aliquatenus operit varia illa, quæ sculpit, animalia: vb verò perfecit, tum discum splẽdentẽ profert in lucem: ita dominus, qui verus est artifex, corda nostra insculpit ac mysticè renouat, donec è corpore decedãt: & tum eminet dignitas animæ. Qui enim supellectilem aliquã struere proponunt, & in ea animalcula intexere, in primis cerã effigiãt, tum ad imaginem illam fundunt, vt opus secundum effigiem illã perficiatur: sic etiam peccatum, cùm sit spiritus, imaginem habet, & in varias formas conuertitur. Similiter & homo interior animalculum quoddã est, imagine & forma præditum, cùm sit similitudo exterioris hominis. Est ergo vas præclarũ ac preciosum: quandoquidem ex omnibus creaturis in eo sibi dominus cõplacuit. Itaque bonæ cogitationes animæ similes sunt

lapidibus preciosis ac margaritis: impuræ verò cogitationes plenæ sunt oßibus mortuorum & omni spurcitia ac fœtore. Quamobrem Christiani alterius sunt seculi, nimirum cælestis Adæ filij, germen nouum, filij spiritus sancti, præclari fratres Christi, spiritalis Adæ patris sui similes, ac referentes splẽdorem, ciuitatis illius, generis, & virtutis. Nequaquam sunt huius mun
" *di, sed alterius mundi sunt. Nam inquit ille, Non estis* Ioã.17.c.
" *de hoc mundo: quemadmodũ nec ego sum de hoc mun*
" *do. Cæterùm sicut mercator post longam moram rediens, post auctam suam mercaturam, mittit ad suos, vt ædificent domos, hortos, & præparent indumenta necessaria: & cùm peruenerit ad sua, prolatis facultatibus copiosis, summa cum lætitia excipitur à domesticis suis & cognatis: sic & in rebus spiritalibus, cũ quidam mercati fuerint opes cælestes, norunt hoc cõciues, hoc est spiritus sanctorum & angelorũ, admiratíque dicunt, fratres nostri, qui versantur in terra, ad immensas diuitias peruenerunt. Tales ergo, secum habentes dominum, soluto corpore cum ingenti gaudio migrant ad cælestes incolas, & excipiuntur à domesticis domini, illic præparantibus eis domos, hortos, ac splẽdida & valde preciosa vestimẽta. Igitur in omnibus opus est sobrietate, ne bona quæ videmur habere, vertantur in perniciem nostram. Siquidem qui natura sunt mãsueti, nisi sibi caueant, paulatim à sua probitate subtrahũtur: & præditi sapientia, propter illam surripiũtur. Quare necesse est, hominem omnibus partibus temperatum esse, nempe mãsuetudinem cum seueritate permixtam habere, sapientiam cum*

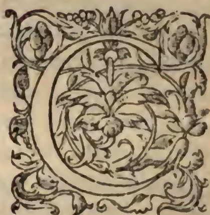
discretione, sermonem cum opere, ac omnino non in se, sed in domino fiduciam collocare. Virtus enim cõditur varijs formis, tanquam cibus quidam necessarius condito, aliquóve alio: & hoc nõ tantùm melle, sed etiam pipere: & ita reperitur vtilis. Qui autem negant, peccatum esse in homine, sunt eorum simi les qui inundatione aquarum multarum demersi, hoc tamen ipsum minimè fatentur: sed aiunt, Sonum aquarum audiuimus. Sic & illi profundis vitiorum fluctibus absorpti, negant in mente ac cogitationibus suis esse peccatum. Alij sunt igitur, qui sermone quidem pollent & eloquuntur, non tamen sale cælesti conditi sunt: narrántque multa de regia mensa, nihil tamen inde gustantes aut adepti. Alius verò est, qui conspectione regis fretus, apertis sibi thesauris, ingreditur ac pro hærede gerit, edens & bibens de cibis illis lautißimis. Cæterùm quemadmodum mater vnicum habens filium speciosißimum, sapientem, bonis omnibus ornatum, in quo spem omnem collocauerit: vbi contigit hunc ab illa sepeliri, hoc habet accessionis, vt in posterum aßiduo labore prematur, ac sine consolatione lugeat: sic mens, quasi quantum ad deum mortua sit anima, lugere debet & lachrymas fundere, aßiduè laborare, contritum habere cor, cum metu & solicitudine viuere, ipsúmque bonum perpetuò esurire ac sitire. Talem postmodum excipit spes & gratia diuina, nec vltrà luget, sed gaudio perfunditur, vt thesaurum nactus: quem ne quoquo pacto perdat, denuò intremiscit: quia subeunt latro-

nes. Quare ſicut is qui cùm in latronum rapinas multas & pericula incidiſſet, multo cum labore euaſit, ac poſtea ingentes opes & varias facultates conſecutus eſt, iam non amplius damnum metuit propter abundantes diuitias: ſic & ſpiritales homines, qui tentationes multas & horrenda loca tranſierunt, deinde gratia & bonis cumulatè freti, non amplius fures extimeſcunt, eo quòd diuitiæ non paucæ ſuppetunt: non tamen metu carent, metu inquam non nouitiorum malos ſpiritus formidantium: ſed timent ac ſunt ſoliciti, quàm rectè adminiſtrabunt ſpiritalia dona ſibi credita. Porrò qui eiuſmodi eſt, humiliùs de ſe ſentit, quàm omnes peccatores, talémque præ ſe fert cogitationem inſitam quaſi naturalem. Qui quanto maiorem dei notitiam aſſequitur, tanto ſimpliciorem ſe putat idiotam: & quanto plura didicerit, eo minus ſe ſcire exiſtimat. Hæc autem quaſi animæ ſint innata, peragit à qua regitur, gratia. Non aliter quàm ſi iuuenis infantem portet, quem circunferat quocunque libuerit: ſic intima penetrans gratia rapit animum ac defert in cælos, ad mundum perfectum & ad oblectationem perpetuam. Verùm gratiæ quidã ſunt gradus ac dignitates. Nã alius eſt præfectus militum, qui rege familiariter vtitur: alius ducatum gerit. Cæterùm veluti domus fumo repleta, effundit illum in externum aëra: ita vitiũ abundans in anima, redũdat exteriùs, ac fructus ſuos producit. Et ſicut ij qui cõſulatus officia vel theſaurum regium

adepti sunt, perpetuam gerunt curam, ne quoquã pacto regem offendant: sic & illi quibus aliquod opus spiritale creditum est, semper sunt soliciti: & quiete fruentes, perinde sunt ac si non fruerentur: quia in eo sunt, vt regnum tenebrarum subintrans ciuitatem, hoc est animam, ac barbaros occupantes eius pascua, à se propulsent. Mittit enim rex Christus, qui vicem ciuitatis illius vlciscantur, ac tyrãnos in vincula conijcit, exercitúmque cælestem & aciem sanctorum spirituum illic, tanquã in patria propria, stationem habere iubet: in reliquo sol in corde lucet, eiúsque radij penetrant vniuersa membra, atque ibi summa pax regnat. Certamen autem, ac hominis pugna, probatio, & erga deum beneuolentia tunc apparet, quando subducente se gratia, viriliter agit homo, & ad deum clamat. Verùm cùm audis, quosdam esse fluuios draconum, ora leonum, & potestates sub cælo caliginosas, ignem ardẽtem & perstrepentem in mẽbris (quale nihil terra continet) si ignoras: nisi susceperis sancti spiritus arrabonem, dum è corpore decedis, hæc comprehendunt animam tuam, nec sinunt ad cælos ascendere. Itidem cùm de dignitate animæ audieris, quàm præclara sit substantia intellectu prædita, non intelligis, quòd deus non de angelis, sed de natura humana
Gen. 1. d. " dixit, Faciamus ad imaginem & similitudinem no-
" stram: & quòd cælum & terra transeunt, tu verò vocatus es ad immortalitatem, vt sis filius, frater, & sponsa regis. Nã in rebus externis, omnia quæ ad sponsum pertinent, sponsæ quoque sunt. Dominus etiã omnia quæ sua sunt, tibi credidit. Ille enim ipse tua cau-

ſa legationem obijt, nimirum, vt te reuocaret: ipſe verò nihil intelligis, nec perſpicis nobilitatem tuam: meritóque luget caſum tuum ille ſpiritu plenus, dicens,
" Homo cùm in honore eſſet, nõ intellexit: comparatus Pſal. 48.c
" *eſt iumentis inſipiẽtibus, & ſimilis factus eſt illis.* Gloria *ſit patri, & filio, et ſpiritui ſancto, in ſecula.* Amẽ.

DE CHRISTIANORVM VNCTIONE SPIRITALI, ET *gloria.* HOMILIA XVII.

HRISTIANI *perfecti, qui meruerũt ad gradũ perfectionis peruenire, & regi proximi fieri, cruci* Christi *perpetuò conſecrati ſunt.* Quemadmodum *enim prophetarum temporibus, vnctio quippiã erat planè precioſum cùm in reges & prophetas vngerẽtur: ita nũc ſpiritales, qui cæleſti vnctione vncti ſunt, per gratiã euadunt* Chriſtiani, *ita vt ipſi ſint reges & prophetæ cæleſtium myſteriorum.* Sunt *etiam ij filij & domini, vincti & captiui dei, abiectiſſimi, crucifixi, ac dedicati.* Si *enim vnctio olei, quod ab externa planta & ligno viſibili naſcebatur, tantam vim habuit, vt qui vngebantur, dignitatem citra contradictionẽ conſequerẽtur, ratúmque erat, vt ipſi reges conſtituerẽtur: quo etiam* Dauid *vnctus, perſecutiones confeſtim &*

afflictiones perpessus, est septennio pòst rex factus: quanto magis quicunque animo tenus & secundũ hominem interiorem vncti sunt, sanctificante, lætificante cælesti ac spiritali oleo exultationis, signũ recipiũt regni illius incorruptibilis ac virtutis æternæ, videlicet arrabonem spiritus, ipsum sanctum ac paracletum spiritum? (Intellige verò paracletum, vt qui consoletur & gaudio afficiat eos qui premuntur afflictionibus.) Eiusmodi de ligno vitæ Iesu Christi & planta cælesti vncti, merentur gradum perfectionis attingere, regni inquam & adoptionis. Quippe qui sint secretarij regis cælestis, fiduciam habẽtes erga omnipotentẽ, ingredientes palatium ipsius: vbi sunt angeli & spiritus sanctorum: licet adhuc sint in hoc mundo. Quanuis enim nondum integram hæreditatem sint adepti sibi præparatam in illo seculo, certissimi tamen sunt ex arrabone quem modò susceperunt, ac si iam coronati essent & regno potirentur. Neque peregrinum illis videri solet, quòd regnaturi sint cum Christo, propter magnam copiam & fiduciam spiritus. Quamobrẽ? Propterea quòd dum adhuc essent in carne, suauitatem illam ac dulcedinem obtinebãt, atque efficaciam facultatis illius. Veluti quando cõtingit aliquem fieri regem & coronari, qui regis amicus erat, dans operam rei palatinæ secreta cognoscebat, purpurámque videbat regiam: non obstupescit ille, neque terretur, quia diuturna exercitatione didicit palatij mysteria. Nec enim fieri solet, vt quispiã è gregarijs ac simplicibus hominibus secreta illa ignorantibus accedat ad regnum, sed ij tãtùm qui periti sunt

Certa fiducia regnare cũ Christo.

& instructi. Sic & Christiani qui regnaturi sunt in illo seculo, non in stuporem vertuntur: quia iam prænouerũt gratiæ mysteria. Ob id enim quòd homo trãsgressus est mandatum, diabolus vniuersam animam operuit caliginoso velamine: verùm postea accessit gratia, & exuitur planè velamen illud: ita vt decætero anima purificata & propriæ naturæ restituta, nimirum puræ & irreprehensibili creaturæ, purè, perpetuò, ac puris oculis gloriam veri luminis conspiciat, verúmque solem iustitiæ in ipso corde fulguris instar splendentem. Nam sicut in consummatione perituri firmamenti, iusti victuri sunt in posterum in regno, lumine & gloria, nihil aliud spectantes, quàm quomodo Christus in gloria perpetuò sedeat ad dexteram patris: sic isti iam abhinc in illud seculum rapti & captiuati, quæcunque sunt ibi præclara & admiratione digna spectant. Nos enim qui sumus adhuc in terra, in cælis conuersamur secundum mentem & interiorem hominem, vitam agentes & conuersantes in illo seculo. Sicut enim oculus exterior, quando purus est, purè semper intuetur solem: sic & mens exactè purificata semper videt gloriam luminis Christi, & est noctu diúque cum domino: perinde ac corpus domini diuinitati coniunctum, perpetuò simul est cum spiritu sancto. Verùm hosce gradus hominibus quamprimùm assequi non datur, nisi multo cum labore, afflictione, ac contentione. Nam in quibusdam interdum gratia requiescit & vim suam exercet, intus tamen adhuc est etiam vitium: ac duæ conuersandi rationes, nempe lucis

ac tenebrarum, in vno corde vim suam exercent. Atqui planè dices mihi, Quæ societas luci cum tenebris? Vbinam lux diuina offundi tenebris aut perturbari potuit, & quod purum est & impollutum inquinari? Scriptum est enim, Lux in tenebris lucet: & tene-

Io.1.a. „ ri? Scriptum est enim, Lux in tenebris lucet: & tene- „ bræ eam non comprehenderũt. Quamobrem nõ sunt hæc vno modo atque eadẽ ratione intelligenda. Quidam enim tanta nituntur gratia dei, vt etiamsi vitiũ non absit ab illis, tamen robustiores sunt, summáque erga deum deuotione ac oblectatione tenẽtur: alia tamen hora prauis torquentur cogitationibus, ac surripiuntur à peccato, alìoqui nõdum gratia diuina destituti. Idiotæ verò ac simpliciores, vbi quid in illis operata fuerit gratia, peccato se vacuos esse existimant. At qui prudentia ac discretione pollent, asserere non audent, nos, qui gratia diuina præditi sumus, turpibus ac obscœnis cogitationibus non affici: cùm sæpenumero reperire licuerit quosdã è fratribus tanta perfusos esse gratia & lætitia, vt affirmare auderent, quinque aut sex annorum spatio concupiscentiã exaruisse, putaréntque in posterum ab ea se liberatos: quæ nihilominus vehementiùs incitata torsit illos & accendit, ita vt admirantes dicerent, Vndénam tanto pòst tempore prodijt nobis tam acerbũ vitium? Quapropter nemo sanæ mentis dicere audeat, Prorsus liberatus sum à peccato: quia mecum adest gratia. Atqui duæ personæ suam vim exercent in mente. Cæterùm qui rerum sunt imperiti, cùm modicum quippiam operata sit in illis gratia, se iam vicisse arbitrantur, & perfectos esse Christianos. Ego verò sic rem se habere

bere puto. Quemadmodum cùm sol in cælo lucet per aëra purum, accedentibus circa eum nubibus, ac solem operientibus, craßior efficitur aër, sol tamen ipse, qui interiùs latet, quantum ad lumen & substantiam suam, nullo modo læditur: hoc se modo habent qui nondũ plenè sunt purificati, qui quidem cum gratiam dei poßideant, in imis tamen peccato tenentur, habéntque motus naturales, licet firmæ sint cogitationes erga deum, vtpote à parte boni nondum plenè stantes. Sic e diuerso, qui secundum ima bono gratiæ muniti sunt, serui tamen sunt, & obnoxij cogitationibus improbis ac parti vitiosæ. Quare permulta discretione opus est, vt experientiæ beneficio cognoscat quispiã hæc ita se habere. Dico autem tibi, quòd etiã apostoli, qui paracletum habebant, non erant planè securi. Nam cum gaudio & exultatione aderat timor & tremor, ab ipsa gratia procedens, non ex parte vitiosa: sed ipsa gratia protegebat illos, ne vel tantillum diuerterent. Quemadmodum si quis frustulum lapidis in murum proiecerit, nullo modo læsit murum aut commouit: aut veluti telum proiectum contra ferentem clibanũ, nullatenus offendit ferrum aut corpus: repulsat enim ac repercutit: ita si quid vitij insurgeret in apostolos, non offendebat eos, cùm essent perfecta Christi virtute induti: & ij cùm essent perfecti, opera iustitiæ liberè poterãt peragere. Quoniam igitur aiunt quidam post gratiã acceptam, nullam animæ superesse solicitudinem, deus à perfectis requirit voluntatem animæ in obsequium spiritus, nempe vt
„ assentiantur. Dicit enim apostolus, Spiritũ nolite ex- 1. Thessa. 5. c.

tinguere. Nonnulli *igitur illorum alios grauare nolũt, alij seipsos grauant, alij à secularibus accipientes, pauperibus distribuunt: quod vtique præstãtius est.* Q*uidam enim gratia freti, hoc solum quod suum est, curant: alij verò aliorum animas iuuare cõtendunt, & hi illis longè antecellunt.* A*lij gratia præditi pro nomine dei corpora sua contumelijs & tormentis exponũt: qui illis item sunt superiores.* N*onnulli virtutis participes gloriari volunt, & ab hominibus honorari, dicentes se* C*hristianos esse, & spiritum sanctum habere.* A*lij verò seipsos occultare nituntur, ne quenquam hominũ obuium reperiant: qui illos longè superãt.* V*idésne, quomodo in ipsa perfectione, beneuolẽtia erga deũ, quæ à volũtate naturali procedit, præstãtior reperitur, & pluris æstimãda?* Q*uẽadmodũ si quis vilibus indutus, per visum se locupletẽ perspexerit, surgens autẽ è somno rursum se pauperẽ et nudũ videat: sic & qui sermonẽ spiritalẽ loquuntur, cõmodè loqui vidẽtur: verùm si nõ habeant verborũ effectum cum quodã gustu facultate, ac certitudine fidei in mẽte firmatũ, in opinione quadã subsistunt.* A*ut velut mulier holosericis & margaritis circũornata, ꝓstat in lupanari: sic eiusmodi hominũ cor quoddam lupanar est immundorum spirituũ, volunt quidem sermocinari de iustitia, ad quam opere complẽdam minimè se inclinant.* V*erũtamen quemadmodum sine aqua piscis viuere nõ potest, nec ambulare quis sine pedibus, aut absque oculis videre lumen, vel loqui cùm lingua careat, aut audire sine auribus: sic sine domino* I*esu atq; efficacia diuinæ virtutis, non potest quispiã cognoscere mysteria aut sapientiam dei, aut esse diues &* C*hri*

De his qui vsurpant verbum dei, nec tamẽ opera cõsona faciunt.

ſtianus: Nam qui ducuntur & reguntur ſecũdum interiorem hominem à potentia diuina, ij ſunt ſapiẽtes, milites fortes & philoſophi dei. Philoſophi autẽ Græcorum dicendi facultatem ediſcunt. Alij ſunt imperiti loquendi, ſed cùm ſint viri deum colentes, lætantur & geſtiunt ob gratiam diuinã. Diſcernamus ergo qui
" ſint præſtantiores. In opere, inquit & virtute eſt re- 1. Corin.
" gnum dei, nõ in ſermone. Facilè eſt ergo, vt quis dicat, 4.d.
panem hunc è frumento confectũ eſſe: verùm dicendũ eſt qua ratione minutim præparetur & pinſatur. Quare paucis datum eſt diſputare de affectionum vacuitate & perfectione. Nam euangelium conciſè lo-
" quitur, Ne iraſcaris, Non concupiſces, Si quis te percuſ Luc. 6.d.
" ſerit in maxillam, præbe & alterã: Si quis te vocet in
" iudicium, vt veſtem tuã tibi auferat, dato ei etiã tu-
" nicã. Apoſtolus autẽ, qui ſubſecutus eſt, docet quomodo paulatim puritatis opus cum patientia & longanimitate impleri debeat: primùm lacte nutriẽs, velut infantes: tum ad incremẽtum & perfectionem deducens. Nã euangeliũ dixit, ex lana veſtimentũ fieri: apoſtolus autẽ indicauit per minuta quomodo componatur. Qui ergo nõ guſtantes vſurpant verba ſpiritalia, ſunt eius ſimiles, qui calore vigente deſertũ agrũ perambulat: & ſitibũdus depingit fontẽ fluentẽ aquam, adumbrãs ſeipſum bibentẽ, cũ tamẽ præ ſiti, qua tenetur, labra eius ac lingua exareſcãt: aut cũ quis de ſuauitate mellis diſputat, qui non nouit vim dulcedinis eius, cùm non guſtauerit: ſic ſe habent, qui de perfectione, exultatione, ſeu affectionum vacuitate verba faciunt, cùm vim ac certitudinem non teneant:

certè non omnia ſic habent, vt loquuntur. Cùm enim talis meruerit aliquando gradatim eò peruenire, vt opere quippiam cõpleat, à ſeipſo diſcernet, inquiens, Nimirum non ita reperi, quemadmodum exiſtimabam. Aliter enim loquebar, & aliter operatur ſpiritus. Nam Chriſtianiſmus, eſus eſt & potus, de cuius ſuauitate quanto plus quis ederit, tanto vehementiùs prouocatur animus velut irretentus & inexplebilis, ac ſine ſatietate inquirens & manducans. Aut veluti cùm quis ſitit, eíq; proponitur potio dulcis, vbi guſtare cœperit, grauius accenſus, propius ad poculum accedit. Verùm ſedari nõ poteſt guſtus ſpiritus, vt ſimile cuipiam comparari debeat. Hæc autẽ non ſunt verba nuda, ſed operatio ſpiritus ſancti myſticè inſeruiens animo. At verò nonnulli putant eos iam ſanctos eſſe, qui à muliere abſtinent, & ab omnibus quæ ſubiacent oculis. Sed hoc non ita eſt. nam adhuc vitiũ eſt in mente, quod viuit in corde & extollitur. Ille verò ſanctus eſt, qui purificatus eſt & ſanctificatus ſecundum interiorem hominem. Vbi enim veritas recumbit, illic error prælium mouet, & nititur eam velare ac perturbare. Itaque cùm Iudæi ſacerdotio potirentur, ex ea gente multi perſecutionem patiebantur & affligebantur. Siquidem Eleazarus & Machabæi perſtiterũt in veritate. Nũc verò cùm à tẽpore crucis & veli ſciſſi, receſſerit ab eis ſpiritus, et inde reuelata ſit, & operetur apud nos veritas, propterea ex hac natione quidam perſecutionem patiuntur, ſicut & ex illa gente patiebantur & affligebantur: vt martyres euadant veritatem colentes. Nam quomodo poterit

elucescere veritas, nisi habuerit aduersarios, & hos quidem mendaces, & aduersus veritatem currentes? Atqui sunt de numero fratrum, qui perferunt tormenta & afflictiones. Qui quidem diligenter obseruare debent, ne labantur. Ex fratribus enim cùm quidam precaretur cum alio, diuina virtute captus et raptus, vidit supernã ciuitatem Ierusalem & personas splendidas, lumènque immensum, atque audiuit vocem dicẽtem, Hic est locus requietis iustorum: ac paulo pòst inflatus, existimans, quod viderat, ad seipsum pertinere, repertum est eum postea in adyta & profundissima peccatorũ & infinita mala incidisse. Si ergo internus homo & sublimis lapsus est, quomodo dicere potest quiuis alius, Iam ego sanctus sum, quia ieiuno, ac hospitalitatem sector, & bona mea distribuo? Nequaquam enim ipsa perfectio est, à malis abstinere: sed si mentem tuam obscuratã ingressus, occideris serpentem in inferioribus & profundioribus animi tui cogitationibus latentem: qui in armarijs (quæ dicuntur) & apothecis animæ tuæ nidum collocauit, vt te interimat. (Ipsum enim cor est abyssus) si inquam illum necaueris, ac omnem tuam spurcitiam expuleris. Omnes enim philosophi, lex, & apostoli, ac etiã aduentus Saluatoris, circa puritatem laborant. Siquidẽ omnes homines, tam Iudæi quàm Græci, puritatẽ amplectuntur, quam tamen assequi nequeũt. Quamobrem inuestigãdum est, quomodo & quibus medijs puritas cordis comparari possit. Profectò non aliunde quàm per eum qui pro nobis crucifixus est. Ipse enim est via, vita, veritas, hostium, margarita, & panis vi-

uus ac cælestis: nec absque illa veritate quisquã nosse potest veritatem, & saluari. Quemadmodũ ergo homini exteriori, ac rebus omnibus sub aspectũ cadẽtibus renũciasti, ac bona tua distribuisti: sic quantũ ad sapiẽtiam secularem, si fortè rerum notitia polles, aut facultate dicẽdi, hæc vniuersa procul abijcere debes, ac pro nihilo ducere: vt ita possis super stultitiã prædicationis ædificari: quæ quidem prædicatio est vera sapientia, carens fastu verborum, sed prædita virtute, per sanctam crucem operante. Gloria consubstantiali trinitati in secula. Amen.

DE THESAVRO CHRISTIANORVM, QVI EST CHRISTVS & spiritus sanctus, varijs modis exercens eos ad perfectionem assequendam. HOM. XVIII.

I quis in seculo valde locuples secretũ thesaurum possideat, ex eo ac diuitijs quas habet, quæcũq; libuerit, nanciscitur: & quascũq; voluerit in mũdo possessiones, thesauro fretus, facilè cõparat: eo quòd eius beneficio possessiones omnes sibi gratas nullo negocio cõsequitur. Sic qui postulãt à deo, inueniunt ac obtinent thesaurum spiritus cælestẽ, nẽpe ipsum dominũ, in cordibus suis splendentẽ, omnem iustitiam virtutũ, ac possessionem vniuersam probitatis præceptorum domini ex eo the

ſauro qui in ipſis eſt, Chriſto perficiunt, ac per eũ ampliores opes cæleſtes coaceruãt. Nam beneficio theſauri cæleſtis omnem iuſtitiæ virtutẽ opere complent, freti copia diuitiarũ ſpiritalium, quæ ſunt apud eos: impléntque perfacilè iuſtitiam omnẽ ac præcepta domini, per inuiſibiles diuitias gratiæ, quæ eſt in ipſis. Itaque dicit etiã apoſtolus, Habentes theſaurũ iſtum in vaſis fictilibus: hoc eſt quem conſequi meruerũt, qui manent adhuc in carne: nimirũ virtutem ſpiritus ſanctificatricem. Et iterũ, Qui factus eſt nobis à deo ſapientia, iuſtitia, ſanctificatio, & redẽptio. Qui igitur reperit ac poßidet apud ſe cæleſtẽ hunc theſaurum ſpiritus, eius beneficio omnẽ præceptorum iuſtitiam, ac virtutum operationẽ purè & abſque reprehenſione, facilè ac ſine vlla vi perficit. Obſecremus igitur nos quoque deum, poſtulemus ac deprecemur eum, vt nobis theſaurum ſui ſpiritus elargiri dignetur: vt hoc modo purè & ſine reprehenſione cõuerſari poßimus in omnibus illius præceptis: omnémq; ſpiritus iuſtitiã purè ac ꝑfectè cõplere, beneficio theſauri cæleſtis, qui eſt Chriſtus. Nã pauper et mẽdicus fame laborãs, nihil in mũdo cõparare poteſt, ipſum vrgẽte paupertate. Qui verò theſauro potitur, vt prædictũ eſt, omnes perfacilè, quas vult, poſſeßiones ac nullo cũ labore cõſequitur. Ita etiã anima nuda ac ſocietate ſpiritus deſtituta, & ſub durã peccati mendicitatẽ redacta, nullũ poteſt, etiãſi velit, producere verè fructũ ſpiritus iuſtitiæ, antequã ſpiritus particeps effecta ſit. Verũtamẽ cõpellere ſe quiſq; debet, ad poſtulãdũ à domino, vt accipere mereatur & cõſequi theſaurũ ſpiritus

2. Corin. 4.d.

1. Corin. 1.d.

cæleſtem: poßitque facilè & ſine vllo labore, purè & abſque reprehenſione omnia præcepta domini implere: quæ non poterat antea, etiam adhibita vi, perficere. Pauper enim & communicatione ſpiritus carens, quî poſſet tales poſſeßiones ſpiritales obtinere abſque theſauro ac ſpiritalibus opibus? Cæterùm anima quæ dominum verum theſaurum eſt adepta, per inueſtigationem ſpiritus, fidem, ac multam patiētiam, fructus ſpiritus, vt dictum eſt, facilè profert: omnémq; iuſtitiam ac præcepta domini, quæ ſpiritus mandauit, in ſe, & per ſe perficit purè, integrè & ſine reprehenſione. Aut alio rurſum vtamur exēplo: Quemadmodum ſi diues quiſpiam ſplendidam cœnam præparet, ex facultatibus ſuis & theſauro quem habet, ſumptus facit, nec pertimeſcit, ne quid ſibi deſit, cùm opes nō modicas poßideat: ſicque lautè ac ſplendidè conuiuas reficit, quos inuitauit, varijs ac recentioribus cibis appoſitis. At pauper diuitijs egens, ſi ſtatuerit quibuſdā cœnam præparare, mutuatur omnia, ſupellectilem ipſam, veſtes, ac reliquas ſpecies: & tum poſtquam cœnauerunt qui erant vocati, vt fieri ſolet in conuiuio pauperis, ſupellectilem argenteam, veſtes ac reliqua ornamenta cuique reſtituit, vnde mutuò acceperat: quibus omnibus vnicuique redditis, pauper ille nudus remanet, nullas habens ſibi proprias facultates, vnde recreari poßit. Eodem etiam modo qui ſpiritu ſancto locupletes ſunt, ac cæleſtes opes re vera conſecuti, habentes in ſe communionem ſpiritus, ſi quibuſdam loquantur verbum veritatis, ſi quibuſdam ſpiritalem ſermonem communicent, & animas recreare

Spiritu dei debēt eſſe prædıti qui verba dei enunciāt

proposuerint: ex proprijs opibus ac peculiari thesauro, quem apud se poßident, loquuntur ac reficiũt animas audientium spiritalem sermonem, nec metuunt, ne quid sibi desit: quia poßident apud se thesaurũ bonitatis cælestem: è quo proferunt, & recreant eos qui spiritaliter manducant. Egenus autem, qui Christi diuitijs caret, non habens in anima spiritales opes producentes omnem bonitatem sermonum, operum, cogitationum diuinarum, ac mysteriorum ineffabilium: licet velit is verbum veritatis eloqui, ac quosdam audientes recreare, non tamen habens in se verbum dei secundum vim ac veritatem, sed tantùm recolens, recensens, ac docens sermones quos ab vnaquaque scriptura mutuò acceperit, aut à viris spiritalibus audierit: en videtur quidem ille alios recreare, & profectò fruuntur alij sermonibus: vbi verò recitare desierit, vnumquodque verbum ad propria redit, vnde sumptum fuerat. tum ille denuò nudus & pauper permanet, nullum habens proprium spiritus thesaurum, ex quo proferat, iuuet, ac reficiat alios: ac primus ipse non recreatur, nec spiritu exultat. Quapropter conuenit in primis à deo postulare cum cordis contentione ac fide, vt det nobis facultatẽ assequendi diuitias eius, nempe verum Christi thesaurum in cordibus nostris, cũ virtute & efficacia spiritus. túmque fiet, vt prius in nobisipsis emolumentum, salutem, ac vitam æternam, nempe dominum ipsum adepti, postmodũ alios, quoad fieri & ad eos peruenire potest, adiuuemus: ex interiori thesauro Christi proferentes probitatem omnem spiritalium sermonũ, ac cælestia mysteria enar-

rantes. Ita enim placuit bonitati voluntatis patris, vt habitaret apud omnem credentem & requirentē ip-
Ioā.14. » sum. Qui enim diligit me, inquit, diligetur à patre
c. » meo: & ego diligā eum, & manifestabo ei meipsum.
» Et iterum, Veniemus ego & pater meus, & mansio-
Ibidē. » nem apud eum faciemus. Ita voluit infinita clementia patris, ita visum est incōprehensæ charitati Christi, ita promisit ineffabilis bonitas spiritus sancti. Gloria sit inenarrabili misericordiæ sanctæ trinitatis. Nā qui meruerunt esse filij dei, ac desursum è spiritu sancto nasci, Christum in se splendentem habentes, ac moderantem eos, varijs ac diuersis modis à spiritu reguntur, ac in cordis abscondito cum spiritali moderatione aguntur à gratia. Personas itaq; producamus è cōspicuis in mundo moribus, & exēplis aliqua ex parte attingamus agitationes animæ à gratia. Quādoque enim sic se habent qui gratia ducuntur, vt qui in cœna regia lætantur & exultant exultatione & lætitia inenarrabili. Alia verò hora se habent veluti sponsa, quæ in coniugio delectatur cū sponso suo, diuina voluptate. Interdum fiunt, velut angeli incorporei, tantæ sunt leuitatis & simplicitatis cum corpore. Quandoque sicut in ebrietate potus delectantur, & spiritu sunt ebrij, ebrietate diuinorum ac spiritalium mysteriorum. Interdum sunt velut in luctu & lamētatione, gratia generis humani, precantes pro toto genere Adæ lugéntque ac lamentantur dilectione spiritali ardentes erga genus humanum. Quandoque ad tantam exultationem ac dilectionem accenduntur à spiritu vt si fieri posset, omnes homines in sua viscera mit-

terent, nullo discrimine habito bonorum vel malorum. Quandoque præ spiritus humilitate sic infra hominem omnem demittuntur, vt omnium postremos & minimos se existiment. Aliquando in gaudio ineffabili conseruantur à spiritu. Interdum se gerunt, sicuti robustus quispiam, qui sumptis armis regijs, descendens in prælium aduersus hostes fortiter dimicat, & vincit illos: ad hunc enim modum spiritalis homo sumit arma cælestia spiritus, & irruens in hostes præliatur, ac subijcit illos pedibus suis. Interdum in summo silentio, serenitate ac pace quiescit anima: vt sola spiritali voluptate, indicibili oblectatione atque incolumitate perfruatur. Interdum intellectu quodam & sapientia arcana, ac notitia spiritus inscrutabili à gratia instruitur ad ea quæ lingua vel ore proferri nequeunt. Aliquando se habet, vt quiuis hominum: ita variè gratia versatur in illis, ac multis modis tractat animam, moderans eam iuxta voluntatem diuinam, variísque modis exercet, vt illam puram, perfectam ac irreprehensibilem constituat apud patrem cælestem. Hæ autem prædictæ spiritus motiones pertinent ad summum gradum eorum qui proximè perfectionem attingunt. Illæ enim variæ, de quibus meminimus, moderationes gratiæ, varijs quidē modis exprimuntur, aßiduè tamen agūt in homines, actione actioni succedēte. Cū enim anima ad perfectionē spiritus euaserit, penitus expurgata ab omnibus affectionibus, et spiritui paracleto arcana societate vnita, permixtáque spiritui meruerit fieri spiritus, tū fit tota lux, tota oculus, tota spiritus, tota gau

dium, tota oblectatio, tota exultatio, tota dilectio, tota viscera, tota bonitas fit & clementia. Sicut enim lapis in profundo maris vndique circundatur aqua: sic ij omni modo cum spiritu sancto permixti, Christi similes fiunt, obtinentes in se sine vlla mutatione virtutes potentiæ spiritus, intus & extrà puri, immaculati & irreprehensibiles. Cùm enim sint per spiritum cõsummati, quî possunt extrà fructum vitiosum producere? Sed per omnia perpetuò fructus spiritus in ipsis enitescũt. Deprecemur igitur etiam nos deum cum fide, spe, ac dilectione summa, vt largiatur nobis cælestem gratiam doni spiritus: vt nos ipse spiritus gubernet & dirigat, ad omnem voluntatem diuinã, ac moderetur nos varia moderatione sua: vt moderationis eius beneficio, exercitationis gratiæ, ac promotionis spiritalis, mereamur ad perfectionẽ plenitudinis Chri

Ephe.3. d. " *sti peruenire, sicut ait apostolus, Vt impleamini in*
" *omnem plenitudinem Christi. Et rursum, Donec occur*
Eph.4. e. " *mus omnes in virum perfectum, in mensuram ætatis*
" *plenitudinis Christi. Pollicitus est dominus omnibus credentibus in se, & in veritate postulantibus, donaturum se mysteria cõmunionis arcanæ spiritus. Quãobrem nos domino penitus dedicãtes, ad prædicta bona consequenda festinemus, anima & corpore consecrati, & cruci Christi affixi, æterno regno digni fiamus; gloriam referẽtes patri, & filio, ac spiritui sancto, in secula. Amen.*

CHRISTIANVS PROFICERE VOLENS, AD OMNE ID quod bonum est, se vi compellere debet.

HOMILIA. XIX.

QVI cupit ad dominum accedere, ac æterna vita dignus haberi, fieríque domicilium Christi, ac spiritu sancto repleri: quò purè & sine reprehēsione fructus spiritales producere, & Christi mandata implere valeat, hic in primis hoc sumere debet initium, vt firmiter domino credat, & se totum tradat mandatis eius, per omnia mundo renuncians: ne vllo modo mens eius occupetur circa quippiam eorum quæ subiacent oculis. Ipsum quoque semper in oratione perseuerare oportet, in fide & expectatione domini, præstolātem aßiduè visitationem & auxilium eius, scopum mentis suæ semper eò dirigētem. Tum propter peccatū sibi adhærens seipsum compellere debet ad omne opus bonum, & ad vniuersa domini mandata: verbi gratia humiliare seipsum contendat coram omnibus hominibus, ac se inferiorē & deteriorem existimare: non quærens à quoquā hominum honorem, laudem, aut gloriam, sicut in euangelio scriptum est: sed dominum tantùm & mandata eius semper ante oculos habeat, ei soli placere desiderans in mansuetudine cordis: vt dominus inquit, Di- Mat. 11. d
„ scite à me, quia mitis sum & humilis corde: & inue-

» nictis requiem animabus veſtris. Itidem aſſuefactione det operã, vt ſit miſericors, clemens, bene affectus,
Luc.6. » bonus, quoad fieri poterit, vt dixit dominus, Eſtote bo
e. » ni & clementes, ſicut pater veſter cæleſtis miſericors
Ioã.14. » eſt. Et rurſum, Si diligitis me, mandata mea ſeruate. Et
b. iterum, Contendite intrare per anguſtam portam. Su-
Luc.13. » per omnia humilitatem domini, eiúſque viuendi ra-
c. » tionem, clementiam & cõuerſationem tanquam exemplar in memoria minimè obliuioſa habeat. Perſeueret in orationibus ſemper orans ac perdurans in fide: vt dominus veniens habitet in eo, perficiat & corroboret eum in omnibus mandatis eius: atque etiã ipſe dominus fiat habitaculum mentis eius: & ita, quæ nunc cum vi & inuito corde facit, libenter aliquando peragat: ſemper ſeipſum aſſuefaciẽs ad id quod bonum eſt, dominum ſemper habens in memoria, & expectans illum cum ſumma dilectione. Tum dominus animaduertens talem voluntatem, ac probum eius ſtudium, nimirum quomodo contendat, dominum in memoria habere, & ſemper ad id quod bonum eſt, ad humilitatem, manſuetudinem, & dilectionem, animum etiam inuitum compellat, quanta cum violentia facere poteſt, exercet in eum miſericordiã, ac redimit illum ab inimicis & ab inhabitante peccato, replens eum ſpiritu ſancto: & ita poſtea ſine vi ac nullo negocio verè facit omnia mandata domini: imò verò dominus in eo ſua mandata implet, & fructus ſpiritales purè producit. Primùm itaque decet quempiam accedentẽ ad dominum, ſic ad id quod bonũ eſt, cogere ſeipſum, etiãſi repugnet animus, ſperantẽ ſemper in fide indeficiente, miſericordiã eius: ſéque ipſum

compellere ad dilectionem, si dilectionẽ non habeat: compellere seipsum ad mansuetudinem, si mansuetudine careat: cõpellere seipsum ad miserandum, & miserandum, & misericordem animũ poßidendum: compellere seipsum ad cõtemptum perferendum, & in eo cum animi magnitudine perdurandum: ita vt despectus & inhonoratus nõ indignetur, iuxta id quod di
,, ctum est, Nõ vosmetipsos vlciscentes charißimi: compellere seipsum ad preces, si spiritu orandi careat. Sic itaque deus, cõspecto eo, qui tantopere decertat, ac vi, repugnante animo, seipsum adigit, verã spiritu precandi rationẽ concedit, dilectionem verã largitur, veram clementiam, viscera misericordiæ, benignitatem veram: atque vt semel dicam, replet eum fructu spiritus. Quòd si quis, cùm affectu precandi careat, ad solum orãdi desideriũ consequendũ contendat, neglectis mãsuetudine, humilitate, charitate, ac reliquis domini præceptis: nullámq; curã, laborẽ, aut diligẽtiã adhibeat, vt in illis bene versetur: quandoque pro illius proposito ac libera volũtate cõceditur illi precãdi gratia cum requie ac lætitia spiritus: idq; seorsum iuxta petitionẽ illius: moribus tamen ijsdẽ est, quibus priùs erat, carens mãsuetudine, propterea quòd in eo nõ elaborauit, nec seipsum præparauit, vt talis euaderet: carens humilitate, quia nõ postulauit, nec ad id seipsum cõpulit: carẽs dilectione erga omnes, eo quòd de ea nihil solicitus fuit in postulatione orationis suæ: & in ipso opere perficiendo fidem non habet, nec fiduciam erga deum, quia seipsum non nouit, nec se carere didicit, neque cum afflictione contendit impetrare à domino, vt fidem firmam ac veram fiduciam in illum

Ro.12.d.

conſequeretur. Neceſſe eſt enim vt vnuſquiſq; quemadmodum ſeipſum compellit & adigit ad orandum, etiamſi mens repugnet, ita ſeipſum cogat ad fiduciam habẽdam, ita ad humilitatem, ita & ad charitatem, ita ad manſuetudinem, ſynceritatem, & ſimplicitatem, ita ad omnem patientiam & lõganimitatẽ præparatus ſit cum gaudio: ita conniti debet, vt ſeipſum nihili faciat, mendicum & extremũ exiſtimet: vt non loquatur quæ ſunt inutilia, ſed quæ dei ſunt, ſemper meditetur & enunciet ore & corde: non moueatur
Eph. 4. " ira, neque clamitet, ſicuti dictum eſt, Omnis amaritu
g. " do, ira, & clamor tollatur à vobis cum omni malitia. Vt omnibus domini moribus imbuatur, omni virtutis exercitatione, bonáque & præclara viuendi ratione, omni conuerſatione probitatis, omni manſuetudinis humilitate: vt non extollatur, nec altum ſapiat, aut infletur, vel cuipiam detrahat. Ad hæc vniuerſa contendere debet, qui probari cupit, & placere Chriſto: vt hoc pacto dominus attendens promptitudinem animi atque alacritatem eius qui ſic ſeipſum compellit & vi adigit ad omnem probitatem, ſimplicitatẽ, manſuetudinem, humilitatem, charitatem, ac precationem, ſe totum dominus illi donet, hæc vniuerſa implens in eo verè, purè, ſine vi & labore: quæ ne vi quidẽ adhibita poterat antea obſeruare, propter inhabitans in ipſo peccatum. Et hæc omnia virtutum officia fiunt illi veluti naturalia. Nam in poſterũ dominus adueniens, & verſans cum eo, & ille cum domino, nullo negocio ſua mandata perficit in eo, replẽs illum fructu ſpiritali. Si verò ad precationem duntaxat

xat quis seipsum cogat, donec hanc à deo gratiam adeptus fuerit, ad cætera verò quæ prædicta sunt, nō contendat, nec seipsum compellat aut assuefaciat, hæc verè purè, ac sine reprehēsione nequit adimplere. Sed cōuenit ita seipsum præparare pro viribus ad id quod bonum est. Nam interdum deprecāti ac petenti datur diuina gratia. Quia bonus & clemens est deus, petentibúsque se, largitur postulata. At qui prædictis caret, nec tamē ad ea se assuefacit, aut præparat, si fortè gratiam acceperit, perdit eam, & labitur præ superbia: aut nihil promouet vel augetur in gratia sibi cōcessa: quia deliberata voluntate se non tradiderit mandatis domini. Siquidem domicilium & requies spiritus sancti est humilitas, charitas, & mansuetudo, & reliquæ domini mandata. Quicunq; igitur optat verè deo placere, & ab eo consequi cælestem spiritus gratiam, & crescere ac perfici in spiritu sancto, debet ad omnia præcepta dei seipsum compellere, & vel inuitum animum subiugare: quemadmodum dictum est, „Propterea ad omnia mādata tua dirigebar. Omnem viam iniquam odio habui. Psal. 118. q. Quemadmodum enim quispiam se compellit & cogit ad perseuerandum in impetrando precandi desiderio, donec id obtinuerit: eodem modo, si volet ad omnia virtutum officia seipsum adiget & vrgebit, assuetudinem bonam induens: & ita vbi postulauerit assiduò dominum deprecatus, & postulata consecutus deū gustare cœperit, ac spiritus sancti particeps fuerit, ille ipse spiritus largietur, vt crescat; impleat, & foueat gratiam sibi donatam, requiescentem in humilitate, charitate & mansuetudine eius, doce-

bítque cum veram precandi rationem, verã dilectionem, ac verã mãsuetudinem: ad quæ priùs vi ferebatur, quærebat cum solicitudine & meditabatur, quæ deniq; donata sunt ei: & ita auctus & cõsummatus in deo, hæres esse regni meretur. Nunquã enim humilis labitur. Nam vnde labi posset, qui sub omnibus est? Itaq; eleuatio sui, summa est humilitas: humilitas autem, magna est exaltatio, existimatio, & dignitas. Quãobrem vim nobis inferamus, & cõpellamus ipsi nos ad humilitatẽ, vel inuito animo, ad mansuetudinem, & charitatem, deprecantes atq; obsecrantes deũ in fide, spe, & charitate, aßiduè tali expectatione ac scopo freti: vt mittat spiritũ suum in corda nostra, quò precemur & adoremus deum in spiritu & veritate. Ipse enim spiritus docebit nos verã precandi rationẽ, quã nunc etiã vi nõ possumus implere. Docebit quoq; viscera misericordiæ, nempe benignitatẽ, ac quomodo vniuersa domini præcepta re vera exequi poßimus, sine vi ac molestia: sicuti nouit spiritus ille nos replens fructu suo. Hócq; modo mandatu dei à nobis impletis beneficio sui spiritus, qui solus nouit voluntatẽ domini, & nos cõsummat in se, ac cõsummatus in nobis purificatus ab omni inquinamẽto et luto peccati, animas nostras puras & immaculatas, tanq̃ præclaras spõsas, exhibebit Christo: ac requiescemus cũ deo in regno ipsius, & deus requiescet in nobis p infinita secula. Gloria sit miserationibus, misericordiæ & charitati eius, ꝙ tãto honore & gloria dignatus sit genus hominum, eósq; dignos fecerit, quos vocaret patris cælestis filios, ac proprios fratres. Ipsi gloria in secula. Amen.

Humilis non labitur.

SOLVS CHRISTVS SANAVIT ANIMAM, QVAM ORNAmento gratiæ ſuæ veſtiuit.

HOMILIA XX.

I quis nudus eſt, carẽs diuino ac cæleſti indumento, quod eſt potentia ſpiritus, quemadmodum dictum eſt, Si quis autem ſpiritum Chriſti nõ habet, hic non eſt eius: defleat & deprecetur dominum, vt de cælo ſpiritale cõſequatur indumentũ, quo induat animam virtute diuina denudatam. Nam qui veſtimento ſpiritus caret, multis pudendis & infamibus affectionibus obruitur. Quemadmodum enim in rebus externis ſi quis nudus fuerit, ſummo pudore atque dedecore afficitur, & amici nudos auerſantur amicos, & germani ſuos: filij quoque videntes nudatum patrem, facies ſuas auerterunt, ne nudum patris corpus aſpicerẽt: & retrogradientes operuerunt eum, & ſic vultum auerterunt: ita deus auerſatur animas non ornatas indumento ſancti ſpiritus cum certitudine fidei: eos inquam, qui non induerunt dominum Ieſum Chriſtum in virtute & veritate. Quandoquidẽ ille primus homo ſe nudũ cõſpiciẽs, erubuit. Tantã habet nuditas annexã ignominiã. Si ergo in rebus corporeis tãtũ pudoris facit nudi-

Rom. 8. b

tas, quanto maiore pudore ac ignominia affectionum circundata est anima, diuina virtute nudata, non gestans nec induta arcanum, incorruptibile ac spiritale indumentum, nempe dominum Iesum Christum in veritate? Itaque quicunque vacuus est gloria illa diuina, illũ ita sui pudere debet, atque ignominiã suam agnoscere: sicut Adam corpore nudus cùm esset, etsi è folijs ficus vestimentum sibi aptauit, pudore tamen ducebatur, animaduertens mendicitatem suam ac nuditatem. Quapropter eiusmodi anima postulet à Christo, qui largitur & induit eam gloria in lumine ineffabili: neq; decepta opinione propriæ iustitiæ, aut existimans se habere vestimentum ipsius salutaris, consuat sibi vestem vanarum cogitationum. Qui enim in sua tantum iustitia atque redemptione persistit, temere & frustra laborat. Nam omnis opinio iustitiæ ipsius, in extrema die sicut pannus menstruatæ appa-

Esa. 64. b. " rebit, vt ait Esaias propheta, Facta est vniuersa iusti-
" tia nostra tanquam pannus menstruatæ. Deprecemur ergo deũ & postulemus, vt induamur ipsius salutaris amictum, nimirum dominum nostrum Iesum Christũ, lumen arcanum: quem gestantes animæ non expoliabuntur in seculum, sed in resurrectione corpora quoque ipsarum illustrabuntur à gloria luminis: quo etiã nunc ornatæ sunt fideles & nobiles animæ, vt inquit

Rom. 8. b. " apostolus, Qui suscitauit Christum à mortuis, viuifi-
" cabit & mortalia corpora nostra, propter inhabitan-
" tem spiritum eius in nobis. Gloria sit inenarrabili benignitati & ineffabili misericordiæ ipsius. Rursum, vt mulier quæ fluxum sanguinis patiebatur, verè cre-

dens, posteaquam tetigit fimbriam vestimenti domini, statim sanitatem est adepta, & exiccatus est fluxus fontis impuri illius sanguinis: ita omnis anima percussa incurabili vulnere peccati, habénsque fontē prauarum & immundarum cogitationum, si accesserit ad Christum, & verè credens deprecata fuerit, sanitatem salutarem consequitur ab incurabili affectionum fonte: ac deficiens exiccatur fons ille, qui cogitationes immundas producebat, per virtutē Iesu solius. Nec est in alterius cuiuspiam facultate, vt hoc vulnus sanare possit. Ita enim fortiter gessit hostis in trāsgressione Adæ, vt vulnerauerit & tenebris offuderit interiorem hominem, mentem videlicet hominis ducem, quæ deū spectabat. Vnde postea oculi eius à bonis cælestibus auersi, intueri cœperunt vitia & affectiones. Tam grauiter ergo læsus est, vt nullus præter solū dominum sanare possit. huic soli possibile est. Nam ipse veniens abstulit peccatum mundi, hoc est impurum fontem illum cogitationum animæ exiccauit. Sicut enim illa fluxu sanguinis affecta, cùm omnia sua bona erogasset in medicos, à nullo tamen eorum curata est, donec accessit ad dominum, & credens in veritate, tetigit fimbriam vestimenti eius, & ita mox sanatam se sensit, stetítque fluxus sanguinis: sic & animam incurabili vitiosarum affectionum vulnere ab initio sauciatam, nullus iustorum patrum, prophetarū, aut patriarcharum curare potuit. Venit quidem Moses, sed planè non potuit sanitatem conferre: sacerdotes, munera, decimationes, sabbatismi, neomeniæ, ablutiones, sacrificia, holocausta, & vniuersa reliqua iustitia

Solus Christus curat animā à prauis cogitationibus.

celebrabatur in lege: nec tamē anima ſanari aut mundari potuit ab impuro vitioſarum cogitationum fluore. Nec potuit vniuerſa illius iuſtificatio ipſum curare, donec venit ſaluator verus medicus, qui gratis ſanat. Qui quidem ſeipſum in precium generis humani tradens, ſolus ipſe magnificam & ſalutarem redemptionem ac ſanitatem animæ operatus eſt. Hic liberauit eam à ſeruitute, & eduxit è tenebris, illuſtrās eam ſuo lumine. Hic arefecit in illa fontem immundarum

ioan. 1.d. cogitationum. Ecce enim, ait, agnus dei, qui tollit peccatum mundi. Nō enim ſua terrena medicamenta, hoc eſt ſuæ iuſtificationes ſolæ, potuerunt curare & ſanare illam à tanta plaga inuiſibili: ſed per cæleſtem ac diuinam naturam, hoc eſt dono ſpiritus ſancti, huius ſolius medicamenti beneficio potuit homo conſequi ſanitatem, & purificatum habens cor per ſpiritum ſanctum ad vitam peruenire. Porrò quemadmodum ibi mulier, etſi vulnerata erat, nec ſanari poterat, pedes tamen habebat, quibus veniret ad dominum, & veniens ſanaretur: itidem & cæcus ille, quanquam incedere non poterat, & ad dominum venire, propterea quòd viſu careret, vocem tamen emiſit nuntijs velo-

Marc. 10.g. ciorem: dicebat enim, Fili Dauid miſerere mei: & ita credens ſanitatem eſt adeptus, ad illum accedente domino, & viſum illi reſtituente: ita etiam anima, licet vulnerata ſit obſcœnarum affectionum vulneribus,

Debet homo facere quod in ſe eſt. & tenebris peccati obcæcata, nihilominus prædita eſt voluntate clamandi & inuocandi Ieſum: vt ipſe veniens æternam redemptionem conferat animæ. Sicut enim cæcus ille niſi clamaſſet, & mulier ſanguinis flu

xu laborans, nisi dominũ adijsset, nõ fuisset sanata: sic nisi quis propria sponte ac voluntate integra venerit ad dominum, & deprecatus eum fuerit, cum plenitudine fidei, sanitatem non consequitur. Cur enim illi credentes quamprimùm sanabantur, nos autem re vera nondum visum recepimus, nec sanati sumus ab occultis affectionibus? Atqui maiorem habet curam dominus immortalis animæ, quàm corporis. Quæ quidem anima vbi visum receperit, ex sententia eius qui dicit, Reuela oculos meos: nunquam excæcabitur: & sanata, nunquam vulnerabitur. Si enim dominus veniens super terram, de corporibus corruptibilibus solicitus fuit, quanto magis solicitus erit de anima immortali, & ad imaginem eius condita? Verùm propter incredulitatem nostram & discordias nostras, & quia non diligimus illum ex toto corde, neque verè credimus illi, nondum sanitatem spiritalem ac salutem sumus adepti. Quamobrem credentes in eum accedamus in veritate, vt breui sanitatem veram nobis conferat. Nam donare promisit postulantibus ab eo spiritum sanctum, ac pulsantibus aperturum, & inuentum iri à quærentibus. Nec mendax est, qui promisit. Ipsi gloria & imperium in secula. Amen.

Psal. 118. c.

HOMINI CHRISTIANO DVPLEX INCVMBIT BELLVM, *externum & internũ.* HOMILIA. XXI.

VICVNQVE *verè deo placere desiderat, & apertũ hostem aduersariæ partis vitiorum se constituit, huic duplici conflictu ac certamine duplici dimicandum est: tum in apertis rebus ad hanc vitam pertinentibus, abstinendo scilicet à distractionibus terrenis, & ab amore vinculorum secularium & affectionum peccati: tum in secretis, certando cõtra spiritus nequitiæ, de quibus apostolus dicebat,* Non *est nobis colluctatio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates, aduersus mundi rectores tenebrarum huius seculi, contra spiritalia nequitiæ in cælestibus.* Nam *homo post trãsgreßionẽ mandati, duobus modis & vinculis se alligauit, exterminatus paradiso.* Deuin*ctus est enim in hoc seculo rebus ad vitam pertinentibus, amore huius mundi, nempe voluptatum carnis, & affectionum, diuitiarum, gloriæ, posseßionum, vxoris, liberorum, consanguinitatis, patriæ, locorum, & indumentorum, ac vt semel dicam, omnium quæ sub aspectum cadunt.* A *quibus verbum dei præcipit ipsum exolui propria voluntate (quia sponte quisque omnia quæ sunt ante oculos, amplectitur) vt ab ijs omnibus se eximens atque liberans perfectè poßit mãdato sub-*

Ephe.6.b.

ijci. Intus verò anima intricata est & inclusa, muris circundata, & catenis tenebrarum alligata per spiritus nequitiæ, ita vt nequeat, sicut optat, dominum diligere, nec sicut vult, credere, nec vt cupit, deprecari. Siquidem à transgresso mãdato per primum hominẽ, prorsus in nos insurrexit contrarietas, tam in apertis rebus quàm in abditis. Si quis ergo verbo dei audito, certauerit, ac proiecerit res ad hanc vitam pertinentes, & mundi laqueis, ac vniuersis carnis voluptatibus renunciauerit, ijs se liberans: tum vt perseuerauerit operam dare domino,, animaduertere poterit, esse quandã aliam colluctationem in corde, aliam contrarietatem occultam, aliud bellum cogitationum & spirituum nequitiæ, aliud denique certamen imminere: deinde in domino inuocando perseuerans in fide indeficiente ac multa patientia, & ab eo consecutus auxilium, poterit inde nasci liberationẽ interiorem à vinculis, tricis, vallis, & tenebris spirituũ nequitiæ: quæ quidem sunt occultarum affectionũ operationes. Hoc autem bellum per gratiã & virtutem dei dissolui potest. Nam à contrarietate & errore cogitationum, ab affectionibus inuisibilibus, à machinis nequißimi illius, per se quispiã liberari nequit. Quòd si quis quantum ad hæc exteriora, detinetur huius mundi rebus, & varijs vinculis terrenis implicatus est, & affectionibus vitiosis ducitur, minimè perspicit, aliam esse luctam, pugnam, & bellum intestinum. Nam ita fit, vt quis certando se eximat & liberet ab his externis vinculis secularibus, ac rebus materialibus, & voluptatibus carnis, incipiátque domino adhærere, spoliãs se

Bellũ spiritale per gratiam sedatur.

hoc seculo: tūc vtique dignoscere poterit affectionum pugnam intus castra tenentem, interius bellū, & prauas cogitationes. Nisi enim, vt prædiximus, certando mundū abnegauerit, & seipsum exemerit ex toto corde à desiderijs terrenis, totúsque penitus adhærere domino voluerit, non cognoscit circunuentionem spirituum nequitiæ latentium, & occultas vitiorum affectiones: sed abalienatus est à se: quia non animaduertit vulnera, nec se ignorantem affectionibus occultis teneri: præterea rebus externis deditus est, ac secularibus occupationibus volens detinetur. Cæterùm qui mundum verè abnegauerit, ac decertando terrenum pōdus à se procul abegerit, & à vanis appetitionibus & voluptatibus carnis, gloriæ, principatus, & honorum humanorū seipsum exemerit, omnibus votis inde se abducens, propterea quod in hoc aperto certamine dominus secretò fert suppetias, pro modo voluntatis mundum abnegātis: ob id quoque ille persistens in cultu domini, ac totus planè, corpore inquam & anima perseuerans, discernit repugnantiam & occultas affectiones, laqueos inuisibiles, latens bellū, certamen & conflictum intestinum. Et ita deprecatus deum, de cælo sumit arma spiritus, quæ quidem recenset beatus
Ephe. 6.c. „ apostolus, thoracem iustitiæ & galeam salutis, scu-
„ tum fidei, & gladiū spiritus: quibus armatus stare poterit aduersus occultas insidias diaboli, nequitijs inuolutas. Quæ quidem arma per omnem orationis, perseuerātiæ, obsecrationis, & abstinētiæ speciem, imò per fidem omnia comparans, bellum aduersus principatus, potestates, ac mundi rectores conficere poterit: &

ſic deuictus per ſpiritum ſanctum cooperãtem, ac virtutum illius ſtudium poteſtatibus aduerſarijs, æterna vita dignus euadet, glorificans patrem, & filium, & ſpiritum ſanctum, cui gloria & imperium in ſecula. Amen.

DE DVPLICI STATV DECEDENTIVM. HOMILIA XXII.

VM *anima deceſſerit è corpore hominis, tunc magnum quoddã peragitur myſteriũ. Nam ſi fuerit illa peccati rea, accedunt chori dæmonum & angeli ſiniſtri, ac poteſtates tenebrarũ apprehendunt animam illam, & imperio ſuo ſubiugatã, in ſuas partes pertrahunt. Nec debet hoc videri cuipiã inſolens. Si enim dum viueret homo, & in hoc ſeculo ageret, ſubditus fuit, obtemperauit, & inſeruiuit illis, quãto magis cùm egreditur ex hoc mũdo, detinetur ac poßidetur ab ipſis? Quòd autem res ita ſe habeat, ex ea parte potes intelligere, quæ felicioris eſt conditionis. Siquidem ex præſenti tempore ſanctis dei ſeruis aßiſtũt angeli, ac ſancti ſpiritus circundant eos & cuſtodiunt. Cúmque exierint è corpore, chori angelorum aſſumunt animas in ſuam partem, in ſeculo puro: & ſic adducunt eas ad dominum.*

Angeli fidelibus aſsiſtunt etiam in hoc ſeculo.

HI SOLI DIADEMA REGIVM GESTARE POSSVNT, QVI sunt è semine regio. HOMILIA XXIII.

NSIGNIS *illa preciosa ac regia margarita, quæ facit ad diadema regium, soli regi conuenit, solúsque rex illam gestare potest, nec licet vlli talem ferre margaritam. Ita nisi quis natus fuerit è regio ac diuino spiritu, & de genere cælesti & regio fiat, & filius dei, quemadmodum*

Ioan. 1. b. *» scriptum est, Quotquot autem receperunt eum, dedit » eis potestatem filios dei fieri: cælestem & preciosam margaritam, imaginem luminis, luminis inquam ineffabilis, quæ est dominus, portare non potest: cùm non sit regis filius Nam qui habēt & gerunt margaritam, vnà viuunt & regnāt cum Christo in secula. Sic enim*

1. Cori. 15. f. *» ait apostolus, Sicut portauimus imaginem terreni, por» temus & imaginem cælestis. Quemadmodum enim equus quandiu pascitur in syluis cum agrestibus animalibus, nō est subditus hominibus: si verò teneatur, vt māsuefiat, circumponitur illi graue frænum, donec rectè & compositè gradiatur: tum exercetur à sessore perito, vt etiam idoneus sit ad bellum: deinde ornant illum armis, thorace inquam & cataphractis, ac fræno priore suspenso & agitato ante oculos ipsius, assuefaciunt ne terreatur: & tandem ab insidente instru-*

ctus, nisi etiam didicerit, præliari non potest: at vbi didicerit, & bello fuerit assuefactus, cùm senserit & audierit sonum bellicum, promptè progreditur in hostes, vt sola voce terrorem incutiat hostibus: ad eundem modum anima, à tempore transgressionis, agrestis & indomita, in deserto huius mundi incedit cum feris nequitiæ spiritibus, inseruiens peccato. Vbi verò audierit verbũ dei, & crediderit, refrænata per spiritum sanctum, deponit mores agrestes, & animum carnalem, à sessore Christo gubernata: tum accedit ad afflictionem, angustiam, ac edomandi iugum, vt probetur, & paulatim à spiritu mansuefiat, sensim deficiente in illa & exolescente peccato. Sic itaque anima thoracem induta iustitiæ & galeam salutis ac scutum fidei, & gladio spiritus munita, docetur confligere cũ hostibus suis: armatáque spiritu domini certat contra spiritus nequitiæ, & tela nequissimi ignea extinguit. Nam absque armis spiritus, nõ progreditur in aciem: armis autem domini munita, cùm audierit & senserit vehementia bella, cum impetu & clamore proficiscitur, sicut in libro Iob dictum est, quòd etiam ipsa » voce orationis occumbunt inimici. Et bello confecto, partáque victoria beneficio spiritus, cum plena fiducia refert victoriæ coronas, & ita cum cælesti rege quiescit. Cui gloria & imperium in secula. Amen.

CHRISTIANORVM STATVS MERCATVRÆ ET FERMENTATIONI SIMILIS EST.

HOMILIA XXIIII.

HRISTIANI ſunt mercatorum ſimiles, qui quæſtum ingẽtem è mercatura faciunt. Quemadmodum enim hi cumulant è terra lucra terrena: ſic illi cogitationes cordis ſui per hoc ſeculum diſperſas, virtutum omnium beneficio ac vi ſpiritus ſancti colligunt ex vniuerſa terra, quæ maxima & vera eſt negociatio. Hic enim mundus ſuperiori mũdo aduerſatur, & hoc ſeculum opponitur ſeculo ſuperiori. Quamobrem neceſſe eſt, Chriſtianum ex ſententia ſcripturarum ſanctarum hoc mundo repudiato, in quo à tempore tranſgreßionis Adæ iacet, & illecebris animus detinetur, inde mente tranſferri in ſeculum alterum, & intellectu verſari in ſuperiori & diuino mundo, ſicuti dictum eſt, Noſtra autem cõuerſatio in cælis eſt. Hoc autem nequaquam aſſequi poteſt, niſi crediderit anima ex toto corde domino, hoc ſeculo abnegato: virtúſque diuini ſpiritus cor per vniuerſam terram diſperſum, ſub dilectionem domini coëgerit, & in mundum æternum traduxerit intellectum eius. Nam ex quo tranſgreſſus eſt Adam, cogitationes animæ diſperſæ ſunt procul à dilectione dei, craßis ac terrenis cogitationi-

Philip. 3.d. (margin, beside "Noſtra autem cõuerſatio in cælis eſt")

bus per hoc seculum permixtæ. Sed quemadmodum Adam prætergressus mandatum, recepit in se fermentum affectionum vitiosarum: itidem & participatione quadam qui ex eo nati sunt, ac vniuersum genus Adæ fermenti illius particeps effectum est. Vnde tantum promouerunt & creuerunt in hominibus affectiones peccati, vt ad adulteria vsque, ad petulantias, idolorum culturas, cædes & alia absurda deuenerint, donec humanitas vitio esset fermentata. Quod quidem apud homines ita inualuit, vt ne deũ quidem esse putarent, sed adorarẽt lapides anima carentes, neque possent intellectu deum capere. tam profundè fermentum illud nequitiæ affectionum consperserat progeniem veteris Adæ. Ad eundem modum placuit domino in aduentu suo pati pro omnibus, & eos proprio sanguine redimere, ac fermentum cæleste bonitatis fidelibus animis infundere, quæ sub peccatum redactæ fuerant: & ita promotione ac cremento omnem mandatorum iustitiam ac virtutes vniuersas in eis complere, donec in bono fermentarentur in vnum, & cum domino euaderent in vnum spiritum, iuxta Pauli verbum: ita vt ne ad cogitationem quidem animæ spiritu diuino planè fermentatæ vitium aut nequitia peruenire posset: sicuti dictum est, Charitas non cogitat malum, & quæ sequuntur. Porrò impoßibile est absque fermento cælesti, quod est virtus diuini spiritus, animam conspergi bonitate domini, & ad vitam peruenire. Sicuti nec genus Adæ conuerti poterat ad tantùm vitium & nequitiam, nisi fermentum

1 Corin. 13.b.

nequitiæ, quod est peccatum & facultas quædam animi Satanæ intellectiua, subintroïjsset in illud. Non *aliter ac si quis farinam pinsat, non immisso fermento, quantumuis elaborare, mutare, ac tractare videatur, expers est fermenti cõspersio, & esui inutilis: vbi verò fermentum inijcitur, trahit ad se totam farinæ conspersionem, totámque reddit fermentatã: sicuti do*

Mat.13. e. " *minus regnum aßimilauit, dicens,* Simile est regnũ cæ-
" *lorum fermento, quod acceptum mulier abscondit in*
Luc.13. d. " *farinæ sata tria, donec fermentaretur totum.* Aut *veluti si quis carnes diligenter cõseruare volens, nõ condiat eas sale, quod vermes interimere solet, & grauẽ odorem abolere: proculdubio carnes illę grauiter olẽt & corrumpũtur, ac inutiles fiunt hominibus: eodem modo si ponas omnem humanitatem carnes esse, aut conspersionẽ expertem fermenti, sal autem ac fermentum, nempe naturam diuinam sancti spiritus intelligas alterius esse seculi.* Igitur *nisi sal diuinitatis sanctum ac bonum, fermentúmque spiritus cæleste, quod seculi illius & illius patriæ est, permixtum fuerit & immissum in naturam hominum humiliatam, nõ deponet anima pristinũ fœtorem malitiæ, nec exuet grauitatem, fermenti vacuitatem ac nequitiam.* Q*uæcunque enim videtur anima per se agere, elaborare atque exequi solis viribus suis freta, existimans se posse opus perfectum edere à seipsa, non cooperante spiritu, procul aberrat.* Neque *enim est apta locis cælestibus, nec pertinet ad regnum: quæ à se & per se solam, sine spiritu sancto existimat, perfectam puritatem efficere.* Ni*si enim homo, qui affectionibus torquetur, accesserit ad deum,*

Sine spiritu sancto nemo potest agere.

ad deum, repudiato mundo: & in spe ac patientia credat se suscepturum quoddam bonum aliud à sua natura, quod est virtus spiritus sancti: ac desursum dominus impresserit animæ vitam diuinam: talis nequaquã percipiet veram vitã, neq; resipiscet ab ebrietate materiæ, nec splẽdescet in anima obtenebrata fulgor spiritus, aut diem sanctam in ea illustrabit, nec à somno ignorationis profundißimo illam expergefaciet: vt hoc modo per virtutem dei & efficaciam gratiæ, verè deum agnoscat. Itaq; nisi meruerit homo sic per fidẽ asse qui gratiam, inutilis est, nec aptus regno dei. Contrà verò, qui gratiam spiritus acceperit, nullatenus auersus, aut per negligentiam, aut delictum, gratiam contumelia afficiat, & ita temporum successu decertans spiritum sanctum non contristet, vitam æternam consequi poterit. Quemadmodum enim sentit quispiam operationes vitiosas, ex ipsis affectionibus, ira inquã, cõcupiscentia, inuidia, torpore, prauis cogitationibus & reliquis absurdis affectionibus: ita debet sentire gratiam & vim diuinam in virtutibus, nempe charitate, benignitate, bonitate, gaudio, simplicitate, & exùltatione diuina: vt similis esse poßit & contemperari cũ bona & diuina natura, cũ benigno & sancto gratiæ instinctu. Intentio verò quæ promotione & cremẽto in tẽporũ spatio ac opportunitatibus probata fuerit, si gratiæ semper fuerit coniuncta, & grata inuenta, promouendo tota prorsus euadit spiritalis: ac deinceps per spiritũ sancta & pura reddita, regno digna efficitur. Gloria & adoratio immaculato patri & filio, & spiritui sancto, in secula. Amen.

PER INOBEDIENTIAM REDACTI SVMVS IN SERVITVtem, à qua per myſterium crucis liberamur: itẽ de lachrymarũ & ignis diuini efficacia. HOM. XXV.

I quibus ineſt diuina lex, ſcripta nõ atramento aut literis, ſed in cordibus carneis plantata, habentes oculos intellectus illuminatos, perpetuóq; deſiderio capti ſpei non ſenſibilis aut apparentis, ſed inuiſibilis & intellectualis, per inuictam virtutem, nequiſsimi ſcandala valent ſuperare. Qui verò non ſunt ornati verbo dei, nec in lege diuina eruditi, fruſtra inflati putant proprio libero arbitrio abdicare occaſiones peccati, quod quidẽ per ſolum myſterium in cruce celebratum, damnatum eſt.

Libertas hominis. Illa enim libertas quæ eſt in facultate hominis, ſita eſt in eo, vt diabolo reſiſtere poſsit, nõ autem vt poſsit planè dominari affectionibus. Nam niſi dominus ædificauerit domũ, inquit, & cuſtodierit ciuitatẽ: fruſtra vigilat, qui cuſtodit: & fruſtra laborat, qui ædificat. (Pſalm. 126.a.) Impoſsibile enim eſt, eum ambulare ſuper aſpidem & baſiliſcum, & conculcare leonem & dracone͂, qui priùs, quatenus homini poſsibile eſt, non expurgatus fuerit & roboratus ab eo qui dixit apoſtolis, Ecce, dedi vobis poteſtatẽ calcãdi ſuper ſerpẽtes & ſcorpiones, & ſuper omnẽ virtutem inimici. (Luc. 10.c.) Si enim poſſet humana natura, abſq; armatura ſancti ſpiritus, ſtare aduerſus

" insidias diaboli, minimè dictũ fuisset ab apostolo, Deus Roma.
" us autẽ pacis conteret Satanã sub pedibus vestr brevi. 16.c.
" ui. Et rursum, Quem dominus interficiet spiritu oris
" sui. Quapropter etiã iussi sumus deprecari dominum, 2.Thessa. 2 b.
" Ne nos inducas in tentationem, sed libera nos à malo. Matt.6.b
Nisi enim beneficio præstãtioris auxilij, ab igneis telis, nequißimi liberati, consecuti fuerimus adoptionem filiorum, nullius est momenti cõuersatio nostra: vt qui procul absimus à virtute diuina. Quicũque ergo desiderat fieri particeps gloriæ diuinæ, & in principe sui animi facultate, tanquã in speculo, Christi formã intueri, debet insatiabili amore atq; inexplebili desiderio ex toto corde et virtute, nocte ac die implorare potentißimũ dei præsidium: quod nemo consequi potest, vt antea dixi, nisi priùs abstineat à delicijs huius mũdi, & desiderijs quæ suggerũtur ab aduersaria potestate, quæ lucis est expers, effectrix nequitiæ, ad bene agendũ minimè conueniens, ac prorsus aliena. Quamobrẽ si discere cupis, qua causa, cùm essemus in honore creati, & in paradiso constituti, tandẽ cõparati sumus cũ iumẽtis insipiẽtibus, & illorũ similes facti, ab immaculata gloria lapsi: scito quod per inobediẽtiã serui affectionũ carnis effecti, exclusimus nosipsos à beata regione viuẽtium: & in captiuitatẽ redacti, sedemus adhuc iuxta flumina Babylonis: & quia detinemur adhuc in Ægypto, nondum hæreditario iure poßidemus terram promißionis fluentem lac & mel. Nondum compisti sumus in fermento synceritatis, sed " versamur adhuc in fermento nequitiæ. Nondum cor nostrũ aspersum est sanguine diuino. Adhuc enim tene

tur vinctum inferni laqueo & hamo malitiæ. Nondũ accepimus exultationem salutaris Christi. Nam adhuc in nobis radicatus est aculeus mortis. Nondum induimus nouum hominem, qui secundum deum creatus est in sanctitate, quia nondum exuimus veterem hominem, qui corrumpitur secundum desideria erroris. Nondum gestantes imaginem cælestis, cõformes facti sumus gloriæ illius. Nondum adorauimus deum in spiritu & veritate: quia peccatum regnat in mortali corpore nostro. Nondum contemplati sumus incorruptibilis diuinitatis gloriam, quia torquemur adhuc à tenebrosa nocte. Nondum induimus arma lucis, quia nondum exuimus arma, tela, & opera tenebrarum. Nondum per mentis renouationem transformati sumus: adhuc enim configuramur huic seculo per mentis vanitatem. Nondum cum Christo glorificati sumus: quia nõ compatimur cum illo. Nondum illius stigmata portamus in corpore nostro, versantes in mysterio crucis Christi: adhuc enim viuimus in affectionibus & appetitionibus carnis. Nondum hæredes dei, & Christi cohæredes euasimus: quia spiritus seruitutis, & non adoptionis, viget adhuc in nobis. Nondum facti sumus templum dei, & habitaculum spiritus sancti: quia sumus adhuc templũ idolorũ, & receptaculum spirituũ nequitiæ, propter animi impetũ ad affectiones procliuem. Re enim vera nondũ adepti sumus synceritatem morum, & splendorem animi. Nondum digni sumus habiti rationali ac sine dolo lacte, & intellectus cremento. Necdum illuxit dies, aut lucifer ortus est in cordibus nostris. Nondum potimur sole iusti-

tiæ, nec adhuc illius radijs fulgemus. Nondum *similitudinẽ domini accepimus, nec participes diuinæ naturæ sumus facti.* Nondum *euasimus in veram purpuram regiam, nec in germanã imaginem diuinam.* Nõdũ *vulnerati sumus amore diuino, nec spiritali charitate sponsi percußi.* Nondum *societatem indicibilem cognouimus, nec virtutẽ & pacem sanctimonia præditam perspeximus.* Et *vt omnia cõcludam, nondum sumus genus electum, regale sacerdotium, gẽs sancta, populus peculiaris: quia sumus adhuc serpentes & genimina viperarũ.* Quomodo *enim serpentes non essemus, qui reperimur adhuc in inobedientia, per serpentem inuecta, & non in obedientia dei?* Propterea *quomodo calamitatem pro dignitate lugeam, nõ inuenio: & quo pacto cum lachrymis inuocare debeam illum qui potest habitantem in me errorem abigere, ignoro?* Quomodo *verò cantabo canticum domini in terra aliena?* Quomodo *deflebo* Ierusalem*?* Quomodo *seruitutem duram* Pharaonis *effugiam?* Quomodo *relinquam incolatum obscœnum?* Quomodo *diram tyrannidem repudiabo?* Quomodo *egrediar ab Ægypto?* Quo *pacto transibo mare rubrum?* Quomodo *desertũ ingens peragrabo?* Quomodo *non interibo, morsus à serpentibus?* Quomodo *alienigenas superabo?* Quomodo *delebo gentes habitantes apud me?* Quomodo *excipiam in tabulis meis eloquia diuinæ legis?* Quomodo *spectabo veram columnam lucis ac nubis manantis à spiritu sancto?* Quomodo *vescar manna deliciarum æternarum?* Quomodo *bibam aquam è petra viuifica?* Quomodo *Iordane transmisso terram promißionis*

opimam ingrediar? Quomodo videbo principem exercitus domini, quẽ conspiciens Iesus filius Naue prostratus confestim adorauit? Nisi enim versatus in his omnibus, habitantes in me gentes deleuero, nequaquã ingressus quiescam in sanctuario dei, nec particeps fiam gloriæ regis. Quamobrem elabora diligenter, vt filius dei reprehensione carens efficiaris: & in illam requiem ingrediare, quò pro nobis præcursor Christus introijt. Elabora, vt describaris in ecclesia cælesti, cum primogenitis: vt inueniaris in dextra magnificẽtiæ altißimi. Elabora, vt intres in sanctã ciuitatem pacis plenam, & supernam Ierusalem: vbi etiam est paradisus. Nam admirandis ac beatis speciminibus non aliter dignus existimabere, nisi noctu diúque lachrymas emittas, secundũ opinionẽ illius qui dicit, La-

Psalm. 6.b. " uabo per singulas noctes lectum meum, & lachrymis

Psalm. " meis stratũ meũ rigabo. Nõ enim ignoras, quòd hi qui

125.a. " seminant in lachrymis, in exultatione metẽt. Propter-

Psalm. " ea fidẽter inquit propheta, Lachrymas meas ne sileas.

38.b. " Et iterũ, Posuisti lachrymas meas in cõspectu tuo, sicut

Psalm. " & in promißione tua. Et illud, Fuerũt mihi lachrymæ

55.b. " meæ panis die ac nocte. Et in alio psalmo, Potũ meum

Psalm. " cum fletu miscebã. Nã lachryma quæ verè ex summa

41.a cõtritione & angustia cordis effunditur, per agnitio-

Psa 110.b nem veritatis, cũ ardore viscerũ, cibus est animæ qui paratur ex pane cælesti. Cuius ex testimonio saluatoris, maximè particeps fuit Maria, quæ sedit iuxta pedes domini plorãs. Inquit enim, Maria optimã partẽ

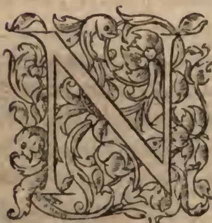
Luc. " elegit, quæ nõ auferetur ab ea. O preciosas illas marga

10.g. " ritas in defluxione beatarũ lachrymarũ. O rectũ illũ

& obsequiosum auditũ. O virilẽ ac sapientẽ animũ. O acumen spiritus amoris domini, erga spõsum immaculatũ vehementer affecti. O stimulũ desiderij animæ erga deũ Verbũ. O societatẽ arctã sponsæ erga spõsum cælestẽ. Imitare hãc, ô fili, imitare inquã, nihil aliud
„ spectans, præter eũ solũ qui dixit, Ignẽ veni mittere in Luc. 12.f.
„ terrã: & quid volo, si iã accẽsus est? Est enim ardor spiritus viuificãs & accẽdẽs corda. Et ob id ignis ille diuinus & expers materiæ, illuminat animas, & eas probare cõsueuit, tanquã genuinum aurũ in camino: vi- Deuter.
„ tium autem consumere, veluti spinas & stipulam. Nã 4.d
„ deus noster ignis consumens est, dans vindictã in flam Heb. 12.
„ ma ignis, ijs qui non nouerunt eum, nec obediunt euan d.
„ gelio eius. Ille ipse ignis vim suã exercuit in apostolis, 2. Thess.
quando loquebãtur linguis. Ignis ille per vocem lumi- 1.c.
ne Paulum circũdans, mentem quidẽ illius illuminauit, sensum autẽ visus eius hebetauit. Neq; enim sine carne conspexit vim luminis illius. Ignis ille visus est Mosi in rubo. Ignis ille in specie currus rapuit Eliã à terra. Huius ignis efficaciã quærẽs beatus Dauid, dice
„ bat, Proba me domine, & tẽta me. Vre renes meos & Psal. 25 2.
„ cor meũ. Ignis ille cor Cleophæ ac socij eius inflãmabat cùm saluator colloqueretur cum illis post resurrectionẽ. Vnde angeli quoque ac ministratorij spiritus, huius ignis splendore sunt præditi, secundũ id quod dictũ est,
„ Qui facit angelos suos, spiritus: et ministros suos, ignẽ Psalm.
„ vrentem. Ille idem ignis trabẽ interioris oculi consu- 103.a.
„ mens, purũ reddit animũ: vt recepta naturali faculta Hebr. 1.b
te vidẽdi, perpetuò cõspiciat mirabilia dei, ex eius sen Psalm.
„ tẽtia, q̃ ait, Reuela oculos meos et cõsiderabo mirabi- 118.c.

» *lia de lege tua. Ille itaque ignis fugat dæmones, tollit peccata, resuscitandi vim habet, confert immortalitatem, sanctas animas illuminat, ac firmat facultates rationales. Hunc igitur ignẽ deprecemur, vt ad nos perueniat: quò semper in lumine ambulãtes, nunquã vel tantisper offendamus ad lapidem pedem nostrum: sed tanquã luminaria in mundo apparentia, verbũ æternæ vitæ retineamus: vt bonis diuinis fruentes cum domino in vita requiescamus, glorificãtes patrem, & filium, & spiritum sanctũ, cui gloria in secula. Amen.*

DE DIGNITATE, FACVLTATE, ET OPERATIONIBVS *animæ: & qua ratione tentetur à diabolo, & ab eo liberetur.* HOMILIA XXVI.

E *perfunctoriè, dilecte, perpendas intellectiuam animæ substãtiam. Vas quoddã preciosum est anima immortalis. Specta, quantum sit cælum, quantáve terra: nõ tamen in eis acquieuit deus, sed in te dũtaxat. Intuere dignitatem ac nobilitatem tuam: nempe dominum non per angelos, sed in sua ipsius persona venisse, pro te legatione fungentem, vt te vulneratum ac perditum reuocaret, primámque tibi formationem Adami puri redderet. Nam homo dominus erat omnium inferiorũ quæ sub*

cælo sunt, facultatem habens affectiones discernendi, alienus à dæmonibus, purus à peccato & vitijs, erátq; similitudo dei: sed per trãsgreßionẽ interijt, vulneratus ac morti traditus: Satanas enim mẽtem tenebris obduxit: aliquatenus ita se habet, aliquatenus viuit, discernit, ac voluntate præditus est. INTERROGATIO. Nónne spiritu sancto adueniente naturalis etiam appetitio extirpatur vnà cum peccato? RESPONSIO. Antea dixi, simul euelli peccatum, hominémque recipere primam formationem Adami puri. Hic tamẽ per virtutem spiritus ac regenerationem spiritalem progreditur ad excellẽtiam Adami primi, eóque præstantior euadit, quòd deificatur homo ille. INTERROGATIO. An Satanas ad certum modum laxatur, an pro libidine impugnat? RESPONSIO. Impetus illius non solùm fertur aduersus Christianos, sed etiam in idololatras, ac vniuersum mundum. Ideóque si concederetur ei bellum inferre pro voluntate, omnes equidem deleret. Cur? Nempe quòd in eo versatur eius opus ac desiderium. Itaque sicuti figulus vasa missurus in fornacem, temperatè illam accẽdit, non intensè: ne cocta plusquã decet, elidantur: nec remißè, ne cruda dissoluantur: itidem si argentarius atq; aurifex ad certum modum ignem mittit: si enim excedat ignis, soluitur aurum & argẽtum, liquefit & perit: si denique mens humana nouit seruata proportione adaptare onera iumento, camelo, aut alij cuipiã animali, quatenus ea ferre potest: quanto magis deus, qui nouit hominum vasa, varijs modis laxat aduersariã potestatẽ? Quemadmodũ verò terra cùm sit vna,

hæc tamẽ est ſaxoſa, illa verò pinguis: & alia quidem idonea est ad plantãdas vites, alia ad ſerẽdum frumẽtum & hordeum: ita varia ſunt hominum corda atque voluntates. Hunc *etiam in modum chariſmata deſurſum conferuntur: huic quidem donatur administratio verbi, illi verò diſcretio, alij gratiæ ſanitatum.* Nouit *enim deus, qua ratione quis poßit diſpenſare: & ita diuerſa confert chariſmata.* Itidem *ad bella certo modo, & quatenus homo ſuſcipere poteſt ac ſuſtinere, hactenus laxatur aduerſaria poteſtas.* INTERROGATIO. *Manétne in ſua natura, qui diuinam virtutem ſuſcepit, ac in parte mutatus eſt?* RESPONSIO. *Quò poſt acceptam gratiam probetur voluntas, quò tendat, cuíve cõſentiat, natura remanet eadem: durus in duritia, læuis in læuitate. Accidit porrò plebeium quempiam ſpiritaliter regenerari, ac mutari in virum ſapientem, cui innoteſcant vel occulta myſteria: natura tamen imperitus eſt.* Alius *natura durus ſuã ipſius voluntatem confert ad cultũ diuinum, qui recipitur etiam à deo: natura verò ſuam ſeruat duritiem, cùm tamen ſit deo gratus.* Alius *eſt bonis moribus, æquus, probus, qui ſeipſum deuouet deo: hunc quoque dominus excipit: illum verò gratum non habet, qui bonis in operibus non perſeuerat.* Quandoquidem Adæ *tota natura mutabilis eſt tum in bonum, tum in malum, ſuſceptiua mali: quæ tamen ſi velit, non perficiat.* Veluti *membrana in qua ſcribitur, variè, vt libuerit, in ea ſcripſeris, ac rurſum deleueris: recipit enim membrana quamcunque ſcripturam: ſic etiam durus voluntatem ſuã contulit in deũ,*

cõuersus est ad bonum, susceptus est à deo. Deus enim vt suum intimum affectum demonstraret, omnes recipit, omnémque voluntatem. Apostoli quamcunque ciuitatem ingreßi erant, aliquantum temporis in ea morabantur: & ex malè habentibus quosdam sanabant, quosdam verò non. Optabant tamen ipsi apostoli cunctos eorum mortuos ad vitam reuocare, & ægrotos ad sanitatem perducere: at non per omnia fiebat quod volebant. Non enim concedebatur eis peragere quæcunque libebant. Ad eundem modum Paulus cùm detineretur à præfecto gentium, si placuisset gratiæ qua præditus erat, effecisset vt tam præfectus quàm muri effracti essent: vtpote vir habens paracletum: veruntamen demissus est per sportam apostolus. Et vbi virtus diuina, qua fretus erat? Cùm dispensatione fiebant isthæc, vt quibusdam in rebus signa & miracula ederent ipsi, in aliquibus facultate carerent: vt in hisce discerneretur fides credentiũ, & non credentium, liberúmque probaretur arbitrium: ac liqueret, num qui scandalizarentur ob ipsorum in quibusdam infirmitatem. Nam si quæcunque desiderabant, egissent apostoli, vi quadam compulsiua promouissent homines ad cultum diuinum per miracula & arbitrij libertatem, non iam fides aut infidelitas. Christianismus enim lapis est offensionis & petra scandali. Illud porrò non leuiter scriptum est de Iob, quo pacto Satanas exposcebat illum. Nihil enim à seipso perpetrare poterat sine permissu. Sed quid dicit domino diabolus? Da mihi illum in manus, nisi in faciem tibi benedixerit. Hac

Cur apostoli quosdã sanabãt, alios non.

Iob.1.b.

itaque ratione nunc est idem Iob, idem deus, idem diabolus. Eo igitur tempore quo fruebatur auxilio diuino, atque alacris erat, & gratia feruens, exposcebat
Ibidē. » eum Satanas, ac dicebat domino, Quia iuuas illum
» & succurris ei, seruit tibi: dimitte illum, & trade mi
» hi, nisi in faciem tibi benedixerit. Superest, vt, quoniā consolatione recreatur anima, subtrahatur gratia, & tradatur anima tentationibus. Accedit ergo diabolus inferens infinita mala, desperationem, abrenūciationem, cogitationes prauas: affligens animam, vt obscuraret & abalienaret eam à spe quam habebat in deū. Sagax autem anima existens in his malis & afflictione, minimè desperat: verùm quod tenet, tenet: perferénsque omnia quæ per infinitas tētationes ei fuerint illata, ait, Etiam si moriar, ab eo non deficiam. Túmque si sustineat homo vsque in finem, incipit dominus disputare cum Satana. Vides, quanta mala quantásve afflictiones intulisti ei, nec tamen obtemperauit tibi, sed mihi seruit, ac me reueretur. Tū pudore suffunditur diabolus, nec habet vltrà quod dicat. Etenim in Iob si nosset eum in tentationes incidentem perlaturū esse, nec superatum iri, nūquam expoposcisset eum, ne obrueretur verecūdia. Ita nunc etiam, quo ad eos qui sustinent afflictiones & tentationes, pudore suffunditur Satanas, ac pœnitudine ducitur, quòd nihil perfecerit: quia statim dominus incipit ei dicere, Vide, concessi tibi & permisi tentare illum, nunquid præualuisti? Nunquid obsecutus est tibi? INTERROGATIO. An vtique cunctas hominis cogitationes & consilia nouit Satanas? RESPONSIO. Si ver-

ſatur homo cum homine, & nouit quæ ad eum pertinent: túque natus annos viginti, noſti quæ ſunt proximi: nunquid igitur Satanas, qui tecum verſatur à natiuitate, cogitationes tuas ignorat? Iam enim ætatem habet annorum ſexies mille. Non quòd dicamus eum ſcire quid homo facturus ſit, antequam tentauerit illum. Tentat enim tentator, neſcit tamen, obtemperaturúſne ſit ei, an non: donec anima voluntatem ei ſeruam tradat. Neque item dicimus, diabolũ noſſe vniuerſas cordis cogitationes & conceptiones. Nã quemadmodũ arbor multos habet ramos & membra multa: ita cogitationum & conſiliorum ſunt quidam rami, quos comprehendit Satanas: aliæ ſunt cogitationes & conſilia, quæ non comprehenduntur à Satana. Etenim quadam in re potẽtior eſt pars nequam, ad producendas cogitationes: rurſum in re quapiam hominis cogitatio vincit, auxilium ac redemptionẽ accipiens à deo, & contradicit vitio: quadam in re ſuccumbit, in quadam voluntatem habet. Interdum enim feruẽs accedit ad deum, ſcítque Satanas, & intuetur cũ contra ſe niti, neque poteſt hominem cohibere. Quam obrem? Quia voluntatem habet inuocandi deum, habet fructus naturales, nempe vt deum diligat, vt credat, vt inquirat, & tandem illum adeat. Quandoquidem in rebus conſpicuis, agricola terrã exercet: ita ſe habet in re ſpiritali: ſub duplici perſona intelliguntur omnia. Oportet igitur hominem, à voluntate ſumpto initio, excolere terram cordis ſui, & elaborare. Requirit enim deus ab homine laborem, fatigationem, ac operationem: niſi tamen deſurſum apparuerit nubes cæle

stus, & pluuiæ gratiæ, ni hil iuuabit labor coloni. Cæterùm christianismi hoc est iudicium: cùm quis elaborauerit, aut quascunque iustitias peregerit, ita affectũ esse ac si nihil egisset: cũ ieiunauerit, dicere, Nõ ieiunaui: cùm precatus fuerit, Non sum precatus: cũ in oratione perseuerauerit, Non perseueraui, nunc adhuc exercere me ac elaborare incipere debeo. Ac licet iustus sit apud deum, dicere debet, Non sum iustus, neque laboraui, sed incipio quotidie. Per singulos autem dies spem habere debet, gaudium ac fiduciam, de regno futuro & liberatione, dicens, Si non liberatus sum hodie, cras liberabor. Vt enim qui plãtat vineam priusquam aggrediatur laborem, gaudio ac spe ducitur apud se, describítque in animo vindemias, ac reditum supputat, nondum nato vino, & hac ratione laborem suscipit. Spes enim atque expectatio reddunt illũ alacrem ad laborem: tam diúque è re familiari sumptus non paucos facit. Itidem qui domum ædificat, aut terram excolit, de suo multa primùm erogat, spe futuri reditus: non aliter hîc fit, nisi quis præ oculis habeat gaudium ac spem, nempe, Cõsecuturus sum redẽptionem ac vitam, perferre nequit tribulationes, neq; pondus, nec angustam viam suscipere. Spes enim & gaudium si adsint, efficiunt vt ipse laboret ac toleret afflictiones, pondúsque & angustam viam suscipiat. Porrò quemadmodum torris non facilè fugit ignem: ita nec anima vitat ignem mortis, nisi summo labore. At verò sæpenumero Satanas quasi sub prætextu bonarum cogitationum, ex eo scilicet potes placere deo, suggerit animæ, ac furtim eam deducit ad

leuia & in speciem probabilia consilia: quæ clàm deducta discernere nescit, & ita delabitur in laqueum & exitium diaboli. Athletæ autem & decertantis arma commodißima sunt, vt ex animi proposito bellum gerat aduersus Satanam, seipsum oderit, abneget animam suam, ei succenseat, & conterat eam, adhærentibus cupiditatibus resistat, reluctetur cogitationibus, ac secum pugnet. Quòd si exteriùs corpus tuum conserues à corruptione & stupro, intus autem in cogitationibus tuis adulterium aut stuprum committas, adulter es apud deum, neque tibi confert, corpus habere virgineum. Verbi gratia, si iuuenis adolescentulam fraudulentus illecebris deliniens corrumpat, posthac execrabitur eam sponsus, eo quòd adulterata sit: sic & anima corporis expers si societatem ineat cum internum adulterium committente serpente, hoc est cum spiritu nequam, quo ad deum mœchatur. Scriptum est itaque, Omnis qui viderit mulierem, ad concupiscendum eam, iam mœchatus est in corde suo. Matt.5. d *Est enim stuprum, quod ministerio corporis admittitur: est etiam stuprum animæ cum Satana coëuntis. Nam eadem anima vel dæmonum, vel dei & angelorum socia est & soror: quæ si postea adulteretur cum diabolo, nõ est idonea sponso cælesti.* INTERROGATIO. *Quiescítne Satanas interdũ, ac homo liberatur bello: an quãdiu viuit, bello nõ caret?* RESPONSIO. *Satanas bellum gerere nunquã desinit: & quãdiu quis viuit in hoc seculo, & carnem gestat, atten-*

tatur bello. At vbi tela nequã illius ignita fuerint extincta, in quo posthac illic lædere poßit hominem? Et si veniat Satanas in iudicium, homo est amicus regis, controuersiam habens cum aduersario illius: cùm igitur habeat regem sibi propitium & amicum, qui ferat opem ei, nullatenus offendetur. Cùm enim quis penetratis omnibus ordinibus & gradibus transmißis, regi familiaris euasit, hic in posterum à quonam lædetur? In rebus ante oculos positis, sunt vrbes quæ dona & annonas à rege accipiũt: si ergo in obeũdis muneribus sumptum exiguum faciant, nihil damni patiuntur, cùm à rege tanta accipiant & suscipiant: ad eundem modum Christiani licet bello petantur ab hoste, diuertunt ipsi ad diuinitatem, induúntque virtutem ex alto ac requiem: neq; de bello sunt soliciti. Vt enim dominus relicto omni principatu ac potestate corpus induit: ita Christiani induuntur spiritu sancto, & requiete fruuntur. Quòd si bellum etiam ingruat, exteriùs ferit Satanas, ipsi verò tuti sunt interiùs potentia domini, nec Satanam curant. Sicuti tẽtauit ille dominũ in deserto quadraginta dies, quid illi nocuit, quòd exteriùs aggressus est corpus illius? Intùs enim deus erat. Ad hunc modum, Christiani licet exteriùs tentationem patiantur, nihilominus interiùs pleni sunt diuinitate, nec damni quicquam sentiunt. Ad hos verò gradus si quis peruenerit ad perfectam dilectionem Christi, & plenitudinem diuinitatis occurrit: at qui non est eius generis, interiùs adhuc bellum patitur: hora quadam quiescit in oratione, alia hora positus est in tribulatione & bello: ita enim vult dominus: eo quòd

Amici dei extrĩsecus tantũ patiũtur à Satana.

quòd sit adhuc pusillus, exercet illũ ad prælia, ac duæ personæ scaturiũt ab interioribus, lumen & tenebræ, quies & afflictio: precantur in quiete, alia quoque hora afficiuntur perturbatione. Non audis, quid ait Pau
„ lus? Si habuero omnia charismata, si tradidero corpus 1. Corin.
„ meum ita vt ardeam: si linguis angelorũ loquar, chari 13.
„ tatem autẽ nõ habuero, nihil sum. Nã huiusmodi charismata exhortatoria sunt: qui verò in his consistunt, etsi sunt in luce, tamẽ pusilli sunt. Plures enim è fratribus ad hos gradus accesserunt, habuerúntque gratiã sanitatum, reuelationem, prophetiam: quia tamen ad integram charitatem non peruenerunt, in qua vinculum est perfectionis, prosilijt in eos bellum: & cum negligerent, occubuerunt. Si quis autẽ peruenerit ad perfectam dilectionẽ, hic posthac vinctus est, & sub gratiam captiuus redactus. Sin paululum charitatis mensuram attingat, nec eò peruenerit, vt eius vinculis detineatur, talis adhuc obnoxius est timori, bello & casui: ac nisi confirmetur, prosternet eum Satanas. Hac enim ratione permulti aberrarunt à gratia, qua donati erant, existimantes se perfectionem assecutos, dicebant, Sufficit nobis, non egemus: cùm tamen dominus finem non habeat, nec comprehendatur. Neque etiam audent dicere Christiani, se comprehendisse, sed diu noctúque permanent humiliati. Inter ea quæ subiacent oculis, literæ perfectionem assequi nequeũt: quòd nemo scit, nisi scholasticus mediocriter in literis eruditus: ita etiam hîc, deus nulli incomprehensibilis est & immensus, præterquam ijs qui ex eo ipso gustauerunt, quem susceperunt, ac imbecillitatem suam agnoscunt.

Itaque si quis parum doctus rus abeat, vbi sunt idiotæ, existimatur ab illis scholasticus: quia rustici sunt planè, qui diiudicare nesciunt. Ipse verò, qui paucas didicit literas, si se cõferat in vrbem, vbi sunt oratores & scholastici, ante eos comparere non audet, nec verbũ emittere: quia veluti rusticus cẽsetur à scholasticis. INTERROGATIO. *An quis in bello cõstitutus, & in anima duplicẽ personã gerens, peccati nempe & gratiæ, transferatur ex hoc mundo, quò pergit, à duabus partibus detẽtus?* RESPONSIO. *Illuc tẽdit, vbi sitam habet animus intentionẽ, ac vbi collocauit amorem. Debes duntaxat, si tibi obueniat afflictio & bellũ, contradicere, ac odio prosequi. Non enim tuum est, vt eueniat bellũ: odisse tamẽ, tuum est. Túmq; dominus intuens animũ tuum, te decertãtem ac diligentem illũ ex tota anima, hora vna segregat mortem ab anima tua (nõ enim hoc est ei difficile) & assumit te in sinũ suum ac lucẽ. Eripit te horæ momẽto è faucibus tenebrarũ, téq; mox trãducit in regnum suum. Nã deo facile est, horæ momẽto omnia peragere, modò vnicè diligas eum. Etenim deus indiget opera humana, quia socia diuinitatis est anima. Et, vt sæpe diximus in parabola coloni, qui laborat, ac semẽ mittit in terrã, debet desursum accipere pluuiã: alioqui, nisi nubes emerserint, ac flauerint venti, agricolæ inutilis est opera: quia nudum granum subiacet: hoc ipsum in rem spiritalem assume. Si sua tãtùm operatione cõtentus sit homo, nec quicquam suscipiat à sua natura extraneum, non potest domino dignos fructus reddere. Quid porrò est hominis operatio? Abrenun-*

ctare, egredi ex hoc mundo, sustinere in oratione, vigilare, deum ac fratres diligere: hoc proprium est eius. Si autem in sua ipsius actione maneat, nec aliud quippiam speret suscipere, neque animam afflauerint venti spiritus sancti, vel apparuerint nubes cælestes, ac descenderit è cælo pluuia, quæ irriget animam: non potest homo dignos fructus reddere domino. Itaque
» scriptum est, Agricola cum viderit palmitem feren- Ioan.15.a
» tem fructum, purgat eum, vt copiosiorem fructum af-
» ferat: at non ferentem fructum, euellit, & exurẽdum
» tradit. Cæterùm hoc incumbit homini, vt siue ieiunet, siue vigilet, siue precetur, siue boni quippiã agat, cuncta domino adscribat, & vtatur his verbis, Nisi deus corroborasset me, non potuissem ieiunare, aut precari, aut ex hoc mundo egredi. Et ita deus spectans bonum propositum tuum, nempe ea te deo tribuere, quæ natura geris, ipse vicißim sua, quæ spiritalia, diuina, & cælestia sunt, ipsa tibi liberaliter confert. Quinam verò sunt fructus spiritus? Exultatio & lætitia. INTERROGATIO. Sed cũ amor, fides, precatio, sint fructus naturales horũ similes, edisfere nobis, quemadmodũ se habent naturalia, ac item spiritalia. RESPONSIO. Tua, quæ ipse geris, bona quidẽ sunt, et deo grata, sed nõ pura. Verbi gratia, diligis deũ, nõ tamen pfectè: accedit dominus, largitur dilectionẽ immutabilẽ, nẽpe cælestẽ: precaris naturaliter, nõ sine distractionibus ac cogitationibus: cõfert tibi dominus precationẽ mundã in spiritu & veritate. In rebus ante oculos positis, vt plurimũ terra profert ex seipsa spinas: colonus aũt fodit, excolit diligẽter

ac seminat, spinæ tamen etiam non satæ nascuntur & multiplicātur (dictum est enim Adamo, postquā transgressus est, Tribulos & spinas producet tibi terra) denuò colonus exercet terrā, effodit spinas: quæ nihilominus adhuc multiplicātur. Istud spiritaliter accipe. Nā post trāsgreßionem terra cordis producit spinas ac tribulos: operatur homo, elaborat: adhuc tamē spinæ improborum spirituum renascuntur: deinde sanctus ille spiritus succurrit infirmitati humanæ, dominúsq; mittit in terram cordis semē cæleste, ac excolit eam: iacto semine, renascūtur adhuc spinæ & tribuli: iterum dominus ipse necnon homo exercent terram animæ, septémque spiritus nequam ac spinæ oriuntur illic & repullulāt, donec æstas accedat, & excellat gratia, ac desiccētur spinæ ab ardore solis. Etsi enim vitiū inest naturæ, nō tamē vsqueadeo dominatur in eam, aut imperium in eam obtinet. Nam zizania tenellas herbas frumenti suffocare possunt: at vbi per æstatis accessum fructus desiccati fuerint, zizania frumento nihil nocent. Itaque si euenerit, vt sint frumenti puri modij triginta, zizaniorum aliqua permixtio vix apparet, velut pars aliquota sextarij: obruta sunt enim ob maiorem copiam frumenti: ita fit in gratia, cùm donū dei & gratia excelluerit in homine, ísque ditescat in domino, aliqua tamen in parte non absit vitium, nō potest illud hominem offendere, neque vim vllam habet in eum, aut præfecturam: quoniam aduentus domini & prouidentia hanc ob rem est, vt vitio seruientes, obnoxios & subiugatos liberaret, ac peccati victores efficeret ac mortis. Non debent ergo fratres peregri

Genes. 3.c.

num quippiã existimare, si à quibusdam affligantur, vt vindicentur à vitio. Etenim quondã Moses & Aaron, cùm obtinerent sacerdotium, multa pertulerunt: Caiphas autem eorum cathedram tenens, persecutus est & condẽnauit dominum: dominus tamen habẽs in honore sacerdotium, hoc fieri permisit. Itidẽ prophetæ paßi sunt à gente sua persecutionem. Postea Mosi succeßit Petrus, qui nouam ecclesiam Christo, verúmque sacerdotiũ creauit. Iam enim est baptisma ignis ac spiritus, & circũcisio quædam quæ fit in corde. Diuinus enim & cælestis spiritus commoratur in mente. At hi, cùm eßent perfecti, quandiu versabantur in carne, nõ carebant solicitudine, propter arbitrij libertatem: sed cùm metu agebãt, ideóque tentari permittebãtur. Vbi verò peruenerit anima ad ciuitatẽ illam sanctorũ, tũ demũ afflictione tẽtationibúsq; carebit. Illic enim nõ iam est cura, vel afflictio, vel labor, vel senectus, vel Satanas, vel bellum: sed requies, gaudium, pax, & salus. Nam in medio eorum est dominus: qui cognominatur saluator, quia liberat captiuos: cognominatur medicus, eo quòd cælestem diuinámque præbeat medicinam, & affectiones animæ curet, quæ aliquatenus dominãtur homini. Atque vt vno verbo dicam, Iesus est rex & deus: Satanas autem tyrãnus & princeps nequam. Quod reliquum est, deus & angeli eius hominem istum vt peculiarem vendicare volunt in regnũ suũ: itidem diabolus & angeli eius optant illũ sibi appropriare. Quocirca media est anima inter duas hypostases, ac vtrã in partem inclinauerit voluntas animæ, ad eã pertinebit, eiúsq; filius erit. Quẽadmodum

Petrus successit Mosi ad ecclesiã regendã.

autem si pater quispiam mittat filium suum in regionem peregrinã, in qua occurrant ei in via bestiæ: dentúrque ei pharmaca & antidota, vt si insiliãt in eum beluæ aut dracones, iniecto pharmaco interimat illa: hũc in modum vos quoque date operam, vt accipiatis cæleste pharmacum, quod curatiuum est, & antidotum animæ: vt eo perimatis venenosas bestias immundorum spirituum. Non est enim facile, cor mundum poßidere, nisi multo cum certamine & labore, vt homo conscientiam & cor purum habeat, vtque penitus extirpetur vitium. Accidit enim, vt quis habeat gratiam, cuius tamen cor non sit purificatum. Hanc itaq; ob causam ceciderunt, qui lapsi sunt, quòd non crediderũt, post acceptam gratiam superesse cum illis caliginem ac peccatũ. Omnes porrò iusti per angustam viam & afflictionis plenam vsque in finem deo placuere. Abraham cùm esset diues tum secundũ deum, tum secũdum mundum, seipsum terram ac pul-
Ps.21.a " uerem nominabat. Et Dauid, Opprobrium hominum,
" inquit, & abiectio plebis. Et vermis, & non homo. Similiter omnes apostoli & prophetæ, dum malè tractarentur, contumeliis afficiebantur. Dominus ipse, qui via est & deus, cũ non propter seipsum, sed propter te venisset, vt vniuersi boni tibi exemplũ fieret, attende, quam in humilitatem se demisit, formam serui accipiens, cùm sit deus, filius dei, rex, filius regis, donans quidem ipse curatiua pharmaca, sanánsque vulneratos: cùm tamen exteriùs velut vnus vulneratorum appareret. Cæterùm ne spernas dignitatẽ diuinam, dum intueris eum extrinsecus humiliatum, vt

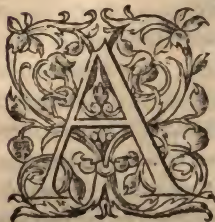
nobis similem: non sua causa, sed nostra, sic apparuit. Perpende, quàm præ omnibus humiliatus erat, ea hora qua vociferabantur, Crucifige, crucifige eum: ac turba concurrebat. Velut in rebus conspicuis, si quis improbus à magistratu sententiam acceperit, post hæc ab vniuerso populo aspernabilis & abiectus habetur: ita dominus hora crucis, tanquam homo moriturus, vilipendebatur à Pharisæis. Quando rursus cõspuerũt vultum eius, & imposuerunt spineam coronam, & colaphis eum ceciderũt, quam humilitatem non superauit? Scriptum est enim, Dorsum meum dedi flagellantibus, nec à turpitudine conspuentium auerti faciem meam, nec genas meas à percutientibus. Quòd si deus tot contumeliis, paßionibus, ac humilitati se subiecit, tu, qui natúra cœnum es, & mortalis naturæ, quãtumcunque fueris humiliatus, nihil cum domino tuo par feceris. Deus tua gratia seipsum humiliauit: tu verò tua ipsius causa non deprimeris, sed extolleris ac superbis. Venit enim vt afflictiones tuas & onera sumeret, & requiem suam tibi conferret: tu verò perferre labores ac pati recusas, quo poßint hac ratione tua vulnera sanitatem consequi. Gloria sit patientiæ, & longanimitati ipsius in secula. Amen.

Luc. 23.c

Isa. 50.c

DIGNITATEM ET STATVM HOMINIS CHRISTIANI *prosequitur, eiúsque liberum arbitrium, permixtis interim vtilibus quæstionibus.*

HOMILIA XXVII.

GNOSCE nobilitatẽ tuã, ô homo, tuámq; dignitatem, q̃ preciosus sis, frater Christi, regis amicus, spõsa sponsi cælestis. Nam qui potuerit ingenuitatem animæ suæ perspicere, hic potentiam ac mysteria diuinitatis cognoscere potest, & inde humilior euadere: quoniam virtute diuina suum ipsius lapsum quis intuetur. Porrò quo pacto transiit ille per passiones ac crucem, & ita gloria donatus est, & sedet in dextera patris: sic te cõpati necesse est, simúlque crucifigi, & inde resurgere, & vnà sedere, & coniungi corpori Christi, & in illo seculo perpetuò simul regnare: si tamen compatimur, vt & conglorificemur. Quicunque enim ipsius vitij propugnacula superare ac transilire potuerint, ingrediũtur in ciuitatem cælestem, tranquillitatis, multorúmque bonorum plenam: vbi spiritus iustorum requiescunt. Huius ergo gratia summopere laborandum est ac decertandum: quia non est æquum, sponsum ipsum tua causa venientem, passum & crucifixum esse: spõsam verò, cuius gratia venit, gloriari & distrahi. Nam si-

Rom. 8.d.

cut in rebus ob oculos positus, si meretrix quæpiam se ipsam turpiter omnibus prostituat: ita etiam anima, quæ cuicũque dæmoni se tradit, corrumpitur ab ipsis spiritibus. Quandoquidem sunt qui peccato vitióque laborant ex proposito, quidam autem præter proposi tum. Quid verò sibi volunt ista? Ex proposito vitiosi sunt hi qui suam ipsorum voluntatem vitio tradiderunt, delectãtur cum illo, amicitiámque contrahunt. Huiusmodi cum Satana pacem habent, nec in cogitationibus bellum gerunt cum diabolo. Qui verò præter propositum, hi habent quidem apud se peccatum ex aduerso pugnans in membris eorum, secundũ apostolum: éstque nebulosa vis & caligo præter votum, non tamen consentiunt in cogitationibus, nec condele ctãtur, aut obtemperant, sed cõtrà dicunt faciúntque, ipsi sibi succensent: qui longè præstantiores ac digniores sunt apud deum, quàm illi qui proprio consilio vo luntatem suã vitio dedunt, & vnà delectantur. Perinde ac si fuerit rex qui nactus puellam quãdam pauperem, pãnosis indutam, non erubescat: sed ablatis sor didis illius indumentis, & nigredinem eius abluat, et splendidis eam induat vestimentis: quam etiam sociã regis constituat, mensæque ipsius & conuiuij partici pem efficiat: ad hunc quoque modum dominus animam vulneratam ac cæsam offendit, præbuit ei medi cinam, exuit eam atris vestimentis ac turpitudine vitiorum, induítque illam regijs, cælestibus, fulgidis, ac gloriosis vestimentis diuinitatis, imposuit ei coronam, & mensæ regiæ sociam fecit, in gaudium & exultationem. Ac veluti si fuerit hortus, in quo sint arbores

fructiferæ per omnia bene olentes, ſint etiam ibi loca varijs modis amœna, planè pulchra, boniq; odoris ac quietis plena: in quem quicũque fuerit ingreſſus, læte tur & quieſcat: ſic in regno ſe habent animæ, cuncti perfundũtur gaudio, lætitia, & pace, reges & domi-
1.Corĩ.» ni ſunt ac dij. Scriptũ eſt enim, Rex regnantiũ, & do-
6.c. » minus dominãtiũ. Quare Christianiſmus nõ eſt quip-
Christianiſmi dignitas piam vulgare: myſteriũ enim hoc magnũ eſt. Ideóque perſpice nobilitatẽ tuam, te vocatũ eſſe ad regiam dignitatẽ, genus electũ, ſacerdotiũ, & gentẽ ſanctã. Myſteriũ enim Christianiſmi alienũ eſt ab hoc mũdo: & gloria regis quæ nũc apparet, ac diuitiæ, terrena ſunt, quæ corrũpũtur & prætereũt. Regnũ autẽ illud & opes, ſunt res diuinæ, res cæleſtes & glorioſæ, quæ nunq̃ prætereũt aut diſſoluũtur. Regnãt enim in cœtu cæle-
Coloſ.c. ſti cũ rege cæleſti: ipſéque primogenitus eſt ex mortuis, necnõ illi primogeniti. Porrò cũ tales ſint electi & ꝓbati apud deũ, apud ſe tamẽ minimi ſunt, ac valde reprobati, quod illis eſt velut naturale ac cõcretũ, vt de ſeipſis nihil ſentiãt. INTERROGATIO. Ignorãt ergo, ſe acceßionẽ aliquã adeptos eſſe, ac præter naturã ſuã aliquid quod nõ habebãt, poßidere? RESPONSIO. Ego verò dico tibi, illos nõ eſſe probatos, nec eſſe in ꝓgreſſu, ac ignorare, ſe poßidere quod nõ habebãt: ſed licet tales ſint accedens gratia docet eos qui promouentur adhuc, nullo in precio habere animas ſuas, ſed abiectos natura ſeipſos exiſtimare debere. Itaque cùm apud deum præclari ſint, apud ſeipſos non ſunt: cúmque ſint in progreſſu & notitia dei, perinde ſunt, ac ſi nihil ſcirẽt: apud deum cum ſint locupletes, ſunt

apud se pauperes. Vt autem Christus, sumpta serui forma, per humilitatem vicit diabolum: sic initio serpẽs per arrogantiam ac superbiam Adamum profligauit. Nunc quoque ille ipse serpens, intus latens in cordibus, per superbiam destruit ac dissoluit genus Christianorum. Quemadmodum enim si quis liber & ingenuus more seculi, ac valde locuples, reditum insuper cogat, & fructus inferat, ille arrogans est, ac sibi ipsi fidit: cúmque sit intolerabilis, omnes calcitrat & colaphis afficit: ita sunt quidã nulla discretione præditi, qui cùm paululum quietis precationísq; fuerint adepti, extolli incipiunt, rebelles esse, atque de alijs iudicium ferre: & hoc pacto delapsi sunt in profundissima terræ. Serpens enim ille qui deturbauit Adamũ per arrogantiam dum diceret, "Eritis sicut dij: ipse nunc quoque in cordibus suggerit arrogantiam his verbis, Perfectus es: sufficit tibi, factus es locuples, nullius indiges, beatus es. Sunt porrò alij in morem seculi pollentes opibus, quas dum cumulant, è fructuum copia, continent seipsos in discretione, non gloriantur, neque extolluntur: sed sunt æqui, quia norũt, post vbertatem venturam sterilitatem. Et contrà cùm in damnum & sterilitatem inciderint, non anguntur, sed æqui manent: quoniam sciunt denuò successuram vbertatem, & in his plurimum exercitati non obstupescunt, neque de prouentu aut fertilitate superbiunt: neque si damnum occurrat, sunt attoniti. Igitur Christianismi ratio est huiusmodi, gustare veritatem, edere ac bibere de veritate, quod quidem facere licet pro viribus & facultate. Quẽadmo

Gene.3.a

dum si quis sitibūdus de fonte bibere incipiat, & inter potandum à quopiam abstrahatur, qui nō permittat impleri quantum velit: postea vehementius inardescit, quia gustauit aquam, ac studiosius expetit: sic & in re spiritali, gustat quis ac sumit de cibo cælesti, tum inter gustandum subtrahitur, nullúsque dat ei vt satietur. INTERROGATIO. *Quamobrem impleri non conceditur?* RESPONSIO. *Nouit dominus imbecillitatem hominis, nempe confestim extolli solere, propterea subtrahit, & hominem exerceri iactarique permittit. Nam si te modicum accipientem tolerare nemo potest, sed intumescis, quāto magis si quis tibi concederet prorsus ad satietatem, nemo te ferret? Atqui deus perspectam habens infirmitatē, te cùm moderamine tribulationibus exponit, vt humilis euadas, ac studiosior inquirendi dei. Etenim iuxta morem seculi, mendicus quidam cùm reperisset marsupium aureis plenum, præ læuitate proclamare cœpit, Inueni marsupium: diues sum. Tum audiuit ex rumore, qui perdiderat, ac recepit illud. Diues alius arrogans factus est, & calcitrare cœpit, omnésque cōtumeliis afficere, & super quosdā efferri: quod cùm audisset rex, facultates eius publicauit. Ita se habet in re spiritali: vbi nonnulli modicū quietis acceperint, administrare nesciunt: sed perdunt etiam id quod adepti sunt. Tentat enim eos peccatū, ac tenebris obducit animum eorum.* INTERROGATIO. *Qua ratione nonnulli, postquam sunt à gratia visitati, labūtur? Nónne Satanas multo imbecillior demonstratur? Nam vbi dies, quî potest nox esse?* RESPONSIO. *Non*

quòd extinguatur gratia, vel infirmetur: sed vt liberum arbitrium tuũ ac libertas probetur, quò vergat, permittit te vitio: túque rursus voluntate appropinquans domino, admoneris vt perpendas gratiam. At
» quo pacto scriptum est, Spiritum nolite extinguere: si ipse inextinguibilis est & lucidus? Tu verò voluntate tua negligens ac non consentiens, extingueris à spiritu. 1.Thessa. 5.c.
» Eodem modo dicit, Nolite contristare spiritum sanctũ
» dei, in quo signati estis in diem redemptionis. Vides, in tua voluntate positum esse, ac libero tuo arbitrio, vt honore afficias spiritum sanctum, & non angas. Ego verò dico tibi, etiam perfectis Christianis, qui captiuati sunt & inebriati in bonum, inesse arbitrij libertatem, vnde infinitis malis examinati cõuertuntur ad bonum. Sicuti cùm fuerint quidam dignitate, opibus, ac nobilitate pollentes, qui propria voluntate atque proposito, relictis facultatibus, nobilitate, ac dignitatibus suis abeant, & induant sordida & vilia vestimenta, & ignominiam pro gloria, sintque calamitosi & abiecti, hoc relictum est ipsorum propriæ voluntati. Ego autem tibi dico, vel ipsos apostolos, qui cõsummati erant in gratia, non fuisse prohibitos à gratia, quo minus agerent quæ vellent: etiam si illi ipsi committere voluissent quæ gratiæ displicebant. Nam boni malíque capax est natura nostra: ac potestas aduersaria exhortandi vim habet, nõ cogendi: in reliquo liberum habes arbitrium inclinandi quò libuerit. Non animaduertis, Petrum reprehẽsum fuisse, Paulúmque abeuntem arguisse illum: qui quanuis talis esset, adhuc reprehensibilis erat? Paulus quoq; spiritalis cum esset, Ephe.4.g Arbitriũ liberum.

propria voluntate altercationem iniit cum Barnaba:
" *ac exacerbati discesserunt ab inuicem. Itaque, inquit idem, Vos qui spiritales estis, huiusmodi instruite in*
Galat. " *spiritu lenitatis: considerans teipsum, ne & tu tente-*
6.2. " *ris. Ecce tentantur spiritales: quia superest adhuc arbitrij libertas, instantque aduersarij, quandiu fuerint in hoc seculo.* INTERROGATIO. *Non poterãt apostoli peccare, si voluissent: an etiam ipsa voluntate potentior erat gratia?* RESPONSIO. *Peccare quidẽ nõ poterãt, quia nõ extollebãtur, cũ essent lumine ac tali gratia præditi. Nõ tamẽ dicimus, in illis infirmam fuisse gratiã: verùm dicimus, gratiam vel ipsis spiritalibus perfectis permittere, vt habeant suas voluntates, ac facultatẽ agendi quæ libuerint, & quò voluerint inclinandi. Ipsa quoque natura humana, licet infirma, etiã si illi bonũ insit, facultatẽ habet versatilem. Quemadmodum si quidam omnimodam armaturam, thoracem & arma fuerint induti, quod ad reliquum attinet, intus sunt protecti, nec irruent in eos hostes: aut si irruerint, in eorum voluntate situm est, vt vtantur armis, decertent ac reluctentur hostibus, & victoriã referant: aut cum hostibus oblectentur, & pacẽ ineant, ac non dimicent, licet habeant arma: sic etiam Christiani perfectũ robur induti, armáque cælestia habentes, si velint, delectãtur cũ Satana, & pacẽ cum eo contrahunt, nec præliantur. Versatilis enim est natura, ac si quis velit, euadit filius dei: sin cõtrà, filius perditionis: eo quod permaneat liberũ arbitriũ. Aliud est, de pane & mẽsa verba facere: & aliud edere ac sumere dulcedinẽ panis, vt inde corroborẽtur om*

nia membra. Aliud est verbo tenus disputare de potu suauissimo: & aliud abire, & ex ipso fonte capere, ac ipso gustu suauissimi potus impleri. Aliud est sermonẽ habere de bello, strenuus athletis ac bellatoribus: & aliud abire quempiã in aciem bellicã, & cum hostibus cõmittere, ingredi, egredi, accipere, dare, et victoriã referre. Ad hunc modũ se res habet in spiritalibus. Aliud est, notitia quadã & intellectu sermones explicare: & aliud, in hypostasi, opere, certitudine, & in interiori homine & animo habere thesaurũ, gratiã, gustum, & efficaciã sancti spiritus. Nã qui verba nuda proferunt, ducuntur imaginationibus, & intumescunt animo suo. Sermo enim meus, inquit, & prædicatio mea nõ in persuasibilibus humanæ sapiẽtiæ verbis, sed in ostensione spiritus & virtutis. Et iterum alibi dicit, Finis præcepti est charitas de corde puro, & conscientia bona, & fide non ficta. Qui talis est, nõ labitur. Multis enim qui deum inquisierant, aperta est ianua: qui viderunt thesaurum, & introierunt in illum. Et cum exultarent, dicentes, Reperimus thesaurum: clausit illis fores. Cœperunt vociferari, lugere, & indagare, Thesaurum nacti sumus, ac perdidimus. Quandoquidem cum dispensatione subducit se gratia, vt maiore studio inquiramus. Patefit enim thesaurus, pro modo indagantis. INTERROGATIO. *Cum dicant nonnulli, post acceptam gratiam, transire quempiam à morte in vitam, potéstne quis illuminatus habere sordidas cogitationes?* RESPONSIO. *Scriptum est, Cùm spiritu cœperitis, nunc carne cõsummamini. Iterum autem ait, Induite*

1. Corin. 2.a.

1. Timot. 1.a.

Gala. 3. a

Ephe. 6. b

cùm esset confessor, inita pace postea solutus est: erátque nomine insignis, vtpote cuius offuso fumo palpebræ offensæ fuerát. Hic *alioqui gloria illustris, cùm vocaretur ad preces, accipiebat frumentum, quod dabat puero suo: eóq; redacta est mens eius, ac si nunq̃ audijsset verbũ dei.* Alius *persecutionis tẽpore corpus suum præbuit, ac cũ suspẽsus esset & efferbuisset, postea cõiectus est in carcerẽ.* Huic *igitur ministrabat quædã iuxta fidẽ canonica, cũ qua familiaritate contracta, existẽs adhuc in carcere, lapsus est in stuprũ.* Animaduerte, *quo pacto ceciderũt tum diues qui facultates suas vẽdiderat, tum is qui corpus suum tradiderat in martyrium.* Alius *sagax pugil, qui mecum domi manebat, & mecum precabatur, vsqueadeò gratia locuples erat, vt inter orandum iuxta me compungeretur: feruebat enim in illo gratia.* Ipsi *quoque donata erat gratia sanitatum: nec dæmones duntaxat expellebat, sed manibus & pedibus vinctos & grauibus morbis affectos per impositionem manuum curabat: postea cùm negligenter se gereret, gloria celebratus à mundo, cum quo se oblectabat, in superbiam elatus est, ac delapsus est in ipsa profundißima peccati.* Attende *eum qui etiam gratia sanitatum pollebat, cecidisse.* Vides, *quomodo ruant, antequam ad mensuram charitatis perueniant.* Qui *enim charitatem assecutus vincitur & inebriatur, hic absorbetur & captiuatur in alium mundũ, quasi naturam propriã nõ sentiat.* INTERROGATIO. *Quid est,* Quæ *oculus nõ vidit,* " *nec auris audiuit, nec in cor hominis ascenderũt?* RESPONSIO. *Illo tẽpore magnates, iusti, reges & pro-* 1. Cor in. 2. c.

*phetæ nouerant venturum esse redemptorem: at passurum esse, crucifigēdum, ac sanguinem in cruce fusurū, non norant, nec audierant: neque in animum eorum ascenderat baptisma futurum ignis ac spiritus sancti: item offerendum esse in ecclesia panem & vinum, exemplar exhibens carnem ipsius & sanguinem: sumentésque de pane visibili, * spiritaliter carnem domini edere: apostolos quoque & Christianos suscepturos paracletum, & induendos virtute ex alto, ac deitate implendos: animas etiam compinsendas esse cum spiritu sancto: hoc ignorant reges & prophetæ, nec in cor eorum ascenderat. Nunc enim Christiani aliter ditescunt, ac desiderijs feruntur in deitatem. At licet tali gaudio perfundantur & consolatione, sub timore tamen degunt ac tremore.* INTERROGATIO. *Sub quo metu ac tremore?* RESPONSIO. *Ne aberrent in aliquo, sed consentiant gratiæ. Quemadmodum si quis habēs thesauros, proficiscatur ad loca in quibus sunt latrones, gaudet quidē propter opes & thesaurū: nihilominus metuit, ne quo pacto latrones irruāt, ac deprædētur illū. Itaq; perinde est ac si manibus suis proprium corpus gestet. Ecce enim quantū ad ea quæ vidētur, omnes renūciauimus, peregrini sumus, nihil poßidemus, priuati sumus societate carnali: in reliquo vide corpus ad orationem collocatum esse, debent fratres attendere, num mens etiam cum corpore consonet: sicut in mundo, artifices & architecti habent vt plurimum corpus itidem & animum alligatum ad artem noctu diúque. Tu ergo qui peregrinum habes corpus ab hoc mun-*

Oblatio Eucharistiæ.

* id est nō visibili modo & eo quo editur alia caro, sed spiritali & inuisibili.

do, perpende teipsum, num etiam mentem habeas alienam ab hoc seculo, ac non occuparis in mundo. Quilibet enim secularis miles aut mercator vbi corpus habet, ibi quoque mentem habet illigatam, ibique the-
„ saurus eius est: quia scriptũ est, Vbi thesaurus, ibi etiã Matt.6.c
„ cor. Reliquum est, quali thesauro deditus sit animus tuus: an totus planè deo, nécne? sin minus est, dicatis mihi, quid obsit. Profectò Satanas & dæmones sunt spiritus nequam, qui occupant animũ, & animam inuoluunt. Perplexus enim diabolus habens machinas, fores triplices, ac versutiam nõ paucã, animæ pascua cogitationésque occupat, nec permittit rectè precari & accedere ad deum. Nam ipsa natura potest esse particeps dæmonum ac spirituum nequitiæ, itidem angelorum ac spiritus sancti: templum est Satanæ, & templum sancti spiritus. Superest, vt animum vestrum expendatis, fratres, cuiusnam estis participes, angelorum an dæmonum: cuius templum & domicilium estis, dei an diaboli: quali thesauro cor sit plenũ, gratiæ an Satanæ. Idcirco tanq̃ domum fœtoris & stercoris plenã, illud purgari planè cõuenit & exornari, quouis odore bono & thesauris impleri: vt pro Satana veniat spiritus sanctus, ac requiescat in animis Christianorum. Cæterùm non statim vt quis audiuit verbum dei, quamprimùm fit bonæ partis. Si enim audiendo simul efficeretur partis bonæ, nequaquã extitissent certamina, aut bellorũ occasiones, aut cursus: sed sine labore, modò audisset, peruenisset ad quietem ac mensuram perfectam. At non ita se res habent. Tollis enim hominis volũtatẽ, dũ hoc inquis, &

negas repugnātem facultatem esse, quæ luctatur cum animo. Nos autem dicimus, eum qui verbum audit, venire in compunctionem: deinde per dispensationem subducente se gratia, ad vtilitatem hominis, in exercitationem & disciplinā militarem ingredi: tum luctari, & inire certamē aduersus Satanam, ac multo cursu pugnáq; reportata victoria, Christianum fieri. Nā si quis ex auditu solo, sine labore ad bonam partem pertineret, etiā qui spectaculis theatralibus oblectantur, & scortatores, ibunt in regnum & vitam, quam profectò nemo dabit illis citra laborem & pugnam: quoniā angusta via est & afflictionis plena. Per hanc durā viam incedere, sustinere, & affligi necesse est, & ita vitam ingredi. Nam si absque labore feliciter agere liceret, Christianismus vltrà non esset lapis offensionis & petra scandali: nec fides & infidelitas. Præterea constituis etiam hominem immutabilem tum ad bonum, tum ad malum. Etenim ei qui mutari potest in vtranque partem, liberúmque arbitrium habenti, lex data est, vt bellum gerat aduersus contrariam potestatem. Fixæ enim & immutabili naturæ lex nō imponitur. Quandoquidem sol, cælum, terráve nulla lege tenentur: quia creaturæ sunt ligatæ naturæ: vnde nec præmio, nec supplicio sunt obnoxiæ. Honor enim & gloria præparata est ei, quod conuerti potest ad bonum: contrà verò gehenna suppliciúmque præparatū est eidem mutabili naturæ, quæ potest vitare malam, & vergere ad bonā & dexteram partem. ecce illum ais esse ligatæ naturæ. Insuper virum bonum non facis laude dignum. Nam natura mansuetus & bonus non

est dignus laude, quanuis sit optatus. Nõ enim laudabile est, quod non est ex proposito bonum, licet sit gratum. Ille siquidẽ laude dignus est, qui cùm liberam habeat voluntatem, proprio studio, non sine certamine pugnáq; , amplectitur quod bonũ est. Veluti si ex acie Persarum atque Romanorum duo prodeant adolescentes pennati, viribus æquales, qui luctẽtur: ita aduersaria potestas & mens, in sese pollẽt æqualiter: parémque facultatem habet Satanas adhortãdi & illiciendi animam ad voluntatem suã, ac ex aduerso anima repugnãdi & in nullo obsequẽdi. Exhortari enim possunt ambæ facultates, tum ad bonũ, tum ad malũ, nõ tamen necessariò cõpellere. Huic igitur arbitrio diuina datur remuneratio, potéstque certando arma de cælo sumere, quibus extirpabit & vincet peccatum. Nam contradicere quidem peccato potest anima, sine deo verò superare & euellere vitium nequit. Cæterùm qui aiunt peccatum esse veluti strenuum gigantem, animam autem velut pusionem, non rectè dicũt. Si enim res essent adeò dißimiles, vt peccatum sit gigas, anima verò pusio, iniquus esset legislator, qui sanciuit, vt homo certamẽ ineat aduersus Satanam. Hoc porrò fundamentum est viæ ducentis ad deum, in patientia multa, in spe, in humilitate, in paupertate spiritus, in mãsuetudine viã vitæ peragere. Et per hæc potest quis in seipso consequi iustitiã: dicimus autem iustitiam, ipsum dominum. Hæc enim præcepta, quæ iubent in hunc modum, sunt tanquam lapides miliares fixi, & signa viæ regiæ, quæ deducit inambulantes ad ciuitatem cælestem. Ait enim, Beati pauperes Matt. 5. a

" spiritu. Beati mites Beati misericordes. Beati pacifi-
" ci. Hunc dicito esse Christianismum. Quòd si quis hac via non ambulet, errat per deuia, malóque fundamento vtitur. Gloria miserationibus patris, & filij, & spiritus sancti in secula. Amen.

DESCRIBIT AC DEPLORAT CALAMITATEM

animæ, in qua propter peccatum non habitat Christus.

HOMILIA XXVIII.

QVEMADMODVM deus olim infensus Iudæis tradidit Ierusalem hostibus in spectaculum, & dominati sunt eis qui oderant illos, nec erat ibi amplius festũ neq; oblatio: sic etiã iratus in animã obtrãsgreßionẽ mandati, tradidit eam hostibus, dæmonibus & affectionibus: qui cum seduxissent eam, penitus deleuerũt: nec illic agebatur vltrà dies festus, nec incensum aut oblatio deo offerebatur, plenáque in vijs erant eius insignia diris bestijs, ac spiritus reptiles nequitias in ea dissoluebant. Ac veluti domus, nisi dominum inhabitantem habeat, tenebrosa, vilis & probrosa redditur, & impletur sordibus atque stercoribus: ad eundem quoque modum anima quæ non habet in seipsa do-

minum suum cum angelis exultantem, tenebris peccati, affectionum turpitudine, & omnimoda ignominia repletur. Væ viæ in qua nemo ambulat, nec audit in ea vocem hominis: quia receptaculum est bestiarum. Væ animæ, cùm in ea non incedit dominus: vt ex ea excutiat voce sua spiritales bestiás nequitiæ. Væ domui in qua non habitat dominus. Væ terræ cùm non habuerit colonum, qui exerceat illam. Væ naui gubernatore carenti: quoniam à fluctibus & tempestate maris agitata perit. Væ animæ, cùm verum gubernatorem Christum in se non habuerit: quoniam in acerbißimo mari tenebrarum versatur: & ex procellis affectionum fluctuans, & à spiritibus nequißimis, velut tempestate iactata, tandem consequitur interitum. Væ animæ, cùm non habuerit Christum, qui accuratè excolat illam, vt bonos fructus spiritus referre valeat: quia, cùm sit deserta, spinis ac tribulis referta, tandem exustionem ignis pro fructu decerpit. Væ animæ, cùm dominum suum Christum habitantem in seipsa non habuerit: quia cùm sit deserta, affectionúmque fœtore repleta, tabernaculum existit vitiorum. Sicut enim agricola qui se confert ad excolendam terram, tum instrumenta, tum indumenta ad culturam necessaria sumere debet: ita Christus rex cælestis & verus agricola, accedens ad humanitatem per vitium desolatam, corpus induit: ac pro instrumẽto, crucem portauit: quibus excoluit animã desertam, ex ea spinas & tribulos prauorum spirituũ excerpsit, & euulsit zizania peccati,

omne denique fœnum peccatorum eius igne exuſsit: cúmque ſic exercuiſſet illam ligno crucis, plantauit in ea hortum ſpiritus pulcherrimum, omnis generis fructum ſuauiſsimum & gratiſsimum deo veluti domino referentem. Et *ſicut in Ægypto quãdo triduum factæ ſunt tenebræ, patrem filius non videbat, neque frater fratrem, nec amicus germanum amicum, velantibus eos tenebris: ſic ex quo* Adam *tranſgreſſus eſt mãdatum, & à priſtina gloria decidit, ſpiritui mundi ſubditus, velamine quoque tenebrarum eius opera veniente in animam ipſius, vel ad poſtremum* A*damum, nempe dominum, non videbat verum patrem, ſcilicet cœleſtem: bonam ac benignam matrem, gratiam ſpiritus ſancti: dulcem ac deſideratum fratrem, dominum: amicos & germanos, ſanctos angelos, quibuſcum gaudebat choreas agens & celebrans feſta.* Atqui *non ſolùm ad poſtremum vſque* Adamum, *ſed hoc quoque tempore, hi quibus non exortus eſt ſol iuſtitiæ* Chri*ſtus, quorúmque oculi animæ non ſunt aperti, à vero lumine illuminati, ſub iiſdem adhuc manent tenebris peccati, eandem voluptatum energiam habẽtes, eidem ſupplicio obnoxij, nõ habentes oculos qui patrẽ videant.* Hoc *autẽ quiſq; noſſe debet, eſſe oculos interiores iſtorum oculorũ & interiorẽ auditum huius auditus.* Et *qua ratione oculi iſti ſenſibiliter intuẽtur & cognoſcũt faciẽ amici aut dilecti: ſic præclaræ & fidelis animæ oculi diuino lumine ſpiritaliter illuſtrati, vidẽt & intelligũt verũ amicũ, ac ſuauiſsimũ optatiſsimúmq; ſpõſum dominũ, ob illuminatã animã ab adorãdo ſpiritu.* Itaq; *dũ*

ea sic intellectu videt gratã ac solã ineffabilẽ pulchritudinem, vulneratur amore diuino, atque ad omnes spiritus virtutes dirigitur: quo fit, vt indefinitam & indeficientem dilectionem adipiscatur erga sibi optatum dominum. Quid enim beatius illa voce perpetua Ioannis, monstrantis ob oculos dominum, his ver-
» *bis, Ecce agnus dei, qui tollit peccatum mundi? Re ve-* Ioan.1.d
ra inter natos mulierum nullus maior Ioanne Baptista. complementum enim est omnium prophetarum, ac omnes quidem vaticinati sunt de domino, procul ostendentes eum venturum: ille verò dum de saluatore prophetaret, demonstrabat ante omnium oculos,
» *clamans ac dicens, Ecce agnus dei. Quid erat suauis & præclara vox rectà monstrantis eum, quem præ-*
» *dicabat? Nullus inter natos mulierum maior Ioanne:*
» *qui autem minor est in regno cælorum, maior est illo.* Matt.11.b
Apostoli qui desursum ex deo nati sunt, & primitias acceperunt spiritus paracleti: quandoquidem hi meruerunt, vt vnà iudices essent & throni participes, hi redemptores hominum facti sunt. Reperis eos scindentes mare prauarum potestatum, ac deducentes fideles animas. Reperis eos colonos, animæ vineam excolentes. Reperis eos paranymphos, despõdentes ani-
» *mas Christo: Despondi enim, inquit, vos vni viro. Re-* 2.Cor.11.a
peris eos dantes vitam hominibus: &, vt semel dicam, reperis eos variis ac multis modis ministrantes spiritui sancto. Hic igitur est ille paruus, qui maior est Ioanne Baptista. Qua enim ratione agricola iugũ boum regens exercet terram: eodem etiam modo dominus Iesus, qui insignis & verus est agricola, binos

apostolos copulans emisit, colens cum illis terram audientium ac verè credentium. Veruntamen hoc quoque dictu dignum est, non in solo auscultationis verbo cōsistere regnum dei, & apostolorum prædicationem, veluti si quis dicendi peritus apud alios oret: sed in virtute & efficacia spiritus regnum positum est. Hæc enim Israëlitarum filiis euenerunt, qui versantes aßiduè scripturas, quasi verò de domino meditarentur, eo quòd veritatem ipsam non susceperunt, aliis eandem hæreditatem tradiderūt: ita qui sermones spiritales aliis enarrāt, cùm ipsi verbum cum virtute non poßideant, aliis tradunt hæreditatem. Gloria patri, & filio, & spiritui sancto, in secula. Amen.

DVPLICI RATIONE

GRATIAM SVAM LARGITVR deus: cuius fructum tandem iusto iudicio repetit. HOMILIA XXIX.

APIENTIA dei cùm sit infinita, & comprehēdi nequeat, incōprehenso & imperuestigabili modo dispensationes gratiæ variè exercet erga genus humanum, ad probandā liberi arbitrij voluntatem: vt manifesti fi qui deum ex toto corde diligunt, & periculum o ant, laborémque illius causa perferunt. Nam quos nunc

cha-

risimata & spiritus sancti dona praeoccupant, hi statim vt accesserunt cum fide & postulatione, citra labores, sudores & fatigationes interdũ in mundo versantur. Praeterea cõfert gratiam illam deus nõ ociosè, non temerè, neque fortuitò: sed secreta quadã & incomprehensibili sapientia, probandi voti gratia liberaeque voluntatis eorum qui cõfestim gratiã diuinam consequuntur: an senserint beneficium, benignitatẽ, ac dulcedinem à deo sibi exhibitã, iuxta proportionem gratiae sine propriis laboribus collatae: qua dignati debẽt studium, cursum, conatũ ac dilectionis fructũ à voluntate & proposito nascẽtem emittere, vicémque charismatũ rependere, hoc est, se totos ac deuotos in dilectionem domini cõferre, solam illius voluntatẽ peragere, & ab omni carnali desiderio prorsus recedere. Quibus verò, licet à mundo segregati sint, & ex euãgelij sententia renuntiauerint huic seculo, valde perseuerãtes in oratione, ieiunio, ac reliquarũ rerũ probatarũ studio, nõ donat quamprimùm deus gratiã, requiem, & exultationẽ spiritus, lõganimiter agens illorũ causa, donúmq; retinens: hoc quoq; non ociosè, nõ temerè, neque fortuitò facit, sed occulta quadã sapientia, ad probandã liberi arbitrij voluntatẽ: vt videat an fidelẽ veracémque deum existimauerint, qui pollicitus sit, daturum petentibus, & pulsantibus vitae fores aperturum: vt cognoscat, an verè credant verbo suo, & ad finem vsque permaneant in integritate fidei studiíque postulantes ac quaerentes: an non afflicti & remißi auertantur, ac diffidẽtes & desperantes contemnant, non perferẽtes vsque in finẽ, pro-

pter interiectum tempus & probatam voluntatem atque propositum. Qui enim per dilationē & longanimitatem diuinam non celeriter accipit, magis accenditur, & vehementiùs appetit bona cælestia: & desiderium, studium, cursum, certamen, omnem virtutis statum, esuriem & sitim ad bonū quotidie cumulatiùs addit, non remißior effectus à vitiosis cogitationibus cum anima existentibus, & in contemptum, impatientiam, & desperationem cōuersus: aut contrà, prætextu longanimitatis, socordiæ seipsum dedat, hac vtens cogitatione, nempe, Quando gratiam dei consequar? inde per vitium subtractus ad negligentiam. At verò quanto magis ipse dominus differendo patienter agit illius gratia, probans fidem & dilectionem voluntatis eius: tanto ardentiùs & accuratiùs citra penuriam & fatigationē quærere debet donum dei: semel credens ac certò sibi persuadēs, deum nō mentiri, sed veracem esse, qui pollicitus est, se daturum gratiam suam petētibus in fide cum omni patientia vsque in finem. Fideles enim animæ deum fidelem ac veracem existimant, & signauerunt, quia
Ioā.3.d » *verax est, vt sermo verus habet. Consequenter igitur ad eam, de qua antè dictum est, fidei notitiam examinant seipsas: quorundam, quantum possunt, labore, pugna, studio, fide, dilectione, aut reliquo virtutum ordine penuriam patiuntur: & cùm omni subtili diligentia se discutiant, seipsas compellunt pro viribus & vim inferunt, vt domino sint gratißimæ: quia semel crediderunt, deum, vtpote veracem, non priuaturum illas dono spiritus, si permanserint vsque ad finē*

in cultu & expectatione ipsius cum omni diligentia: sed gratiam cælestem merebuntur vel adhuc in carne existentes, & vitam æternam consequentur. Quo fit, vt omnem dilectionem suam erga dominum moueāt, renuntiantes omnibus, hunc solum summo cum desiderio, esurie & siti sperant: recreationem & consolationem gratiæ semper expectantes, in nulla re huius mundi libenter consolationem accipiunt, requiescūt, aut deuinciuntur: verùm crassis cogitationibus perpetuò repugnantes, opem & remunerationē dei duntaxat expectant: cùm animis huiusmodi studio, proposito & patientia præditis, iam occultè præsens sit dominus, opituletur, conseruet & suffulciat omnem virtutis fructum: ac licet in labore sint & afflictione, in cognitione veritatis & illustratione animæ, nōdum tamen acceperūt gratiam spiritus, ac recreationem doni cælestis, nec plenè senserunt eam, propter secretam sapientiam ac inenarrabilia iudicia dei, qui varijs modis probat fideles animas, & dilectionem à voluntate & intētione proficiscentem, diligenter cōsiderat. Nam intentionis liberæ spontaneíque amoris ac studij, quantū datur, erga omnia sancta eius mandata quidam sunt termini, mensuræ ac trutinæ. Itáque animæ, quæ amoris atque officij sui mensuram implent, regnum & vitam æternam merentur. Iustus enim est deus, & iusta iudicia eius, neque personarū acceptio est apud illum: sed pro modo beneficiorū collatorum tam corporis quàm spiritus, siue scientiæ, siue intellectus aut discretionis (quæ etiam variè deus indidit humanæ naturæ) iudicaturus vnumquēque,

Sapié.6 .a virtutis fructus exiget, ac pro dignitate reddet cuique
» iuxta opera eius : potentésque potenter tormenta pa-
g » tientur. Minimus siquidẽ misericordia veniáque di-
Luc. 12. f gnus est. Ait enim dominus, Seruus qui cognouit vo-
» luntatem domini sui, & non fecit, vapulabit multis:
» qui autem non cognouit, & fecit digna plagis, vapu-
» labit paucis. Et cui commendauerunt multum, plus
» petent ab eo. Scientiam autem & intellectum diuerso modo intelligit, tam secundum gratiam & donum cæleste spiritus quàm secundum naturalem progressum intellectus, discretionis, aut è scripturis diuinis sumptæ eruditionis. Siquidem ab vnoquoque exigentur fructus virtutis, habita ratione beneficiorũ à deo sibi collatorum, seu naturalium, seu gratia diuina donatorum. Quare inexcusabilis est omnis homo apud deum in die iudicij. A quolibet enim prout nouit, fructus fidei, charitatis, omnísque sibi donatæ virtutis, habita voluntatis & intentionis ratione, reciproca petetur restitutio, siue per auditum nactus sit, siue nũquã audierit verbũ dei. Nã fidelis & veritatis amans anima, quæ perpẽdit æterna bona iustis reposita, beneficiúmq; ineffabile venturæ gratiæ diuinæ: seipsam suúmque studiũ, laborem & fatigationẽ, indignã ducit arcanis promissionibus spiritus. Hic pauper est spiritu, quẽ dominus beatum prædicat: hic esurit & sitit iustitiã: hic cõtritus est corde. Qui tale suscipiũt propositũ, studium, laborem, desideriúmque virtutis, & in eo ad finem vsque permanẽt, vitã ac regum perpetuum consequi verè poterunt. Ne quis igitur fratrum xtollatur aduersus fratrem, néve seductus à vitio,

existimatione sui offendat, inquiens, En, ego nēpe donum spiritale nactus sum. Non decet hæc animo versare Christianos. Nā quid ei allatura sit crastina dies, ignoras: nescísque quis illius finis, & quis tuus futurus sit. Verùm quisque sibiipsi attendens, propriam conscientiam aßiduè discutiat, ac probet opus cordis sui, quo studio, quóve erga deum conatu sua mens affecta sit: & expendens perfectum scopum libertatis, vacuitatis affectionum & quietis spiritalis, sine intermißione & socordia currat, nullo in dono aut iustificatione collocata fiducia. Gloria & adoratio patri, & filio, & spiritui sancto, in secula. Amen.

EX SPIRITV SANCTO

RENASCI DEBET ANIMA, *dei regnum ingressura: & quî hoc fiat.*

HOMILIA XXX.

Ebent qui verbū audiunt, in suis ipsorū animis opus verbi demonstrare. Nam verbū dei nō est ociosum, sed habet opus quod peragitur in anima: proinde appellatur opus, vt opus quoque apud eos inueniatur, qui audiunt. Præstat ergo dominus opus veritatis audiētibus, vt verbū in nobis fructuosū reperiatur. Quēadmodū enim vmbra præcedit corpus, vmbra verò corpus indicat, at ve- Verbum dei non est ociosum sed efficax.

ritas est ipsum corpus: ita verbũ est velut umbra veritatis Christi. porrò verbum antecedit veritatẽ. Patres qui degunt in terra, è sua ipsorum natura, è corpore suo & anima, gignunt liberos: natósque totis viribus, ut filios suos, diligenter erudiunt, donec perfecti viri euadant, successores etiam ac hæredes. In primis enim patrum scopus omnéque studium in eo versatur, ut procreent liberos, & hæredes habeant: qui si non genuerint, summo dolore afficiuntur ac merore: sicuti contrà lætantur, ubi filios habuerint: gaudent etiam cognati & vicini. Ad eundem modum dominus noster Iesus Christus de humana salute solicitus, dispensationem omnem studiúmque, à principio, patrum, patriarcharum, legis, ac prophetarum ministerio peregit: postremò etiam ipse veniens, spreta crucis ignominia, mortẽ pertulit: totúsque labor ille & studium eius in eo fuit, ut ex seipso, è sua ipsius natura procrearet filios è spiritu superno, pergratum habens si nascerentur è sua deitate. Et quo modo patres isti, nisi genuerint, anguntur: sic etiam dominus, qui dilexit hominum genus ut proprium sanguinem, voluit eos ex ipso semine diuino producere. Si qui ergo venire recusauerint ad talem generationem, & de ventre spiritus diuini nasci, dolorem non modicum suscipit Christus, qui illorum causa passus est, ac pertulit, ut eos seruaret. Omnes enim homines vult dominus hanc natiuitatem adipisci: quia mortuus est pro omnibus, omnésque vocauit ad vitam. Vita autem est, desuper ex deo generatio, sine qua viuere nequit anima, ut inquit dominus, Nisi quis renatus fuerit desuper, non

Ioã 3.a

» per, non potest videre regnum dei. Vt e diuerso, quicunque domino crediderint, & accedentes natiuitatem hanc consecuti fuerint, gaudium & exultationem summam in cælis ingerunt parentibus, qui genuerunt eos. Cuncti denique angeli sanctæque virtutes lætantur de anima, quæ de spiritu nata est, & effecta spiritus. Hoc enim ipsum corpus est animæ similitudo: anima verò imago spiritus existit. Ac sicuti corpus absque anima mortuum est, non habens facultatem aliquid agendi: sic etiam anima, sine anima cælesti, absque spiritu diuino, quoad regnum mortua est, nec potest agere quicquam eorum quæ pertinent ad deum, citra spiritum. Qua enim ratione statuarius attendit faciem regis, tum pingit: ac si ex aduerso sita sit facies regis, intendens in ipsum pictorem, facilè pulchréque illam faciem depingit ad viuum: sin autem vultum auertat, nequit pingere, quia fixis oculis pingentem non intuetur: ita pictor insignis Christus, credentibus ei, fixéque prorsus intendentibus in eum, confestim ad imaginem suam depingit hominem cælestem, ex ipso spiritu, ex hypostasi ipsius luminis ineffabilis pingit imaginem cælestem: cui donat præclarum & bonum illius sponsum. Si quis ergo spretis omnibus non obnixè intueatur illum, nequaquam dominus suo ipsius lumine pinget imaginem suam. Quapropter oportet nos qui credimus & diligimus illum, & abiectis omnibus attendimus illi, immotis oculis eum intueri: vt suam ipsius imaginem cælestem pingat & insculpat animis nostris: quò sic gestantes Christum, adipiscamur vitam æternam, & iam ex hoc seculo certiores

Similitudo elegans.

facti quiescamus. Veluti moneta aurea, nisi insculptam habuerit imaginem regiam, non expēditur in mercaturam, nec reconditur in thesauros regios, sed reiicitur: ita quoque anima, quæ non habuerit imaginem spiritus cælestis in lumine arcano, Christum in se insculptum, non est idonea thesauris supernis, & repellitur à mercatoribus regni, præclaris apostolis. Etenim qui inuitatus fuerat, non indutus veste nuptiali, tanquam alienus expulsus est in tenebras exteriores, eo quòd non gestaret imaginem cælestem. Istud enim est signum domini impressum animis, nempe spiritus arcani luminis. Et quemadmodum mortuus inutilis est, nec iuuat prorsus eos qui hîc viuunt, proinde efferunt illum extra vrbem, & mandant humo: sic anima, quæ non gerit cælestem diuinæ lucis imaginem, vtpote vitam animæ, reproba fit, & planè reiectitia. Anima siquidem mortua, quæ non gestat lucidum ac diuinum spiritum, ciuitati illi sanctorum non est idonea. Quia sicut in mundo vita corporis est anima: sic & in perpetuo cælestíque mundo spiritus diuinus est animæ vita. Quocirca conuenit, indagatorem credere, & accedere ad dominum, inuocare, vt ex hoc seculo consequatur spiritum diuinum: cum ipse sit animæ vita, eáque de causa dominus venerit, vt hinc animæ vitam conferret spiritum suum. Dum enim lucem habetis, inquit, credite in lucem. Venit nox, quando nemo potest operari. Si quis ergo non exquisierit hinc, & adeptus fuerit vitam animæ, diuinum lumen spiri-

Spiritus dei est animæ vita.

Ioā.12.f. Ioā 9.a

Qui de-

tus, migrans è corpore, iam segregatur in sinistra tenebrarum loca, in regnum cælorum non ingrediens, sortitus finem in gehenna cum diabolo & angelis eius. Aut *sicut aurum vel argentũ iniectum igni, purius & probatius efficitur, nec à quacunque re mutatur, vel ligno, vel herba: omnia enim quæ applicantur ei, absumuntur, quia vertuntur in ignem: eodem quoque modo anima in igne spiritus & lumine diuino volutata, nihil damni patitur à quoquam improborum spirituum: quòd si quid accedat ad illam, consumitur ab igne cælesti spiritus.* Aut *veluti volucris quæ in altum volauerit, secura est, aucupes aut nocentes bestias nihil metuens, quia, cum suprà sit, omnes habet risui: sic anima alas spiritus adepta, ac in sublimes cæli partes euolans, cum sit excelsior omnibus, omnia deridet.* Itaque I*sraëlitæ quidem secundum carnem, cum tunc* M*oses scidisset mare, deorsum traiecerunt: hi verò, cum sint filij dei, sursum deambulant super acerbißimum mare, potestatum peruersarum.* Nam *illorum corpus & anima facta sunt domus dei.* Die *illa qua lapsus est* Adam, *acceßit deus deambulans in paradiso: luxit, vt ita dicam, vbi vidisset* Adamum, *ac dixit,* Q*uibus è bonis talia excitasti mala?* E *qua gloria talẽ geris ignominiam?* Cur *tenebrosus es modò?* Cur *aspectu teter?* Cur *exoletus?* Q*uali ex lumine tales te obuelauerunt tenebræ?* Cum *itaque cecidisset* Adam, *& à facie domini mortuus esset, luxit illum creator, angeli, virtutes omnes, cæli, terra, cunctæque creaturæ luxerunt mortem & casum illius: quia vi-*

cedentes saluãtur.

derunt eum qui rex erat datus illis, factum esse seruum aduersariæ peruersæque potestatis. Suam igitur ipsius animam tenebris induit, tenebris inquã acerbis ac diris, cùm regi ceperit à principe tenebrarum. Is erat, qui descendens ab Ierusalẽ in Iericho, vulneratus est à latronibus, ac semimortuus relictus. Quin etiam Lazarus excitatus à domino, fœtore non modico plenus, ita vt monumento nemo appropinquare posset, erat Adami figura, qui grauis odoris multum asciuit animæ, & caligine tenebrísque obrutus fuit. Porrò tu cùm audieris de Adamo, de vulnerato, & Lazaro, ne velut in montes dissoluas animum tuum, sed intus in anima tecum habita: quia tu quoque eadem gestas vulnera, fœtorem eundem, ac easdem tenebras. Omnes enim filij sumus obscuri illius generis, omnésque eiusdem grauis odoris participes sumus. Qua igitur affectione laborauit Adam, eadem omnes affecti sumus, qui ex illius semine descendimus. Talis enim contigit affectio, vt Esaias inquit, Nõ

Esa.1.a " *est vulnus, non est cicatrix, non est plaga quæ saniem*
" *emittat. Non datur fomentum apponere, vel oleum,*
" *nec obligaturam facere. Vulnere vsqueadeò incurabili sauciati fuimus, quod solus dominus curare potuit. Hanc enim ob causam ille ipse venit: quia nemo ex antiquis, nec lex ipsa, neque prophetæ sanare potuerunt illud. Solus ille veniens curauit plagam illam*

Adhortatio piissima.

animæ non curabilem. Quare suscipiamus ipsum deũ ac dominum, medicum verum: qui solus accedens sanare potest animas nostras, quique nostra causa laborauit vehementer. Pulsat enim perpetuò fores cordiũ

nostrorum, vt aperiamus ei: qui ingressus requiescat in animis nostris: cuius etiã pedes abluamus & vngamus: qui mãsionem quoque faciet apud nos. Siquidem illic exprobrauit dominus ei, qui nõ lauerat pedes illius. Et iterum alibi dicit, Ecce, sto ad hostium, & pulso. Si quis aperuerit mihi, intrabo ad illum. Nã propterea multa perpeti voluit, suo ipsius corpore morti tradito, nobísque redemptis à seruitute, vt veniens commoraretur apud animam nostram. Quocirca dominus ait illis, qui stantes à sinistris in iudicio mittuntur ab eo in gehennam cum diabolo, Hospes eram, & non collegistis me. Esuriui, & non dedistis mihi manducare. Sitiui, & non dedistis mihi potum. Esca enim, potus, indumentũ, domicilium, & requies eius est in animis nostris. Quapropter assiduè pulsat, volens ad nos ingredi. Excipiamus ergo illum, & intra nos introducamus: quia ipse quoque noster est cibus, vita, potus, & vita æterna. Quæcunque itaque anima non susceperit illum intus modò, ac requieuerit, imò potius in ipso refocillata fuerit, hæreditatem in regno cælorum cum sanctis nõ consequitur, nec potest in ciuitatem cælestem ingredi. Ipse verò domine Iesu Christe introducito nos in illam, gloriã prosequẽtes nomen tuum, cum patre, & sancto spiritu, in secula. Amen.

Apoc. 3. d

Matth. 25. d

FIDELIS ANIMO MVTARI DEBET, ET IN DEVM

colligere cogitationes omnes: à quibus verè depẽdet obsequium diuinum.

HOMILIA XXXI.

REDENTEM *à deo postulare conuenit, vt immutetur intentione sua per mutationem cordis ab acerbitate in dulcedinem immutata: ac in memoriam reuocare, quo pacto sanatus est cæcus: itidem quæ sanguinis fluxum patiebatur, tacta fimbria vestimenti, sanitatẽ est adepta: leonum natura mansuefacta est, & ignis extincta natura. Nam deus summum bonum est: in quem mentem & cogitationes colligere debes, aliúdque nihil animo complecti, quàm expectationem eius. Sit igitur anima, veluti quæ filios errantes cogit, & castigans cogitationes per peccatum dißipatas inducat in domum corporis sui, semper expectans dominum, cum ieiunio & dilectione, quando veniens verè colligat eam. Cum autem futurum sit incertum, eò amplius speret, in gubernatore spe rectè collocata: ac recordetur, quomodo Raab cum alienigenis agens, credidit Israëlitis, corúmque societate dignata est: Israëlitæ verò desiderio reuersi sunt in Aegyptum. Quem-*

admodum ergo ipsi Raab nihil nocuit habitare cum alienigenis, sed fides eam reddidit idoneam partibus Israëlitarum: ita peccatum minimè lædit eos, qui in spe & fide redemptorem expectant, qui veniens immutat cogitationes animæ, cásque facit diuinas, cælestes, & probas, ac docet animam veram precandi rationem, non distractam nec errabundam. Ne timeas, Esa.45.a
„ inquit, ego ante te ibo, & montes adæquabo, portas
„ æneas conteram, & vectes ferreos confringam. Et
„ rursum, Attende tibi ipsi, ait, nequando verbum abs-
„ conditum in corde tuo fiat iniquitas: ne dicas in cor-
„ de tuo, Gens hæc numerosa est & potens. Si non teneamur ignauia, nec pabula præbeamus inordinatis vitiorum cogitationibus, sed sponte nostra trahamus animũ, & compellamus cogitationes ad dominum: proculdubio dominus spõte sua veniet ad nos, & re vera nos ad seipsum colliget. Omnis enim animi gratitudo atque obsequium consistit in cogitationibus. Quare da operam, vt placeas domino, continenter expectans eum interiùs. Quærito illum in cogitationibus, & vi adigas & compellas tuam ipsius voluntatem & intentionem in illum semper dirigere: ac perpende, qua ratione venit ad te, & mansionem apud te facit. Siquidem quanto diligentius colligis mentem tuam ad inquirẽdum eum, tanto vehemẽtius illius plena miserationũ affectio atq; benignitas eũ cogit, vt veniat ad te, & te reficiat. Nã fixus intuetur animum tuum, cogitationes, ac meditationes, considerans quo pacto quæras eum, an ex tota anima tua, an non segniter, an non negligẽter. Qui cum per-

Obsequiũ diuinũ pẽdet à cogitationibus.

ſpexerit ſtudium quo duceris ad inueſtigãdum illum, tum emergit, & apparet tibi, opem ſuã impertit, victorem te conſtituit, ac liberat ab hoſtibus tuis. Inſpecto enim priùs tuo quærendi illum deſiderio, & vt in illo totam fiduciam ſine intermiſsione collocas: docet ille, ſuppeditátque veram precandi facultatem, veram charitatem, qui eſt ipſe apud te factus omnia, paradiſus, lignum vitæ, margarita, corona, architectus, agricola, patibilis, impatibilis, homo, deus, vinum, aqua viuẽs, ouis, ſponſus, bellator, arma, omnia in omnibus Chriſtus. Itaque ſicuti puſillus ſeipſum curare vel ornare non nouit, ſed flens duntaxat oculos in matrem conuertit, donec miſericordia mota excipiat illum: ita fideles animæ ſoli domino perpetuò fidunt, omnem illi tribuentes iuſtitiam. Quia ſicut ſine vite palmes areſcit: eodẽ etiam modo, qui citra Chriſtum vult iuſtificari. Et quo modo fur eſt & latro, qui per ingreſſum non intrat, ſed aſcendit aliunde: ita qui ſine iuſtificante ſeipſum iuſtificat. Proinde tollamus corpus noſtrum, ac ædificemus altare, cui ſuperimponamus omnes cogitationes noſtras, rogemúſque dominum, vt è cælo mittat inuiſibilem & ſummum ignẽ: qui abſumat tum altare, tum omnia quæ in eo ſunt, cunctíque ſacerdotes Baal (quæ ſunt aduerſariæ poteſtates) ruant. Ac tum ſentiemus ſpiritalem pluuiam velut hominis veſtigium venientem in animam: ita vt impleatur in nobis diuina promiſsio, qua dictum

Amos. 9.c

„ eſt apud prophetam, Erigam, & reædificabo taber-
„ naculum Dauid, quod collapſum eſt: & diruta eius
„ reædificabo: vt ſua benignitate dominus illuſtret ani-

mam in nocte, in tenebris, in ebrietate denique ignorationis agentem: quæ expergefacta sine offendiculo ambulet, peragẽs diei vitæque opera. Ibi siquidem alitur anima, vbi edit: siue de hoc ipso seculo, siue de spiritu diuino: ibíque deus enutritur, viuit, requiescit, & versatur. Cæterùm si velit, quisq; probare seipsum potest, vnde nutriatur, vbi viuat, & apud quos degat: vt hac ratione cùm intellexerit, & exactã discernendi facultatem fuerit adeptus, toto feratur impetu ad id quod bonum est. Porrò dum precare, attende tibi ipsi, maturè obseruans cogitationes & operationes, vndénam sint, à deo, an ab aduersario: quísve cordi præbeat alimentum, dominus, an principes mundi & seculi huius. Et vbi probaueris & cognoueris, ô anima, postula à domino cum labore & desiderio cibum cælestem, incrementum & operationem Christi: iuxta » id quod dictum est, Nostra autem conuersatio in cælis Philip. 3.
» est: non in typo & figura, vt quidam existimant. Nam d.
ecce animus & intellectus eorum qui solam pietatis habent speciem, similis est mundo: ecce concußio & perturbatio voluntatis eorum, inconstans animus, ti-
» miditas, metus, non procul ab eo dicto, In angustia & Genes. 4.
» tremore eris super terrã. Siquidem infidelitate & in- b.
cónstantium cogitationum confusione quanto tempore perturbantur, vt reliqui omnes homines? Specie tenus duntaxat & hominis externi corporea prosperitate, non etiã animi sententia, discrepant à mundo: cũ cordis & animi voto volutentur in mũdo, & laqueis terrenis inutiliúmque curarum detineãtur, pacem cælestem non habentes in corde, quemadmodum aposto-

Coloss. 3.c. „ *lus ait, Pax dei & exultet in cordibus vestris: quæ re-*
„ *gnat ac renouat fidelium animos in dilectione dei &*
„ *omni fraternitate. Gloria & adoratio patri, & filio, & spiritui sancto, in secula. Amen.*

GLORIA CHRISTIA-

NORVM MODO LATET IN ANI-*mis eorum, quæ resurrectionis tempore emerget, & illustrabit corpora, pro suo quæque modo.*

HOMILIA XXXII.

ARIÆ *sunt huius mundi linguæ. Quilibet enim populus propriam linguā habet: Christiani verò vel nunc vnā linguam ediscūt, cunctiq; sub vna sapiētia erudiūtur, nempe sapiētia dei, nō huius mundi, neque huius seculi prætereuntis. Ac licet in hoc mundo creato ambulent Christiani, sumpta tamen ab his conspicuis occasione, incidunt in nouas visiones cælestes, in gloriam, & in mysteria. Māsuetorum animalium genera sunt, equus & bos: horum vnumquodq; proprium habet corpus & propriam vocē. Idem in bestijs: leo propriū corpus habet, vocem propriam: itidem & ceruus. In reptilibus quoque diuersitas non parua. Necnon in volatilibus multiplicia sunt corpora. Aliud corpus & vox est a-*

quilæ, & aliud corpus & vox * oxypteri. Eadē repe-runtur in mari corpora multa, inter se dissimilia. In terra etiā multa sunt semina: nihilominus vnūquodque semē habet peculiarē fructum. Cúmque sint arbores, permultæ, sunt tamē altiores quædā arbores, aliæ verò humiliores. Ipsi quoq; fructus autumni multum discrepant, cum eorū quilibet suū habeat gustū. Sunt & inter herbas discrimina multa: hæ quidem conferūt ad sanitatē illæ verò dūtaxat ad odoris suauitatē. Porrò arborum vnaquæq; gestat intus quæ videmus, indumēta, folia, flores, & fructus. Itidē semina gerunt interiùs ornamenta conspicua. Lilia quoq; ferunt intrinsecus tegmina, & exornant herbam. Ad eundem modum è numero Christianorum quicūque iam hinc consequi meruerint cælestem amictum, illum habent in animis suis commorantem. Et quoniam præfinitum est à deo, vt dissoluatur hæc creatura, atque cælum & terra transeant, amictus cælestis ex hoc iam tempore tegens & illustrans animam, quem quidem in corde possident, ille etiam nuda corpora, quæ resurgent è sepulchris, in illa die, cùm excitabuntur corpora, illa videlicet circundabit gloria: illud inquam donum & indumentum inuisibile ac cæleste, quod hinc modo consequuntur Christiani. Quemadmodum autem oues aut cameli nacti fœnum, voraciter & celeriter accedunt ad pabulum, alimentúmque sibi recondunt: & dum esuriunt, illud ipsum è vētriculo reuocant, ac ruminant, habéntque alimenti vice quod antea recondiderant: ita nunc etiā quicunq; regnū cælorum rapuerunt, & viuentes in spiritu gustauerunt

* Genus est accipitris.

escam cæleſtem, reſurrectionis tempore eundem habēt tegentem & fouentem illorum omnia membra. Sicut ergo diximus, inter ſemina diſcrimen eſſe: quia ſemina multiplicia in eandem terram miſſa diuerſos referunt fructus, nullatenus inter ſe ſimiles: itidem de arboribus, quaſdam eſſe proceriores, alias minores, vnā autem terram radices omnium complecti: ſic eccleſia cæleſtis, cùm ſit vna, numerari nequit: quiſque verò peculiariter exornatur à gloria ſpiritus. Nam ſicut aues pennarum indumenta producunt è corpore ſuo, quæ alioqui multum inter ſe differunt: eo quòd quædam propius terram volāt, aliæ petunt aëra: aut ſicuti cælum vnū eſt, multas in ſeipſo habēs ſtellas, quaſdam ſplēdidiores, alias maiores, alias autem minores, vniuerſæ tamen in cælo fixæ ſunt: ad hunc modū ſancti in vno cælo diuino, & inuiſibili terra varijs modis plantati ſunt. Similiter quæ obueniunt Adæ cogitationes, diuerſæ ſunt: at ſpiritus ad cor accedens, cogitationem vnam & vnum cor efficit: quia qui ſurſum ſunt, & qui deorſum, ab vno reguntur ſpiritu. Quid verò ſibi volunt animalia vngulam diuidentia? Siquidem duobus vnguibus celeriter viam conficiunt: poſita ſunt in figuram eorū qui in lege rectè ambulant. At quomodo corporis vmbra ortum habet ab ipſo corpore, carnis tamen officium implere nequit? nam alligare vulnera, eſcam præbere, vel loqui, non poteſt vmbra, etſi manat à corpore, præcedénſque declarat corporis præſentiam: eodem modo lex vetus eſt vmbra noui teſtamēti: prænunciat autē vmbra veritatem, non tamē ſuppeditat ſpiritū. Non poterat enim

Moses carnem indutus penetrare cor, & auferre sordida vestimenta tenebrarum: sed spiritus duntaxat à spiritu, & ignis ab igne tollit vim peruersæ caliginis. Itaque circuncisio quæ vigebat in vmbra legis, innuit appropinquantem veram cordis circuncisionē: & baptisma legis, est vmbra rerū verarū. Quoniā illic abluebat corpus, hîc autē baptisma spiritus & ignis purgat & abluit sordibus infectum animum. Illic sacerdos circūdatus infirmitate ingrediebatur in sancta, offerens hostias, tum sui ipsius tum populi causa: hîc autem verus pontifex Christus semel ingressus est in tabernaculum non manufactum, & supernum altare, paratus eos purgare, qui postulauerint ab eo, & inquinatas conscientias. Inquit enim, Vobiscum sum vs- Matth.
que ad cōsummationem seculi. Habebat in pectore pe 28.d.
ctore pontifex duos lapides preciosos, continentes nomina duodecim patriarcharum. Quod illic fiebat, est figura: quia sic etiā dominus duodecim apostolis amictus, misit eos vt euangelistas & præcones vniuersi mūdi. Vides, quemadmodū vmbra proximè veritatē indicet? Porrò sicut vmbra nihil confert, nec medetur laboribus: sic antiqua lex, animæ vulnera molestiásque sanare non potuit: quia vitam non habebat. Duæ enim personæ copulatæ rem quampiam perfectam reddunt: verbi gratia, duo testamenta. Homo factus est ad imaginem & similitudinem dei: duos habet oculos, duas nares, duas manus, & duos pedes: cui si contingat monoculum esse vel mancum, vel altero pede carere, quasi culpandus habetur. Aut veluti volucris vnicam habens alam, hac sola volare non potest: sic

etiã natura humana si nuda per se maneat, & nõ misceatur ac particeps fiat naturæ cælestis, nihil præclarũ efficit: sed nuda manet in sua natura & sordibus multis, reprehensioni obnoxia. Ipsa enim anima, dei templum ac domicilium & sponsa regis denominata est.
Leuit. 26.b. 2. Corin. 6.d. » Siquidem ait, Inhabitabo in illis & inambulabo. Ita deo placuit, vt descendens è cælis sanctus naturam tuã rationalem assumeret carnémque terrenam, quam cũ spiritu suo diuino contemperauit: quò tu quoque terrenus animã cælestẽ susciperes: cúmque anima tua spiritui copulata esset, & anima cælestis animam tuam ingressa, tum homo perfectus in deo, hæres & filius esses.

Quomodo homo perfectus euadit.

At verò quomodo maiestatem dei incomprehensamque naturam eius, neque superiora secula capiũt, neque inferiora: ita humilitatem dei, quá ve ratione cum simplicibus & paruis se demittit, nec superiores nec inferiores mundi consequi possunt. Vt enim magnitudo eius non comprehenditur, ita nec humilitas eius. Contingit itaque, vt si deus cũ dispensatione permittat te subijci tribulationibus, paßionibus, & stigmatibus, aliísve quæ putas aduersa, hæc animæ tuæ gratia fiant. Si in mundo versari cõstituas & ditescere, omnia tibi succedunt infeliciter: tum incipis apud teipsum ratiocinari, Quia non fui voti cõpos in mundo, decedo ac renũcio, deóque inseruiam. Deinde cùm
Matt. 19.c. » huc perueneris, audis præceptum, quo dicitur, Vende » quæ habes, odio prosequitor carnale commercium: inseruito deo. Tum incipis gratias agere de aduersa fortuna quã passus es in mundo, inquiens, Sanè illius occasione reperior obsequi mãdato Christi. Superest, vt

cum ex parte mutaueris animũ tuum quantum ad res externas, relicto mundo & societate carnali: ita quoad ea quæ spectant ad animum immuteris à sapientia carnis in cælestem sapientiã. Deinceps ex eodẽ auditu discretione pollere incipies, nec vltrà quiesces: sed hoc curabis solũ & elaborabis, vt cõsequare quod audieris. Cùm existimaueris te peregisse omnia, quia renunciaueris, loquetur tecũ dominus, Quid gloriaris? Nónne corpus tuum & animã ego creaui? Quid tu fecisti? Incipiet anima confitendo deprecari dominũ, ac dicere, Nempe tua sunt omnia: domus in qua habito, tua est: indumẽta mea, tua sunt: beneficio tuo nutrior, & abs te gubernor, prout omnino expedit. Tum ad hæc dicere dominus incipiet, Habeo tibi gratiã: opes tuæ sunt: voluntas bona tua est, ob tuum in me amorem. Quoniã ad me confugisti, accede: dabo tibi præterea quæ nec tu hactenus possedisti, nec habent qui super terrã sunt homines. Accipito me dominum tuum cum anima tua, vt perpetuò mecũ lætetur & exultet. Nã sicut mulier viro despõsata, præ summo amore, omnes facultates suas dotémque vniuersam offerens, proijcit in manus viri, hisce verbis, Nihil habeo, quod sit meũ: quæcunq; poßideo, tua sunt: etiã dos est tua, & anima mea, itémq; corpus meũ tuum est: ita tẽperans anima est virgo domini, societatẽ habens cũ sancto eius spiritu. Verũ qua ratione cũ venisset ille super terrã, passus est & crucifixus: sic te simul pati conuenit. Itaq; vbi recesseris à mundo, ac cœperis quærere deũ & discernere, reliquũ est, vt pugnes cũ natura tua, cũ antiquis moribus, cũ innata tibi cõsuetudine. Ac dũ luctaberis

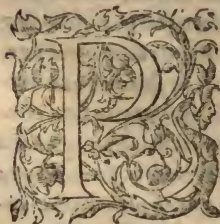
Disciplina militiæ Christianæ.

aduersus consuetudinẽ, reluctãtes tibi inuenies cogitationes, repugnãtes animo tuo: quæ quidẽ cogitationes trahẽt te, & euagari te faciẽt circa ea quæ subiacẽt oculus vnde exiuisti. Tũ incipies certare ac bellũ gerere, cogitationes mouens aduersus cogitationes, mentẽ contra mentem, animam aduersus animam, spiritum contra spiritum. Illic etiam æterna præsto est anima. Latet enim occulta quædã & subtilis facultas tenebrarum, insidens cordi. Dominus quoque non procul existens ab anima & corpore tuo, spectator est certaminis tui: qui secretas cogitationes cælestes ingerit tibi, & clàm te refocillare incipit: dimittit autem te, donec erudiaris, & in ipsis afflictionibus gubernat te gratia: quæ vbi quieueris à pugna, tibi seipsam aperit, & declarat se commodi tui gratia permisisse, vt exerceare. Veluti cùm locupletis viri puer habuerit pædagogum, tandiu loris cædit ille puerum, castigatióque, vulnera, & plagæ grauia illi vidẽtur, donec euadat in virum: quo tempore pædagogo gratias agere incipit: haud aliter gratia cum dispensatione instruit, donec ad annos perfecti viri peruenias. Agricola semen in quamcunque partem iacit, & qui plãtat vineam, desiderat vt tota fructum afferat: post hæc ergo allata falce si non reperiat fructum, angitur: eadẽ ratione dominus verbum suum seminari vult in cordibus hominum. Et quo modo mœret colonus ob agrum inanem: ita molestè fert dominus, si cor inane & fructibus vacuum inuenerit. Vt venti perflant vbique cũctas creaturas, sol item vniuersam terram illustrat: haud secus vbique deus est, & vbique reperitur. Si

quæras

quæras illum in cælis, illic inuenitur in animis angelorum: sin illum quæras in terra, hic quoque reperitur in cordibus hominum. Cæterùm è multis pauci reperiuntur deo grati Christiani. Gloria & magnificentia patri, & filio, & spiritui sancto, in secula. Amen.

QVAM ATTENTE DILIGENTERQVE PRECANDVM sit. HOMILIA XXXIII.

RECARI debemus, non ex ritu corporeo, neque pro more vociferandi, aut ex cõsuetudine tacendi, genuáve flectendi: sed diligenter animũ attendentes, expectare debemus deum, quãdo aderit & visitabit animam per omnes egreßiones, per semitas eius, ac sensuum organa: & ita doceat, quando tacendum sit, quando clamandum & cum vociferatione deprecãdum, modò mens sit in deum firmata. Vt enim corpus cum operatur quippiã, totum prorsus occupatum incumbit operi, cunctáque ipsius membra se mutuò iuuant: eodem modo anima tota penitus deuoueatur domino, postulationi & charitati: quæ nõ vagetur, neq; circunferatur cogitationibus, & spem in Christo collocatã habeat. tũ illucescet ille, verámque docebit petendi rationem, & suppeditabit orationem puram, spiritalem, & deo dignã,

& quæ fit in spiritu & veritate adorationem. Porrò sicut is qui mercatoriam artem elegit, non vnicum duntaxat lucrandi genus excogitat, sed qua ratione vndecunque augeat & cumulet: & ab hac in aliam traducitur industriam, & inde aliud iter arripit: ac transiliens semper ab eo quod nihil confert, currit ad id quod est quæstuosius: haud secus etiam nos animam nostram variè necnon artificiose præparabimus, quò verum ac magnum lucrum consequamur, nempe deum: qui doceat nos in veritate precari. Hoc enim pacto requiescit dominus in bono animæ proposito, constituens illam thronum gloriæ, insidens & conquiescens in ea. Nam hoc ipsum etiam apud Ezechielem prophetam audiuimus, de spiritalibus animalibus currui dominico subiugatis: quæ tota oculata se nobis exhibent: cuiusmodi est anima, quæ deũ portat, imò potiùs quæ portatur à deo. fit enim tota oculus. Ac veluti domus quæ præsentem habet dominum, per omnia bene composita est, pulchra & decora: sic anima quæ dominum suum apud seipsam habet, & in se manentem, omni genere pulchritudinis & decoris abundat, quippe quæ dominum cum spiritalibus eius thesauris inhabitantem habeat & aurigam. Væ domui, à qua peregrinatur, cuíve non adest dominus: quia deserta est, diruta, omni immunditia & perturbatione plena: eo quòd illic, ex sententia prophetæ sirenes habitent & dæmonia. Siquidem à domo deserta feles, canes, & omne genus sordium non abest. Væ animæ quæ à graui lapsu suo non resurgit, & habet intra se qui suadeant ei, & compellant

Ezech. 1. &.10.

eam à suo ipsius spõso dißidere: qui etiam velint eius animi sensa de Christo corrumpere. Cùm autem dominus viderit eam sese pro viribus colligentem, semper dominum quærere, noctu diúque expectare, inuocantem ipsum in omni negocio, sine intermißione, quemadmodum iußit, deprecari, vindicabit illam vt pollicitus est: & cum expurgauerit eam ab omni vitio eius, irreprehensibilem & immaculatam sponsam ipse sibi constituet illam. Porrò si credis hæc esse vera, sicuti certè sunt, ipse te consule, num anima tua lumen illud dirigens eam nacta sit, veram escam & potum, qui quidem est dominus: quem si non habes, quærito noctu diúque, vt consequare. Cùm ergo solem spectaueris, verum solem indagato: cæcus enim es. Cum lumen inspexeris, animam tuam examinato, an verum & bonum lumen adeptus es. Nam omnia ante oculos posita, sunt vmbra rerum verarum ad animam pertinentium. Quia præter hunc hominem cõspicuum, est alius interior homo, & alij oculi, quos excæcauit Satanas: & aures, quas surdas effecit. Itaque venit Iesus, ad sanandum hunc interiorem hominem. Cui gloria & imperium cum patre, & spiritu sancto, in secula. Amen.

DE GLORIA CHRISTIANORVM ILLIS NON IGNOTA. HOMILIA XXXIIII.

VEMADMODVM *oculi corporei clarè cernunt omnia: ita sanctorum animis manifesta sunt & cōspicua diuinitatis ornamēta, quibus permixti Christiani sapiūt. Verùm illa gloria latet oculos corporeos: credenti verò perspicuè reuelatur animæ: quam dominus morti traditam suscitat à peccato, non aliter quàm excitat corpora mortua: præparátque illi cælū nouum, terram nouam, ac solem iustitiæ: è sua diuinitate cuncta largitur illi. Ipse est mundus verus, terra viuens, vitis fructifera, panis vitæ, & aqua viuens vt scriptum est, Credo videre bona domini, in terra viuentium. Et iterum, Orietur timentibus dominum sol iustitiæ, & sanitas in alis eius. Dominus etiā inquit, Ego sum vitis vera. Et iterum, Ego sum panis vitæ. Et rursum, Qui biberit ex hac aqua, quam ego dabo ei, fiet in eo fons aquæ salientis in vitam æternā. Aduentus enim domini fuit prorsus in gratiam hominis, qui mortuus iacebat in sepulchro tenebrarū, peccati, spiritus impuri, & peruersarum potestatum: vt nunc in hoc seculo resuscitet ac viuificet hominē, expurget ab omni nigredine, illuminet cū suo lumine, et operiat eū suis ipsius diuinis & cælestibus indumentis. Quando verò corpora resurgēt, quorum antè resurrexerint & illustratæ gloria fuerint animæ: tunc illorum etiā cor-*

Psalm. 26.d. Matt. 4.a. Ioan. 15.a. Ioan. 6.d Ioā. 4.b.

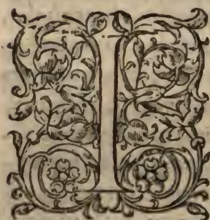
pora pari dignabũtur gloria, & illustrabuntur cum anima, quæ ex hoc iam tempore lumine splenduerit & gloria. Dominus enim est illorum domus, tabernaculũ, & ciuitas: domicilio cælesti, nõ manufacto protecti sunt, vtpote gloria luminis diuini, vt filij lucis effecti. Nõ sese prauo spectabunt oculo: quia sublata est nequitia. Nõ est illic masculus, & fœmina: seruus, & liber. Nam omnes in naturam diuinam transmutantur, benigni, dij, & filij dei facti. Ibi frater cum sorore sine vllo pudore tunc pacificè loquetur. Omnes enim vnum sunt in Christo, & omnes in vno lumine conquiescunt. Attentus erit alter in alterum, & interea confestim in veritate fulgebunt, in vera contemplatione luminis arcani. adeò multiplicibus figuris, multis & varijs spendoribus diuinis ornatos sese mutuo intuebuntur. Obstupescet vnusquisque, animaduersa alterius gloria, & exultatione indicibili exultabit. Vides, quo pacto gloria dei, quæ est luminis arcani æternorum mysteriorũ & bonorum innumerabilium verbis explicari aut comprehendi nequit. Nõ aliter q̃ in rebus conspicuis, plãtas, semina, & flores terræ varios numero cõsequi nemo potest: neq; fit, vt quis metiri poßit aut scire cunctas opes terræ: aut velut auiũ per aëra volantium numerum, genera, aut varietates nosse non conceditur: aut qua ratione cæli magnitudinem, vel situm stellarum, aut cursum earum consequi nõ possumus: ita fieri nequit, vt enarrẽtur verbis aut explicentur infinitæ & incomprehensæ Christianorũ diuitiæ. Nam si creaturæ istæ tanto & hominibus incomprehenso sunt in numero, quanto magis qui crea-

Gala 3 d

uit & condidit illas? Debet igitur quispiam exultare vehementiùs & lætari de tantis opibus, tantáque hæreditate Christianis præparata, nempe quæ nemo recensere poßit aut enarrare. Porrò omni studio atque humilitate accedendum est ad Christianorum certamen, vt inde consequi poßimus diuitias illas. Siquidē hæreditas & pars Christianorum est ipse deus. Dominus enim, ait, pars hæreditatis meæ & calicis mei. Gloria sit ei qui seipsum donat, suámque sanctam naturam permiscet animis Christianorum, in secula. Amē.

Psalm. 15.b.

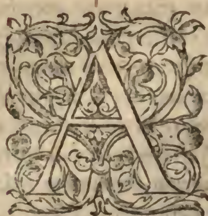
DE SABBATO ANTIQVO ET NOVO. HOMILIA XXXV.

IN vmbra legis per Mosem datæ, iußit deus vnumquenque sabbato quiescere, ac nihil agere. Hoc autē præ se ferebat figuram & vmbrā veri sabbati, quod animæ donatur à domino. Nam anima quæ liberari meruit ab obscœnis & sordidis cogitationibus, verum sabbatū celebrat, & veram quietem requiescit, ocium agens & liberata à cūctis operibus tenebrosis. Siquidem illic etsi corpore quiescebāt, vt sabbatum typicum celebrarent, animæ tamen erant nequitijs ac vitijs illigatæ. Hoc autē verum sabbatum est vera requies animæ, quæ vacua est & expurgata à cogitationibus Satanæ, & conquie-

ſcit in perpetua quiete & lætitia domini. Quemadmodum itaque tunc edixit, vt vel ipſa animalia ratione carentia quieſcerent ſabbato: ne bos ſub iugum neceſſarium traheretur, néve aſinus grauaretur oneribus (ſiquidem etiā ipſa animalia quieſcebant à duris operibus) ita dominus cùm veniſſet, & verū æternúmque contuliſſet ſabbatum, recreauit animam grauatā & onuſtam oneribus iniquitatis & immundarum cogitationum: quæ iniqua neceſſariò admittebat opera, veluti ſub acerborum dominorum ſeruitutem redacta: & leuauit eam oneribus ægrè tolerabilibus, vanis & ſordidis cogitationibus, ſublato graui iugo iniuſtorum operum: ac refecit eam, impuris cogitationibus laborātem. Vocat enim dominus hominem ad recreationem, dum ait, "Venite omnes qui laboratis & onerati eſtis: & ego reficiam vos. Mat.11.d Quæcunque itaque animæ credunt, & accedunt, recreat eas ab his moleſtis grauibus & immundis cogitationibus: quæ omni iniquitate vacuæ celebrant ſabbatum verum, deliciarum plenum & ſanctum: peragunt feſtum ſpiritus, lætitiæ & exultationis inenarrabilis: & ex puro corde ſeruiunt mundum & deo gratum ſeruitium. Iſtud eſt verum ac ſanctum ſabbatum. Quare nos quoque inuocemus deum, vt ingrediamur in illam requiem: vt deſiſtamus à fœdis, peruerſis & vanis cogitationibus: quò ſic poßimus ex mundo corde ſeruire deo, feſtúmque ſpiritus ſancti celebrare. Beatus ergo, qui ingreſſus eſt in illā requiem. Gloria patri, cui ſic viſum eſt, & filio, ac ſpiritui ſancto, in ſecula. Amen.

DIVERSA EST RESVR GENTIVM GLORIA. HOM. XXXVI.

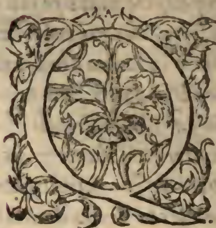

NIMARVM *mortuarum resurrectio fit ex præsenti tẽpore: resurrectio verò corporum, in illa die. Atqui sicut in cælo quæ sunt stellæ, non sunt omnes æquales: sed vna differt ab altera splẽdore ac maiestate: sic in rebus spiritalibus, pro modo fidei sunt promotiones in ipso spiritu,*
1.Corĩ. » *vnúsque altero locupletior est.* Scriptura *etiã ait,* Qui
14. a. » *loquitur lingua, spiritu deo loquitur: hic qui cum deo*
» *loquitur, spiritalis est.* Qui *verò prophetat, ecclesiam*
» *ædificat: iste abundãtiam adeptus est gratiæ.* Ille *enim seipsum duntaxat ædificat, hic autẽ seipsum & proximum.* Hoc *porrò se habet, vt granum frumenti terræ mãdatum.* Idem *ex vno corde plura diuersáque grana producit.* Item *ex ipsis spicis aliæ ampliores, aliæ tenuiores: vniuersæ tamen in vnam cõgregantur areã & horreũ: ac licet discrepent, ex ipsis conficitur vnus panis.* Aut *sicut in ciuitate sunt hominũ multitudines: nõnulli sunt pueri pusilli, alij autẽ viri vel adolescentes: cũcti verò bibunt aquã ex eodẽ fonte, vno pane vescuntur, vnum spirantes aërem.* Aut *velut inter lucernas hæc habet duo luminaria, illa verò septem: & alicubi maior est copia lucis, & aliter illuminat: ita qui sunt in igne & lumine, in tenebris esse nequeunt: plurimum tamen inter se discrepant.* Non *aliter, quàm*

si pater quidam duos habeat filios, vnum, puellum: alterum, adolescentem: hunc quidem in vrbes & regiones mittit, pusillum autem semper tuetur: qui nihil potest agere. Gloria deo. Amen.

DE PARADISO ET LEGE SPIRITALI.

HOMILIA XXXVII.

VEMADMODVM *secreta consilia perspiciuntur ex operibus manifestis: sic ex his quæ fiunt ab anima, eloquia scripturæ licet intelligere.* Hoc autem nõ om*nes capiunt: sed quicunque per ærumnas aliqua ex parte deuenerunt ad vacuitatem affectionum.* Sicut enim *scriptura narrat futura, ita quæ geruntur ab anima.* Nam *in ea spiritali modo recondita sunt omnia futura: quæ quicunque fuerit adeptus, hæc & illa inde consequitur.* Cum *igitur scripturam audieris enarrãtem, quæ pertinẽt ad paradisum, ad* Adamum, *& ad serpentem, omnibus affectionibus semotis ad cor tuũ conuerte animũ: & reperies paradisum, nempe verbum dei: delectationem autem quæ percipitur in eo, participationem spiritus sancti: serpentem quoque, nimirum voluptatem carnalem, quæ propter conuictum quem habet nobiscũ, irrepit, & dolosè nos pro-*

Hæc homilia integra habetur apud Marcũ hæremitã, in limine libelli, de Paradiso & lege spiritali, vnde initiũ huius homiliæ suppletũ est.

uocat ad gustãdum de ligno, hoc est, de curis huius vitæ: qui quidem serpens per inobedientiam interimit.
Matth. 6.d " *Nolite enim soliciti esse in crastinum: vtrunque di-*
" *xit deus: & id quod dictum est, Quacunque die co-*
Gene. 2.c " *mederitis de ligno, morte moriemini: & illud, Atten-*
Luc. 21.g " *dite, ne grauentur corda vestra in crapula. Nam tenebræ quæ gignuntur ex solicitudine & crapula, animam interficiunt, deturbantes eam à verbo spiritali, ac priuantes virtute diuina. Ab hoc igitur ligno nos arcet dominus, dum inquit, De nulla re soliciti sitis, præterquam de regno. Quicunque enim dei paradisum ingreßi custodierunt mandatum illud, non sunt expulsi: sed quantum paradiso potiti sunt primi parentes, centies tantum in paradiso spiritali oblectamur, verè nos & continenter consolante gratia dei. Quare nos quoq; summopere desideremus ipsum seruare mandatum: vt permanẽtes in verbo domini, fruamur nunc & in futuro seculo deliciis spiritus. Vt enim expulsus est Adam, qui gustarat de ligno sciẽtiæ: ita qui terrena sapiunt, permanere non possunt in*
Iacob. 4.a " *verbo Christi, quemadmodum scriptum est, Amicitia*
" *huius mũdi, inimica est dei. Quocirca iubet scriptu-*
Prouer. 4.d " *ra, vnumquenque hominẽ omni custodia seruare cor*
" *suum: vt cõseruans in eo verbũ, tanquam paradisum, fruatur gratia: nec audiat serpentẽ intus se implicantem & consulentẽ quæ faciunt ad voluptatem: vnde nascitur iracundia, quæ ad fratricidiũ admittendum impellit. Verùm audito dominũ, dicẽtem, Curam habete fidei ac spei, è quibus oritur charitas, vnicè complectens deũ & homines, quæ vitã confert æternã. In*

huiusmodi paradisum ingressus est Noë *mandatũ seruans & exequens, ac per charitatem seruatus est ab iracũdia.* Hunc Abraham *custodiens, paruit voci diuinæ.* Hũc *custodiens* Moses, *gloriam in facie recepit.* Itidẽ & Dauid *hunc cõseruans, opere cõpleuit: vnde dominatus est hostibus.* Quinetiã Saül *quãdiu custodiuit cor, prosperè agebat: quãdo verò sub finẽ transgressus est, tandẽ est circunuentus.* Nã *moderatè & ex proportione peruenit ad vnumquenq; verbũ domini.* Quantũ *quis possederit, tantũ poßidebitur: quãtúmque seruauerit, tantum seruabitur.* Propterea *chorus vniuersus sanctorũ prophetarũ, apostolorum & martyrum custodierunt verbum in cordibus suis, nullius alterius rei soliciti: sed contemnentes terrena, permãserunt in mandato spiritus sancti, eligentes quod bonum erat & deo gratum: non verbo solo aut simplici cognitione, sed verbo & opere ac rebus ipsis: pro diuitiis amplectentes paupertatem, pro gloria honorum contemptum, pro voluptate ærumnas: vnde etiã pro ira dilectionem: & quæ suauia sunt in hac vita, odio habentes, illos vehementius diligebant, qui hæc eriperent, tanquam adiuuarentur ab illis in scopo assequendo, bonum à malo non discernentes: neque enim bonos repellebant, nec accusabant improbos: illos omnes existimabant legatos administrationis dominicæ: idcirco erga omnes bene affectum gerebant ani-*
» *mum.* Cum *enim audirent dominum dicentem,* Di- Luc.6.e
» *mittite, & dimittemini: beneficos reputabant, qui illos læderent: tanquam ab ipsis nacti occasionem re-*
» *mittendi.* Rursus *cum audirent dicentem,* Quemad- Matt 7.b

„ modum vultis vt faciant vobis homines, vos etiam
„ illis facite similiter: tunc probos in conscientia diligebant. Relinquentes enim suam iustitiam, & quærentes iustitiam dei, consequenter inuenerunt charitatem naturaliter in ipsa reconditam. Siquidem dominus cum de charitate multa præciperet, iustitiã dei quærere iussit: quam nouerat esse matrem charitatis. Nam aliter saluari non possumus, quàm per proximum: si-
Luc.6.e „ cuti dominus præcipiens ait, Dimittite, & dimitte-
„ mini. Hæc est lex spiritalis, quæ in cordibus fidelibus
Matth. „ scribitur, nempe complementum prioris legis. Non
5.c „ veni enim, ait, soluere legem, sed adimplere. Quo itaque modo impleatur, accipe: Prior lex accepta occasione benedicendi eum qui peccauerat, longè magis condemnauit eum qui læsus est. In quo enim iudicat alterum, seipsum condemnat: in quo verò remittit,
„ remittetur ei. Ita enim lex ait, In medio iudicij iudi-
„ cium, & in medio remißionis remißio. Plenitudo ergo legis est dilectio. Porrò priorem legem diximus, non quòd duas leges præscripserit deus hominibus, sed vnicam: quæ quidem natúra spiritalis est ex vi legis, & vlciscens vicem illius qui remittit offensam alteri, iustam pro eo fert sententiam: ei verò qui potiore cõditione semper esse desiderat, plurimum infert sup-
Psal. „ pliciorum. Inquit enim, Cum electo electus eris, &
17.c „ cum peruerso peruersè ages. Quamobrem qui spiritaliter eam implet, & pro modo participes sunt gratiæ, non beneficos solùm, sed etiam contumeliosos & persequentes diligunt: charitatem spiritalem recipiẽtes pro remuneratione bonorum: bonorum dico, non

quia remiserunt iniurias, sed quia beneficio affecerunt animas iniuriam inferentium. Sic enim eos obtulerunt deo, tanquam per eos consecuti beatitudi-
» *nem, quemadmodum inquit, Beati estis, cum maledi-* Matth.
» *xerint vobis, & persecuti vos fuerint, & dixerint* 5.a
» *omne malum aduersum vos, mentientes, propter me. Ita sentire docuit illos lex spiritalis. Dum enim patiēter ferunt, & spiritalem seruant mansuetudinem, dominus intuens animi patientiam bello infestatā, charitate tamen minimè labascente, diruit medium parietem & quoddam veluti vallum, inimicitias prorsus expellit: vt iam charitatem non vi sibiipsis subiectam habeant, eáque præditi sint, sed illa sit eis velut auxiliaris: quia dominus in posterum coërcet gladium versatilem cogitationes excitantem: & ingrediuntur interiora velaminis, quò præcursor pro nobis introiit dominus: & lautè atque ad delicias vsque fruuntur fructibus spiritus, spectantes futura cōstanti animo, secundum apostolum, vt in speculo ac anig-*
» *mate: ac inquiunt, Quæ oculus non vidit, nec auris* 1.Cor.2.
» *audiuit, nec in cor hominis ascenderunt, quæ præpa-* b.
» *rauit deus iis qui diligūt illum. Ego verò quæstionem hanc admirandā mouebo, Si in cor hominis non ascēderunt, quî vos illa nostis, qui in libro Actorum apostolicorum fatemini vos esse homines nostri similes, & affectionibus obnoxios? sed audi, quid ad hæc re-*
» *spondeat beatus Paulus, Nobis autem, ait, reuelauit* 1.Cor.2.c
» *deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scruta-*
» *tur, etiam profunda dei. Cæterùm ne quis dicat, ipsis tanquam apostolis datum esse spiritum sanctum, à no-*

bus autem hoc natúra comprehendi nõ posse, propter-
Ephe. » *ea alicubi deprecans ait, Vt det vobis deus virtutem*
3.c » *corroborari in interiori homine, habitare Christum*
2.Cor. » *in cordibus vestris.* Et *rursum,* Dominus *autem spiri-*
3.d » *tus est.* Vbi *autem spiritus domini, ibi libertas.* Et
Ro.8.b » *iterum ait,* Si *quis autem spiritum* Christi *non habet,*
hic non est eius. Quare deprecemur nos quoque cum
omni fiducia & sensu, vt accipiamus gratiam sancti
spiritus, & ingrediamur vnde sumus expulsi: decli-
nantes serpentem interfectorem animi, superbum &
vanum consultorem, spiritum solicitudinis & cra-
pulæ: vt firmiter credentes præcepta seruemus per
dominum, & crescamus in eo in virum perfectum,
in mensuram ætatis: vt non vltrà dominetur nobis
deceptio huius seculi: sed cum certitudine spiritus
versemur, neque diffidamus: quia peccatores pœ-
nitentiam agentes etiam beneuolè excipit gratia dei.
Quod enim per gratiam donatur, non amplius me-
tiri debemus, vt conferamus cum antecedente infir-
mitate: siquidem gratia iam non esset gratia. Sed *cre-*
dentes in deum omnipotentem, cum simplici & curis
vacuo corde accedamus ad eum, qui per fidem con-
fert communicationem spiritus: non ex proportione
Gal.3.a » *operum naturæ.* Ait *enim,* Non *ex operibus legis, spi-*
» *ritum accepistis: sed ex auditu fidei.* INTER-
ROGATIO. *Dixisti, omnia spiritaliter esse recon-*
1.Cor. » *dita in anima, quid ergo est,* Volo *quinque verba in*
14.d » *ecclesia sensu meo loqui?* RESPONSIO. *Eccle-*
sia intelligitur in duabus personis: modò in congre-
gatione fidelium, modò in compositione animæ. Cum

ergo spiritaliter accipitur in homine, ecclesia est tota illius compages. Quinque autem verba, sunt virtutes quibus comprehenditur, ac totus homo construitur: súntque illæ variis modis distinctæ. Nam quemadmodum qui loquitur in domino, per quinque verba complectitur omnem sapientiam: ita qui sequitur dominum per quinque virtutes, summopere religionē ædificat. Quæ quidem cum sunt quinque, reliquas cōplectentes, prima oratio, secunda continentia, misericordia, paupertas, longanimitas, implentur desiderio ac voluntate: súntque verba animæ, quæ per dominum proferuntur, & exaudiūtur in corde. Dominus enim operatur, & tūc spiritus loquitur in intellectu: & cor quanto fertur desiderio, tātum se prodit operando. Virtutes autem illæ vt omnes comprehendunt, ita sese mutuò producunt. Nam sublata prima, omnes tollūtur. Itidem si secundam tollas, quæ sequuntur, pereunt: & ita deinceps. Quomodo enim quis orabit, non impulsus à spiritu? Mihi quidem te-
» stimonium perhibet scriptura, quæ dicit, Nemo po- 1. Corin.
» test dicere dominum Iesum, nisi in spiritu sancto. 12.a
Porrò quo pacto continens perseuerabit, absque orationis auxilio? Et qui non est continens per omnia, quomodo miserebitur esurientis aut iniuriam paßi? At qui misericordia non mouetur, neque libenter tolerat paupertatē. Iracūdia verò, siue pecuniā habeat, siue careat, alumna est auaritiæ. Cæterùm anima quæ virtutibus pollet, ita promouet in ecclesia, non quia geßit, sed quia voluit, atq; cupiuit aliquid facere. Nō enim saluat hominē opus suū: sed qui facultatē operā-

di largitur. Quapropter si quis stigmata domini perferat, ne existimet aliquid esse, quòd quiduis fecerit, & quòd diligẽter atque accuratè, vt opus illud efficeret, incubuerit. Nunquam igitur existimes, te præuenisse dominum in virtute, ex eius sententia qui di-

Philip. 2.b „ cit, Ipse est, qui operatur in vobis & velle & perfi-
„ cere, pro bona voluntate. INTERROGATIO. Cur igitur scriptura præcipit homini hoc facere? RESPONSIO. Iam diximus, hominem à natura habere promptitudinem animi, quam deus requirit. Iubet ergo, vt homo in primis cognoscat: & cum cognorit, amet, & volũtatem depromat. Vt autem mens exerceatur, laborem perferat, aut opus aliquod perficiat, gratia domini largitur volenti & credẽti. Quare voluntas hominis est velut auxilium à natura insitum: qua absente, ne deus quidem quippiam operatur, tametsi facultate non careat: quod fit ob arbitrij humani libertatem. Igitur operis perfectio, dei est: voluntas autem, hominis. Atqui si totam voluntatem tribuamus homini, integrum opus nobis ascribitur. Mirabilis deus in omnibus, & qui prorsus animo comprehendi nequit. Nos autem homines particulam aliquam mirabilium eius assequi nitimur, scriptura ni-

Esa. 4. d. „ xi, vel potiùs ab illa edocti. Quis enim, ait, cognouit
1. Cor. 2 d „ sensum domini? Ipse verò dixit, Quoties volui cõgre-
„ gare filios tuos, & noluisti? Tandẽ ex hoc crede, quòd
Luc. 13. g. „ ipse nos manuducit: à nobis autem solam requirit voluntatem. Sed quæ voluntatis erit declaratio, nisi labor spontaneus? Quemadmodum itaque ferrum, dum secat, scindit, arat, plantat, ipsum quidem, quatenus impellitur,

impellitur, aliquid præbet: alius tamen est, qui mouet & agitat ferrum: & vbi fuerit attritum, igni mandat, & instaurat. Hunc in modum homo, licet exerceatur & laboret, operans quod bonum est, dominus tamen clàm in ipso operatur: & dum labore fatigatur & atteritur ille, consolatur atque recreat animũ:
» vt ait propheta, Num gloriabitur securis, absque scin-
» dente: aut in altum tolletur serra, sine trahente? Eodem modo se res habet in committendo quod malum est: quando promptus est & paratus homo, ac se submittit: tum Satanas impellit illum & acuit, vt ensem latro. Cæterùm cor aßimilauimus ferro, multam ob duritiam & rerum imperitiam. Quanquam nos, quasi ferrum sensu carens, ignorare non debebamus eum à quo regimur: (nam celeriter ab agricolæ verbo dilabimur ad cogitationem malitiæ) sed potius, veluti bos & asinus, nosse debemus eum qui nostrũ
» animum impellit & dirigit. Nam ait, Cognouit bos
» possessorem suum, & asinus præsepe domini sui: Israël
» autem me nõ cognouit. Oremus ergo, vt notitiam dei consequamur, & erudiamur in lege spiritali, ad mãdata eius peragenda. Amen.

Esai.10.d

Esai.1.a.

R

EXACTO OPVS EST IVDICIO IN DISCERNENdis veris Christianis: & quínam sint illi.

HOMILIA XXXVIII.

VLTI existimantur esse Christiani, quòd appareant iusti: sed artificum est, & peritorum iudicare, num tales verè signum & imaginem regis habeant, an quoquo modo adulterata sint artificum opera, an admirentur artifices & redarguant. Quòd si defuerint eius artis periti, dolosi fabricatores argui non poterunt. Nam ipsi quoque solitariè viuentium seu Christianorum habitum gerunt. Siquidem pseudoapostoli pro Christo patiebantur, & regnum cælorum annunciabant. Propterea inquit apostolus, In laboribus pluri-

2.Cor. 11.c. » mis, in carceribus abundãtiùs, in plagis supra modũ: volens ostendere, se grauiora passum esse, quàm ipsi. Aurum facilè reperitur: margaritæ verò & lapides preciosi qui faciant ad diadema regium, rariùs inueniuntur: freque͂ter enim ex eis nõ reperias qui conferant. Eode͂ etiã modo Christiani in cõstruenda corona Christi, vt animæ illæ sanctorum euadãt sociæ. Gloria sit ei qui vsqueadeò dilexit ipsam animã, pro illa passus est, illámque suscitauit à mortuis. Quemadmodũ vultui Mosis iniiciebatur velamen, ne populus in-

tendere possit in faciẽ eius: ita nũc cordi tuo superpositum est velamen, ne poßis intueri gloriam dei. Cum autem illud ablatum fuerit, tum apparet ac manifestat seipsum Christianis, & iis qui diligunt illum & „ exquirunt in veritate: vt inquit, Manifestabo ei me- Ioã.14.c „ ipsum, & mansionem apud eum faciam. Omni igitur studio accedamus ad minimè mendacem Christum, vt consequamur promißionem & nouum testamentum, quod per crucem & mortem renouauit dominus, effractis inferni peccatíque foribus: & eduxit animas fideles, quibus donauit interiùs paracletum, & reduxit eas in regnum suum. Regnemus ergo cum illo in Ierusalem ciuitate ipsius, in ecclesia cælesti, in choro sanctorum angelorum. Fratres autem qui ex longo tempore exercitati sunt & probati, possunt opem ferre rudibus, & compati. Quidam enim seipsos securos existimarunt, & gratia dei permoti adeò sanctificatá membrá sua repererunt, vt cupiditatem in Christianum cadere nullo modo putarent, sed eum castam & puram obtinere mentem: in reliquo interiorem hominem à diuinis & cælestibus pendere: ita vt arbitrarentur, talem perfectam mensuram iam attigisse, & ad portum tranquillum appulisse. Porrò insurrexerunt fluctus in eum, vt denuo inuentus sit in medio pelago, illúcque delatus, vbi mare, cælum & mors instabant: peccatum ingressum adeò produxerat omnem malam cupiditatem. Rursum verò tales aliqua dignati gratia, &, vt ita dicam, è profundo maris quibusdã guttulis irrorati, hoc ipsum singulis horis reperiunt:

Quorũdã Christianorũ stolida persuasio

tantámque quotidie & tam admirandam operationem fieri, vt qui eam experitur, ob inopinatam, peregrinam & diuinam effectionem obstupescat & admiretur, qua ratione deceptus sit. Cæterùm gratia per omnia diuina cælestísque ipsum illuminat, deducit, placatum reddit & amplificat, vt reges, potentes, sapientes, & qui pollent dignitatibus, si conferantur cum illo, minimi vilésque putentur. Aliquanto verò pòst tempore vel hora res immutantur, vt is seipsum re vera grauiorem peccatorem omnibus hominibus arbitretur: alia rursus hora seipsum videat veluti regem maximum & ingentem, aut potētem regis amicum: ediuerso alia hora seipsum infirmum & pauperem spectet. Præterea labitur in perplexitatem animus, quamobrem sic, & rursum sic. Quia Satanas cum oderit quod bonum est, mala suggerit his qui virtutem sectantur, & conatur eos auertere: hoc enim illius est opus. Tu verò illi ne subiicitor: sed versare circa iustitiam, quæ in interiori homine perficitur, in quo altare Christi consistit, cum impolluto sanctuario: vt testimonium conscientiæ tuæ glorietur in cruce Christi: qui emundauit conscientiam tuam ab operibus mortuis, vt spiritu tuo seruias deo, vt noris quid

Ioan. 4.c. " adoras, ex sententia eius qui dixit, Nos adoramus, " quod scimus. Confide dirigenti te deo: cum deo consortium habeat anima tua, vt sponsa consuetudinē ha-

Ephes. 5.g. " bet cum sponso. Mysterium enim hoc magnum est, ait. Ego verò dico, inter Christum & animam immaculatam. Cui gloria in secula. Amen.

AD QVID SCRIPTVRA DIVINA NOBIS DOnata est à Deo.

HOMILIA XXXIX.

VEMADMODVM REX qui scribit literas ad eos quibus codicillos & peculiaria munera largiri desiderat, edicit omnibus, nempe, Satagite quamprimùm ad me venire, vt accipiatis à me regia dona: qui nisi venerint, & acceperint, nihilo melioris conditionis erunt, quòd has legerint epistolas: imò potiùs capitali supplicio tenebuntur, quòd venire neglexerint, & à manu regia honorarium consequi: hunc in modum rex Deus misit hominibus scripturas diuinas, velut epistolas: quibus significauit, vt inuocantes deum & credentes postulent & accipiant donum cæleste, ex hypostasi diuinitatis eius. Scriptum est enim, Quò fiamus diuinæ consortes naturæ. Quòd si non venerit homo, non popo-
" scerit, nec acceperit, nihil iuuabit quòd legerit scri- 2. Pet. 1. a
" pturas: quinimò plectendus est morte: quòd à rege cælesti donum vitæ capere noluerit: sine quo vitam immortalem consequi nemo potest, quæ est Christus. Cui gloria in secula. Amen.

VIRTVTVM INTER SE COLLIGATIO, ITIDEM VITIO-*rum.* HOMILIA XL.

DE exteriori exercitatione, quodnam institutũ sit potius & primum, hoc scitote, dilecti, virtutes omnes inter se colligatas esse: tãquam enim catena quadã spiritalis, vna dependet ab altera: precatio à dilectione, dilectio à gaudio, gaudium à mansuetudine, mansuetudo ab humilitate, humilitas ab obsequio, obsequium à spe, spes à fide, fides ab auditu, auditus à simplicitate. Haud se-*cus quàm in aduersaria parte, vitia dependent vnum ab altero, odiũ ab ira, ira à superbia, superbia à vana gloria, vana gloria ab infidelitate, infidelitas à duritia cordis, duritia cordis à negligentia, negligentia ab ignauia, ignauia ab acedia, acedia ab impatientia, impatientia à voluptate, & reliqua vitiorum membra inuicem dependentia.* Ita *etiam circa bonam partem, virtutes à se mutuo manant & dependent.* Caput *autem totius boni instituti ac vertex honestarum actionum est perseuerare in oratione: cuius beneficio reliquas etiam virtutes postulantes à deo quotidie obtinere possumus.* Nam *inde nascitur his qui digni habentur, communicatio diuinæ sanctimoniæ, spiritalisque energiæ, & connexio affe-*

ctionis animi per dilectionem arcanam cum domino. Qui enim se compellit quotidie ad perseuerandum in oratione, à spiritali dilectione accenditur in amorem diuinum & desiderium ardens erga deum: & gratiam perfectionis spiritus sanctificantis suscipit. INTERROGATIO. *Cum quidam vendant facultates suas, seruos manumittant, & obseruent mandata, non tamen quærant accipere spiritum in hoc mundo: an qui sic viuunt, non abeant in regnum cælorum?* RESPONSIO. *Disputatio hæc subtilis est: quia nonnulli * vnicum regnum, & vnicam gehennam esse aiunt. Nos autem multos gradus & differentias atque mensuras eße dicimus, tum in ipso regno, tum in ipsa gehenna. Itaque quo pacto anima, cum sit vnica in omnibus membris, sursum in cerebro vim suam exerit, ac deorsum agitat pedes: ita etiam diuinitas continet omnes creaturas, tam cælestes, quàm quæ subiacent abysso: & vbique plenè est in creaturis, quanuis aliena sit ab eis: vtpote dimensionis & comprehensionis expers. Considerat igitur homines ipsa diuinitas, & cum ratione gubernat omnia. Et quia nõnulli precantur, ignorãtes quid quærant, quidã ieiunant, alij perdurãt in ministerio: Deus, qui iustus est iudex, vnicuique pro modo fidei reddit mercedẽ. Quæ enim faciũt, metu dei agũt: at non omnes isti sunt filij, reges, aut hæredes. Porrò in seculo alij sunt homicidæ, alij stupro dediti, alij raptores: contrà, nonnulli sua pauperibus erogant: hos & illos perpensat dominus, ac bene agentibus quietem & præmium largitur. Si-*

Vnicum accipe p uniformi & pari.

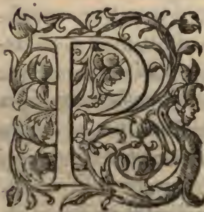
quidem sunt superfluētes mensuræ, sunt & exiguæ. Ac in ipso lumine & gloria sunt discrimina. Item in ipsa gehenna & supplicio inueniuntur venefici, alij latrones, & alij qui leuius deliquerunt. Qui verò vnicum inquiunt esse regnum, & vnicam gehennam, nec vllos esse gradus, malè dicunt. Quot enim modò seculares spectaculis hærent, & aliis rebus inhonestis? Quot item nunc sunt, qui deprecantur ac metuunt deum? Hos igitur & illos attendit deus, & tanquam iustus iudex præparat his quietem, illis verò supplicium. Porrò sicut homines qui aptant equos curribus, agitant habenas, & in se mutuò impellunt: (nam quisque cōtendit, quo pacto prosternat & superet aduersarium) ita se habet in corde certantium spectaculum improborum spirituum cum anima luctantiū, deo & angelis certamen spectantibus. Itaque singulas in horas interiùs tum ab anima, tum à vitio procreantur multæ recentes cogitationes. Etenim anima reconditis abundat cogitationibus, quas ad horam ipsam producit & gignit. Itidem ipsum vitium permultas habet cogitationes & studia: quin ad horam nouas molitur cogitationes aduersus animā. Quia mens est auriga, quæ aptat currum animæ, tenens cogitationum habenas: & currit illuc contra currum Satanæ: vbi etiam ipse currum iunxit aduersus animam. INTERROGATIO. Si quies est anima, quo pacto dicunt aliqui, non posse nos orare, nec permanent in oratione? RESPONSIO. Requies ipsa si affluat, affectū misericordiæ aliáq; obsequia suppeditat: verbi gratia, visitādi fratres, inseruiēdi verbo. Ipsa quoq;

natura desiderat progredi, & fratres inuisere, necnon loqui verbum. Siquidem nihil est, quod in ignem proiectum, naturam suam seruet: sed ipsum in ignem verti necesse est. Veluti si lapillos mittas in ignem, modicum viuæ calcis oritur. Sin mittas in mare quempiam, accidit frequenter, vt demergatur & abeat in mediũ mare, vndísque obruatur, nec vltrà appareat. Qui verò gradatim ingreditur, iterum ascendere cupit, adnauigare, & ad portum regredi, vt inuisat in terra degentes homines. Non aliter in re spiritali, si quis ingrediatur profundum gratiæ, adhuc tamen meminit sociorum suorum. Quinetiam ipsa natura desiderat ad fratres accedere, implere charitatem, & confirmare verbũ. INTERROGATIO. *Quî possunt duæ personæ, gratia & peccatum, in corde consistere?* RESPONSIO. *Quemadmodum igni circa vas æneum exteriùs apposito, si subieceris ligna, accenditur: & quod intra vas est, coquitur & feruet, igne extrinsecus accẽso: sin minus ligna submittas, incipit ignis tepescere & propemodum extingui: ad hunc modũ gratia, quæ est ignis cælestis, intra te est: postmodum si precatus fueris, & cõtuleris cogitationes tuas ad diligendum Christum, quodammodo ligna subiecisti: & cogitationes tuæ conuertuntur in ignem, & desiderio dei tingũtur. Quòd si subtrahat se spiritus, quãuis sit extra te, nihilominus etiam est intra te, & extra te apparet. At verò si quis ignauia laborans, paulatim rebus secularibus & occupationibus seipsum tradat, denuò vitium accedit, & complectitur animam, totúmq; hominem incipit affligere. Memor ergo anima*

requietis pristinæ, angi incipit, & diutius lugere calamitatem suam. Iterum intēdit animus in deum, prior quies illi cœpit appropinquare, vehementius inquirere occipit, Deprecor te domine, ait: paulatim additur ei ignis accendens & recreans animā: ac velut hamus è profundo piscem paulatim extrahit. Nisi enim hoc fieret, ac gustaret amaritudinem & mortem, quî discernere posset amarumà dulci, & mortem à vita, & gratias agere viuificanti, patri, & filio, & spiritui sancto, in secula? Amen.

QVAM PROFVNDA SINT ANIMÆ PENETRALIA, QVÆ paulatim incrementa gratiæ, aut vitiorum accipit.

HOMILIA XLI.

PRECIOSVM vas animæ multa profunditate constat, vt quodā loco ait, Abyssum & cor ipse scrutatur. Nā vbi homo diuerterit à mandato, & iræ sententiam incurrerit, peccatū abripit illum captiuum: quod cum sit velut abyssus quædam acerbitatis, subtiliter & profundè penetrans, ingressum intrò, animæ pascua occupat vsque ad ima eius receptacula. Hunc autem in modum aßimilabimus animam permixtúmque peccatum, veluti si fuerit arbor amplißima, quæ multos habeat ra-

Eccli. 42.c.

mos, & radices intima terræ penetrantes: ita cum intimorum animæ loculorum pabula penetrans peccatum occupauit, in consuetudinem vertitur & præoccupationem, ac simul ab infantia cum vnoquoque capit incrementum, conuersatur, & vitia edocet. Quando ergo diuinæ gratiæ operatio pro mensura fidei cuiusque obumbrauerit animæ, ac è superis auxilium ceperit, adhuc aliqua in parte adumbrat gratia. Quamobrem ne quis existimet, animam totam illustratam esse, multum adhuc vitij pabulum intus adest: nec modico opus habet homo labore fatigatióneque æquali cũ sibi collata gratia. Hac enim de causa incipit gratia diuina particulatim in animam aduentare: quæ alioqui potest horæ momento hominem, cum expurgarit, perfectum reddere: sed vt probet intentionem hominis, an integram erga deum dilectionẽ seruet, nullum habẽs cum improbo cõmercium: sed seipsum prorsus gratiæ deueueat: hócque modo pro tempore & opportunitate probata anima, vt quæ nulla in re gratiã dolore vel contumelia affecerit, à modico sumpto initio adipiscitur auxilium. Quinetiam ipsa gratia pascitur in anima, & ad profundissimas vsque partes et cogitationes eius mittit radices: postq̃ anima multis occasionibus oblatis proba habita est, & gratiæ consentanea: donec ipsa tota absorpta est à cælesti gratia, in ipso vasculo in posterum regnante. Cæterùm nisi quis multæ fuerit humilitatis, traditur ille Satanæ, & gratia diuina sibi collata spoliatur: nec paucis torquetur afflictionibus: túmq; perspicitur illius existimatio, nẽpe nudũ & miserũ esse. Proinde qui dite-

Humilitas cōseruat in homine gratiam dei.

ſcit gratia dei, in multa debet humilitate & cordis cōtritione degere, ac ſeipſum vt pauperē & nihil habētē arbitrari: quod habet, alienum eſſe, aliúmque ſibi dediſſe, qui quando volet, auferet illud. Qui hūc in modum ſeipſum humiliat, tum apud deum, tum apud homines, ſibi donatam gratiam cōſeruare poteſt: vt ait,

Matth 23.b Luc.14.b

» Qui ſeipſum humiliat, exaltabitur. Ac licet ſit electus dei, apud ſe reprobatus eſto: quanuis ſit fidelis, tanquā indignum ſeipſum exiſtimato. Tales enim animæ deo ſunt gratiſsimæ, & viuificantur per Chriſtum. Cui gloria & imperium, in ſecula. Amen.

NON EXTERNA, SED

INTERNA PROMOVENT AVT LÆdunt hominem: veluti ſpiritus gratiæ, aut ſpiritus nequitiæ. HOMILIA XLII.

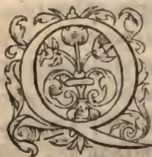
QVEMADMODVM ſi fuerit vrbs ingens, eáque deſerta, nēpe diſſolutis muris, quæ capta ſit ab hoſtibus, magnitudinis nulla eſt vtilitas: proinde præter magnitudinē expetendum eſt, vt etiam munita ſit optimis muris, ne poſſint hoſtes ingredi: ita proculdubio animæ ſciētia & intellectu exornatæ, necnon acutiſsimo ingenio, ſunt inſtar magnarum vrbium. Supereſt vt quæramus, an illæ munitæ ſint virtute ſpiritus: nequando hoſtes in-

gressi deuastent eas. Nam sapientes huius mundi, Aristoteles, Plato, vel Socrates, qui rerum notitiam callebant, non aliter se habebant, quàm vrbes amplæ: at erant ab hostibus vastati, quia carebant spiritu diuino. Quicũque verò idiotæ sunt participes gratiæ, sunt tanquam vrbes exiguæ, virtute crucis protectæ. Cæterùm duplicẽ ob causam à gratia excidunt & pereunt: vel quòd illatas afflictiones non perferunt, vel quòd voluptatibus peccati deliniri se patiuntur. Nequeunt enim qui transeunt, citra tentationes transmeare. Itaque sicut in partu, paupercula & regina iisdem laborant doloribus: itidem terra diuitis ac pauperis nisi cõuenientem acceperit imbrem, non potest alicuius precij fructus ferre: haud secus in operatione animæ, non sapiens, non locuples regnat in gratia, nisi per patientiam, afflictiones, & labores frequentes. Siquidẽ Christianorum vita mel imitari debet: quod cum sit dulce, acerbi aut venenosi nihil admittit. Ad hunc modum, isti, quæcunque obuenerint, siue prospera siue aduer-
» sa, benigni sunt, vt inquit dominus, Estote benigni, si- Luc.7.e
» cut pater vester cælestis. Quod enim lædit & inqui- Mat.15.b
» nat hominẽ, intus est. Nam de corde exeunt cogitatio-
» nes malæ, sicut ait dominus. Quoniam interna sunt, quæ inquinãt hominẽ. Intus igitur est in anima reptãs & progrediens spiritus nequitiæ rationalis impulsiuus: quod est velamen tenebrarum, & vetus homo: quem exuere debent, qui confugiunt ad deum: & induere cælestem & nouum hominem, qui est Christus. Nihil igitur extraneum offendere potest hominẽ, præter spiritum tenebrarũ, qui viuit, agit, & habitat in

corde. Quare cuique conuenit inire certamen cum cogitationibus, vt eius cordi illucescat Christus. Cui gloria in secula. Amen.

DE PROGRESSV VIRI CHRISTIANI, CVIVS TOTA *vis dependet à corde, vt hîc variè describitur.*

HOMILIA XLIII.

QVEMADMODVM *ab igne accenduntur multæ lucernæ & lampades ardentes, cunctæ verò lampades ac lucernæ ab vnica natura accenduntur & lucent: haud aliter etiã Christiani accenduntur & splendent ab vnica natura ignis diuini, filij dei: habéntque lampades ardentes in cordibus suis: & agentes in terra lucent in conspectu eius, sicut & ipse.* Ait enim,
Psalm. » *Propterea vnxit te deus deus tuus oleo lætitiæ.* Idcir-
44.b. » *co cognominatus est Christus, vt eodem oleo quo ipse vnctus est, nos etiam vncti, fiamus Christi, eiusdem, vt ita dicam, substantiæ, vniúsque corporis.* Inquit
Hebr. » *enim, Qui sanctificat, & qui sanctificantur, ex vno*
2.c. » *omnes. Quare similes aliquatenus sunt Christiani lucernis habentibus in se oleum, hoc est fructus iustitiæ: ac nisi accendantur in eis lucernæ à lucerna numinis diuini, nihil sunt* Dominus erat ardens lucer- *na, propter spiritum diuinitatis substantialiter in ipso manentem, & incendentem cor illius secundum*

naturam humanam. Siquidem vt putre marsupium margaritis plenum: ita Christiani, quoad hominē exteriorem, humiles esse debent & contemptibiles: intus verò in homine interiori preciosum margaritum obtinent. Sūt nihilominus alij sepulchris dealbatis similes, exterius quidē depicti & speciosi, intus autem pleni oßibus mortuorum, odore graui multo, & spiritibus immūdis, mortui à facie dei, omnem turpitudinē, sordes & aduersarij tenebras induti. Apostolus ait, Puer Gala 4 a
» quandiu paruulus est, sub tutoribus & curatoribus spirituum immundorum agit: qui quidem spiritus nolunt puerum crescere: ne, cum euaserit in virum perfectum, quærere incipiat quæ pertinēt ad familiam, & dominium vendicare. Christianus deum in memoria
» perpetuò debet habere. Scriptum est enim, Diliges do Deut.6.a
» minum deum tuum ex toto corde tuo: ne dominū duntaxat diligat, quādo oratorium ingreditur, sed etiam inambulans, colloquens, & edens, meminerit dei, dili
» gat & vnicè complectatur illum. Siquidem ait, Vbi Illud est deus qđ diligitur
» mens tua, ibi & thesaurus tuus. Cui enim rei alligatū est cor alicuius, quóve trahit illū cupiditas, hoc est illi deus. Si cor deū semper expetat, ipse dominus est cordis eius. Abrenunciauit quispiā, priuauit se facultatibus & vrbe, dās operā ieiunio, sui ipsius homine adhuc tenetur, aut rebus secularibus, aut familiaribus, aut parentū amore: itaq; vbi cor ipsius fuerit illigatū et mēs captiuata, illud eius est deus: & inuenitur quidē per amplā portā è seculo deceßisse, ꝑ hostiolū autē ingressum in mundū incidisse. Velut sarmēta in ignem ꝓiecta facultati ignis resistere nequeūt, sed statin exu-

runtur: ita dæmones qui bellum inferre volunt homini spiritum sanctum adepto, vruntur & absumuntur ab ignis diuina potentia: modò homo domino semper adhæreat, fiduciam & spem habens in eum. Ac si fuerint dæmones robustis montibus fortitudine pares, tāquam ab igne cera, comburentur ab oratione. Interea tamen certamen & bellum ingens intercedit animæ cum illis. Sunt illic draconum fluuij, ora leonum, ignis incendens animam. Quo itaque modo consummatus in nequitia, spiritu erroris inebriatus, deditus cædi vel adulterio, perperam agendi satietate non capitur: hunc in modum Christiani in spiritu sancto baptizati, expertes fiunt vitij. Qui verò gratiam nacti permiscentur peccato, adhuc tenētur timore, & per metuendum locum incedunt. Sicut enim mercatores inter nauigandum, etiam si ventum propitium & mare tranquillum nacti sint, necdum ad portū peruenerint, metuunt ne quo modo repentè conrario vento excitato fluctibus æstuet mare, et nauis periclitetur: sic & Christiani licet habeant in se flantem prosperum ventum sancti spiritus, adhuc tamē formidant, ne ventus aduersariæ potestatis insurgat: qui flet, & tempestatem fluctúsque moueat animis eorum. Quamobrem summopere curandū est, vt perueniamus ad portum quietis, ad mundum perfectum, ad vitam & delicias perpetuas, ad ciuitatem sanctorum, ad Ierusalem cælestem, ad ecclesiam primogenitorum. Verùm nisi quis mensuras illas transierit, non mediocriter extimescit, ne fortè peruersa potestas in medio cursu excidium aliquod moliatur. Itaque sicut mulier quæ cōcepit, infantem

fantem suum intus habet in tenebris, vt ita dicam, & denso loco: qui, si contingat eum opportuno tempore egredi, spectat nouã creaturã cæli, terræ, solísque, quã nunquam viderat: hũc amici & cognati cõfestim hilari vultu excipiunt in vlnas. Quòd si quadã ordinis naturalis perturbatione puerũ è penetralibus extrahi cõtingat, necessariò superest, vt ad hoc cõstituti medici vtantur gladio: fitq́; postea, vt puer à morte pergat in mortẽ, & à tenebris in tenebras. Ad hunc modũ accipe circa rem spiritalẽ. Quicunq; semen diuinũ suscepe runt, hi modo inuisibili poßidẽt illud, & propter cohabitãs peccatũ in obscuris & metuẽdis locis abscon dũt. Si ergo collectis viribus suis cõseruauerint semen, opportunè emittunt in lucem: deinceps in dissolutione corporis, angeli omnésq; superni chori læto vultu exci piũt illos. At verò si quis susceptis ad viriliter pugnan dum armis Christi ignauiter egerit, is tẽpore dissoluẽdi corporis, quãprimùm traditur hostibus, & à tenebris nunc illũ obruentibus se cõfert ad tenebras alias mole stiores, & interitũ. Porrò veluti si fuerit hortus arbo ribus fructiferis & alijs bene olentibus plãtis cõsitus, & per omnia bene excultus & exornatus, qui etiam sit munitus exiguo pariete, pro septo & vallo, iuxta quẽ contingat flumen rapidùm trãscurrere: licet aqua modica illidat parieti, corrumpit fundamẽtum sumit eductionem & paulatim fundamentum dissoluit: & ingrediens effringit & extirpat omnes plantas, vniuersam culturã delet, & fructibus ferẽdis inutilẽ red dit: ita se habet cor hominis, quod nõ caret cogitationibus honestis: at instant cordi perpetuò vitiorũ fluuij

volentes illud diruere & sibi vẽdicare. Itaque si leuis paululum fuerit animus, & labatur in cogitationes impuras, en spiritus erroris pabulũ acceperunt, & ingreßi euerterunt quæ illic splendebãt, deletísque probis cogitationibus animã desertam reddiderunt. Sicut oculus omnium corporis partiũ est minimus, & ipsa pupilla oculi cum sit exigua, tamẽ est vas ingens: quoniam intuetur vnà cælum, astra, solem, lunam, vrbes, & alias creaturas: & eodẽ modo quæ conspiciuntur, in illa parua pupilla oculi simul & eodem momento formantur & effinguntur: hoc pacto se mens habet in corde, ipsúmque cor est vas quoddam exiguum: ibi nihilominus dracones, ibi leones, ibi bestiæ venenosæ, ibi vitiorum cuncti thesauri, ibi asperæ & salebrosæ viæ, ibi præcipitia: itidem ecõtra, ibi deus, ibi etiam angeli, ibi vita & regnum, ibi lumen & apostoli, ibi cælestes vrbes, ibi thesauri gratiæ, ibi sunt omnia. Vt enim se habet caliginosa nebula super vniuersam terram extensa, & homo nõ videt hominem: nõ aliter se habent huius seculi tenebræ super omnem creaturam, vniuersam etiam naturam humanam sitæ à tempore trãsgreßionis: vnde tenebris homines adũbrati sunt in nocte, & in locis horrendis. Et quemadmodũ in domo quapiã est copia fumi: sic etiam peccatum cum suis cogitationibus sordidis insidet, & serpit in cogitationes cordis, necnõ infinita multitudo dæmonum. Itaque vt in rebus ante oculos positis, dum cõmittitur bellum, nõ eo proficiscũtur sapiẽtes aut primates, sed mortem extimescẽtes resident: obijciũtur autẽ tyrones, pauperes & plebeij: & accidit, vt parẽt victoriã aduersus

hostes, quos persequẽtes expellũt è limitibus, et victoriæ præmia coronásq; à rege accipiũt, & promouẽtur ad dignitates: illi verò magni reperiũtur his posteriores. Ad hũc se modũ habet res spiritalis: simplices initio verbũ amanti veritatis intellectu audiẽtes, ipsum opere exprimunt, & gratiã spiritus à deo accipiũt: sapientes autem, & qui subtilitatem in verbo quærũt, fugiunt bellum, nec proficiunt, sed his qui dimicarunt & vicerũt posteriores inueniuntur. Vt autẽ venti vehemẽter flantes mouent omnes creaturas, quæ sunt sub cælis, sonitúmque edunt nõ modicum: sic hostis potentia pulsat, fert cogitationes, profunda cordis concutit pro suo ipsius arbitrio, & in sui ministeriũ dißipat cogitationes. Veluti publicani sedent iuxta vias angustas, & retinent atque cõcutiunt prætereuntes: ita dæmones obseruant & detinent animas: quas nisi plenè fuerint expurgatæ dum decedũt è corpore nõ sinũt ad cæli mãsiones ascẽdere, & occurrere domino suo: quia deturbantur à dæmonibus aërijs. Qui verò degunt in carne, nihilominus summo labore atque contentione gratiam ex alto cõsequentur à domino. Nempe hi proficiscentur ad dominũ cum illis qui per studiosam conuersationem quieuerũt, vt ipse pollicitus est, Vbi sum
ego, illic & minister meus erit. Et per infinita secula regnabunt cum patre, & filio, & spiritu sancto, nunc & semper, in secula seculorum. Amen.

Ioan. 12.d.

QVANTVM IN HOMINE CHRISTIANO MVTATIONEM *ac renouationem faciat Christus, qui morbos animæ sanauit.* HOMILIA XLIIII.

VI accedit ad deum, & re vera cupit assessor esse Christi, huius intentionis gratia debet accedere, vt mutetur ipse & transmutetur à pristino statu & conuersatione: probum & nouum hominem præ se ferat, qui nihil gestet veteris hominis: si qua, inquit, in Christo noua creatu-
1. Cori. 5 d. *ra. Nam ideo venit dominus noster Iesus Christus, vt naturam cõuerteret, transmutaret & renouaret: nec non hanc animã propter trãsgreßionem affectionibus inuolutã reformaret, contemperans eam cum suo spiritu diuino. Venit itaque, vt nouã mentem, nouã animam, nouos oculos, nouas aures, nouam linguã spiritalem, &, vt semel dicam, nouos homines ei credentes efficeret, seu nouos vtres vngẽs eos suo ipsius lumine cognitionis, vt illis vinũ nouum, nempe spiritum suũ,*
Matth. 9.b. „ *immitteret. Vinum enim, ait, nouũ in vtres nouos mit-*
„ *tendum est. Quo enim modo hostis subiugatũ sibi hominem, nouum in sui gratiam effecit, vitiosis affectionibus circunuoluit, & in ipsum spiritu peccati vnctum, vinum omnis iniquitatis & vitiosæ doctrinæ iniecit: hunc in modũ dominus, cùm redemisset illũ ab hoste nouum reddidit: & cùm vnxisset suo ipsius spi-*

ritu, vinum vitæ & nouam spiritus doctrinam infudit in eum. Qui enim naturam quinque panum in naturam copiosam mutauit, & asini naturæ facultate loquendi destitutæ vocem dedit, meretricémque conuertit ad temperãtiam, & ignis vstiuam naturam ad irrigandos in camino existentes aptam reddidit: qui leonum agrestium bestiarum naturam Danielis gratia mansuefecit: is quoque potest animam desertam & à peccato agrestem effectam, in suam ipsius bonitatem, mansuetudinem & pacem conuertere, promissionis sancto bonóque spiritu. Siquidẽ vt pastor ouem scabiosam curare potest, & à lupis conseruare: ita verus pastor Christus veniens solus ouem perditam & morbosam, hoc est hominem, sanare & conuertere potuit à scabie & lepra peccati. Priores enim sacerdotes leuitæ atque magistri oblationibus munerũ & sacrificiorum, atque aspersionibus sanguinis animam curare non potuerũt, cùm ne se quidem ipsi curare quiuerint: erant quippe etiã infirmitate circũdati. Impossi- Hebre. 10.a.
bile enim est, inquit, sanguine hircorum & taurorum auferri peccata. Atqui dominus indicans illorum qui tum erant medicorum infirmitatem, aiebat, Vtique di- Luc. 4.d.
cetis mihi hanc similitudinem, Medice, cura teipsum: pro eo, Non sum ego eorum similis, qui seipsos curare nequeunt. Ego sum verus medicus, & bonus pastor, qui pono animam meam pro ouibus, habens facultatem curandi omnem morbum & omnem animæ mollitiem. Ego sum ouis immaculata, semel oblata: & venietes ad me curare valeo. Vera enim sanitas animæ proficiscitur à domino solo. Ecce enim, inquit, agnus Ioan. 1.d.

" *dei, qui tollit peccatum mundi: animæ scilicet credentis ei, & diligentis eum ex toto corde. Bonus igitur pastor ouem scabidã curat: ouis autem ouem curare nequit. ac nisi curata fuerit ouis rationalis, qui est homo, in ecclesiam domini cælestem nõ ingreditur. Ita enim dictum est in lege sub vmbra & imagine. Siquidẽ hæc*

Leuit. 21.c. " *demonstrans spiritus obscurè loquitur de leproso, Et* " *maculam habens non ingredietur in ecclesiam domini. Sed præcipit leproso, vt sacerdotem adeat, quẽ multis precibus adducat domum tabernaculi sui: & is imponat manus suas super lepram, hoc est locum tactu lepræ notatum, & curet. Eundem in modũ Christus verus pontifex futurorum bonorum incuruatus ad animas lepra peccati laborantes, ingreditur tabernaculum corporis illarum, & curat ac sanat affectiones. Et hac ratione introire poterit anima in cælestem ecclesiam sanctorum Israëlis veri. Nam quæcunque anima lepra affectionum peccati laborans, non accesserit ad pontificem verũ, & nunc curata fuerit, in seriem sanctorum & ecclesiã cælestem nequaquam ingreditur: quia cum immaculata sit & pura, immaculatas &*

Matt. 5.a. " *mundas quærit animas. Beati enim, inquit, mũdo cor-* " *de: quoniam ipsi deum videbunt. Quandoquidẽ oportet animã Christo verè credentẽ transferri mutaríque ab hoc statu peruerso in alium bonũ statũ, & ab hac abiecta natura in aliam naturã diuinã: ipsam deniq; virtute sancti spiritus nouã effici: & hoc pacto poterit ad regnũ cæleste pertinere. Nostrũ autẽ est ista consequi, qui credimus, qui verè diligimus illũ, & in omnibus sanctis mãdatis eius cõuersamur. Si enim tẽpore Elisæi lignũ, quod est natura leue mißũ in aquã extu-*

lit ferrũ natura graue: quanto magis dominus mittet huc spiritũ suum leuem, subtilem, bonũ & cælestem, quò animam in profundis aquis nequitiæ demersam extollat, eleuet, ac euolare faciat ad alta cælorum: & transmutabit & cõuertet eam à sua natura? Atque vt in rebus cõspicuis per se nemo potest traijcere nec trãsi re mare, nisi leuem & tenuem nauiculam è ligno con structã habeat, quæ sola potest super aquas incedere: quia demergitur & interit quis, si ambulet in mari: itidem nequit anima per seipsam trãsgredi, superare, aut trãsmittere acerbum mare peccati, & difficilem abyssum improborũ spirituũ caliginis affectionũ, nisi susceperit subtilem, cælestem & volatilẽ Christi spiritum, ambulantẽ & incedentẽ super omnẽ nequitiã: cu ius beneficio, recto & breui cursu ad cælestem quietis portũ, ad ciuitatem regni peruenire poterit. sicut autẽ qui sunt in naui, nõ hauriunt aut bibũt è mari, nec ex eo victũ aut vestitũ sumunt, sed aliunde important in nauem: hoc modo Christianorũ animæ nõ è seculo isto, sed desuper è cælo cibũ cælestẽ & indumẽta capiũt spi ritalia: & inde viuentes in naui boni viuificíq; spiritus incedũt, & trãsgrediuntur aduersarias principum & potestatũ diras facultates. Et quẽadmodũ ex vna li gni natura naues omns construuntur, quibus molestum mare poterũt homines traijcere: sic omnes animæ Christianorum vnica diuinitate lucis cælestis, varijs gratiarum donis vnius spiritus confirmatæ, omnem præteruolant nequitiam. At cum ad fœliciter nauigã dũ opus habeat nauis gubernatore, & tẽperato amœnóq; vento: hæc omnia est ipse dominus, agens in ani-

ma fideli: quam fortiter, feruenter, sciteque, vt ipse nouit, transgredi facit graues procellas, & feroces malitiæ fluctus, ventorumque peccati violentorum impetus, eorum tempestate dissoluta. Siquidem absque cælesti gubernatore Christo, non datur cuiquã mare nequam potestatum caliginis, & molestarũ afflationes
Psalm. 106.c. » tentationũ transire. Ascendunt enim, inquit, vsque ad » cælos, & descendũt vsque ad abyssos. Omnem porrò nouit artem gubernandi, necnõ bellorum atque tentationum, calcans pedibus fluctus immites. Ipse enim,
Hebr. 2.d. » ait, tentatus, potens est & eis qui tentantur, auxilia» ri. Quamobrem conuerti oportet ac transmutari ani» mas nostras à præsenti conditione in alterum statum & diuinam naturã: è veteribus nouos fieri, hoc est è truculentis & infidelibus bonos, benignos atque fideles: & sic idoneos regno cælesti constitui. Beatus enim Paulus de sua conuersione & assumptione, qua com-
Philip. 3.c. » prehensus est à domino, scribit ista, Sequor autẽ, si com» prehendam, in quo & comprehensus sum à Christo. Quo igitur pacto comprehenditur à deo? Quemadmodum si tyrannus captiuos quosdam abducat, quos rapuerat: deinceps recuperentur à vero rege: ita quoque Paulus cùm à tyrannico spiritu peccati torqueretur, persequebatur & deuastabat ecclesiam: at quoniam non odio dei, sed per ignorationem hoc agebat, tanquã certans pro veritate, non est neglectus: sed apprehendit eum dominus, cælestis rex & verus, vbi circunfulsisset arcano modo: illúmque voce sua dignatus, in faciem percussum, vt seruũ liberauit. Vide bonitatẽ et conuersionem qua vtitur dominus: quo pacto mutare

potest animas vitio adhærentes, & feroces effectas, & horæ momento in suam ipsius bonitatem & trãquillitatem traducere. Cuncta enim sunt apud eum poßibilia: vt in latrone contigit, qui horæ momento per fidem conuersus est, & translatus in paradisum. Idcirco venit dominus, vt immutet ac reformet animas nostras, illásque faciat, vt scriptum est, diuinæ consortes naturæ: & in animam nostram conferat animam cælestem, hoc est, spiritum diuinum, deducẽtem nos in omnem virtutem: quò viuere poßimus vitam perpetuam. Debemus ergo nos ex toto corde inenarrabilibus eius credere promißionibus: quia verax est qui promisit. Ideóque diligendus est dominus, ac danda planè opera omni virtutum generi: necnon cum perseuerantia, & sine intermißione petendum, vt integrè perfectéque consequamur spiritũ eius promissum, quò viuificentur animæ nostræ: quoniam adhuc in carne sumus. Nã nisi summa fide atque obsecratione suscipiat anima in hoc seculo sanctificationem spiritus, fiátque particeps diuinæ naturæ, temperata cum gratia, cuius beneficio purè ac sine vlla reprehensione poßit omnia mandata peragere, non est apta regno cælorum. Quicquid enim boni quis iam hinc obtinuerit, hoc ipsum in illa die erit illius vita, per patrem, & filium, & spiritum sanctum, in secula. Amen.

NVLLIS ARTIBVS

AVT OPIBVS HVIVS MVNdi, sed solo Christi aduentu sanatum esse hominem: cuius magnam cum deo cognationem refert hæc homilia.

HOMILIA XLV.

VI solitariam vitam elegit, cuncta quæ vertũtur in hoc mundo, à se aliena atque peregrina existimare debet. Nã qui re vera crucem Christi prosequitur, omnibus abnegatus, vel sua ipsius anima, mentem debet habere fixam in amorem Christi: vtpote anteferens dominũ parentibus, fratribus, vxori, liberis, cognatis, amicis, ac facultatibus. Hoc enim disertè dominus expreßit, his verbis, Quicunque non dimiserit patrem, aut matrẽ, aut fratres, aut vxorem, aut liberos, aut agros, & me secutus non fuerit, non est me dignus. In nullo enim alio inuenitur hominum salus & requies, vt audiuimus. Quot siquidem reges emerserunt è genere Adæ, qui terram vniuersam obtinebant, & de regia potẽtia gloriabantur: quorum tamen nullus ex ea rerum copia perspicere potuit vitium è transgreßione primi hominis accedens animæ à quo sic obtenebrata est, vt minimè mutationem agnosceret: nempe mentem antea, cum esset pura & in dignitate constituta, vidisse

Luc. 14. f.

dominum suum, modò verò propter lapsum indutam esse pudore, excæcatis cordis oculis, ne poßint intueri gloriam illam, quam spectabat Adam pater noster, antequam obaudiuisset? Porrò sapientes in mundo fuere diuersi generis: quorum alij virtutẽ philosophiæ demonstrabant: alij admirationi sunt habiti, quòd sophisticam exercerent: alij vim in dicendi facultate positam docebãt: alij grãmatici cum essent & poëtæ, pro instituto scribebant historias. Varij quoque fuerunt artifices, qui sparsas per mundum artes exercuerunt: quorum alij tornantes ligna, auium & piscium genera, imagines etiam hominum expresserunt, in illis suam industriam ostendere conati: alij in ære similitudines & statuas, aliáque nonnulla sculpere tentauerunt: alij ingentia & splẽdida fabricauerunt ædificia: alij fodientes terram, argentum & aurum, quod corrumpitur, referunt: alij preciosos lapides: alij verò specie corporis exornati, cum de forma vultus efferrentur, à Satana magis illecti, lapsi sunt in peccatum. Atqui hi omnes, quos antè cõmemorauimus, artifices, ab intus habitãte serpente occupati, & nõ cognoscẽtes secũ habitare peccatũ, captiui seruíque facti sunt peruersæ potestatis, à sciẽtia & arte sua nihil adiuti. Quare mũdus omni rerũ variarũ genere plenus, similis est locupleti viro domos splẽdidas & amplas habẽti, aurũ item & argentũ, ac posseßiones varias, familiámq; cuiusuis generis copiosam: cui, cũ toto corpore morbis & doloribus detineretur, adfuerũt omnes cognati cũ opibus omnimodis: qui tamẽ ipsũ ægritudine liberare nequiuerũt. Nulla ergo diligẽtia eorũ qui

versatur in mundo, non fratres, non diuitiæ, non robur, non alia quæcunque antè commemorata sunt, animam immersam peccato, & quæ purè perspicere nequit, eripiunt à peccato, excepta sola Christi præsentia, quæ potest animam & corpus expurgare, Quamobrem omni huius vitæ solicitudine liberati, demus operam domino, clamãtes ad illum noctu diúque: quia mundus hic conspicuus, & quæ datur in eo requies, quanto suauius fouere corpus videntur, tanto grauius animæ dolores exacerbãt, & augent eius ægritudinem. Itaque vir quidam non insipiens cùm instituti curam agere peroptaret, conatus est experiri omnia quæ volutantur in hoc seculo, si quo tandem modo fructum aliquem consequi posset: accesit ad reges, potentes, & principes, nec inde nactus est medelã salutarem, quã adferret animæ: diúque cum illis conuersatus, nihil profecit: denuo se contulit ad sapientes huius mundi & oratores, quos itidem reliquit, nullum referens lucrum: transiit per pictores, & eos qui aurum & argentum educunt è terra: denique per omnes artifices: nec vllam curam vulneribus suis inuenire potuit. Tandem cùm ab his recesisset, implorabat sibi deũ, qui sanat affectiones & morbos animæ: at cùm seipsum perpenderet, & hæc ratiocinaretur, accidit, vt mens eius res illas odiße cœperit, à quibus antè occupata planè recesserat. At verò sicuti mulier quæpiam in mundo locuples, licet pecunias non paucas habeat & domum splendidam, caret tamen auctoritate: in quam si insurgant multi, vt ei noceant ac domicilia deuastent: illa nõ ferens iniuriam,

obambulat quærens virum potentem, idoneum, & in omnibus eruditum: cúmque multis laboribus exhaustis talem virum nacta fuerit, exultat illius causa, & habet illum pro muro valido. Haud *aliter anima post transgreßionem ab aduersaria potestate grauiter afflicta, & in magnam vastitatem delapsa, vidua & desolata propter transgreßionem mandati, à viro cælesti relicta, & omnibus hostilibus potestatibus effecta ludibrio (illam enim sua mente destituerunt, atque deturbauerũt ab intellectu cælesti, ne videat quæ in ipsam perpetrantur ab illis: sed ab initio ita contigisse existimet) deinceps vt percepit auditu viduitatem suam, ac desolationem, in conspectu humanißimi* Dei *deplorauit, vitam reperit & salutem.* Q*uamobrem?* Q*uia reuersa est ad cognationem suã.* N*ulla enim talis est familiaritas atque opitulatio, qualis est animæ erga deum, & dei erga animã.* Nam *creauit deus auium diuersa genera: quasdam vt nidulentur in terra, & in ea pascantur & quiescant: statuit alias nidificare sub aquis, & inde viuere: duplicem quoque mundum fabricauit, vnum superiorem administratoriorum spirituum causa, quos illic cõuersari constituit: alterum inferiorem sub hoc aëre, hominum gratia.* Creauit *etiam cælum & terram, solem & lunam, aquam, arboréſque fructiferas, necnõ cuiuſcunque generis animalia: in nullo tamen horum requieſcit deus.* Vniuersa *creatura potitur ille, non tamen in illis thronum fixit, neque contraxit societatem nisi cum homine.* Cum *illo duntaxat placuit ei societatem habere, & in illo conquieſcere.* Viden',

Cognatio dei & hominis inter se.

cognationem dei cum homine, & hominis cum deo? Quapropter sagax & prudẽs anima cũctas percurrens creaturas, sibi quietem ipsa nõ reperit, nisi in domino solo: nec domino complacuit in vllo, præterquã in solo homine. Si explices oculos ad solem, circulum eius reperis in cælo, lumen autem & radios in terram vergere, & ad terram tendere vim omnem lucis & splendorem. Sic etiam dominus sedet à dextris patris supra omnem principatum & potestatem, oculum autem suum extensum habet in corda hominum in terra degentium: vt auxilium eius excipientes, il-
Ioã.12. d. » luc vbi ipse est, extollat. Quoniam, inquit, vbi sum
» ego, illic & minister meus erit. Et iterum Paulus,
Ephes. 2.a » Conresuscitauit & consedere fecit ad dextram suam
» in cælestibus. Cæterùm animalia ratione carentia sunt multo sagaciora, quàm simus. Etenim horum vnumquodque cum his quæ sunt eiusdem naturæ cõuenit, agrestia cum agrestibus, & oues cum sua specie. Tu verò minimè reuerteris ad cognationem tuam cælestem, quæ est dominus: sed cogitationibus tuis te tradis, & assentiris cogitationibus vitiosis, factus adiutor peccati: cuius ministerio tecum ipse bellum geris, & ita teipsum hostis pabulum constituis: perinde ac si deuoretur auis ab aquila rapta, aut ouis à lupo, aut puer ignorans serpenti manum porrigat, à quo depastus incendatur. Similitudines enim gerunt velut effigiem rerum spiritalium. Quo autem pacto virgo locuples desponsata viro, quæcunque dona acceperit ante coniunctionem, siue pertineant ad mundum, siue ad vestitum, seu ad

ſupellectilem precioſam, non quieſcit in illis, donec tempus nuptiarum acceſſerit, & ſocietatem adepta fuerit: ad hunc modum anima cæleſti ſponſo in ſponſam aptata, arrabonem ſpiritus accipit, ſiue gratiam ſanandi, ſiue ſcientiæ aut reuelationis: non tamen in illis conquieſcit, donec plenam ſocietatem cõſequatur, nempe dilectionis. Quæ quidem non mutatur, nec excidit: & impatibiles ac immotos reddit illos, qui tenentur eius deſiderio. Aut velut infans circundatus margaritis & indumentis precioſis, vbi eſurierit, nihili facit quæ geſtat: ſed neglectis illis omnem ſolicitudinem habet ſitam in alimenti mamilla, quo pacto lac ſumat: idem putato mihi etiam in muneribus ſpiritalibus à deo collatis. Cui gloria in ſecula. Amen.

DE DIFFERENTIA

INTER VERBVM DEI, ET verbum mundi: & inter filios dei, & filios huius mundi.

HOMILIA XLVI.

ERBVM dei deus eſt, & mundi verbum mũdus. Magnum verò diſcrimen eſt & interuallũ inter verbum dei & verbum mundi, ac inter filios dei & filios mundi. vtraque enim propago parentum ſuorũ

ſimilis eſt. Quapropter ſi filius ſpiritus verbo mundi tradere ſe velit, & negotiis terrenis atque gloriæ huius ſeculi, enecatur & perit, nec poteſt aſſequi veram vitæ quietem: quoniam eius requies ibi ſita eſt, vnde prognatus eſt. Suffocatur enim, vt inquit dominus, & infructuoſus redditur, quo ad verbum diuinum, qui ſecularibus curis detinetur, & illigatur vinculis terrenis. Itidem qui carnali occupatus eſt intentione, hoc eſt, homo mundanus ſi velit audire verbum dei, ſuffocatur, & veluti quiſpiam rationis expers efficitur. Siquidem illecebris vitiorum aſſuefacti, cùm quid de deo audierint, tãquam moleſto ſermone per-
1.Cor. 2.d „ turbati, infeſtantur animo. Paulus quoque ait, Ani-
„ malis homo non percipit ea quæ ſunt ſpiritus. ſtulti-
„ tia enim eſt illi. Dicit etiam propheta, Factus eſt illis
„ ſermo dei, quaſi vomitus. Vides, non dari vt viuatur alibi quàm ea qua quiſque natus eſt ratione. Quinetiam aliter de hoc eſt audiendum. Si carnalis homo ſeipſum deuoueat, vt immutetur, illic priùs moriatur oportet, ac inutilis fiat illi priſtinæ flagitioſæ vitæ. Itaque veluti ſi quis morbo aut febre detineatur, etſi corpus iacet in cubili, nullam habẽs facultatem opus terrenum perficiendi, non tamen quieſcit animus, ſed circunfertur & curat quæ ſunt agenda: exquirit medicum, miſſis ad illum amicis. Non aliter etiam anima à tranſgreſſione præcepti, affectionum ægritudine laborãs & remiſſior effecta, vbi accedit ad dominum, & credit, ab eo remunerationem accipit: & abnegato genere prioris vitæ peſſimæ, licet antiqua infirmitate decumbat, & opera vitæ verè peragere nequeat,

habet

habet nihilominus & poteſt curare diligenter quæ pertinent ad vitam, deprecari dominum, & verum medicum indagare. Neque, *vt aiunt quidam praua doctrina ſeducti, prorſus mortuus eſt homo, vt nihil planè boni poßit agere.* Nam *infans etſi quicquã agere nequit, aut propriis pedibus ad matrẽ pergere imbecillitate impeditur: voluitur tamen, clamat & flet, inquirens matrem: in quo intimè afficitur mater, & gaudet de puſione cum labore & clamore illam inquirente: & cùm ad eam venire non poßit, nihilominus ipſa mater amore pueri capta, ob multam eius explorationem abit ad illum, amplectitur, circunfouet, & intima cum dilectione alimentum præbet.* Hoc *ipſum etiam benignus deus præſtat, accedentis & ipſum deſiderantis animæ gratia: imò multo magis ipſe interno ductus amore & propria benignitate, adhæret intellectui ipſius, & in vnũ cum illa ſpiritum euadit, iuxta ſermonem apoſtolicũ.* Cùm *enim adhæreat anima domino, & dominus miſericordia & charitate motus ſe conferat ad illam & adhæreat ei, intellectus adhæc continenter perſeueret in gratia domini, anima dominúſque fiunt vnus ſpiritus, vnum temperamentum, & vnus intellectus: cúmque corpus animæ illius humi iaceat, tota mens eius planè verſatur in* Ieruſalem *cæleſti, aſcendens vſque in tertium cælum: vbi adhærens domino, miniſtrat ei: ipſe verò in throno magnificentiæ ſedens in excelſis in ciuitate cæleſti, penitus eſt cum illa in corpore eius: quoniam imaginem illius in cæleſti ſanctorũ ciuitate* Ieruſalem *ſurſum collocauit, ſuã verò*

luminis arcani atq; diuinitatis suæ imaginē cōstituit in illius corpore: ipse ministrat ei in ciuitate corporis, ipsa verò inseruit illi in ciuitate cælesti: hæc illum in cælis hæreditario iure possidet, ille contrà hæreditatis nomine possidet illā in terra. Dominus enim fit hæreditas animæ: anima quoq; fit hæreditas domini. Nam si peccatorū in tenebris agentium intellectus & mens tam procul esse potest à corpore, longiùs peregrinari, & horæ momento in regiones longinquiores abire, ac sæpenumero in terra relicto corpore in aliena patria cum dilecto vel amica degit, & illic seipsum quasi commorantem spectat. Si igitur peccatoris anima est adeò subtilis & volatilis, vt mens illius non arceatur à remotioribus locis: quanto magis anima, à qua velamen tenebrarum ablatum est virtute sancti spiritus, & lumine cælesti illustrati sunt intellectuales eius oculi, perfectéque vindicata est ab obscœnis affectionibus, ac munda per gratiā effecta, tota spiritu domino ministrat in cælis, & tota in corpore seruit illi: tantúmq; extenditur intellectu, vt ipsa fit vbiuis, & vbi & quando libuerit, Christo ministret? Hoc di-
Ephes. 3.d „ xit apostolus, Vt possitis comprehēdere cum omnibus
„ sanctis, quæ sit latitudo, & longitudo, & sublimitas,
„ & profundū, scire etiā supereminentē scientiæ chari-
„ tatem Christi: vt impleamini in omnē plenitudinem
„ dei. Perspicito secreta mysteria animæ, à qua dominus aufert insitas tenebras: reuelat eā, et reuelatur ei: quo pacto dilatet & extēdat scientiā mentis illius in latitudines, lōgitudines, profunda, & sublimia vniuersæ visibilis & inuisibilis creaturæ. Magnū ergo re vera

diuinúmque opus & admirandum est anima: vtpote quam dum cōderet deus, talem creauit, vt cum illius natura nihil admisceret vitij: sed ad imaginem virtutum spiritus fecit illam: & in ea locauit leges virtutum, discretionem, scientiam, prudentiam, fidem, dilectionem, & reliquas virtutes, ad imaginē spiritus. Siquidem adhuc in ea nunc reperias scientiam, prudentiam, dilectionem & fidē: eíque manifestatur dominus: in illa posuit intellectum, cogitationes, voluntatem, ac mentem ducem præcipuam. Cōstituit etiam in ea multiplicem aliam subtilitatem: fecit illā valde mobilem, volatilem, & indefessam. Donauit illi, vt momento ire redirémque poßit: & mente inseruire domino, prout dictauerit spiritus. Atque, vt semel dicā, talem creauit illam, vt ipsa sponsa sit eius & socia: vt contemperetur cum illa & cum eo fiat vnus spiritus, quemadmodū ait, " Qui adhæret domino, vnus spi " ritus est. Cui gloria, in secula seculorum. Amen.

EXPLICATIO ALLEGORICA QVORVNDAM SVB *lege factorum.*

HOMILIA XLVII.

LORIA *quam gerebat Moses in facie, typus erat veræ gloriæ. Nam quemadmodū illo tempore Iudæi non poterant fixis oculis vultum Mosis intueri: ita nunc gloriam illam lucis recipiunt in anima Chri-* 1

stiani. cuius lucis splendorem tenebræ non ferentes
2 *fugantur obcæcatæ.* Illi *præterea ex circuncisio-*
ne agnoscebantur esse populus dei: modò verò po-
pulus dei peculiaris intus notam circuncisionis cor-
di suo insculptam suscipit. Gladius *enim spiritalis su-*
perfluitatem mentis amputat, hoc est impurum præ-
3 *putium peccati.* Apud *illos baptisma sanctifica-*
bat carnem: apud nos autem est baptisma sancti spi-
Matth. » *ritus & ignis.* Hoc enim Ioannes *prædicauit,* Ipse *vos*
3.c 4 » *baptizabit in spiritu sancto & igni.* Ibi *erat ta-*
bernaculum exterius & interius. In *prius taberna-*
culum semper introibant sacerdotes sacrificiorum of-
ficia consummantes, in secundum autem semel in an-
no solus pontifex cum sanguine: hoc significante spi-
ritu sancto, nondum propalatam esse sanctorum viã.
Hîc *verò qui digni sunt, ingrediuntur in tabernacu-*
lum non manufactum, quò præcursor pro nobis in-
5 *troiit* Christus. Scriptum *est in lege, vt sacerdos*
accipiat duas columbas, quarum alteram mactet,
& illius sanguine viuam aspergat, quam liberam
euolare dimittat. At *quod agebatur, typus erat &*
vmbra veritatis. Etenim *immolatus est* Christus,
cuius sanguis nos aspergens fecit vt produceremus
pennas: quia dedit nobis alas spiritus sancti, vt si-
6 *ne impedimento volemus in aëra diuinum.* Illis
data est lex in tabulis scripta lapideis: nobis verò le-
ges spiritales scriptæ in tabulis cordis carneis. Ait
Ierem. » *enim,* Dans *leges meas in cordibus illorum, & in*
31.f » *mentibus eorum inscribam eas.* Et *illa quidem om-*
nia abolebantur, & erant temporanea: nunc autem

cuncta verè perficiuntur in interiori homine: quia testamentum etiam est intrinsecus. Atque, vt in summa dicam, Quæcunque contingebant illis, in figura fiebant: scripta sunt autem ad correptionem nostrã. Quandoquidem Abrahæ deus prædixit futurum, nempe, Semen tuum erit incola in terra non sua: & affligent illud, ac in seruitutem redigent quadringentos annos. Hoc implebat imaginem vmbræ. nam incola fuit populus, & seruituti subditus ab Ægyptiis, afflictus in luto & latere. Constituebat enim illis Pharao præfectos & stimulatores operis, vt compellerentur opera sua peragere. Cúmque ingemiscerent filij Israël ab operibus suis ad deum, tum per Mosem visitabat eos: cæsisque multis plagis Ægyptiis, mense florum, quando primùm ver amœnißimum emergit, hyemis prætereunte mœrore, eduxit eos ex Ægypto.

1. Corin. 10.c

Genes. 15.c

7 Dixit autem Mosi deus, vt acciperet agnum immaculatum, & immolaret: cuius sanguine limina & fores vngeret: ne qui perdebat primogenita Ægyptiorum, tangeret eos. Videbat enim eminus angelus, qui missus erat, notam sanguinis, & recedebat. In domos autem nõ signatas ingressus, interficiebat omne primogenitum. Iußit præterea fermentum è cunctis domibus aboleri, agnúmque, qui mactabatur, cum azymis & lactucis agrestibus manducare præcepit: ídque renibus circũcinctis, & pedibus sandaliis calceatis, baculos tenentes manibus. Et ita cum omni festinatione ad vesperam edere mandat pascha domini, osse nullatenus à facie domini comminuto. Eduxit autem eos cum argento & auro, cum

iußißet vnumquenque mutuò accipere à vicino suo Ægyptio aurea vasa & argentea. Porrò egreßi sunt ex Ægypto, quando Ægyptij primogenita sepeliebāt: lætantes illi, quòd à squallida seruitute essent liberati: his verò lugentibus & plangentibus interitum li-
» berorum. Idcirco dixit Moses, Hæc est nox, in qua
» pollicitus est deus se redempturum nos. Hæc autem omnia, sunt mysterium animæ per aduentum Christi redemptæ. Nam Israël interpretatur, animus videns deum. Liberatur ergo à seruitute tenebrarum & spiritibus Ægyptiacis. Cum enim per inobedientiam homo mortuus esset graui morte animæ, & ma-
Gen.3.c.» ledictionem accedētem maledictioni suscepisset (Tri-
» bulos & spinas producet tibi terra. & mox, Coles
» terram, & non addet vt præbeat tibi fructus suos) creuerunt & exortæ sunt in terra cordis eius tribuli: dolo eripuerunt hostes gloriam eius, & induerunt eum pudore: priuatus est lumine suo, & indutus tenebris: interfecerunt animam eius, dißipatis ac diuisis illius cogitationibus: deturbarunt ab alto mentem eius, & factus est Israël homo inseruiēs vero Pharaoni. Et constituerunt ei præfectos & stimulatores operis, spiritus nequitiæ, cogentes eum volentem nolentem flagitiosa sua opera committere, ac luti laterísque constructionem implere. Qui etiam dimouētes eum à sapientia diuina, abduxerūt ad crassa, terrena, lutosáque opera dura, ad sermones, conceptiones & cogitationes vanas. Vbi enim à sua maiestate excidisset anima, nacta est infestum homini regnum, principes seueros, qui compellāt eam vitij pec-

catíque vrbes construere. At verò si suspiret, & ad deum clamet anima, mittit ei spiritalem Mosem, qui redimat eam ab Ægyptiorum seruitute: priùs tamen clamat & ingemiscit, tum redemptionis consequitur initium. Ipsa quoque redimitur tempore verno, mẽse florũ recentium: cùm animæ terra potest emittere pulchros & florẽtes ramos iustitiæ, præterita graui hyeme ignorãtiæ tenebrarũ, & ingenti prouentu obscœnarum actionum & peccatorũ. Adhæc præcipit tum è singulis domibus omne fermentũ antiquum expelli, nempe actiones & consilia veteris hominis, qui corrumpitur, peruersas cogitationes & cõceptiones sordidas, quoad fieri potest, abiicere. Mactari decet agnũ & immolari, eiúsque sanguine fores inungi. Christus enim verus, bonus, & immaculatus agnus mactatus est: cuius sanguine vncta sunt limina cordis: vt sanguis Christi effusus in cruce, animæ quidem cedat in vitã & redemptionem, dæmonibus autem Ægyptiacis in luctum & mortem. Re enim vera sanguis agni immaculati luctus est illis, gaudium autem & exultatio animæ. Deinde post vnctionem iubet ad vesperam edere agnum, & azyma cum lactucis agrestibus, cinctos renibus, calceatos, & habentes baculos in manibus. Nisi enim priùs ex omni parte per opera bona, quantum in ipsa est, præparata sit anima, non conceditur illi vt edat de agno. Etenim licet suauis sit agnus, & azyma bona, lactucæ tamen amaræ & asperæ. Quocirca cum summa afflictione & molestia de agno & gratis azymis edit anima, illam affligente, quod secum habet,

peccato. Et ait, vt ad vesperam edatur: hora autem vespertina, media est inter lucem & tenebras. Sic est anima in ipsa redemptione, inter lucem & tenebras intercedit, aßistente virtute diuina, quæ non sinit tenebras in animam insurgere, illámque absorbere. Ac sicuti Moses dixit, Hæc est nox promißionis dei: ita Christus in synagoga cùm illi datus esset liber, vt scriptum est, appellauit annum domini acceptabilem, & diem redemptionis. Ibi erat nox restitutionis, hîc dies redẽptionis: & meritó. Omnia enim illa erãt figura & vmbra veritatis, & mysticè præfigurata describebant obscurè veram salutem animæ tenebris inclusæ, in infimo lacu clàm compeditæ ac reclusæ portis æneis: vtpote quæ liberari non poterat absque redemptore Christo. Educit igitur animam ab Ægypto, & à seruitute qua premebatur in ea, interfectis in egressu primogenitis eius. Iam enim pars quædam potentiæ veri Pharaonis occidit. Luctus occupat Ægyptios: quoniã ingemiscunt, ægrè ferentes captiui salutem. Mutuari præcipit ab Ægyptiis vasa aurea & argentea: & cùm acceperint, egredi: quia dum exit è tenebris anima, argentea & aurea vasa accipit, nempe suas probas cogitationes septuplo ardentiores, quibus inseruitur deo, & deus conquiescit in illis. Occuparant enim qui prius erant eius vicini dæmones, ac dißipauerant illius cogitationes. Beata anima, quæ redempta est è tenebris. Et væ animæ, quæ non clamat nec suspirat ad eum qui liberare potest illam à molestis & acerbis illis operum exactoribus. Post celebratum pascha, filij Israël abeunt: profi-

cit anima, quæ vitam sancti spiritus accepit, de agno gustauit, eius sanguine vncta est, & verum panem, verbum viuum manducauit. Columna ignis & columna nubis cõseruans præcedit illos: hos spiritus sanctus cõfirmat, fouens & sensim deducens animã. Animaduertens Pharao cum Ægyptijs fugã populi Israëlitici, séque seruitio eorũ priuatum esse, etiam post primogenitorum cædẽ persequi ausus est. Iunctus itaq; diligenter curribus suis ad eos delendos cum toto populo ferebatur: cúmque futurũ esset, vt permisceretur illis, intercessit nubes, quæ Ægyptios quidẽ impediebat & obtenebrabat, Israëliticis autẽ lucẽ adferebat & cõseruabat eos. Et ne totã euoluens historiã, protrahã sermonem, sumito mihi per omnia similitudinem cum spiritalibus. Cùm primùm enim anima effugit Ægyptios, accedens potentia diuina fert opem, & deducit eam ad veritatẽ. At vbi spiritalis Pharao, rex tenebrarum peccati nouit animã ab ipso deficere, & vitare cogitationes quibus olim detinebatur in regno suo (siquidẽ hæ sunt facultates illius) arbitratus est ac sperauit truculentus ille denuò illã ad eum redituram: qui cùm intelligeret, animã omnino tyrannidẽ eius fugere, impudentiùs clade primogenitorum & furto cogitationũ accurrit, veritus ne forsan anima prorsus effugiẽte, nemo inueniatur qui voluntatẽ & opus eius perficiat: idcirco afflictionibus, tẽtationibus, bellísq; nõ conspicuis prosequitur illã. Hîc probatur, hîc tentatur, hîc perspicitur amor quo cõplectitur eum qui eduxit illã ab Ægypto: quia probanda traditur, & quouis modo tentanda. Videt siquidẽ hostis facultatem ag

gredi volentem & interficere: quæ tamẽ non poßit, eò quòd inter animam & spiritus Ægyptiacos dominus stet intermedius. Spectat autẽ ab anteriori parte amaritudinis, tribulationis ac desperationis mare: nec retrò cedere potest, cũ videat hostes paratos, nec in anteriora progredi, cũ metus mortis, graues & variæ afflictiones, quibus premitur, mortẽ illi ponãt ob oculos. Igitur de seipsa desperat anima, habens in se sententiã mortis, propter circundantem illam malorum multitudinem. Cùm autem deus animã metu mortis penè labi animaduerterit, hostémque paratißimum ad deuorãdam eam, tum exiguum præbet auxilium, longanimiter agens cum anima & probans eam, an stet in fide, & an diligat eum. Talem enim viã statuit deus, quæ deducit ad vitã, degere in tribulatione, & angustia, in probatione multa & tẽtationibus acerbißimis: vt inde postea occurrat anima per afflictionem ingentem & mortẽ ante oculos positã: tũc manu valida & brachio excelso per illustrationem sancti spiritus frangit vires tenebrarum, & transit anima fugiens per horrenda loca, traijcit mare caliginis & ignis omnia deuorantis. Hæc sunt animæ mysteria, quæ verè complentur in homine, qui studet ad promissam vitã peruenire, quíve redemptus est è regno mortis, & accepit arrabonẽ à deo, particeps effectus spiritus sancti. Deinceps liberata ab hostibus suis anima, acerbo mari virtute diuina traiecto, vbi prospicit hostes, quibus nuper inseruiebat, ante oculos interijsse, accepta à deo consolatione exultat indicibili & glorioso gaudio, & requiescit in domino. Tũ spiritus, quem acce-

pit, canit deo canticũ nouum, tympano, nempe corporis, & citharæ siue animæ chordis rationalibus, cogitationibúsq; subtilißimis, ac plectro gratiæ diuinæ, & ad Christũ viuificũ hymnos trãsmittit. Nã quemadmodũ spiritus transiens per fistulã, vocem emittit: ita per sanctos & spiritu præditos homines, spiritus sanctus mundo corde laudat, psallit, & precatur deũ. Gloria sit ei, qui liberauit animã à seruitute Pharaonis, & constituit illam suum thronum, domicilium, templum, & sponsam mundam, eámque adhuc in hoc mundo existentem introduxit in regnum æternæ vitæ.

In lege animalia ratione carentia offerebantur in 8
sacrificium: quæ nisi mactarentur, gratæ nõ erant oblationes. Modò quoque nisi occidatur peccatum, oblatio nõ est accepta apud deum, & vera. Venit popu 9
lus in Maran, vbi fons erat aquã emittens amarã & ad bibẽdũ inutilẽ. Iubet ergo deus Mosem hæsitãtẽ ꝓijcere lignũ in aquã amarã: lignóque sic immisso facta est aqua dulcis, & ab amaritudine mutata, vtilis & potabilis effecta est populo dei. Ad hũc quoque modũ anima quãdo bibit vinũ serpentis, amaritudinem contraxit, & facta est similis eius amaræ naturæ, ac peccatrix euasit. Propterea deus immittit lignũ vitæ in ipsum fontẽ cordis amarũ: qui ab amaritudine transmutatus & contẽperatus cũ spiritu Christi, dulcedinẽ recipit: & hac ratione fit idoneus, & cedit in obsequiũ domini sui: quia fit spiritus gestans carnem. Gloria sit ei qui nostram amaritudinem mutauit in dulcedinem & probitatem spiritus. Væ illi, in quem lignum vitæ non est iniectum: quia non potest aliquam mutationem idoneam obtinere. Virga Mo- 10

ſis duplicem gerebat imaginem. Nam hoſtibus occurrebat, vt ſerpẽs mordens & enecans: at Iſraëlitis erat vice baculi, quo nitebãtur. Sic etiã verum lignũ crucis, qui eſt Chriſtus, hoſtiũ quidem ſpirituum nequitiæ mors eſt, animarum verò noſtrarũ baculus, tuta ſedes, & vita, in quo cõquieſcunt. Siquidem antè figuræ fuerunt & vmbræ, q̃ hæ res veræ: quia cultus antiquus eſt vmbra & imago cultus præſentis. Item circũciſio, tabernaculum, arca, vrna, manna, ſacerdotium, incenſum & ablutiones, atque, vt ſemel dicam, quæcunque fiebãt apud Iſraëlitas, in lege Moſaica, & temporibus prophetarum, ipſius animæ cauſa facta ſunt: quæ ad imaginem dei creata, ſub iugũ ſeruitutis cecidit, ac ſub regnũ grauium tenebrarũ. Cùm hac enim deus ſocietatem inire voluit, & hãc aptauit ſibi in ſponſam regiam: hãc purgat ſordibus, & abluens nigredinẽ eius & turpitudinem, ſplendidã reddit, mortalitatẽ viuificat, contritioni medetur & placat eã, inimicitijs eius cõciliatis. Etenim cùm ſit creatura, in ſpõſam filio regis aptata eſt: eámq; propria virtute deus ſuſcipit, paulatim immutans, donec ad ſuũ incrementum perduxerit eam. Extendit enim eã, & creſcere facit ad infinitum & immenſum augmentũ: donec immaculata & eo digna ſponſa fiat. Primùm enim gignit illã apud ſemetipſum, ac per ſeipſum auget, donec integrã aſſecuta fuerit dilectionis eius menſuram. Nam cùm ipſe ſit ſponſus perfectus, aſſumit eam ſponſam perfectam, in ſanctam, myſticam, & impollutam nuptiarum ſocietatem: túmque regnat cum illo per infinita ſecula. Amen.

Omnia propter animã.

DE PERFECTA FIDE IN DEVM.

HOMILIA XLVIII.

OMINVS volens suos discipulos ad perfectã fidẽ adducere, dicebat in euangelio,
" Qui in modico iniquus est, Luc. 16.d
" & in maiori iniquus est. Et
" qui fidelis est in minimo, in
" maiori fidelis est. Quid est modicum illud, quídve magnum? Modicum, sunt promißiones ad hoc seculũ pertinentes: quibus pollicitus est se præstaturũ credentibus in eum, verbi gratia, victum, vestitũ, & reliqua quæ faciunt ad prosperũ statum & valetudinẽ corporis: de quibus præcepit ne quis omnino sit solicitus, sed per fiduciã, quam concepit de eo, credat, dominum per omnia prouidere his qui perfugiunt ad illum. Magnum autẽ, sunt æterni atq; incorruptibilis seculi dona, quæ promisit se collaturũ credẽtibus ei, quíque de illis sine intermißione sunt soliciti, & poscunt ab eo: quia præcepit,
" Vos autem, inquit, primùm quærite regnum dei, & iustitiã eius: & hæc omnia adijcientur vobis: Mat. 6.d.
vt ex his modicis & tẽporaneis quisque probetur, an credat deo, qui promisit se daturũ, modò nos talia nihil curemus, sed de futuris dũtaxat æternis soliciti simus. Itaq; tunc perspicuũ est, illũ habere fidẽ de incorruptibilibus, & re vera quærere perpetua bo-

na, si de iam dictis sanam conseruet fidem. Debet enim quisque eorum qui obtemperãt verbo veritatis, probare seipsum, ac discutere, vel à spiritalibus viris discerni atque examinari, quo pacto credidit ac dedicauit seipsum deo: an certò in veritate iuxta verbũ eius: an opinione iustificationis & fidei quã habet apud se, credere se existimet. Nã an in modico quisque sit fidelis, ex momentaneis inquã iudicatur & arguitur: quo verò modo, audi: aísne te credere dignũ haberi regno cælorum, & natum desuper esse filium dei, & cohæredem Christi, téque regnaturũ cum illo per omnia secula, ac delicijs fruiturum in lumine arcano seculis infinitis & numero carentibus, quemadmodũ & deus? Vtiq; dices, Proculdubio. Propter hãc enim causam à mundo recedẽs meipsum domino deuoui. Te igitur ipsum discutito, num fortè curis terrenis adhuc detineare, sitq; tibi solicitudo nõ parua de alimento corporis & amictu, necnon de reliquis studijs & recreatione: quasi tua facultate poßis & ꝓuideas tibi ipsi: de quibus mandatũ est, quantum ad te attinet, nõ esse prorsus solicitum. Si enim accepturũ te credis quæ sunt immortalia & perpetua, quæ permanent & nõ corrũpuntur: quãto magis hæc prætereuntia & terrena credere debes dominum tibi donaturum, quæ vel impijs hominibus, bestijs ac volucribus largitus est? vt præcepit horum curã omnino non gerere, dicens, Ne soliciti sitis, quid mãducetis, aut quid bibatis, aut quo operiamini: hæc enim omnia gẽtes inquirunt. Sin de istis adhuc es solicitus, & nõ credis teipsum totum verbo illius, scito te nõ credere æterna bona, quod est regnum

Matt. 6.d.

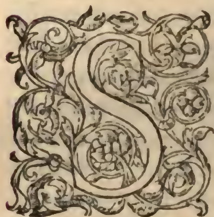
cælorum accepturũ: sed fidem habere te putas, qui in exiguis & corruptibilibus incredulus adhuc inueni-
» rus. Et iterum, Sicuti corpus plus est q̃ vestimentum: sic Matt 6. c
» anima plus est quã corpus Credis ergo à perpetuis & incurabilibus apud homines vulneribus, hoc est ab ignominiosis affectionibus per Christum animã tuã sanari, cuius gratia dominus etiã huc venit, vt nũc fideliũ animas curet à non sanabilibus affectionibus, & expurget à sordibus lepræ vitiorũ, qui solus est verus medicus & curator? Dices planè, Credo. in hoc enim cõsisto, spémque talem habeo. Idcirco teipso discusso agnosce, num aliquãdo morbi corporei te deducãt ad medicos terrenos: quasi Christus, cui credidisti, curare te nequeat. Vide, quo pacto teipsum decipias: quia te fidẽ habere putas, qui nondũ verè credis, quẽadmodum oportet. Si enim immortalis animæ perpetua & incurabilia vulnera affectionésq; vitiosas credidisses à Christo curari, crederes etiam, eum sanare posse corporis morbos & affectiones temporaneas: atque ad ipsum duntaxat confugeres, contẽpta medicorum industria & curandi facultate. Nam qui creauit animam, ipse quoque corpus fecit: & qui illam immortalem sanat, non minus corpus à momentaneis affectionibus & morbis curare potest. Atqui hæc vtique mihi dices, Curandi corporis causa dedit deus herbas terræ & pharmaca, medicorúmq; officia præparauit ad morbos corporis: dispẽsans, vt corpus è terra sumptum, varijs è terra rebus curetur. Cõfiteor & ego, hæc ita se habere. Verũ attẽde, & modũ intelliges, quibus hæc deus dederit, et quibus ꝑ summã et infini-

Pro valetudine corporis ad deum potius q̃ ad medicos cõfugiẽdum.

finitam beneuolẽtiam & benignitatẽcõcesserit. Cùm excidisset homo à mandato quod acceperat, & in sententiam iræ incurrisset, à delicijs paradisi exterminatus, in hunc mundum, tanquã in captiuitatem & infamiam & in officinam cuiusdam metalli, sub potestatem tenebrarum redactus, ac affectionũ errore factus infidelis, delapsus est in affectiones & morbos carnis, qui priùs erat impatibilis, & expers morbi. Perspicuum porrò est, omnes quoq; homines ex eo natos ijsdem affectionibus esse factos obnoxios. Quocirca deus ingenti clementia motus, nolens penitus interire peccans hominum genus, ista cõcessit infirmis & incredulis. Sed ad demulcendum, sanandum & curãdum corpus, hominibus huius mundi cunctísque extraneis contulit pharmaca: quibus etiam vti permisit eos, qui nondum per omnia deo seipsos credere possunt. Tu verò qui vitam agis solitariam, qui ad Christum accessisti, & dei filius esse desideras, ac desursum è spiritu nasci, qui sublimiores & grandiores quàm primus homo impatibilis promissiones stipulatus es, nempe gratissimum aduẽtum domini, qui peregrinus in hoc mundo factus es: recẽtiorem quandam & inauditam fidem, intellectum, & cõuersandi rationem præter omnes huius mundi homines, obtinere debes. Gloria patri, & filio, & spiritui sancto, in secula. Amen.

NON

NON SATIS EST, HVIVS SECVLI DELICIAS RELIquisse, nisi quis alterius seculi beatitudinem consequatur. HOMILIA XLIX.

I QVIS domini gratia à ꝓpriis decesserit, abrenunciarit huic mũdo, relictis seculi deliciis, possessionibus, patre, matréque: & seipsum crucifigẽs, peregrinus, pauper, & egenus fiat: at pro quiete seculi requiem diuinam in seipso non inueniat: pro deliciis temporaneis, spiritus delicias in sua ipsius anima non sentiat: loco vestimentorũ corruptibilium, diuinæ lucis amictu non induatur in interiori homine: loco pristini & carnalis huius cõmercii, societatẽ cælestem in anima sua certißimè nõ agnoscat: pro gaudio huius mundi conspicuo, gaudium spiritus intus non habeat, & consolationem gratiæ cælestis atque satietatem diuinam in anima non consequatur, ita vt appareat ei gloria domini, quemadmodum scriptum est: denique, vt in summa dicã, vice momentaneæ voluptatis huius, optatam oblectationem incorruptibilem in sua ipsius anima modò nõ obtineat: hic sal insipidum factus est: hic miserabilior est cũctis hominibus: hic & secularibus priuatus est, & nõ fruitur diuinis: mysteria diuina per operationẽ sancti spiritus in homine interiori non sensit. Hãc enim ob cau

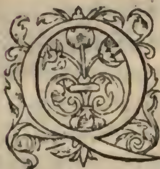
ſam quiſpiam fieri ſolet alienus à mundo, vt anima
ipſius intellectu migret ad ālium mundum & ſecu-
Philip. „ lum, ex apoſtoli ſententia, Noſtra autem conuerſatio,
3.d „ ait, in cælis eſt. Et iterum, In carne ambulantes, nō ſe-
2.Cor. „ cundum carnem militamus. Quapropter abnegātem
10.a hunc mūdum firmiter credere conuenit, jam nunc ani
mo per ſpiritum ad alterum ſeculum trāſeundum eſſe,
ibíque cōuerſari, ac delicijs affluere, ſpiritalibus frui
bonis, & è ſpiritu hominem interiorem naſci, vt dixit
Ioā.5.d „ dominus, Qui credit in me, tranſijt à morte in vitam.
Siquidem eſt alia mors, præter eam quam conſpici-
mus: & alia vita, præter eam quæ ſubiacet oculis. Ait
1.Tim. „ enim ſcriptura, Quæ in delicijs eſt, viuens mortua eſt.
5.a „ Et, Sine, vt mortui ſepeliant mortuos ſuos. Quia non
Luc. „ mortui laudabunt te domine: ſed nos qui viuimus,
9.g
Pſal. „ benedicemus domino. Nam quemadmodum ſol ſuper
113.d „ terram oriens, totus eſt in terra: cùm autem occiderit,
cunctos cogit radios ſuos, ſe recipiens domum ſuā: hac
etiam ratione anima, quæ deſurſum è ſpiritu renata
non fuerit, tota cogitationibus ſuis & conſilijs verſa-
tur in terra, ac ſuper terram extenditur vſque ad li-
mites eius: cum autem meruerit habere cæleſtem na-
tiuitatem ſpiritus ac ſocietatem, cunctas cogitationes
ſuas ſecum habens collectas, ingreditur ad dominum,
in domicilium cæleſte, nō manufactum: omnéſque co-
gitationes eius cæleſtes, mundæ, ſanctæque euadunt,
migrantes ad aërem diuinum. Anima ſiquidem è car-
cere tenebrarum erepta, improbíque principis ſpiri-
tus ſeculi: puras & diuinas nanciſcitur cogitationes:
quia deo placuit, hominē naturæ diuinæ participē fa-

cere. Quare si recesseris à cunctis rebus quæ sunt in vita, & perseueres in precibus tuis, operam hãc quietis plenam potius arbitrabere, & modicã afflictionem atque laborem gaudio & remißione maxima refertũ existimabis. Etenim si tãtorum bonorum nomine tum corpus tuum, tum anima tua per totum vitæ cursum in singulas horas absumerentur, quidnam hoc esset? O ineffabilem pietatis affectũ dei, qui dono seipsum largitur credentibus: vt intra modicũ tempus hæreditatis iure deum cõsequantur: vt in corpore hominis inhabitet deus, ac pro speciosa domo hominem habeat dominus. Sicut enim deus creauit cælum & terrã, vt incolantur ab homine: ita etiam creauit corpus & animam hominis, in domicilium suum: vt habitet & requiescat in corpore, tanquã in domo sua: habens pro sponsa præclara dilectã animam, factam ad imaginẽ Pietas diuina erga hominem.
" *suam. Despondi enim vos, inquit apostolus, vni viro,* 2. Corin. 11.a
" *virginem castã exhibere Christo. Et iterum, Cuius do*
" *mus sumus nos. Quo enim pacto vir in domo sua summo studio thesaurizat omnis generis bona: non aliter dominus in domũ suã, nempe in animã & corpus recondit & thesaurizat diuitias cælestes spiritus. Cæterùm nec sapiẽtes sapiẽtia sua, neque prudẽtia sua prudentes, subtilitatẽ animæ consequi potuerunt, aut de illa dicere, quemadmodum se haberet, exceptis quibus reuelatur per spiritum sanctũ: ab his duntaxat cõprehenditur anima, & exacta eius cognitio perspicitur. Verùm hîc contẽplare, discernito, & intellige, quo pacto, audi: Hic deus est, illa nõ est deus: hic dominus, illa ancilla: hic creator, illa creatura: hic opifex, illa fi-* Heb. 3. b

gmentum: inter huius & illius naturã nihil est cõmune. At per infinitã, indicibilem, & intellectu non comprehensam eius charitatẽ ac pietatem intimã placuit illi inhabitare in hoc ipso figmẽto & creatura intellectiua, præstãtique & electo opere: vt ait scriptura, Vt simus nos initiũ aliquod creaturarũ eius, in sapiẽtiã & societatem eius, in propriũ illius habitaculum, in propriã ac mundam sponsam. Quare cum talia proponãtur bona, cum huiusmodi sint emissæ promißiones, cum tanta sit erga nos domini beneuolentia, ne cõtemnamus, ô filij, néve cunctemur ad vitã æternam proficisci, ac nosipsos beneplacito domini penitus deuouere. Quocirca dominũ inuocemus, vt sua diuina potentia redimat nos è carcere tenebroso affectionũ obscænarũ, & imaginẽ suam & figmentũ vindicatũ splendidum reddat, saluam ac purã efficiat animã: & hac ratione digni habeamur societate spiritus: gloriam tribuẽtes patri, & filio, et spiritui sancto, in secula. Amẽ.

Iac. 1. c

DEVS EST, QVI PER SANCTOS SVOS ET CREATVRAS *edit miracula.* HOMILIA L.

VIS clausit portas cælorum? Elias? An deus erat in eo, qui imperabat etiam pluuiæ? Qui potestatem habet in cælum, is, vt arbitror, insidebat in animo illius: verbúmq; diuinum per linguam ipsius prohi-

bebat, ne descēderet pluuia super terram. Iterum locutus est: & apertæ sunt portæ cælorum, ac descendit pluuia. Itidem etiam Moses ponebat virgam, & fiebat serpens: & rursum cum loqueretur, erat virga. Accepit cinerem è camino, quem dispersit, & producebantur vlcera: & iterum percußit, & exorti sunt ciniphes & ranæ. Hæcne poterat edere natura humana? Locutus est mari, & diuisum est: fluuio, & conuersus est in sanguinem. Atqui clarum est, quòd in mente ipsius habitabat potētia diuina, ac per Mosem edebat hæc signa. Quî poterat Dauid absque armis committere bellum cum tali gigante? Itaque quādo Dauid manu proiecit lapidem in alienigenā, manus dei dirigebat lapidem: ipsáque potentia diuina interemit illum, & parauit victoriam. Non enim potens erat Dauid, cum esset imbecillo corpore. Iesus filius Naue cum venisset Iericho, obsedit septem dierū spatio, cum suapte natura nihil efficere posset: at vbi iußit deus, muri sua sponte corruerūt. Et cum ingres-
" *sus est terram promißionis, dixit ei dominus, Profici-*
" *scere in bellum: respondit Iesus, Viuit dominus, non*
" *procedam sine te. Porrò quis in conflictu belli mandauit soli, vt duas alias horas subsisteret? Soláne ipsius natura, an quæ illi aßistebat potentia? Moses etiam in bello quod gerebatur aduersus Amalechitas, quando manus in cælū extendebat ad deum, vincebat Amalechitas: cum autem demitteret manus, Amalech superior erat. Tua verò, qui audis hæc gesta, mens ne procul abeat: sed cùm illa rerum verarum figura fuerint & vmbra, eadem tibi ipsi adapta. Nam quan-*

docunque animi tui manus & cogitationes extenderis in cælum, dominóque adhærere volueris, cogitationibus tuis Satanas inferior erit. Et quo pacto diuina potentia ruerunt muri Iericho: ita nunc etiam vitiorum muri, qui mentem tuam impediunt, vrbésque Satanæ, hostes denique tui virtute diuina perdentur. Hunc in modum vmbra legis vigente virtus diuina cõtinenter aderat iustis, quæ manifesta peragebat miracula: & interiùs apud eos habitabat diuina gratia. Nec aliter operabatur in prophetis, quorum animis suppeditabat spiritum prophetandi, dicendíque mundo res insignes, cum exigeret vtilitas. Siquidem non paßim loquebantur, sed quando placebat ei qui in ipsis erat spiritui, facultas nihilominus semper aderat. Quocirca si tam copiosè effusus est in vmbram spiritus sanctus, quanto vberius in nouum testamentum, in crucem, in aduentum Christi: quãdo facta est

Ioel. 2.g „ effusio & ebrietas spiritus? Effundam enim, ait, de spi
„ ritu meo super omnem carnem. Hoc est, quod ipsemet
Act.2.c „ dominus inquit, nempe, Vobiscum sum vsque ad cõ-
Matth. 28.d „ summationẽ seculi. Omnis enim qui quærit, inuenit.
Matth. 7.b „ Si enim vos, ait, cum sitis mali, nostis bona dona dare
„ filiis vestris, quãto magis pater vester qui in cælis est,
dabit spiritum sanctum petentibus se cum virtute & certitudine summa secundum apostolum? Cæterum ista modo, tempore, labore non modico, patientia, atque erga deum dilectione comparantur, dum, vt diximus, organa animæ sensitiua exercentur ad bonum & malum, nempe tam machinis, circunuentionibus ac multiplicibus circunstantiis & insidiis vitiorum,

quàm diuersis gratiarum donis, variisque subsidiis opera & virtute spiritus accedẽtibus. Nam qui perspicit cicatrices vitiorum, affectionibus polluentes interiorem hominem, & non agnoscit in sè opitulationem sancti spiritus veritatis, corroborantem infirmitatem suam, ac renouantem animam in exultatione cordis, hic sine discretione graditur, ignorans planè multiformem dispensationem gratiæ pacísque diuinæ. Et ediuerso, qui adiuuatur à domino, & affluit lætitia spiritali, ac donis cælestibus, si arbitretur se nõ amplius obnoxium peccato, occultè decipitur: vt qui non habeat facultatem discernendi subtilitatem vitiorum, nec intelligat incrementũ pueritiæ atque perfectionem in Christo paulatim fieri, vtpote subministratione sancti diuiníque spiritus. Gloriam tribuamus patri, & filio, & spiritui sancto, in secula. Amẽ.

EXCVDEBAT GVIL. MORELIVS
IN GRÆCIS TYPOGRAPHVS
REGIVS, LVTETIÆ PARISIORVM, M. D. LIX.
CAL. MAIAS.